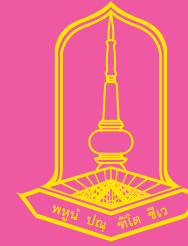

The Construction of Work Pieces Used to Create form Measurements, Turning, and Forming Work Pieces in a Course of Basic Machine Tools for Students with a Vocational Certificate. <i>Kosin Chaimongkol, Artit Athan, Apantee Poonputta</i>	1
Development of Reading and Writing English by Management Using Cooperative Learning Management of Pratomsuksa VI <i>Yaninthorn Chaisong, Titiworada Polyiem</i>	10
Rape and Obscenity by Intrusion <i>Nicha Pongkhualao</i>	22
Public Private Partnerships in Thai Electric Rail Transit System <i>Buranajit Keawsrimol</i>	32
The Virtue of Human Resources Development of School Administrators' Ethics in Thailand 4.0 Era <i>Patipan Kittinanthawat, Theerangkoon Warabamrungskul</i>	44
Teacher Development Program for Learning Design to Enhance Creativity in Students at Schools under the Secondary Education Service Area Office 21 <i>Patteera Pleumjit, Napatsawan Thanaphonganan</i>	56
Formation of Pali and Sanskrit Compound Words in Traibhumikatha <i>Sarawut Lordee, Pongsiri Aonnog</i>	66
Consumers' Attitudes Towards Online Marketing Communication of Consumer Products and Service in Mueang District, Kanchanaburi Province <i>Suphalak Chintrakan, Kanpitcha ROUNGREUNG, Tanapon Rattanawongham, Suttiya Nisantuny</i>	79
Teacher Development Program for Measurement and Evaluation of Schools under the Secondary Education Service Area Office 26 <i>Sittichai Jaisuk, Napatsawan Thanaphonganan</i>	92
Practical Guidelines for Improving the Quality of Life of Elderly People by Community <i>Yupaporn Yupas, Apagom Prachantasena</i>	104

การสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติการตั้งขึ้นรูปชิ้นงานในรายวิชาการเครื่องมือกลเบื้องต้น สำหรับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ <i>โกสินทร์ ไชยมงคล, อาทิตย์ อากาศ, อพัตร์ พูลพุทธา</i>	1
การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 <i>ญานินทร ไชยสงค์, ฐิติวรดา พลเยี่ยม</i>	10
ข่มขืนกระทำชำเราและอนาจารโดยการส่งล้า <i>นิชา บ็องชวาเลา</i>	22
การจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนในระบบรถไฟฟ้าขนส่งของไทย <i>บูรณจิตร แก้วศรีมด</i>	32
คุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ยุคไทยแลนด์ 4.0 <i>ปฎิภาณ กิตตินันทวัฒน์, ชีรังกูร วรบำรุงกุล</i>	44
โปรแกรมพัฒนาครูด้านการออกแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 <i>ภัทรีธีรา ปลื้มจิตต์, ณภัศรวรรณ ธนาพงษ์อนันต์</i>	56
การสร้างคำสมาสในไตรภูมิภคา <i>ศราววุธ หล่อคี, พงศ์ศิริ อ้นนอก</i>	66
ทัศนคติของผู้บริโภคสินค้าและบริการที่มีต่อการสื่อสารการตลาดออนไลน์ในผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี <i>ศุภลักษณ์ ฉินตระกูล, กานต์พิชชา รุ่งเรือง, ธนพล รัตนวงศ์คำ, สุทธิญา นิสารัญญ</i>	79
โปรแกรมพัฒนาครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 <i>สิทธิชัย ใจสุข, ณภัศรวรรณ ธนาพงษ์อนันต์</i>	92
แนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชน <i>ยุภาพร ยุภาศ, อาภากร ประจันตะเสน</i>	104

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ปีที่ 38 ฉบับที่ 6 เดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม พ.ศ.2562

เจ้าของ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมเผยแพร่ผลงานวิชาการและงานวิจัยที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการ และเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการ โดยครอบคลุมวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การศึกษา ศิลปกรรม ดนตรี สถาปัตยกรรม ภาษาศาสตร์ วรรณกรรม การกำหนดการตีพิมพ์ปีละ 6 ฉบับ ออกราย 2 เดือน คือ เล่ม 1 มกราคม – กุมภาพันธ์ / เล่ม 2 มีนาคม – เมษายน/เล่ม 3 พฤษภาคม – มิถุนายน/เล่ม 4 กรกฎาคม – สิงหาคม /เล่ม 5 กันยายน – ตุลาคม และ เล่ม 6 พฤศจิกายน – ธันวาคม

บทความวิชาการและบทความวิจัยที่จะนำมาตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคามนี้ จะต้องได้รับการตรวจสอบทางวิชาการ (Peer review) ซึ่งปกติจะมี Double Blind (ผู้พิจารณา 2 คน) หรือ Triple Blind (ผู้พิจารณา 3 คน) ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

ที่ปรึกษา	อธิการบดี	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
บรรณาธิการ	รองศาสตราจารย์ ดร.กรไชย พรสิทธิ์ชกร	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยบรรณาธิการ	รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ท้ายเรือคำ รองศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ น้อยวงศ์ อาจารย์ ดร.พิมพ์ยุพา ประพันธ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.ภูมิฐาน ริงคกุลณวัฒน์	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
ศาสตราจารย์ ดร.อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ พิฤกษ์ศรี	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.กุลธิดา ท้วมสุข	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปิฎกฤษดิ์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.ศารัตน์ เมตตาริกานนท์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.มนวิภา ผดุงสิทธิ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินดา เจียมศรีพงษ์	มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิวรรณ ตันติธนาวงศ์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิวรรณ พิทักษ์โสภณ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.วณิช นิรันทรานนท์	สถาบันการพลศึกษา
รองศาสตราจารย์ยงยุทธ ชูแฉ่น	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์สิทธิพร ภิรมย์วัน	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลพร สอนศรี	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญญา สังขพันธ์านนท์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูเบศร์ สมุทรจักร	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ภัทรธนานันท์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ คำคง	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พ.ต.ท.ดร.เกษมศักดิ์ โชติชาครพันธ์	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอี่ยมพร หลินเจริญ	มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมินทร เบ้าธรรม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม นาคอ้าย	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Mr.Paul Dulfer	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เลขานุการ

ฉวีวรรณ อรรถศรีชู

ผู้ช่วยเลขานุการ

จิรารัตน์ ภูสิทธิ์ พัทตร์วิไล รุ่งวิสัย

สำนักงานกองบรรณาธิการ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

โทรศัพท์ 0-4375-4321 ต่อ 1754 หรือ 0-4375-4416

ราคาปก 60 บาท

กำหนดเผยแพร่ ปีละ 6 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม-กุมภาพันธ์

ฉบับที่ 4 กรกฎาคม-สิงหาคม

กองส่งเสริมการวิจัยและบริการวิชาการ

ตำบลขามเือง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม 44150

ราคาสมาชิก ราย 1 ปี 240 บาท

ฉบับที่ 2 มีนาคม-เมษายน

ฉบับที่ 5 กันยายน-ตุลาคม

ราย 2 ปี 480 บาท

ฉบับที่ 3 พฤษภาคม-มิถุนายน

ฉบับที่ 6 พฤศจิกายน-ธันวาคม

พิมพ์เผยแพร่เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2562

บทบรรณาธิการ

สวัสดีครับ วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ฉบับที่ 6 ประจำปี 2562 ฉบับนี้ยังเข้มข้นด้วยเนื้อหาและสาระทางวิชาการ ทุกบทความวิจัยและบทความวิชาการได้ผ่านการกลั่นกรองจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบทางวิชาการ เพื่อให้วารสารเป็นที่ยอมรับและเกิดความเชื่อมั่นในวงการวิชาการ

ในการจัดทำวารสารทางวิชาการ กองบรรณาธิการได้ให้ความสำคัญกับคุณภาพของบทความวิจัยและบทความทางวิชาการที่คัดเลือกนำมาลงตีพิมพ์ในแต่ละฉบับ โดยบทความวิจัยและบทความทางวิชาการที่ถูกคัดเลือกตีพิมพ์จะต้องผ่านการตรวจสอบทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Reviewers) ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับสาขาวิชาทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ท่านเหล่านี้ได้สละเวลาอันมีค่าในการช่วยอ่านและพิจารณาต้นฉบับ พร้อมทั้งให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินการจัดทำวารสารเป็น อย่างดี กองบรรณาธิการ ขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ฉบับนี้ประกอบด้วยบทความจำนวน 10 เรื่อง ได้แก่ (1) การสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติกรกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงานในรายวิชา งานเครื่องมือกลเบื้องต้น (2) การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ โดยการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (3) ช่มชื้นกระทำชาเราและอนาจารโดยการลวงล้า (4) การจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนในระบบรถไฟฟ้ายานขนส่งของไทย (5) คุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ยุคไทยแลนด์ 4.0 (6) โปรแกรมพัฒนาคู่มือด้านการออกแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน (7) การสร้างคำสมาสในไตรภูมิภคา (8) ทศนคติของผู้บริโภคสินค้าและบริการที่มีต่อการสื่อสารการตลาดออนไลน์ (9) โปรแกรมพัฒนาคู่มือด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และ (10) แนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชน

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ยินดีต้อนรับสำหรับบรรดานักวิชาการและนิสิตนักศึกษาที่ต้องการนำเสนอผลงานวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นบทความวิจัย บทความวิชาการ บทความทั่วไป หรือบทความสั้นๆ ทั้งจากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยมหาสารคาม กองบรรณาธิการยินดีต้อนรับ เปิดกว้าง และพร้อมรับต้นฉบับของท่านตลอดเวลา ขอให้ศึกษารูปแบบการเขียนจากทำวารสารแต่ละฉบับ ส่งมาให้ยังกองบรรณาธิการโดยไว หัวข้อเรื่องและประเด็นนำเสนอที่เกี่ยวข้องกับมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ และอื่นๆ กองบรรณาธิการยินดีและพร้อมรับต้นฉบับเป็นอย่างมาก เพื่อให้เกิดการเปิดกว้างด้านเนื้อหาและสาระที่จะบรรจุในวารสารและเพื่อให้ครอบคลุมทุกสาขาและวิทยาการที่เกี่ยวข้องกับทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ในสุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้อ่านทุกท่านที่ได้ให้คำติชมและให้คำแนะนำเพื่อการปรับปรุงการดำเนินการจัดทำวารสารมาโดยตลอด โดยกองบรรณาธิการได้ให้ความสำคัญและมุ่งเน้นกับการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของวารสารให้เป็นที่น่าเชื่อถือและยอมรับในวงการวิชาการอยู่เสมอและต่อเนื่อง

รองศาสตราจารย์ ดร.กรไชย พรลภัสสรกร
บรรณาธิการ

สารบัญ

การสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติการลึกลงขั้นสูงขึ้นงานในรายวิชาการเครื่องมือกลเบื้องต้น สำหรับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ	
โกสินทร์ ไชยมงคล, อาทิตย์ อัจหาญ, อพันธ์ พูลพุทธา	1
การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนรู้ แบบกลุ่มร่วมมือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	
ญาณินทร ไชยสงค์, จูติวรดา พลเยี่ยม	10
ข่มขืนกระทำชำเราและอนาจารโดยการล่วงล้ำ	
ณิชา ป้องขวลา	22
การจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนในระบบรถไฟฟ้าขนส่งของไทย	
บูรณจิตร แก้วศรีมล	32
คุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ยุคไทยแลนด์ 4.0	
ปฏิภาณ กิตตินันท์วัฒน์, วีรังกูร วรบำรุงกุล	44
โปรแกรมพัฒนาครูด้านการออกแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21	
ภัทร์วีรา ปลื้มจิตต์, ณภัทรวรรณ ธนาพงษ์อ่อนนั้	56
การสร้างคำสมาสในไตรภูมิภค	
ศรวุฑ หล่อดี, พงศ์ศิริ อ้นนอก	66
ทัศนคติของผู้บริโภคสินค้าและบริการที่มีต่อการสื่อสารการตลาดออนไลน์ในผู้บริโภค ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี	
ศุภลักษณ์ ฉินตระกูล, กานต์พิชชา รุ่งเรือง, ธนพล รัตนวงศ์คำ, สุทธิญา นิสารัญญ	79
โปรแกรมพัฒนาครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26	
สิทธิชัย ใจสุข, ณภัทรวรรณ ธนาพงษ์อ่อนนั้	92
แนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชน	
ยุภาพร ยุภาศ, อาภากร ประจันตะเสน	104

Contents

The Construction of Work Pieces Used to Create form Measurements, Turning, and Forming Work Pieces in a Course of Basic Machine Tools for Students with a Vocational Certificate. <i>Kosin Chaimongkol, Artit Athan, Apantee Poonputta</i>	1
Development of Reading and Writing English by Management Using Cooperative Learning Management of Pratomsuksa VI <i>Yaninthorn Chaisong, Titiworada Polyiem</i>	10
Rape and Obscenity by Intrusion <i>Nicha Pongkhualao</i>	22
Public Private Partnerships in Thai Electric Rail Transit System <i>Buranajit Keawsrimol</i>	32
The Virtue of Human Resources Development of School Administrators' Ethics in Thailand 4.0 Era <i>Patipan Kittinanthawat, Theerangkoon Warabamrungskul</i>	44
Teacher Development Program for Learning Design to Enhance Creativity in Students at Schools under the Secondary Education Service Area Office 21 <i>Patteera Pleumjit, Napatsawan Thanaphonganan</i>	56
Formation of Pali and Sanskrit Compound Words in Traibhumikatha <i>Sarawut Lordee, Pongsiri Aonnog</i>	66
Consumers' Attitudes Towards Online Marketing Communication of Consumer Products and Service in Mueang District, Kanchanaburi Province <i>Suphalak Chintrakan, Kanpitcha Roungreung, Tanapon Rattanawongham, Suttiya Nisantunyu</i>	79
Teacher Development Program for Measurement and Evaluation of Schools under the Secondary Education Service Area Office 26 <i>Sittichai Jaisuk, Napatsawan Thanaphonganan</i>	92
Practical Guidelines for Improving the Quality of Life of Elderly People by Community <i>Yupaporn Yupas, Apagorn Prachantasena</i>	104

การสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติการกลึงขึ้นรูปชิ้นงานในรายวิชาการเครื่องมือกลเบื้องต้น สำหรับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ

The Construction of Work Pieces Used to Create form Measurements, Turning, and Forming Work Pieces in a Course of Basic Machine Tools for Students with a Vocational Certificate.

โกสินทร์ ไชยมงคล¹, อาทิตย์ อัจหาญ², อพันตรี พูลพุทธา³

Kosin Chaimongkol¹, Artit Athan², Apantee Poonputta³

Received: 28 August 2019

Revised: 28 October 2019

Accepted: 30 November 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติการกลึงขึ้นรูปชิ้นงาน ในวิชางานเครื่องมือกลเบื้องต้น สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ 2) เพื่อหาคุณภาพของแบบวัดภาคปฏิบัติการกลึงขึ้นรูปชิ้นงาน ในวิชางานเครื่องมือกลเบื้องต้น สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ 3) เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติการกลึงขึ้นรูปชิ้นงาน ในวิชางานเครื่องมือกลเบื้องต้น สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคชุมแพ ที่ลงทะเบียนเรียนในวิชางานเครื่องมือกลเบื้องต้น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ได้มาโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดทักษะภาคปฏิบัติการกลึงขึ้นรูปชิ้นงานโดยมีทั้งหมด 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการออกแบบ ขั้นตอนเตรียม ขั้นตอนปฏิบัติ และขั้นตอนผลงาน สถิติการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) แบบวัดทักษะภาคปฏิบัติการกลึงขึ้นรูปชิ้นงานที่พัฒนาขึ้นเป็นแบบสังเกต มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประเมินการปฏิบัติงาน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนออกแบบ ขั้นตอนเตรียม ขั้นตอนปฏิบัติ ขั้นตอนผลงาน 2) ชุดการประเมินทักษะมีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง (IOC) 0.60 ถึง 1.00 โดยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.32) และมีผลการหาค่าความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน โดยหาค่าดัชนีความเห็นพ้องของผู้ประเมิน (Rater Agreement Index: RAI) มีค่าเท่ากับ 0.92 และ 3) นักเรียนมีทักษะภาคปฏิบัติการกลึงขึ้นรูปชิ้นงานใน ขั้นตอนออกแบบอยู่ในระดับมาก ขั้นตอนเตรียมอยู่ในระดับมากที่สุด ขั้นตอนปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และขั้นตอนผลงานอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : ทักษะภาคปฏิบัติ, แบบวัดภาคปฏิบัติ

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

^{2,3} อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹ Student of the faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University E-mail: Chaimongkol7614@gmail.com

^{2,3} Teacher of Rajabhat Maha Sarakham University

Abstract

Vocational students enrolled in a basic machine tools course where they would learn to create a measurement form and evaluate criteria for machining workpieces. To improve their practical knowledge of design and construction of measurement forms, they would develop guidelines for machining different types of workpieces and learn how to improve the quality of their measurements. They attended "Basic Machine Tools for Vocational Certificate Students", a course offered at the Industrial technician branch of Chumphae Technical College. The course presented subjects on level of turning operation and forming workpieces. Vocational certificate students, who registered in 'mechanic tools' at Chumphae Technical College, served as the Sample-Data source, They enrolled in the mechanical tools course for the first semester of the academic year 2018, Simple random sampling was used Tools included a work piece machining skill test form with 4 procedures: design stage, preparation stage, operation and the result of statistical work that used percentage, mean and standard deviation. An evaluation of competency included a demonstration of laboratory skills in forming measurements for turning work pieces. Evaluation of the 4 processes (designing, preparing, operation, and forming work pieces) involved working with an observation pattern with a 5 level rating scale. The result of an appropriate assessment of scoring criteria and turning skills in a step by step machining process showed appropriate at a high level (average = 4.32). The results of the study of skills included developing practical skills in machining, forming, designing parts and preparing most of the work pieces, were at the most level. Practical skills in machining, turning, machining, and most of the operations were at the most level while practical skills in machining, turning, and forming work pieces were at the Very level.

Keywords: Practical assessment, Practical measurement.

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 ถึง 2561) มีเป้าหมายที่สำคัญๆ คือ เพิ่มสัดส่วนผู้ที่เรียนต่อสายอาชีพ ในหลักสูตรอาชีวศึกษา จึงเน้นการจัดการเรียนรู้ควบคู่กับการทำงาน และการเรียนรู้จากการทำโครงการงาน และในปี 2557 เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และได้มีการจัดตั้งรัฐบาลใหม่ และมีการกำหนดนโยบายมีการปฏิรูปการศึกษาเป็นรูปธรรมมากขึ้นจนในปี 2559 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายปฏิรูปการศึกษา ที่มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มโอกาสใน

การเข้าถึงการศึกษาให้ผู้เรียนมีทักษะแห่ง ศตวรรษที่ 21 คือ 3R 8C จึงมีโครงการของกระทรวงศึกษาธิการ เกิดขึ้น อาทิ เช่น โครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ และการวัดและผลประเมินแห่งศตวรรษที่ 21 เน้นการประเมินตามจริงการประเมิน จะไม่เป็นเพียงแต่การทดสอบเท่านั้น แต่ยังมี การสังเกตนักเรียน ดูการทำงานของนักเรียน และประเมินไปถึงมุมมองของนักเรียนด้วย การประเมินเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนในชั้นเรียน ใช้การประเมินเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้เชื่อมการเรียนการสอนกับหลักสูตร เพื่อใช้ในการตัดสินผลว่าเกิดการเรียนรู้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ การวัด

และประเมินผลแนวใหม่จะเน้นการประเมินเป็นกลุ่มด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง (อนุวัติ คุณแก้ว, 2558 : 251) วิทยาลัยเทคนิคชุมแพ เป็นสถานศึกษาของรัฐบาลซึ่งตั้งอยู่ที่ ตำบลหนองไผ่ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น เปิดสอนนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ด้านสาขาวิชาช่างอุตสาหกรรม และพาณิชยกรรม โดยปัจจุบันนักเรียนทางด้านสาขาช่างอุตสาหกรรมเป็นสาขาที่สถานประกอบการมีความต้องการเป็นอย่างสูง และรายวิชางานเครื่องมือกลเบื้องต้น รหัสวิชา 2100-1008 เป็นหนึ่งในหมวดวิชาทักษะวิชาชีพ ที่จัดการเรียนการสอนภาค ทัศนศึกษากับการเรียนภาคปฏิบัติ กับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาช่างอุตสาหกรรม ที่ทุกคนจะต้องผ่านการเรียนวิชางานเครื่องมือกลเบื้องต้นตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 โดยเฉพาะเนื้อหาในหน่วยที่ 4 เรื่องเครื่องกลึงและงานกลึง เนื่องจากเป็นทักษะการเรียนรู้ระดับพื้นฐานและการฝึกปฏิบัติ สำหรับวิชาสาขาช่างอุตสาหกรรม ทั้งหมดเพื่อให้มีความรู้และเข้าใจเนื้อหาวิชาตรงตามคำอธิบายรายวิชาที่ระบุไว้ในหลักสูตร

สูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 เช่น การศึกษาและปฏิบัติงานเกี่ยวกับหลักความปลอดภัย ภัยในการปฏิบัติ งานเครื่องมือกล ชนิด ส่วนประกอบ การทำงานการใช้งานและการบำรุงรักษาเครื่องมือกลเบื้องต้น การคำนวณค่าความเร็วรอบ ความเร็วตัด อัตราการป้อนปฏิบัติงานกลึงปาดหน้า กลึงปอก ไสรวาง ไส้ป่าจาก เจาะรู รีมเมอร์ และงานลับคมตัดมีดกลึงปาดหน้า มีดกลึงปอกดอกสว่าน (อำนาจ ทองเสน, 2556 : คำนำ) ซึ่งเนื้อหาวิชาในแต่ละช่วงมีรายละเอียดที่ต้องศึกษาจำนวนมาก การจัดการเรียนการสอนของครูจึงเป็นสิ่งสำคัญ และควรให้มีความสอดคล้องกับชีวิตจริง ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้ตามความถนัด และสิ่งสำคัญจะต้องสามารถประเมินผลผู้เรียนได้ตรงตามมาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนดได้

การประเมินภาคปฏิบัติ จึงมีความจำเป็นกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี อีกทั้งปัจจุบันรูปแบบประเมินผลของครูผู้สอนแต่ละคนมีมาตรฐาน เกณฑ์การประเมินที่แตกต่างกัน หากมีงานวิจัยที่เกี่ยวกับการสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติที่มีองค์ประกอบสมบูรณ์มีเครื่องมือประเมินทักษะภาคปฏิบัติที่ผ่านการตรวจสอบ จากผู้เชี่ยวชาญมีวิธีการประเมินที่ชัดเจน และมีกระบวนการนำไปใช้ที่มีคุณภาพ ซึ่งจะเป็นอีกทางเลือกที่สามารถวัดและประเมินการเรียนรู้ ให้บรรลุตรงตามวัตถุประสงค์หลักสูตรได้มากขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสร้างแบบวัดและเกณฑ์การประเมินภาคปฏิบัติในวิชางานเครื่องมือกลเบื้องต้น ในหน่วยที่ 4 เรื่องเครื่องกลึงและงานกลึง ระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาช่างอุตสาหกรรม โดยจะศึกษาถึงการสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติการกลึงขึ้นรูปชิ้นงาน เพื่อจะเป็นการพัฒนาเครื่องมือและรูปแบบในการสอน ให้เป็นมาตรฐานและมีความเชื่อมั่น ยุติธรรม และใช้ในการตัดสินผลการเรียน อย่างมีหลักเกณฑ์ในวิชางานเครื่องมือกลเบื้องต้น สาขาช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยเทคนิคชุมแพ ตามหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติการกลึงขึ้นรูปชิ้นงาน ในวิชางานเครื่องมือกลเบื้องต้น สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
2. เพื่อหาคุณภาพของแบบวัดภาคปฏิบัติ การกลึงขึ้นรูปชิ้นงาน ในวิชางานเครื่องมือกลเบื้องต้น สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
3. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติการกลึงขึ้นรูปชิ้นงาน ในวิชางานเครื่องมือกลเบื้องต้น สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน ในวิชางานเครื่องมือกลเบื้องต้น ระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ได้ดังนี้ 1. ศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 2. ศึกษาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 3. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบวัดทักษะภาคปฏิบัติ นวัตกรรม, นวัตกรรมการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาเป็นแนวคิดในการสร้างเกณฑ์แบบวัดภาคปฏิบัติ

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคชุมแพ ที่ลงทะเบียนเรียนในวิชางานเครื่องมือกลเบื้องต้น ภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2561 จำนวน 134 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคชุมแพ ที่ลงทะเบียนเรียนในวิชางานเครื่องมือกลเบื้องต้น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวนทั้งหมด 40 คน โดยวิธีสุ่มตัวอย่าง

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เนื้อหาแบบวัดภาคปฏิบัติวิชางานเครื่องมือกลเบื้องต้น หน่วยที่ 4 เรื่องเครื่องกลึงและงานกลึง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบวัดภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน ที่มีทั้งหมด 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการออกแบบขั้นเตรียม ขั้นปฏิบัติ และขั้นผลงาน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดขั้นตอนในการสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติเรื่องเครื่องกลึงและงานกลึง

ระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบวัดและเกณฑ์การประเมินทักษะภาคปฏิบัติ พร้อมทั้งศึกษาคำอธิบายรายวิชางานเครื่องมือกลเบื้องต้น เรื่องเครื่องกลึงและงานกลึง ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

เพื่อหาขอบเขตเนื้อหาในการสร้างแบบวัดและเกณฑ์ประเมินภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงานระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ

1.2 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบวัดและเกณฑ์ประเมินภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน

1.3 วิเคราะห์งาน และเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและพฤติกรรมที่ต้องการวัด ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงานในแต่ละขั้นตอนเพื่อวิเคราะห์งานและเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในการวัดรายละเอียดข้อปฏิบัติ กระบวนการ ซึ่งผลจากการวิเคราะห์งาน และจากการศึกษาเอกสารนำมาเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม จำแนกออกเป็น 4 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนการออกแบบ ขั้นตอนเตรียมขั้นตอนปฏิบัติ และขั้นผลงาน

1.4 สร้างข้อปฏิบัติของแบบวัดและกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน และรายละเอียดการให้คะแนนของแบบวัดภาคปฏิบัติ

1.5 นำแบบวัดภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน และเกณฑ์การประเมินให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบวัดและเกณฑ์การให้คะแนน โดยใช้แบบตรวจสอบรายการตามวิธีของโรวิเนลลี และฮิมเบิลตัน (ไพศาล วรคำ, 2559, น. 269) พิจารณาดังนี้

1. ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อปฏิบัติ กับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ของกิจกรรมการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน (IOC) และตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อปฏิบัติกับเกณฑ์

การให้คะแนนของกิจกรรมการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน (IOC₂) การประเมินความเหมาะสมของแบบวัดเป็นแบบตรวจสอบรายการ 5 ระดับ ดังนี้

- ระดับ 4 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด
- ระดับ 3 หมายถึง เหมาะสมมาก
- ระดับ 2 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง
- ระดับ 1 หมายถึง เหมาะสมน้อย
- ระดับ 0 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

และนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ประเมิน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 112) เกณฑ์การประเมินระดับคะแนน

เหมาะสมมากที่สุด	3.51-4.00
เหมาะสมมาก	2.51-3.50
เหมาะสมปานกลาง	1.51-2.50
เหมาะสมน้อย	0.51-1.00
เหมาะสมน้อยที่สุด	0.00-0.50

1.6 วิเคราะห์หาคุณภาพ หาความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน (RAI)

1.7 การทดลองครั้งที่ 1 ผู้วิจัยนำแบบวัดภาคปฏิบัติที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้จำนวน 1 ห้องเรียน คือ นักเรียนแผนกช่างช่างกลโรงงาน ชั้นปีที่ 1 ห้อง 3 จำนวน 23 คน วิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบวัดและปรับปรุงข้อบกพร่อง หรือส่วนที่ไม่สมบูรณ์ ให้แบบวัดนั้นสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.8 การทดลองครั้งที่ 2 ขั้นตอนดำเนินการเหมือนครั้งที่ 1 โดยนำแบบวัดภาคปฏิบัติเรื่องเครื่องกลึงและงานกลึงระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนแผนกช่างอิเล็กทรอนิกส์ ชั้นปีที่ 1 ห้อง 1 จำนวน 17 คน นำผลการทดลองที่ได้จากการทดสอบวัดภาคปฏิบัติ ทุกฉบับมาวิเคราะห์หาคุณภาพเหมือนข้อ 1.7

1.9 จัดทำคู่มือการใช้งานแบบวัดภาคปฏิบัติ เรื่องเครื่องกลึงและงานกลึง สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ให้เป็นฉบับสมบูรณ์

1.10 นำแบบวัดไปใช้จริงวัดการปฏิบัติงานของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 134 คน

ประเมินโดยผู้วิจัย และวิเคราะห์เพื่อหาคุณภาพของแบบวัดภาคปฏิบัติ โดยนำผลการประเมินมาวิเคราะห์หาต่าง ๆ ดังนี้

1.10.1 ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.10.2 ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมกับงานที่กำหนด ให้ปฏิบัติและและดัชนีความสอดคล้องระหว่างเกณฑ์คะแนนที่กำหนดกับรายละเอียดการให้คะแนน

1.10.3 ค่าระดับผลคะแนนการปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงานโดยเทียบกับเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 99-100)

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.00 หมายถึง บุคคลนั้นมีระดับทักษะภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 2.51- 3.50 หมายถึง บุคคลนั้นมีระดับทักษะภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน มาก

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง บุคคลนั้นมีระดับทักษะภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 0.51-1.50 หมายถึง บุคคลนั้นมีระดับทักษะภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน น้อย

ค่าเฉลี่ย 0-0.50 หมายถึง บุคคลนั้นมีระดับทักษะภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน น้อยที่สุด

รายละเอียดการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้นำหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ติดต่อวิทยาลัยกลุ่มตัวอย่าง ขออนุญาตผู้บริหาร ขอความร่วมมือ และกำหนดวัน เวลา และสถานที่ทำการประเมิน

2. จัดเตรียมแบบวัดทักษะภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน เรื่องเครื่องกลึงและงานกลึงระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

3. แนะนำและชี้แจงรายละเอียดต่างๆ ให้กับครูผู้สอนวิชางานเครื่องมือกลเบื้องต้นที่เป็นผู้ตรวจให้คะแนนผลการประเมินภาคปฏิบัติของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการประเมินและวิธีดำเนินการประเมินตลอด จนเกณฑ์การให้คะแนนโดยนำไปเก็บข้อมูลระหว่างเดือน พฤษภาคม 2561 ถึง เดือน กันยายน 2561

4. นำแบบวัดภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน เรื่องเครื่องมือกลและงานกลิ้ง ที่ได้รับคืนมาทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูล เพื่อป้องกันการสูญหายนำข้อมูลมาจัดทำและวิเคราะห์หาคุณภาพต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของแบบวัดและเกณฑ์การประเมินภาคปฏิบัติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. หาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของแบบวัดและเกณฑ์การประเมินภาคปฏิบัติโดยใช้สูตร (IOC: Index of Congruence) หาค่าเฉลี่ยดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญโดยใช้สูตรของไรวีเนลลีและแฮมเบิลตัน

3. หาค่าความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน 3 คน โดยใช้ (RAI: Rater Agreement Indexes)

สรุปผลการวิจัย

การสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงานในรายวิชางานเครื่องมือกลเบื้องต้น สำหรับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า

1. ผลการสร้างและพัฒนาเกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดทักษะภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาช่างอุตสาหกรรม พบว่าแบบวัดทักษะภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน เป็นแบบสังเกตมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

สำหรับการประเมินการปฏิบัติงาน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนออกแบบ จำนวน 2 ข้อ ขั้นเตรียม จำนวน 1 ข้อ ขั้นปฏิบัติ 4 ข้อ ขั้นผลงานจำนวน 3 ข้อ รวมจำนวน 10 ข้อ และเกณฑ์การให้คะแนนในการประเมินทักษะภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน ในวิชางานเครื่องมือกลเบื้องต้น สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาช่างอุตสาหกรรม โดยกำหนดระดับคุณภาพของเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 5 ระดับ

2. ผลการหาคุณภาพแบบวัดทักษะภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงานสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาช่างอุตสาหกรรม

2.1 ผลการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน โดยประเมินความสอดคล้อง และความเหมาะสม

1) การประเมินความสอดคล้องระหว่างงานข้อปฏิบัติกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม พบว่า มีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง (IOC) 0.60 ถึง 1.00

2) การประเมินความเหมาะสมของเกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดทักษะภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.32)

2.2 ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน โดยหาค่าดัชนีความเห็นพ้องของผู้ประเมิน (Rater Agreement Index: RAI) มีค่าเท่ากับ 0.92

3. ผลการศึกษาทักษะภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาช่างอุตสาหกรรม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลปรากฏว่า

3.1 นักเรียนมีทักษะภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน ขั้นออกแบบ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ มาก (ร้อยละ 52.24)

3.2 นักเรียนมีทักษะภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน ขั้นเตรียม ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 44.78)

3.3 นักเรียนมีทักษะภาคปฏิบัติการ กลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน ชิ้นปฏิบัติ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 36.57)

3.4 นักเรียนมีทักษะภาคปฏิบัติการ กลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน ชิ้นผลงาน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 51.41)

การอภิปรายผล

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการสร้างและพัฒนาเกณฑ์การให้คะแนน แบบวัดทักษะภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน เป็นแบบสังเกต มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สำหรับการประเมินการปฏิบัติงาน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแบบ 2 ข้อ ขั้นตอนเตรียม 1 ข้อ ชิ้นปฏิบัติ 4 ข้อ ชิ้นผลงาน 3 ข้อ รวมจำนวน 10 ข้อ และเกณฑ์การให้คะแนนในการประเมินทักษะภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน โดยกำหนดระดับคุณภาพของเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 5 ระดับ (0 ถึง 4) ทั้งนี้เพราะในการสร้างแบบวัดทักษะภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน ผู้วิจัยมีกระบวนการสร้าง เริ่มจากการศึกษาหลักสูตร ตำรา เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และรวบรวมแนวคิดจากผู้เชี่ยวชาญ ที่ชำนาญทางด้านช่างอุตสาหกรรม ในเรื่องเครื่องกลิ้งและงานกลิ้งจำนวน 5 คน นำมาสร้างแบบประเมินทักษะภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน โดยมีรายละเอียดเกี่ยวข้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ข้อปฏิบัติต่างๆ และสร้างเกณฑ์การให้คะแนนที่ใช้ในการประเมิน ซึ่งสอดคล้องกับ สมณี กัทยธนี (2560, น. 52-53) ที่กล่าวว่า ขั้นตอนในการสร้างแบบวัดภาคปฏิบัติ มีดังนี้ 1.วิเคราะห์งานและเขียนรายการ คือ วิเคราะห์งานหรือเลือกงานที่เป็นตัวแทน กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ต้องการวัด เขียนข้อรายการ ศึกษาตัวแปรที่ส่งผลทำให้การปฏิบัติงานนั้นมีคุณภาพแตกต่างกัน จัดรูปแบบเครื่องมือ

2. กำหนดคะแนนและน้ำหนัก 3. กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ต้องกำหนดเกณฑ์การตรวจสอบพฤติกรรมในการปฏิบัติ หรือคุณภาพของงานในลักษณะที่มองเห็นได้ หรือ สัมผัสได้ 4. จัดรูปแบบเครื่องมือ คือเรียบเรียงข้อรายการตามขั้นตอน กำหนดเกณฑ์กำหนดคะแนน ในด้านคุณภาพของแบบวัดทักษะภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาช่างอุตสาหกรรม พบว่า มีผลการตรวจสอบความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อปฏิบัติกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม มีค่าตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00 และได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อปฏิบัติกับเกณฑ์การให้คะแนน มีค่าตั้งแต่ 0.80 ถึง 1.00 โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเป็นรายข้อ แสดงว่า แบบวัดทักษะภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงานที่สร้างขึ้นนั้นมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ทั้งนี้เพราะการสร้างแบบวัดทักษะภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน เริ่มจากการวิเคราะห์งาน เพื่อให้ได้รู้ขอบเขตของงาน เขียนจุดมุ่งหมาย กำหนดคุณลักษณะ เขียนข้อปฏิบัติ กำหนดช่วงของมาตราประเมิน กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน มีการตรวจสอบความเที่ยงตรงโดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น ทำให้แบบวัดทักษะภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน และเกณฑ์การให้คะแนน มีความเที่ยงตรง ซึ่งผู้วิจัยได้ทำตามขั้นตอนการสร้างแบบวัดทักษะภาคปฏิบัติ ทำให้แบบประเมินสามารถนำไปช่วยครูผู้สอน ในการวัดและประเมินผลทักษะภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงานได้ค่าดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้ มีค่ามากกว่า 0.60 ขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับ ไพศาล วรคำ (2556 : 263) ที่กล่าวว่า หากเป็นการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ค่าดัชนีความสอดคล้องจะต้องมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.60 ถึงจะใช้ได้ ผลการประเมินความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.65 แสดงว่าผลการประเมินความเหมาะสมของแบบวัดทักษะภาค

ปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาช่างอุตสาหกรรม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้เป็นเพราะแบบวัดทักษะภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาช่างอุตสาหกรรม ได้มีการกำหนดจุดมุ่งหมายตัวชี้วัดและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มงานอาชีพและเทคโนโลยี พร้อมรวบรวมความคิดจากผู้เชี่ยวชาญ ผ่านเกณฑ์การพัฒนาของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน และมีผลการหาค่าความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน ค่าดัชนีความเห็นพ้องกันของผู้ประเมิน (Rater Agreement Index : RAI) มีค่าเท่ากับ 0.92 ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมินอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เพราะแบบวัดทักษะภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงานที่สร้างขึ้น จากการรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านช่างอุตสาหกรรม เรื่องเครื่องกลิ้งและงานกลิ้ง จำนวน 3 คน และเป็นเพราะผู้ประเมินได้ศึกษาข้อปฏิบัติและเกณฑ์การให้คะแนน จึงทำให้ผู้ประเมิน 3 คน ให้คะแนน สอดคล้องกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาพร แซ่สันเทียะ (2553 : 101) ได้สร้างแบบทดสอบวัดความรู้และแบบวัดภาคปฏิบัติ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า 1. ได้แบบทดสอบวัดความรู้ที่มีคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเสริฐ โพธิ์ขำ (2557 : 95-99) ได้การสร้างแบบประเมินทักษะภาคปฏิบัติการวาดภาพระบายสี สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างรายการประเมินกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (IOC₁) ตั้งแต่ 0.80 ถึง 1.00 และค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อปฏิบัติกับเกณฑ์เชิงพฤติกรรม (IOC₂) ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00 ความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน โดยหาค่าดัชนีความเห็น พ้องกันของผู้ประเมินมีค่าเท่ากับ 0.85 ผลการประเมิน

ความเหมาะสมของแบบประเมิน ภาพรวมในความเหมาะสมมีระดับ เหมาะสมมากที่สุด

2. ผลการศึกษาทักษะภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน ของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาช่างอุตสาหกรรม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลปรากฏว่า 1) นักเรียนมีทักษะภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน ชั้นออกแบบ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ มาก ร้อยละ 52.24 คือ มีการออกแบบได้แปลกใหม่เป็นนวัตกรรม มีรูปลักษณะโดดเด่น แตกต่างจากรูปแบบที่และวางแผนการทำงานโดยมีลำดับขั้นตอนในบางขั้นตอน 2) นักเรียนมีทักษะภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน ชั้นเตรียม ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ มากที่สุด ร้อยละ 44.78 คือมีการเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงานได้อย่างเหมาะสม ครบถ้วนทุกขั้นตอน 3) นักเรียนมีทักษะภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน ชั้นปฏิบัติ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ มากที่สุด ร้อยละ 36.57 คือปฏิบัติงานได้สอดคล้องตามแผนที่วางไว้ทุกขั้นตอนโดยชิ้นงาน/ผลงานมีคุณภาพ และได้ชิ้นงาน/ผลงานที่สำเร็จตามเวลาที่กำหนด มีทักษะการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงานที่ถูกต้อง เช่น การจับชิ้นงานได้จุดศูนย์กลาง ตั้งมุมมีดกลิ้งได้ถูกต้องทุกขั้นตอน มีความตั้งใจและกระตือรือร้น ในการทำงานสูง มีสมาธิในการทำงานตลอดเวลาและเก็บรักษาและทำความสะอาดเครื่องมือและสถานที่ปฏิบัติงานเรียบร้อยดี และ 4) นักเรียนมีทักษะภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน ชั้นผลงาน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ มาก ร้อยละ 51.41 คือชิ้นงาน/ผลงานเป็นไปตามโครงสร้างที่ออกแบบไว้ทุกขั้นตอน ชิ้นงาน/ผลงานมีความประณีต สวยงาม แต่ขาดความสมบูรณ์บางส่วนและชิ้นงาน/ผลงานสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงตามวัตถุประสงค์ที่วางแผนไว้ อย่างน้อย ร้อยละ 75 จากผลการศึกษาเกี่ยวกับทักษะภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน ของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาช่างอุตสาหกรรม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประเมินการปฏิบัติงาน 4 ขั้นตอน คือ

ชั้นออกแบบ ชั้นเตรียม ชั้นปฏิบัติ ชั้นผลงาน พบว่า มีทักษะภาคปฏิบัติการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน ของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาช่างอุตสาหกรรม อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด เป็นเพราะหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาช่างอุตสาหกรรม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีการจัดการเรียนการสอน จะมุ่งเน้นการฝึกทักษะภาคปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

การให้คะแนนในการประเมินภาคปฏิบัติ การกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงานสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาช่างอุตสาหกรรม ในแต่ละข้อนั้นมีเกณฑ์การให้คะแนนหลายระดับ

ครูผู้สอนวิชา งานเครื่องมือกลเบื้องต้น และผู้ที่จะ นำแบบวัดและเกณฑ์การให้คะแนนฉบับนี้ไปใช้ ควรศึกษาคู่่มือการประเมินและเกณฑ์การให้คะแนนอย่างละเอียด ก่อนนำไปใช้ประเมิน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อ

ทักษะการกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่

สามารถจำแนกนักเรียนที่มีระดับทักษะภาคปฏิบัติ การกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงานสูง และระดับทักษะภาคปฏิบัติ การกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงานปรับปรุง

2.3 ควรมีการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ

ในการส่งเสริมพัฒนาทักษะภาคปฏิบัติ การกลิ้งขึ้นรูปชิ้นงาน

เอกสารอ้างอิง

- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประเสริฐ โพธิ์ขำ. (2557). *การสร้างแบบประเมินทักษะภาคปฏิบัติการวาดภาพระบายสี สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ; หน้า 95-99.
- พันชรา ภูพานลา. (2550). *การสร้างแบบทดสอบวัดภาคปฏิบัติด้านทัศนศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). เลย: สถาบันราชภัฏเลย ; หน้า 70-73.
- ไพศาล วรคำ. (2559). *การวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 8). มหาสารคาม: ดักศิลาการพิมพ์ ; หน้า 263.
- วิภาพร แซ่สันเทียะ. (2553). *การสร้างแบบทดสอบวัดความรู้และแบบวัดภาคปฏิบัติ กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ; หน้า 101.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2560). *การวัดผลการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กภาพสินธุ์: ประสานการพิมพ์.
- อนุวัติ คุณแก้ว. (2558). *การวัดและประเมินผลการศึกษานวใหม่*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ; หน้า 251
- อำนาจ ทองเสน. (2556). *งานเครื่องมือกลเบื้องต้น*. นนทบุรี: บริษัทศูนย์หนังสือเมืองไทย; หน้า คำนำ.

การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

Development of Reading and Writing English by Management Using Cooperative Learning Management of Pratomsuksa VI

ญาณินทร ไชยสงค์¹, จิติวรดา พลเยี่ยม²

Yaninthorn Chaisong¹, Titiworada Polyiem²

Received: 25 June 2019

Revised: 31 August 2019

Accepted: 1 October 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 2) พัฒนาความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 กลุ่มเป้าหมายได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลรัตนกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 28 คน เครื่องมือใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 9 แผน แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษ แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษ แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการอ่าน และแบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการเขียนของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้ 1) ผลการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษจากการประเมินผลการทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่าน วงจรที่ 1 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 56.19 วงจรที่ 2 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 68.09 วงจรที่ 3 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 78.45 ซึ่งผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 70 ตามที่ได้กำหนดไว้ 2) ผลการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษจากการประเมินผลการทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียน วงจรที่ 1 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 54.04 วงจรที่ 2 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 64.52 วงจรที่ 3 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 76.42 ซึ่งผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 70 ตามที่ได้กำหนดไว้

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ, การพัฒนาความสามารถด้านการอ่าน, การพัฒนาความสามารถด้านการเขียน

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² อาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M.Ed. Candidate in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Simply Lecturer in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Mahasarakham University

Abstract

This research aims to: 1) develop English reading by using cooperative learning management of Pratomsuksa 6 to pass the criteria of 70 percent 2) develop English writing by using cooperative learning management of Pratomsuksa 6 to pass the criteria of 70 percent. The target group was 28 students of Prathomsuksa 6, Anuban Rattanana Kalasin School, Muang District, Kalasin Province. Kalasin Primary Education Area Office 1, academic year 2018. The instruments were: 9 lesson plans of English learning by using cooperative learning management of Pratomsuksa 6, English reading ability test, English writing ability test, reading observation form, and writing observation form. Statistics used in data analysis were percentage, mean and standard deviation. The results of this study were as follows: 1) the average scores of development reading ability from the evaluation of English reading ability test were: 56.19 percent (First cycle process); 68.09 percent (Second cycle process); and 78.45 percent (Third cycle process) which passed criteria of 70 percent. 2) The average scores of the development for writing ability from the evaluation of English writing ability test were: 54.04 percent (First cycle process); 64.52 percent (Second cycle process); and 76.42 percent (Third cycle process) which passed criteria of 70 percent.

Keywords: Cooperative Learning, Reading Development, Writing Development

บทนำ

ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพและการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีทัศน์ของชุมชนโลก การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมุมมองของสังคมโลก นำมาซึ่งมิตรไมตรีและความร่วมมือกับประเทศต่างๆ ช่วยพัฒนานักเรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้นได้เรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของภาษาต่างประเทศ และวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี การคิด สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศ และใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารได้ รวมทั้งเข้าถึงองค์ความรู้ต่างๆ ได้ง่ายและกว้างขวางขึ้นและมีวิสัยทัศน์ในการดำรงชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

ในปี พ.ศ. 2558 ประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศ ประกอบด้วยประเทศไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ บรูไน เวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชา ได้มีการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศในภูมิภาค ชำรงไว้ซึ่งสันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่นคงทางการเมือง สร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ การพัฒนาทางสังคม และวัฒนธรรม มีการกินตืออยู่ดีบนพื้นฐานของความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554) ทั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการเพื่อดำเนินการระหว่างปี พ.ศ. 2555-2558 เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน โดยให้ความสำคัญกับการศึกษาและการสร้างโอกาสทางการศึกษา การลงทุนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการเรียนรู้ตลอดชีวิต รมณรงค์ให้ประชากรทุกคนอ่านออกเขียนได้ ลดอัตราการ

ไม่รู้หนังสือ ส่งเสริมการสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษาราชการของอาเซียน อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดให้เด็กไทยในประชาคมอาเซียนมีคุณลักษณะ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านเจตคติ และด้านทักษะกระบวนการ ซึ่งจำแนกเป็นทักษะการเรียนรู้และการพัฒนาตน ทักษะพลเมือง ความรับผิดชอบต่อสังคมและทักษะพื้นฐานโดยเฉพาะด้านทักษะพื้นฐานได้กำหนดให้นักเรียนสื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษาคือภาษาอังกฤษและภาษาในประเทศเพื่อนบ้านอย่างน้อยอีก 1 ภาษา (สุนทร สันธพานนท์ และจินตนา วีระเกียรติสุนทร, 2556)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมุ่งหวังให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ แสวงหาความรู้ประกอบอาชีพ รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลก และสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปสู่สังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ โดยได้กำหนดสาระหลักที่จำเป็นสำหรับนักเรียนทุกคนซึ่งประกอบด้วยภาษาเพื่อการสื่อสาร ภาษาและวัฒนธรรม ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนโลก ซึ่งคุณภาพของนักเรียนที่สำคัญเมื่อจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วต้องมีทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนภาษาต่างประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

องค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมความสามารถด้านการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียนตามความมุ่งหวังของหลักสูตร และเป็นหัวใจของการเรียนรู้ภาษาอังกฤษนั้นคือความสามารถด้านการอ่านเนื่องจากการอ่านมีความสำคัญต่อมนุษย์ที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ช่วยให้ได้รับข้อมูลข่าวสารเพื่อประกอบการตัดสินใจในชีวิตประจำวัน

การอ่านมีความจำเป็นต่อการศึกษาเล่าเรียน คนที่เรียนหนังสือเก่งมักจะเป็นคนที่อ่านหนังสือเก่ง เพราะการอ่านช่วยให้ได้รับความรู้และความเข้าใจที่จะทำให้ประสบผลสำเร็จและสามารถศึกษาต่อในระดับสูงได้ การอ่านมีคุณค่าต่อมนุษย์เพราะช่วยยกระดับสติปัญญาให้สูงขึ้น ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เป็นการพัฒนาความคิดให้มีความก้าวหน้า ส่งผลต่อการพัฒนาในอาชีพ ทำให้มนุษย์ทันต่อเหตุการณ์ สามารถแก้ปัญหาต่างๆ และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554) เช่นเดียวกับสุนันทามันเศรษฐวิทย์ (2545) ได้กล่าวว่าการอ่านเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญยิ่งสำหรับนักเรียนเพราะเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ การเรียนวิชาต่างๆ ต้องอาศัยการอ่านแทบทั้งสิ้น ดังนั้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการอ่าน ในการจัดการเรียนการสอนจำเป็นต้องให้ผู้อ่านเกิดทักษะในการอ่านอย่างแท้จริง สามารถนำความรู้จากการอ่านไปใช้ประโยชน์ได้และมีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งจำเป็นต้องฝึกฝนอ่านอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับมาตรฐานด้านคุณภาพนักเรียน (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2554)

นอกจากความสามารถในการอ่านแล้ว สิ่งที่มีความสำคัญและช่วยให้การอ่านประสบผลสำเร็จก็คือความสามารถด้านการเขียนซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา การเขียนเป็นการถ่ายทอดความรู้ ความคิด และประสบการณ์ต่างๆ นอกจากนี้การเขียนยังช่วยฝึกการใช้ภาษาโดยนักเรียนได้นำคำศัพท์ และโครงสร้างทางไวยากรณ์ที่ได้เรียนไปแล้วมาใช้เขียนในสถานการณ์จริงในบริบทต่างๆ ยิ่งนักเรียนได้ใช้ความพยายามในการเขียนมากเท่าใด นักเรียนก็จะค้นพบเรื่องใหม่ๆ ที่จะเขียนตลอดจนกลวิธีการแสดงออกทางความคิดมากขึ้นเท่านั้น (Raimes, 1983) นอกจากนี้การเขียนยังเป็นทักษะที่จำเป็นในการศึกษาต่อระดับที่สูงขึ้น

จากรายงานผลทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test) หรือ O-NET ปีการศึกษา 2560 ของสถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของนักเรียนไทยอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554) ดังจะเห็นได้จากผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test) หรือ O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปี การศึกษา 2560 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับประเทศ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 34.59 ระดับจังหวัดกาฬสินธุ์ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 30.45 ระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 45.04 โรงเรียนอนุบาลรัตนกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 29.33 ซึ่งต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศและระดับจังหวัด

จากปัญหาและความสำคัญของการเรียนรู้ภาษาอังกฤษดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงวิธีการสอนและศึกษาแนวทางในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในการเรียนรู้และนำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน ผู้วิจัยมีความเห็นว่าวิธีการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษวิธีหนึ่งที่จะสามารถช่วยพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนคือการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการเรียนการสอนรูปแบบหนึ่งที่ถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวาง เนื่องจากกิจกรรมและผลลัพธ์ที่ได้จากการเรียนการสอนตอบสนองแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน (พิชัย ทองดีเลิศ, 2547)

การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ มีวิธีการสอนมากมายแต่ครูผู้สอนต้องรู้จักเลือกใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหา เวลา เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายมากที่สุด การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ CIRC (Cooperative Integrated Reading and Composition) เป็นวิธีสอนที่มุ่งเน้นการบูรณาการการอ่านและการเขียน ซึ่งถือเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือกันแบบหนึ่ง ที่ออกแบบขึ้นเพื่อใช้ในการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนโดยเฉพาะ ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ 1) กิจกรรมพื้นฐานด้านการอ่านและการเขียน (Basal Related Activities) 2) การดำเนินการสอนของครู (Direct Instruction) 3) การบูรณาการการอ่านและการเขียน (Integrated Reading and Composition) โดยที่นักเรียนจะร่วมมือกันเรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอ่านและเขียนต่อจากการสอนโดยตรงจากครูทุกครั้ง ซึ่งแต่ละครั้งจะเริ่มด้วยการสอนอ่านก่อน เนื่องจากทักษะทางภาษาสามารถพัฒนาให้บรรลุสำเร็จได้ ถ้าครูจัดกิจกรรมการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ที่ถูกต้องเหมาะสมในทุกๆ ด้านโดยการอ่านนั้นประกอบด้วยสมรรถภาพการอ่านในหลายๆ ด้าน เช่น การอ่านเพื่อความเข้าใจ เพื่อสรุปความ เพื่อจับใจความสำคัญ เพื่อการสื่อสาร หรือเพื่อหาประเด็นสำคัญ (วัชรวิภา เลาเรียนดี, 2548) ในกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ CIRC นั้น มีกระบวนการสอนที่มีการฝึกกระบวนการทำงานกลุ่มและทักษะการทำงานร่วมกันทางสังคม โดยแต่ละกลุ่มจะประกอบไปด้วยนักเรียนที่เก่งปานกลางและอ่อนอยู่ร่วมกัน ทำกิจกรรมร่วมกันโดยสมาชิกทุกคนต้องร่วมกันรับผิดชอบ และต้องช่วยเหลือกันและกันในการทำกิจกรรมต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนรู้ตามแนวของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

การจัดการเรียนการสอนแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD : Student Teams-Achievement Divisions) เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่จัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม เล็กๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน โดยที่แต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้และในความสำเร็จของกลุ่ม ทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งการเป็นกำลังใจแก่กันและกัน คนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่า สมาชิกในกลุ่มไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนของตนเองเท่านั้น หากแต่จะต้องร่วมรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ความสำเร็จแต่ละบุคคลคือความสำเร็จของกลุ่มวิธีการสอนแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์สามารถนำมาใช้ได้กับการเรียนทุกวิชาและทุกระดับชั้นและจะมีประสิทธิผลยิ่งยกับกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนในด้านการแก้ปัญหา การกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ การคิดแบบหลากหลาย การปฏิบัติภารกิจที่ซับซ้อน การเน้นคุณธรรมจริยธรรม การเสริมสร้างประชาธิปไตยในชั้นเรียน ทักษะทางสังคม การสร้างวินัยความรับผิดชอบร่วมกัน และความร่วมมือภายในกลุ่ม (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2542)

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) เป็นเทคนิคที่ผู้สอนนิยมใช้คู่กับวิธีสอนแบบอื่นๆ (รัชณี ภูพิชกรกุล, 2551) เทคนิคเพื่อนคู่คิดนี้จะช่วยให้นักเรียนเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ มีทักษะในการแก้ปัญหา และการสื่อความหมาย จากการทำงาน อภิปรายซักถาม ช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนและให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน เป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี รวมทั้งเป็นผู้มีใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น มีความมั่นใจกล้าแสดงออก และผลงานที่ทำโดยนักเรียนสองคนช่วยกันทำ ย่อมดีกว่าผลงานโดยบุคคลเพียงคนเดียว โอกาสที่จะผิดพลาดมีน้อยกว่า (วิภาวดี วงศ์เลิศ, 2544) นับว่าเป็นเทคนิคการเรียนรู้แบบ

ร่วมมือ โดยแบ่งผู้เรียนออกเป็นคู่ๆ ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ได้ในผู้เรียนทุกระดับ ทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ จัดว่าเป็นเทคนิคการเรียนรู้ที่ได้รับการยอมรับมากอีกรูปแบบหนึ่ง เพราะทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นเพื่อให้นักเรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้แนะนำปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ร่วมมือกันทำกิจกรรม ตามกระบวนการเรียนจนค้นพบข้อสรุปข้อความรู้ หรือคำตอบร่วมกัน (ชานาญ โพธิ์คลัง, 2547) ซึ่งจะมีขั้นตอนที่สำคัญอยู่ 3 ข้อ คือ การคิด (Think) เป็นขั้นตอนแรกที่ครูจะกระตุ้นด้วยปัญหาเพื่อให้ผู้เรียนหาคำตอบ และการจับคู่ (Pair) เป็นขั้นตอนที่สองที่จะให้ผู้เรียนจับคู่ เพื่ออภิปรายปัญหา และวิธีการหาคำตอบของปัญหา ส่วนขั้นตอนสุดท้ายคือ การแลกเปลี่ยน (Share) เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่จะให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนและนำเสนอความรู้ที่ได้จากการค้นหาคำตอบ ไบร์เลย์ (Byerley, 2002) ซึ่งเทคนิคนี้ใช้เมื่อต้องการให้นักเรียนฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีเหตุผล ฝึกทักษะการสื่อสารการแสดงออกและการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ด้วยวิธีการดังกล่าวส่งผลให้ผู้เรียนมีการใช้เหตุผล มีการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณมากขึ้น มีแรงจูงใจภายในแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

จากการศึกษาขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือทั้ง 3 เทคนิค และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้นพบว่าการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เป็นวิธีการที่จะทำให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้นักเรียนสามารถอ่านจับประเด็นสำคัญอย่างมีจุดมุ่งหมาย จนทำให้มีความเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้ในที่สุด นอกจากนี้ยังเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นเป็นสำคัญ เพราะช่วยกระตุ้นและพัฒนาให้นักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ และมีความเข้าใจด้านการอ่านมากขึ้นซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะอื่นๆ ได้ เช่น การฟัง การพูด

การเขียน นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ ยังช่วยพัฒนาความสามารถด้านการเขียนอย่างเป็นระบบ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ มาจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70

2. เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลรัตนากาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2561 จำนวน 1 ห้องเรียน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 28 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 9 แผน ใช้เวลาทั้งหมด 18 ชั่วโมง ประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ โดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59

2. แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีลักษณะเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.26 ถึง 0.67 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.79

3. แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีลักษณะเป็นแบบปรนัย จำนวน 11 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.43 ถึง 0.67 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.82

4. แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการอ่าน เป็นแบบรูบริค จำนวน 5 ข้อ

5. แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการเขียน เป็นแบบรูบริค จำนวน 5 ข้อ

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 3 วงจร ซึ่งมีวงจรการปฏิบัติการ 3 วงจร โดยมีขั้นตอนการดำเนินการตามวงจรปฏิบัติ 4 ขั้นตอน

1. ขั้นวางแผน (Plan)

2. ขั้นปฏิบัติการ (Act) ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างในขั้นการวางแผนมาดำเนินการกับกลุ่มเป้าหมายกำหนดเป็นวงจรดังนี้

—> วงจรที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-3 ใช้เทคนิค CIRC

—> วงจรที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4-6 ใช้เทคนิค STAD

—> วงจรที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7-9 ใช้เทคนิค Think-Pair-Share

3. ขั้นสังเกตการณ์ (Observe) ผู้วิจัยสังเกตการณ์และบันทึกพฤติกรรมตลอดจนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในขณะดำเนินการวิจัย ทั้งด้านการปฏิบัติและผลการปฏิบัติ โดยอาศัยเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ

4. ขั้นการสะท้อนการปฏิบัติ (Reflect) การวิจัยในครั้งนี้ ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ หาค่า ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยวิธีคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) KR-20

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

1. คะแนนจากการประเมินผลการทดสอบ วัดความสามารถด้านการอ่าน วงจรที่ 1 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 56.19 วงจรที่ 2 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 68.09 วงจรที่ 3 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 78.45
2. คะแนนจากการประเมินผลการทดสอบ วัดความสามารถด้านการเขียน วงจรที่ 1 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 54.04 วงจรที่ 2 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 64.52 วงจรที่ 3 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 76.42

อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่องการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัยขออภิปรายผลที่ปรากฏในแต่ละประเด็น ดังนี้

1. ความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 78.45 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ ร้อยละ 70 จากการประเมินผลการทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านจากวงจรที่ 1 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 56.19 วงจรที่ 2 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 68.09 วงจรที่ 3 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 78.45 สูงขึ้นเป็นลำดับ ที่เป็นเช่นนี้เพราะแผนการจัดการเรียนรู้ได้ผ่านการจัดกระทำอย่างเป็นระบบและวิธีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยศึกษาจากคู่มือครู เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร การวิเคราะห์เนื้อหา

เทคนิคจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและประเมินผล แผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นผ่านการตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้มีประสบการณ์ ปรับปรุงก่อนนำไปทดลองจริง การสอนที่เน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน อาจเป็นผลมาจากการที่นักเรียนเห็นประโยชน์ขององค์ประกอบต่างๆ ในรูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นการระบุจุดประสงค์การเรียนรู้ การนำเสนอทเรียนทั้งชั้น การถาม-ตอบ โดยครูฝึกอ่าน แนะนำ ประกอบการฝึกอ่านกลุ่มย่อย และรายบุคคล การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกทักษะร่วมมือกันทำงาน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ช่วยกันสรุปเนื้อหาที่เรียนและซักถาม ทำให้ผู้เรียนสนใจกระตือรือร้นเอาใจใส่ในการเรียน นักเรียนปรับพฤติกรรมเข้าหากัน แบ่งหน้าที่กันทำงานในกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มมีความสำคัญต่อบทบาทหน้าที่ที่กลุ่มมอบหมายให้รับผิดชอบ ทุกคนพยายามพัฒนาตนเองร่วมมือกันแก้ปัญหาภายในกลุ่มจนประสบความสำเร็จ นักเรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ได้อภิปรายอธิบายและช่วยตรวจคำตอบ เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนแต่ละคนตระหนักในความสำคัญของตนเอง กลุ่มให้การยอมรับในการแสดงความคิดเห็นของสมาชิก นักเรียนจึงมีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้น มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง มีการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับสอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2553) กล่าวถึงรูปแบบ CIRC ว่าเป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือที่ใช้ในการสอนอ่านและเขียน โดยเฉพาะรูปแบบนี้ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรมคือ กิจกรรมการอ่านแบบเรียน การสอนการอ่านเพื่อความเข้าใจ และการบูรณาการภาษากับการเขียน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ รัชส์สุดา ทรัพย์มาก (2558) ที่พบว่า การพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อการสื่อสารโดยใช้วิธีร่วมมือกันเรียนรู้แบบผสมผสาน (CIRC) ส่งผลให้นักเรียนมีคะแนนทักษะการอ่านอยู่ในระดับดีถึงดีมากและ

มีผลการเรียนรู้จากทักษะการอ่านคิดเป็นร้อยละ 80.57 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ไว้คือร้อยละ 70 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กชนันท์ ช่มอาวูฐ (2559) ที่พบว่า ผลการสร้างชุดการเรียนรู้ที่สอนด้วยแบบ CIRC สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 89.97/81.37 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดรุณี อินทร์บัว (2559) ที่พบว่า นักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือแบบ CIRC มีคะแนนผลสัมฤทธิ์การอ่านภาษาอังกฤษ เฉลี่ยหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 79.87 ซึ่งไม่น้อยกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จุฬาลักษณ์ กองพิลา (2553) พบว่า แผนการจัดการจัดการเรียนรู้ด้านการอ่านจับใจความโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือแบบ CIRC มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 85.47/82.92 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยสอดคล้องกับ กชนันท์ ช่มอาวูฐ (2559) ที่ได้วิจัยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์ สามพราน จังหวัดนครปฐม ที่สอนด้วยเทคนิค CIRC กับการสอนแบบปกติ พบว่า ผลการสร้างชุดการเรียนรู้ ที่สอนด้วยแบบ CIRC สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.97/81.37 ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จีรธรรม จงดี (2560) พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 แสดงว่าเด็กนักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนร่วมมือ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ STAD มีความก้าวหน้าทางผลการเรียนสูงขึ้นซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการศึกษาค้นคว้าและสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วาสนา สวนสีดา (2560) พบว่า วิธีสอนแบบร่วมมือกันเทคนิค Think-Pair-Share และวิธีสอน อ่านเพื่อการสื่อสารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยความสามารถทางด้านการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์ของ

นักเรียนที่สอนด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือกันเทคนิค Think-Pair-Share สูงกว่าวิธีสอนอ่านเพื่อการสื่อสาร

2. ความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 76.42 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ ร้อยละ 70 จากการประเมินผลการทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนจากวงจรที่ 1 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 54.04 วงจรที่ 2 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 64.52 วงจรที่ 3 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 76.42 สูงขึ้นเป็นลำดับ ทั้งนี้ อาจเป็นผลเนื่องมาจากการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยได้ศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สาระ ตลอดจนมาตรฐาน และตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากการวางแผนการสอนของครูเป็นหัวใจของการนำผู้เรียนไปสู่จุดหมายปลายทางที่กำหนด จะต้องเลือกใช้กิจกรรมกระบวนการเรียนการสอนลักษณะใด จึงสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ในการกำหนดเนื้อหาจึงได้กำหนดเนื้อหาได้เหมาะสมกับวัย จึงทำให้บทเรียนน่าสนใจ ประกอบกับการจัดการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนไปพร้อมกับเน้นการเรียนเป็นกลุ่ม จะเห็นได้ว่าเป็นกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่คำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งผลให้เกิดบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดี เพราะนักเรียนภายในกลุ่มได้ช่วยเหลือกันทำงานกลุ่ม จนประสบความสำเร็จก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ ซึ่งสอดคล้องกับสอดคล้องกับ ทิศนา แคมมณี (2553) กล่าวถึงรูปแบบ CIRC ว่าเป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือที่ใช้ในการสอนอ่านและเขียน โดยเฉพาะรูปแบบนี้ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรมคือ กิจกรรมการอ่านแบบเรียน การสอนการอ่านเพื่อความเข้าใจ และ

การบูรณาการภาษากับการเรียน ผลการวิจัย สอดคล้องกับ กชนันท์ ช่มอาวูช (2559) ที่ได้วิจัย การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน ยอแซฟอุปถัมภ์ สามพราน จังหวัดนครปฐม ที่สอน ด้วยเทคนิค CIRC กับการสอนแบบปกติ พบว่า ผลการสร้างชุดการเรียน ที่สอนด้วยแบบ CIRC สำหรับ นักเรียน ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.97/81.37 ผู้วิจัยได้เล็ง เห็นความสำคัญ ที่จะกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความ สนุกในการเรียนรู้จึงได้นำกิจกรรมต่างๆ เข้ามา สอดแทรกเพื่อให้นักเรียนเกิดความตื่นเต้นในการ เรียนบทเรียน ทำให้นักเรียนมีความตั้งใจในการ เรียนมีสมาธิในการเรียนรู้มากขึ้น เรียนรู้คำศัพท์ที่ได้ มากขึ้นตามลำดับ ครูชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึง ความสำคัญของภาษาอังกฤษในการสื่อสาร เพื่อ เป็นการจุดประกายภายในตัวนักเรียน ไม่ใช่แค่ เป็นการบังคับของคุณครูผู้สอนเท่านั้น แต่เพื่อ นักเรียนจะได้มีแรงผลักดันภายในตัวเอง ในการทำ สิ่งต่างๆ อย่างมุ่งมั่นในการเรียนเป็นกลุ่ม และให้ ความร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนที่เก่ง กว่ามีการช่วยเหลือนักเรียนที่อ่อนกว่า นักเรียนให้ ความสำคัญในการทำงานเป็นกลุ่มมากขึ้น โดยการ จัดการเรียนรู้อย่างกลุ่มร่วมมือของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของ ศรีสุวรรณ วิวิศเทศ (2559) ศึกษาเรื่องการพัฒนา ความสามารถด้านการเขียนวิชาภาษาอังกฤษของ นักเรียนชั้นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอน แบบให้นักเรียนร่วมมือกัน กับการสอนแบบปกติ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอน แบบให้นักเรียนร่วมมือกันกับการสอนแบบปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของ กลุ่มสอนแบบกลุ่มร่วมมือสูงกว่า ผลสัมฤทธิ์ที่ได้ จากการสอนแบบปกติ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก จากนักเรียนไม่คุ้นเคยกับการเรียนการสอนแบบ

กลุ่มร่วมมือมาก่อน ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ และประกอบกับครูผู้สอนได้หากิจกรรมใหม่ๆ มา ช่วยในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งทำให้การเรียน การสอนแบบปกติที่ทำให้นักเรียนไม่สนใจ นั้นกลับ มาสนใจและทำกิจกรรมร่วมมือกับครูและเพื่อน ทำให้การสอนแบบกลุ่มร่วมมือประสบผลสำเร็จ และมีผลสัมฤทธิ์นั้นสูงกว่าการสอนแบบปกติ และ ยังสอดคล้องกับชูจิตร เนื่องโนราช (2551) ได้ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษโดยการ เรียนแบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยรังสิต การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิชาภาษาอังกฤษ โดยการเรียนแบบร่วมมือ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 2) เพื่อศึกษา ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนแบบร่วมมือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต จังหวัดปทุมธานี จำนวน 13 ห้อง จำนวน นักเรียน 550 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ผลการวิจัยพบว่า 1) ผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังจากเรียนโดยใช้วิธีการเรียน แบบร่วมมือสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 2) ความคิดเห็นของผู้เรียน เกี่ยวกับการเรียนแบบร่วมมืออยู่ในระดับมากที่สุด พบว่านักเรียนได้เรียนรู้การยอมรับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อส่วนรวม มีความ กระตือรือร้นในการทำงาน รู้จักบทบาทหน้าที่ของ ตนภายในกลุ่ม รู้จักภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดีเข้าใจ การทำงานกลุ่ม และมีพัฒนาการทางผลสัมฤทธิ์ ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ในการพัฒนาความสามารถด้าน การอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษโดยการจัดการ

เรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ครูผู้สอนจะต้องชี้แจงให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนแต่ละคนตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเอง

1.2 การเลือกเนื้อหาที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งผู้สอนควรคำนึงถึงวัย ระดับความสามารถด้านการอ่านและการเขียนของนักเรียน ดังนั้นควรเลือกเรื่องที่ทันสมัย มีเนื้อหาน่าอ่าน และเป็นงานเขียนหลากหลายรูปแบบ หากเนื้อหาเรื่องราวใด ๆ ที่นักเรียนชอบหรือพึงพอใจ จะทำให้นักเรียนมีความสนใจอยากเรียนรู้มากขึ้น

1.3 ครูจะต้องส่งเสริมให้นักเรียนตั้งใจเรียนมากขึ้น โดยการชมเชยนักเรียนที่ผลงานออกมามากดี และให้กำลังใจนักเรียนที่ยังผลงานออกม

ไม่ดี เพื่อให้นักเรียนพัฒนาตัวเองเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการเรียนรู้ครั้งต่อไป

2.1 ควรส่งเสริมให้นักเรียนอ่านหนังสือนอกเวลาเรียนมากขึ้น เพื่อทำให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน

2.2 ควรส่งเสริมให้นักเรียนฝึกการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้แบบฝึก เพื่อจะทำให้นักเรียนสามารถเขียนคำศัพท์ได้ถูกต้องแม่นยำ และยังมีส่วนช่วยให้ได้คำศัพท์ในพัฒนาการเขียนบทสนทนา และการเขียนประโยคได้ผลดีอีกด้วย

2.3 ควรมีการศึกษากิจการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เพื่อพัฒนาความสามารถด้านอื่นนอกจากความสามารถด้านการการอ่านและการเขียน ร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กษนิษฐ์ ช่มอาวุธ. (2559). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ และเจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทยอแซฟอุปถัมภ์สามพราน จังหวัดนครปฐม ที่สอนด้วยเทคนิค CIRC กับการสอนแบบปกติ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). นครปฐม : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จิ๋ววรรณ จงดี. (2560). ผลสัมฤทธิ์ทางความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา
- จุฬาลักษณ์ กองพิลา. (2553). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือแบบ CIRC. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชำนาญ โปธิคลัง. (2547). การพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้กิจกรรมเพื่อนคู่คิดในโรงเรียนสุวรรณภูมิพิทยไพศาล จังหวัดร้อยเอ็ด. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

- ชูจิตร์ เนื่องโนราช. (2551). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาวิทยาลัย). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ดรุณี อินทร์บัว. (2559). ผลการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ ซี ไอ อาร์ ซี ในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.
- ทิตนา เขมมณี. (2553). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชัย ทองดีเลิศ. (2547). การนำเสนอรูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรีที่มีรูปแบบการเรียนต่างกัน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รักษ์สุดา ทรัพย์มาก. (2558). การพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้วิธีร่วมมือกันเรียนรู้แบบผสมผสาน (CIRC) และการประเมินตามสภาพจริง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รัชณี ภูพิชกรกุล. (2551). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างวิธีสอนแบบนิรนัยร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเพื่อนคู่คิดและวิธีสอนแบบปกติ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วัชรา เล่าเรียนดี. (2548). เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้สำหรับคู่มืออาชีพ. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัฒนาพร ระวังทุกข์. (2542). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : เลิฟ แอนด์ เลิฟเพรส.
- วาสนา สวนสีดา. (2560). การพัฒนาแนวทางการป้องกันโรคหลอดเลือดสมองในผู้ป่วยความดันโลหิตสูงที่ควบคุมความดันไม่ได้ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสามพร้าว. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิภาวดี วงศ์เลิศ. (2544). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบมัลติมีเดียเรื่อง “เซต” ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบคู่คิดอภิปราย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการศึกษา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศรีสุวรรณ วิวิธเทศ. (2559). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนแบบให้นักเรียนร่วมมือกันเรียนกับการสอนแบบปกติ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). แนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2554). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2548). *การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2554). *แนวทางการพัฒนาและประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียน ตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุนทร สันธพานนท์ และจินตนา วีรเกียรติสุนทร. (2556). *การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่ ...สู่ ประชาคมอาเซียน*. กรุงเทพฯ : เทคนิคพรินติ้ง.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2545). *หลักวิธีสอนอ่านภาษาไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- Byerley, Suzanne L. (2002). Accessibility and Usability of Web-based Library Databases for Non-visual Users. *Library Hi Tech*, 20(2) : 169-178.
- Raimes, A. (1983). *Techniques in Teaching Writing*. New York : Oxford University Press.

ข่มขืนกระทำชำเราและอนาจารโดยการล่วงล้ำ

Rape and Obscenity by Intrusion

ณิชา ป็องขวาลา¹

Nicha Pongkualao¹

Received: 1 September 2019 Revised: 9 November 2019 Accepted: 10 December 2019

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งศึกษาถึงกฎหมายอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศฐานข่มขืนกระทำชำเราและอนาจารโดยการล่วงล้ำ โดยการนำเอาคำนิยามของการกระทำชำเราในพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 27) พ.ศ. 2562 มาใช้ในการศึกษา รวมถึงแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำชำเราและอนาจารโดยการล่วงล้ำ หลักการตีความกฎหมายอาญา เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศกับกฎหมายไทย รวมทั้งวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากการแก้ไขกฎหมายอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศฐานข่มขืนกระทำชำเราและอนาจารโดยการล่วงล้ำ จากการศึกษาพบว่า การแก้ไขคำนิยามกระทำชำเราเป็นการแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับการกระทำชำเราตามธรรมชาติ และกำหนดให้การอนาจารโดยการล่วงล้ำเป็นความผิดที่มีโทษหนักกว่าอนาจารโดยทั่วไปเพื่อปรับปรุงบทบัญญัติกฎหมายให้บังคับใช้ได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเพื่อให้สอดคล้องกับหลักกฎหมายของต่างประเทศ ทั้งนี้ ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการตีความบทบัญญัติดังกล่าว โดยหลักการพื้นฐานในการตีความกฎหมายอาญาจะต้องตีความตามตัวอักษรอย่างเคร่งครัด ประกอบกับการตีความตามความมุ่งหมายของกฎหมายและคุณธรรมทางกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองเป็นสำคัญ

คำสำคัญ : ข่มขืนกระทำชำเรา, อนาจารโดยการล่วงล้ำ, อนาจาร

Abstract

This academic article focuses on the study of criminal law particularly on offenses related to sex, rape and obscenity by intrusive behavior. The study adopts the definition of sexual assault used in the Criminal Code Amendment Act (No. 27) B.E. 2562. The study includes ideas about rape and obscenity, principles of criminal law interpretation, comparisons between international law and Thai law and analyzing problems arising from the amendment of criminal law on offenses relating to sex, rape and obscenity. The study found that an amendment to the definition of sexual

¹ นิติศาสตรบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

นิติศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
วิทยานิพนธ์ดีเด่น E-Mail: leemamalee36@gmail.com โทร. 0807684902

¹ Bachelor of Law, Faculty of Law, Rajabhat Maha sarakham University

Master of Law, Faculty of Law, Sripatum University

assault is a correction made in order to be consistent with the definition of natural sexual assault by specifying that obscenity by intrusive is a crime that is more severe than general obscenity. An amendment would make the law more effective and consistent with international law. There are still problems about interpretation of such provisions. The basic principles for interpreting criminal law must be strictly literal and according to the purposes of the law.

Keywords: rape, obscenity by intrusive, obscenity

บทนำ

ประเทศไทยได้มีการบัญญัติกฎหมายในความผิดเกี่ยวกับเพศขึ้นครั้งแรกในกฎหมายตราสามดวง ตามพระอัยการลักษณะผิดเมีย ต่อมาได้มีการประกาศใช้พระราชกำหนดลักษณะข่มขืนล่วงประเวณี ร.ศ. 118 แต่ในภายหลังได้ถูกยกเลิกไป โดยกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 หลังจากนั้นได้มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญา และได้บัญญัติความผิดเกี่ยวกับเพศไว้ในภาค 2 ภาคความผิดลักษณะ 9 ของประมวลกฎหมายอาญา และได้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาในความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา มาตรา 276 และฐานกระทำชำเราเด็ก มาตรา 227 โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2550 ทำให้ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราและฐานกระทำอนาจารเปลี่ยนไปเป็นอย่างมาก เพื่อให้สอดคล้องกับหลักความเสมอภาคระหว่างเพศในรัฐธรรมนูญ โดยการแก้ไขบทบัญญัติความผิดเกี่ยวกับเพศดังกล่าว ส่วนหนึ่งอ้างอิงมาจากพระราชบัญญัติความผิดเกี่ยวกับเพศ ค.ศ. 2003 (The Sexual Offences Act 2003) ของสหราชอาณาจักรเป็นหลัก ซึ่งนับว่าเป็นครั้งแรกที่ได้มีการให้ความหมายของการกระทำชำเราไว้ใน มาตรา 276 โดยการกระทำชำเราหมายความว่า การกระทำโดยสนองความใคร่ของผู้กระทำโดยการใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำกระทำกับอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้อื่น หรือการใช้สิ่งอื่นใดกระทำกับอวัยวะเพศหรือทวารหนักของผู้อื่น ดังนั้น

การกระทำชำเราจึงไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแต่การกระทำที่อวัยวะเพศชายต้องล่วงล้ำในอวัยวะเพศหญิงเท่านั้น

ปัจจุบัน ได้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาความผิดเกี่ยวกับเพศ โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 27) พ.ศ. 2562 ซึ่งได้กำหนดนิยามของคำว่า กระทำชำเรา ไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (18) โดยบัญญัติว่า กระทำชำเรา หมายความว่า กระทำเพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำ โดยการใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำล่วงล้ำอวัยวะเพศ ทวารหนักหรือช่องปากของผู้อื่น จากบทบัญญัติดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายเดิมได้ตัดถ้อยคำว่า “กระทำกับ” ออกไปโดยเปลี่ยนเป็นใช้ถ้อยคำว่า “ล่วงล้ำ” และตัดข้อความที่ว่า “หรือการใช้สิ่งอื่นใดกระทำกับอวัยวะเพศหรือทวารหนักของผู้อื่น” ออกไป โดยกำหนดให้การใช้วัตถุหรืออวัยวะอื่นซึ่งมีใช้อวัยวะเพศ ล่วงล้ำอวัยวะเพศ หรือทวารหนักของผู้อื่น เป็นความผิดฐานอนาจาร เรียกว่า “อนาจารโดยการล่วงล้ำ” ซึ่งเป็นความผิดที่ผู้กระทำต้องได้รับโทษหนักกว่าอนาจารทั่วไปตาม มาตรา 278 วรรคสอง มาตรา 279 วรรคสี่ และวรรคห้า โดยเหตุผลในการแก้ไขกฎหมายในครั้งนี้ เพื่อเป็นการปรับปรุงบทนิยาม คำว่า “กระทำชำเรา” ให้ชัดเจนและสอดคล้องกับลักษณะการกระทำชำเราตามธรรมชาติ และปรับปรุงบทบัญญัติความผิดเกี่ยวกับเพศบางประการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย

อย่างไรก็ดี แม้ว่าจะมีการแก้ไขคำนิยามของการกระทำชำเรา ไว้อย่างชัดเจนแล้วก็ตาม โดยจากบทนิยามดังกล่าว ผู้กระทำอาจเป็นชายโดยใช้อวัยวะเพศของตนล่วงล้ำอวัยวะเพศหญิงหรือทวารหนักหรือช่องปากของหญิงก็ได้ หรือผู้กระทำอาจเป็นชายโดยใช้อวัยวะเพศของตนล่วงล้ำทวารหนักหรือช่องปากของชายด้วยกันก็ได้ แต่หากผู้กระทำเป็นหญิง จะต้องเป็นกรณีให้อวัยวะเพศชายผู้ถูกระทำล่วงล้ำเข้ามาในอวัยวะเพศของหญิงผู้กระทำ จึงมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า หากเป็นกรณีที่ผู้กระทำอยู่เฉยๆ (Passive) แล้วบังคับให้ผู้ถูกระทำเอาอวัยวะเพศมาล่วงล้ำอวัยวะเพศของผู้กระทำ เช่น หญิงบังคับให้ชายเอาอวัยวะเพศของชายมาล่วงล้ำอวัยวะเพศหญิงอันเป็นการกระทำในลักษณะที่หญิงผู้กระทำอยู่เฉยๆ (Passive) เช่นนี้ จะถือว่าเป็นกรณีที่หญิงกระทำชำเราชายหรือไม่ โดยหากไม่มีการตีความให้รวมถึงกรณีนี้ด้วยการกระทำในลักษณะนี้ก็คงจะเป็นเพียงความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพตาม มาตรา 309 เท่านั้น แต่หากตีความให้หมายความรวมถึงกรณีนี้ด้วย ก็อาจเป็นการตีความที่ขัดหลักการตีความกฎหมายอาญาและขัดหลักการแบ่งแยกอำนาจได้

บทความวิชาการนี้จึงมุ่งศึกษาถึงกฎหมายอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศฐานข่มขืนกระทำชำเราและอนาจารโดยการล่วงล้ำ โดยการนำเอาคำนิยามของการกระทำชำเราในพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 27) พ.ศ. 2562 มาใช้ในการศึกษา รวมถึงแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำชำเราและอนาจารโดยการล่วงล้ำ หลักการตีความกฎหมายอาญา เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศกับกฎหมายไทย รวมทั้งวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากการแก้ไขกฎหมายอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศฐานข่มขืนกระทำชำเราและอนาจารโดยการล่วงล้ำ เพื่อเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอันจะเป็นประโยชน์ในทางวิชาการต่อไป

วัตถุประสงค์

1. ศึกษากฎหมายอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศฐานข่มขืนกระทำชำเราและอนาจาร โดยการล่วงล้ำ โดยการนำเอาคำนิยามของการกระทำชำเราในพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 27) พ.ศ. 2562 มาใช้ในการศึกษา
2. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำชำเราและอนาจารโดยการล่วงล้ำ และหลักการตีความกฎหมายอาญา
3. ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศกับกฎหมายไทย
4. วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากการแก้ไขกฎหมายอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศฐานข่มขืนกระทำชำเราและอนาจารโดยการล่วงล้ำ
5. ค้นหาข้อสรุปและข้อเสนอจากการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากการแก้ไขกฎหมายอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศฐานข่มขืนกระทำชำเราและอนาจารโดยการล่วงล้ำ

วิธีการศึกษา

การศึกษาในบทความนี้ เป็นการศึกษาด้วยวิธีการค้นคว้าทางเอกสารและรวบรวมเอกสาร ทั้งเอกสารภาษาไทยและภาษา ต่างประเทศ หนังสือ วิทยานิพนธ์ วารสาร บทบัญญัติของกฎหมาย คำพิพากษาศาลฎีกา บทความเอกสารทางวิชาการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลสารสนเทศ เพื่อนำมาศึกษาถึงแนวความคิดเกี่ยวกับการกระทำชำเราและอนาจารโดยการล่วงล้ำ หลักการตีความกฎหมายอาญา ตามกฎหมายไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ โดยศึกษาเพื่อวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากการแก้ไขกฎหมายอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศฐานข่มขืนกระทำชำเราและอนาจารโดยการล่วงล้ำ เพื่อเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอันจะเป็นประโยชน์ในทางวิชาการต่อไป

ผลการศึกษา

จากการศึกษากฎหมายอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศฐานข่มขืนกระทำชำเราและการอนาจารโดยการล่วงล้ำ ผู้เขียนจึงได้นำเสนอผลการศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับการกระทำชำเราและการอนาจารโดยการล่วงล้ำ ดังนี้

1. บทบัญญัติความผิดเกี่ยวกับเพศของไทยถูกบัญญัติขึ้นครั้งแรกในกฎหมายตราสามดวงตามพระอัยการลักษณะผิดเมีย ต่อมาได้มีการประกาศใช้พระราชกำหนดลักษณะข่มขืนล่วงประเวณี ร.ศ. 118 แต่ในภายหลังได้ถูกยกเลิกไปโดยกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 หลังจากนั้นได้มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญา และได้บัญญัติความผิดเกี่ยวกับเพศไว้ในภาค 2 ภาคความผิดลักษณะ 9 ของประมวลกฎหมายอาญา และได้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาในความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา มาตรา 276 และฐานกระทำชำเราเด็ก มาตรา 227 โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2550 ทำให้ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราและฐานกระทำอนาจารเปลี่ยนไปเป็นอย่างมาก เพื่อให้สอดคล้องกับหลักความเสมอภาคระหว่างเพศในรัฐธรรมนูญ ซึ่งนับว่าเป็นครั้งแรกที่ได้มีการให้ความหมายของการกระทำชำเราไว้ใน มาตรา 276 การกระทำชำเราหมายความว่า การกระทำโดยสนองความใคร่ของผู้กระทำโดยการใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำกระทำกับอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้อื่น หรือการใช้สิ่งอื่นใดกระทำกับอวัยวะเพศหรือทวารหนักของผู้อื่น โดยการกระทำชำเราตามมาตรานี้แบ่งออกเป็น 2 กรณี คือ กรณีที่ผู้กระทำใช้อวัยวะเพศของตนกระทำชำเรา และกรณีที่ผู้กระทำใช้สิ่งอื่นใดกระทำชำเรา ดังนั้นการกระทำชำเราจึงไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่การกระทำที่อวัยวะเพศชายต้องล่วงล้ำในอวัยวะเพศหญิงเท่านั้น

ประมวลกฎหมายอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศได้รับการแก้ไขอีกครั้งโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 27) พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นการแก้ไขครั้งล่าสุดในปัจจุบัน ได้กำหนดนิยามของคำว่า กระทำชำเรา ไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1(18) โดยบัญญัติว่า กระทำชำเรา หมายความว่า กระทำเพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำ โดยการใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำล่วงล้ำอวัยวะเพศ ทวารหนักหรือช่องปากของผู้อื่น จากบทบัญญัติดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายเดิมได้ตัดถ้อยคำว่า “กระทำกับ” ออกไปโดยเปลี่ยนเป็นใช้ถ้อยคำว่า “ล่วงล้ำ” และตัดข้อความที่ว่า “หรือการใช้สิ่งอื่นใดกระทำกับอวัยวะเพศหรือทวารหนักของผู้อื่น” ออกไป โดยกำหนดให้การใช้วัตถุหรืออวัยวะอื่นซึ่งมีใช้อวัยวะเพศ ล่วงล้ำอวัยวะเพศ หรือทวารหนักของผู้อื่น เป็นความผิดฐานอนาจาร เรียกว่า “อนาจารโดยการล่วงล้ำ” ซึ่งเป็นความผิดที่ผู้กระทำต้องได้รับโทษหนักกว่าอนาจารทั่วไปตาม มาตรา 278 วรรคสอง มาตรา 279 วรรคสี่ และวรรคห้า

การแก้ไขกฎหมายในครั้งนี้ เป็นการปรับปรุงนิยาม คำว่า “กระทำชำเรา” ให้ชัดเจนและสอดคล้องกับลักษณะการกระทำชำเราตามธรรมชาติ และปรับปรุงบทบัญญัติความผิดเกี่ยวกับเพศบางประการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย โดยจากบทนิยามดังกล่าว ผู้กระทำอาจเป็นชายโดยใช้อวัยวะเพศของตนล่วงล้ำอวัยวะเพศหญิงหรือทวารหนักหรือช่องปากของหญิงก็ได้ หรือผู้กระทำอาจเป็นชายโดยใช้อวัยวะเพศของตนล่วงล้ำทวารหนักหรือช่องปากของชายด้วยกันก็ได้ แต่หากผู้กระทำเป็นหญิง จะต้องเป็นกรณีให้อวัยวะเพศชายผู้ถูกกระทำล่วงล้ำเข้ามาในอวัยวะเพศของหญิงผู้กระทำ จึงมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า หากเป็นกรณีที่ผู้กระทำอยู่เฉยๆ (Passive) แล้วบังคับให้ผู้ถูกกระทำเอาอวัยวะเพศมาล่วงล้ำอวัยวะเพศของผู้กระทำ เช่น หญิงบังคับให้ชายเอาอวัยวะเพศของชายมาล่วงล้ำอวัยวะเพศของหญิงอันเป็นการ

กระทำในลักษณะที่หญิงผู้กระทำอยู่เฉย ๆ (Passive) เช่นนี้ จะถือว่าเป็นกรณีที่หญิงกระทำชำเราชายตามกฎหมายที่แก้ไขใหม่หรือไม่ โดยหากไม่มีการตีความให้หมายความรวมถึงกรณีนี้ด้วย การกระทำในลักษณะนี้ก็คงจะเป็นเพียงความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพตาม มาตรา 309 เท่านั้น แต่หากตีความให้หมายความรวมถึงกรณีนี้ด้วย ก็อาจเป็นการตีความที่ขัดหลักการตีความกฎหมายอาญาและขัดหลักการแบ่งแยกอำนาจได้ ซึ่งผู้เขียนจะได้อภิปรายประเด็นนี้ในลำดับต่อไป

2. โดยทั่วไปในการตีความกฎหมายอาญาของไทยนั้น มีหลักการพื้นฐานซึ่งได้รับการยอมรับอยู่ 4 ประการ ได้แก่ การตีความตามหลักภาษา การตีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบของกฎหมาย การตีความประวัติความเป็นมาของกฎหมาย และการตีความตามความมุ่งหมายของกฎหมาย ทั้งนี้ โดยถือเอาการตีความตามความมุ่งหมายของตัวบทกฎหมายเป็นสำคัญ กล่าวคือ การตีความตามวิธีนี้ คุณธรรมทางกฎหมาย จะเป็นเครื่องช่วยในการตีความได้เป็นอย่างดี เนื่องจากการบัญญัติกฎหมายอาญาในและฐานความผิดจะมีคุณธรรมทางกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองแตกต่างกันไป คุณธรรมทางกฎหมาย หมายถึง สิ่งที่ไม่ได้เป็นรูปธรรมที่สามารถจับต้องได้โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า เป็นสิ่งที่ปรากฏในทางความคิดหรือเป็นสิ่งที่เป็นามธรรม โดยเฉพาะสิ่งที่เป็นประโยชน์หรือเป็นสิ่งที่เป็คุณค่าของการอยู่ร่วมกันที่กฎหมายคุ้มครอง โดยคุณธรรมทางกฎหมายเป็นแนวความคิดหนึ่งในทางกฎหมายของประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย คุณธรรมทางกฎหมายในความผิดเกี่ยวกับเพศเป็นการคุ้มครองผู้เสียหายจากอาชญากรรมทางเพศ โดยกฎหมายให้ความคุ้มครองในเสรีภาพทางเพศ เนื่องจากการล่วงละเมิดย่อมทำให้คุณค่ารวมถึงการยอมรับนับถือในสังคมของผู้ถูกล่วงละเมิดนั้นลดลง และอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกายได้

จึงเป็นการสมควรที่กฎหมายจะต้องคุ้มครองให้บุคคลทุกคนในสังคมมีเสรีภาพที่จะกำหนดความสัมพันธ์ทางเพศของตนได้ ดังนั้น นอกจากจำเป็นที่จะต้องค้นหาคุณธรรมทางกฎหมายแล้ว อาจต้องคำนึงถึงคุณค่า (Value) ของการกระทำด้วย ส่วนหลักเกณฑ์การตีความกฎหมายอื่น ๆ เป็นเพียงปัจจัยที่จะนำไปใกล้เคียงกับความหมายที่แท้จริงของตัวบทกฎหมายเท่านั้น ในการตีความกฎหมายอาญาและการใช้กฎหมายอาญาจึงต้องอยู่ในกรอบหรือขอบเขตของความหมายของตัวบทกฎหมาย หากใช้กฎหมายอาญาเกินเลยขอบเขตความหมายของตัวบทแล้ว กรณีก็มีใช้การตีความกฎหมายอาญา แต่เป็นการใช้กฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่ง (Analogie) ในกฎหมายอาญา และถ้าการใช้กฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งนั้น เป็นไปในทางที่เป็นผลร้ายแก่ผู้กระทำความผิดแล้ว ย่อมเป็นสิ่งที่ต้องห้ามในกฎหมายอาญา

3. จากการพิจารณาความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราของสหราชอาณาจักรในพระราชบัญญัติความผิดเกี่ยวกับเพศ ค.ศ. 2003 (The Sexual Offences Act 2003) ซึ่งเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) พบว่า ผู้กระทำความผิดต้องเป็นชายเท่านั้น ส่วนผู้ถูกกระทำจะเป็นหญิงหรือชายก็ได้ และกฎหมายยังให้ความสำคัญกับการคุ้มครองการกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราแบบธรรมชาติ โดยมีความหมายถึง ผู้ใดข่มขืนผู้อื่นโดยการใช้อวัยวะเพศ ล้วงล้ำหรือสอดใส่ (Penetration) เข้าไปในช่องคลอด ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้อื่น หรือบังคับให้ผู้อื่นกระทำต่อตนโดยผู้อื่นไม่ยินยอม ส่วนความผิดข้อหาประทุษร้ายทางเพศ (sexual assault) เป็นการใช้วัตถุอื่นใดล่วงล้ำหรือสอดใส่เข้าไปในช่องคลอด ทวารหนัก หรือช่องปาก หรืออวัยวะอื่นใดโดยบุคคลอื่นนั้นไม่ยินยอมก็จะเป็นความผิดทั้งสิ้น

ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law)

เช่น สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี การกระทำที่จะเป็นความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 177 ต้องมีการกระทำชำเราหญิง อาจเป็นการกระทำโดยผู้ที่มีเจตนาใจหญิงเพื่อให้มีการกระทำกับตัวเอง อันเป็นการกระทำชำเราในลักษณะ Passive หรือเป็นการข่มขืนใจเพื่อให้กระทำกับบุคคลอื่น ซึ่งเป็นการกระทำที่หญิงมิได้ยินยอม โดยรู้ว่าหญิงไม่ได้ให้ความยินยอมและรู้ว่าเป็นหญิงที่มีไข้ทรยาน การกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราได้กล่าวถึงการมีเพศสัมพันธ์ย่อมมีการล่วงล้ำโดยใช้คำว่า Sexual Intercourse หรือ Sexual Penetration ย่อมมีความหมายรวมถึงการ “สอดใส่” อยู่ในตัวอยู่แล้ว ซึ่งเป็นการที่ผู้ใดข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่น และสาธารณรัฐฝรั่งเศสใน The French Penal Code Section 222-23 ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา คือ การกระทำทุกอย่างที่มีการล่วงล้ำหรือการสอดใส่ ไม่ว่าจะโดยวิธีธรรมชาติหรือวิธีอื่นใด จึงไม่จำกัดเฉพาะอวัยวะเพศชายที่ล่วงล้ำเข้าไปในอวัยวะเพศหญิง แต่รวมถึงการใช้วัตถุอื่นใดสอดใส่เข้าไปในอวัยวะเพศทวารหนัก หรือทางช่องปากโดยผู้ถูกระทำไม่ยินยอม แต่การกระทำชำเราต้องเป็นการล่วงล้ำหรือการสอดใส่เท่านั้น

จากการพิจารณากฎหมายต่างประเทศทั้งในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) และประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) เห็นได้ว่า การกระทำชำเรา ผู้กระทำได้มีการสอดใส่อวัยวะเพศล่วงล้ำเข้าไปในอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้ถูกระทำ ซึ่งประเทศไทยก็ได้มีการแก้ไขบทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำชำเราในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (18) โดยบัญญัติว่า กระทำชำเรา หมายความว่ากระทำเพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำ โดยการใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำล่วงล้ำอวัยวะเพศ ทวารหนักหรือช่องปากของผู้อื่น จากบทบัญญัติดังกล่าว กฎหมายได้ตัดถ้อยคำว่า “กระทำกับ” ออกไปโดยเปลี่ยนเป็นใช้

ถ้อยคำว่า “ล่วงล้ำ” ซึ่งเป็นการแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับแนวคำพิพากษาศาลฎีกา โดยการกระทำชำเราจะต้องเป็นการกระทำชำเราโดยมีการสอดใส่อวัยวะเพศของผู้กระทำล่วงล้ำเข้าไปในอวัยวะเพศ ทวารหนักหรือช่องปากของผู้ถูกระทำ ซึ่งหากตีความตามตัวอักษรแล้วย่อมหมายถึงผู้กระทำได้กระทำชำเราในลักษณะ Active จึงมีข้อพิจารณาต่อไปว่าหากเป็นการกระทำในลักษณะ Passive กล่าวคือ การที่ผู้กระทำอยู่เฉยๆ แล้วบังคับให้ผู้ถูกระทำเอาอวัยวะเพศมาล่วงล้ำอวัยวะเพศของผู้กระทำ จะเป็นการกระทำชำเราตามกฎหมายที่แก้ไขใหม่ด้วยหรือไม่ หากพิจารณาจากบทบัญญัติกฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เห็นได้ว่า มีการบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำชำเราของผู้กระทำทั้งในลักษณะที่เป็น Active และ Passive ไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 177 (1) ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า การจะตีความให้การกระทำชำเราหมายความรวมถึงการกระทำชำเราในลักษณะ Passive ด้วยจะต้องมีการเขียนไว้ในบทบัญญัติดังกล่าวด้วยเช่นกัน ซึ่งเป็นไปตามหลักการตีความกฎหมายที่จะต้องตีความตามความมุ่งหมายของกฎหมาย และต้องไม่ตีความเกินไปกว่าตัวอักษร อีกทั้งต้องไม่เป็นการขัดต่อหลักการแบ่งแยกอำนาจด้วย

นอกจากนี้ กฎหมายที่แก้ไขใหม่ได้ตัดข้อความที่ว่า “หรือการใช้สิ่งอื่นใดกระทำกับอวัยวะเพศหรือทวารหนักของผู้อื่น” ออกไป โดยกำหนดให้การใช้วัตถุหรืออวัยวะอื่นซึ่งมิใช่อวัยวะเพศล่วงล้ำอวัยวะเพศ หรือทวารหนักของผู้อื่น เป็นความผิดฐานอนาจาร เรียกว่า “อนาจารโดยการล่วงล้ำ” ซึ่งเป็นความผิดที่ผู้กระทำได้ได้รับโทษหนักกว่าอนาจารทั่วไปตามมาตรา 278 วรรคสอง มาตรา 279 วรรคสี่ วรรคห้า โดยตามกฎหมายเดิมการใช้สิ่งอื่นใดกระทำกับอวัยวะเพศหรือทวารหนักของผู้อื่น เป็นการกระทำชำเราด้วย จึงมีความคลาดเคลื่อนไปจากความมุ่งหมายของกฎหมาย เนื่องจากกฎหมายเดิมคงมีความมุ่งหมายเพียงเพื่อ

ให้เกิดความเสมอภาคในทางเพศของผู้กระทำและผู้ถูกระทำ คงไม่ได้ตั้งใจขยายขอบเขตไปถึงสิ่งที่กระทำ และอวัยวะที่ถูกกระทำด้วย ทำให้ผู้กระทำที่มีเจตนาเพียงจับต้อง ลูบคลำ รับผิตฐานข่มขืนกระทำชำเรา ก็จะเป็นการลงโทษที่หนักเกินกว่าเจตนา การกระทำอนาจารไม่ต้องมีเจตนาพิเศษเพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำดังเช่นการกระทำชำเรา เพียงกระทำอันไม่สมควรในทางเพศก็เป็นความผิดฐานกระทำอนาจารแล้ว ดังนั้น หากผู้กระทำใช้วัตถุหรืออวัยวะอื่นซึ่งมิใช่อวัยวะเพศล้วงลำอวัยวะเพศหรือทวารหนักของผู้ถูกระทำ ย่อมรับผิตฐานกระทำอนาจารโดยการล้วงลำตาม มาตรา 278 วรรคสอง ซึ่งต้องรับโทษเท่ากับความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราตามกฎหมายแก้ไขใหม่ โดยมีองค์ประกอบความผิดคล้ายกับความผิดข้อหา ประทุษร้ายทางเพศ (Sexual Assault) ของสหราชอาณาจักร ซึ่งเป็นการใช้วัตถุอื่นใดหรืออวัยวะอื่นใดล้วงลำหรือสอดใส่เข้าไปในช่องคลอด ทวารหนัก หรือช่องปาก โดยบุคคลอื่นนั้นไม่ยินยอมก็จะเป็นความผิดทั้งสิ้น

4. ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราตามกฎหมายเดิมใน มาตรา 276 การกระทำชำเราหมายความว่า การกระทำโดยสนองความใคร่ของผู้กระทำโดยการใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำกระทำกับอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้อื่นหรือการใช้สิ่งอื่นใดกระทำกับอวัยวะเพศหรือทวารหนักของผู้อื่น ได้มีการขยายความหมายของการกระทำชำเราออกไปอย่างกว้างขวางในหลายรูปแบบ โดยไม่จำกัดเพียงการกระทำชำเราโดยวิธีธรรมชาติเท่านั้น ซึ่งการกระทำชำเราตามมาตรานี้แบ่งออกเป็น 2 กรณี คือ กรณีที่ผู้กระทำใช้อวัยวะเพศของตนกระทำชำเรา เป็นการกระทำชำเราโดยวิธีธรรมชาติ ซึ่งการกระทำดังกล่าวอาจเป็นการกระทำของชายต่อหญิง ชายต่อชาย หรือหญิงต่อชายก็ได้ และกรณีที่ผู้กระทำใช้สิ่งอื่นใดกระทำชำเรา กล่าวคือ หากชายใช้วัตถุอื่นใดสอดใส่ หรือเพียงแต่กระทำกับอวัยวะเพศหญิง หรือทวารหนัก

ของหญิง ก็เป็นการกระทำชำเราตามกฎหมายเดิมแล้ว และการกระทำดังกล่าวอาจเป็นการกระทำของชายต่อหญิง ชายต่อชาย หญิงต่อชาย หรือหญิงต่อหญิง ซึ่งอาจเป็นกรณีที่ผู้กระทำเป็นคู่สมรสกันก็ได้ และโดยเหตุที่หลักการตีความกฎหมายอาญาตาม มาตรา 2 นั้น จะต้องตีความอย่างเคร่งครัด ดังนั้น การใช้กฎหมายอาญาของนักกฎหมายไทยจึงเป็นการใช้กฎหมายที่ยึดติดอยู่กับตัวอักษร ซึ่งมีความคลาดเคลื่อนไปจากความมุ่งหมายของกฎหมาย เนื่องจากกฎหมายเดิมคงมีความมุ่งหมายเพียงเพื่อให้เกิดความเสมอภาคในทางเพศของผู้กระทำและผู้ถูกระทำ คงไม่ได้ตั้งใจขยายขอบเขตไปถึงสิ่งที่กระทำ และอวัยวะที่ถูกกระทำด้วย ทำให้ผู้กระทำที่มีเจตนาเพียงจับต้อง ลูบคลำ รับผิตฐานข่มขืนกระทำชำเรา ก็จะเป็นการลงโทษที่หนักเกินกว่าเจตนา

จากปัญหาการตีความบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวข้างต้น จึงนำมาสู่การแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (18) โดยบัญญัติว่ากระทำชำเรา หมายความว่า กระทำเพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำ โดยการใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำล้วงลำอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้อื่นจากบทบัญญัติดังกล่าว กฎหมายได้ตัดถ้อยคำว่า “กระทำกับ” ออกไปโดยเปลี่ยนเป็นใช้ถ้อยคำว่า “ล้วงลำ” ซึ่งเป็นการแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับคำพิพากษาศาลฎีกา โดยการกระทำชำเราจะต้องเป็นการกระทำชำเราโดยมีการสอดใส่อวัยวะเพศของผู้กระทำล้วงลำเข้าไปในอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้ถูกระทำ ซึ่งหากพิจารณาตามบทบัญญัติของกฎหมายแล้วย่อมเป็นการกระทำที่ผู้กระทำเป็นคนกระทำในลักษณะ Active จึงมีข้อพิจารณาว่าหากเป็นการกระทำในลักษณะ Passive กล่าวคือ การที่ผู้กระทำอยู่เฉยๆ แล้วบังคับให้ผู้ถูกระทำเอาอวัยวะเพศมาล้วงลำอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้กระทำ จะเป็นการกระทำชำเราตามความหมายของบทบัญญัติดังกล่าวด้วยหรือไม่ เช่น หญิงบังคับให้ชายเอาอวัยวะเพศของ

ชายมาลวงล้าอวัยวะเพศของหญิงโดยเป็นการกระทำในลักษณะที่หญิงผู้กระทำอยู่เฉย ๆ (Passive) เช่นนี้จะถือว่าเป็นการใช้อวัยวะเพศของหญิงผู้กระทำลวงล้าอวัยวะเพศของชายผู้ถูกกระทำ ตามความหมายของการกระทำซ้ำเร้าที่แก้ไขใหม่หรือไม่ จึงต้องพิจารณาจากหลักการตีความกฎหมาย โดยต้องเป็นการตีความไม่เกินไปกว่าตัวอักษร และไม่เกินไปกว่าความมุ่งหมายของบทบัญญัติกฎหมายด้วย จะตีความตามความมุ่งหมายของกฎหมายแม้ว่าจะเป็นการตีความเกินไปกว่าตัวอักษรหาได้ไม่ เพราะอาจเป็นการขัดกับหลักการตีความกฎหมายอาญาและหลักการแบ่งแยกอำนาจได้ เนื่องจากศาลซึ่งเป็นฝ่ายตุลาการจะต้องวินิจฉัยคดีความตามกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ และควรพิจารณาแต่เฉพาะกฎหมายที่เป็นอยู่ (what the law is) ไม่ใช่กฎหมายที่ควรจะเป็น (what the law should be) เพราะเป็นเรื่องของฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งเป็นไปตามหลักการแบ่งแยกอำนาจนั่นเอง

ศาลฎีกาได้เคยวินิจฉัยตามกฎหมายเดิมว่าการที่จำเลยเพื่อสนองความใคร่ของตนเองให้ผู้เสียหายอมอวัยวะเพศของจำเลย เป็นการใช้อวัยวะเพศของจำเลยกระทำกับช่องปากของผู้เสียหาย เป็นการกระทำซ้ำเร้า ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 15309/2553 และการกระทำซ้ำเร้าไม่ว่าเป็นการกระทำกับอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้อื่นจึงยังคงต้องมีการสอดใส่อวัยวะเพศหรือสิ่งอื่นใดให้ลวงล้าเข้าไปในอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากด้วย ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1390/2555 จากคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวเห็นได้ว่า เป็นกรณีที่ผู้กระทำมีการกระทำในลักษณะ Passive เมื่อพิจารณานิยามคำว่า กระทำซ้ำเร้า ตามกฎหมายที่แก้ไขใหม่ การกระทำของจำเลยจึงเป็นการกระทำซ้ำเร้า ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1(8) แม้ผู้กระทำจะมีการกระทำในลักษณะ Passive ผู้กระทำก็กระทำซ้ำเร้าอีกฝ่ายหนึ่งได้

ผู้เขียนมีความเห็นว่า สำหรับกรณีที่หญิงบังคับให้ชายเอาอวัยวะเพศของชายมาลวงล้าอวัยวะเพศของหญิงโดยเป็นการกระทำในลักษณะที่หญิงผู้กระทำอยู่เฉย ๆ (Passive) เช่นนี้ หากพิจารณาการกระทำดังกล่าวจากความหมายของการกระทำซ้ำเร้าตามกฎหมายเดิมใช้คำว่า “กระทำกับ” กรณีดังกล่าวจึงเป็นการใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำกระทำกับอวัยวะเพศของผู้อื่น โดยให้อวัยวะเพศชายผู้ถูกกระทำลวงล้าเข้าไปในอวัยวะเพศของหญิงผู้กระทำ จึงเป็นความผิดฐานข่มขืนกระทำซ้ำเร้าตามกฎหมายเดิมแล้ว แต่หากพิจารณาจากความหมายของการกระทำซ้ำเร้าตามกฎหมายที่แก้ไขใหม่ใช้คำว่า “ลวงล้า” ซึ่งต้องเป็นการใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำลวงล้าอวัยวะเพศของผู้อื่น แต่การที่หญิงบังคับให้ชายเอาอวัยวะเพศของชายมาลวงล้าอวัยวะเพศของหญิงโดยเป็นการกระทำในลักษณะที่หญิงผู้กระทำอยู่เฉย ๆ (Passive) จึงไม่ใช่การใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำลวงล้าอวัยวะเพศของชายผู้ถูกกระทำ ตามถ้อยคำที่บัญญัติไว้ในนิยามของกระทำซ้ำเร้าที่แก้ไขใหม่ แม้ว่าการแก้ไขกฎหมายดังกล่าวจะมีความมุ่งหมายให้หมายความรวมถึงกรณีนี้ด้วยก็ตาม แต่ถ้อยคำในบทบัญญัติดังกล่าวก็ยังไม่ถึงความมุ่งหมายของบทบัญญัติกฎหมายนั้น

อย่างไรก็ดี หากพิจารณาเปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 วรรคท้าย การกระทำ หมายความว่ารวมถึงการกระทำที่ไม่มีการเคลื่อนไหวร่างกายด้วย ซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายเขียนไว้อย่างชัดเจนสำหรับการกระทำที่เป็นลักษณะ Passive ด้วย ดังนั้น การจะตีความกฎหมายให้หมายความรวมถึงการกระทำที่เป็น passive ได้ จะต้องมีการเขียนไว้ในบทบัญญัติดังกล่าวด้วย แต่หากไม่มีการตีความให้รวมถึงกรณีนี้ด้วย การกระทำในลักษณะดังกล่าวนี้ก็คงจะเป็นเพียงความผิดเกี่ยวกับเสี้อภาพตาม มาตรา 309 เท่านั้น ซึ่งมีอัตราโทษที่แตกต่างกันมากกับความผิดฐานข่มขืนกระทำซ้ำเร้า

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาและข้อพิจารณาข้างต้น อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (18) ตามกฎหมายที่แก้ไขใหม่บัญญัติว่า กระทำชำเรา หมายความว่ากระทำเพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำ โดยการใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำล้วงลำ อวัยวะเพศ ทวารหนักหรือช่องปากของผู้อื่น เมื่อพิจารณาตามบทบัญญัติของกฎหมายแล้วจะต้องมีการล้วงลำหรือสอดใส่อวัยวะเพศของผู้กระทำเข้าไปในอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้ถูกระทำอันเป็นการกระทำในลักษณะ Active แต่หากเป็นการกระทำในลักษณะ Passive กล่าวคือการที่ผู้กระทำอยู่เฉยๆ แล้วบังคับให้ผู้ถูกระทำเอาอวัยวะเพศมาล้วงลำอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้กระทำ เช่น หญิงบังคับให้ชายเอาอวัยวะเพศของชายมาล้วงลำอวัยวะเพศของหญิง โดยเป็นการกระทำในลักษณะที่หญิงผู้กระทำอยู่เฉยๆ (Passive) เช่นนี้ จะเป็นการกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราตามกฎหมายแก้ไขใหม่ได้นั้น ต้องเป็นการใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำล้วงลำ อวัยวะเพศของผู้อื่น แต่การที่หญิงบังคับให้ชายเอาอวัยวะเพศของชายมาล้วงลำอวัยวะเพศของหญิง โดยเป็นการกระทำในลักษณะที่หญิงผู้กระทำอยู่

เฉยๆ (Passive) จึงไม่ใช้การใช้อวัยวะเพศของหญิงผู้กระทำล้วงลำอวัยวะเพศของชายผู้ถูกระทำ ตามถ้อยคำที่บัญญัติไว้ในนิยามของกระทำชำเราที่แก้ไขใหม่ แม้ว่าการแก้ไขกฎหมายดังกล่าวจะมีความมุ่งหมายให้หมายรวมถึงกรณีนี้ด้วยก็ตาม แต่ถ้อยคำในบทบัญญัติดังกล่าวก็ยังไม่ถึงความมุ่งหมายของบทบัญญัติกฎหมายนั้น เนื่องจากการตีความบทบัญญัติดังกล่าวจะต้องพิจารณาจากหลักการตีความกฎหมาย โดยต้องเป็นการตีความไม่เกินไปกว่าตัวอักษร และไม่เกินไปกว่าความมุ่งหมายของบทบัญญัติกฎหมายด้วย จะตีความตามความมุ่งหมายของกฎหมายแม้ว่าจะเป็นการตีความเกินไปกว่าตัวอักษรหาได้ไม่ เพราะอาจเป็นการขัดกับหลักการตีความกฎหมายและหลักการแบ่งแยกอำนาจได้

ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า หากมีการบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำชำเราของผู้กระทำทั้งในลักษณะที่เป็น Active และ Passive ไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (18) ดังเช่นที่ปรากฏในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 177 (1) ของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ก็จะทำให้เกิดความชัดเจนในการบังคับใช้บทบัญญัติดังกล่าวได้อย่างถูกต้องสมดังเจตนารมณ์ของกฎหมาย

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพงษ์ พุกพ่วง. (2558). ปัญหาขอบเขตความรับผิดชอบข่มขืนกระทำชำเรา ตามมาตรา 276 และมาตรา 227 ตามประมวลกฎหมายอาญาแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2550. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- คณิต ณ นคร. (2553). พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับกฎหมายอาญา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- คณิต ณ นคร. (2556). กฎหมายอาญาภาคทั่วไป. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- ชิตชนก แผ่นสุวรรณ. (2548). ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราและอนาจาร : ศึกษาตั้งแต่กฎหมายตราสามดวงถึงประมวลกฎหมายอาญา. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ถาวร เกียรติทับทิว. (2546). *หลักการแบ่งแยกอำนาจและความสัมพันธ์ขององค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยตามแนวคิดของมองเตสกีเออ*. วารสารพัฒนบริหารศาสตร์ ปีที่ 43.
- ปรินดา เวทพิสัย. (2551). *ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา : ศึกษาองค์ประกอบความผิดกรณีผู้ถูกกระทำ*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรพรฤทธิ์ รังดิษฐ์. (2557). *ความผิดเกี่ยวกับเพศกรณีความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- ศิวดี เกิดเจริญ. (2552). *ผลกระทบจากการบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2550*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนันต์ ตั้งเจริญกิจกุล. (2552). *ความผิดเกี่ยวกับเพศ : ศึกษาเปรียบเทียบความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา กับอนาจาร*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- แสง บุญเฉลิมวิภาส. (2546). *หลักกฎหมายอาญา*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ ฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- Jeanne C. Marsh. (1982). *Nathan Caplan Boston. Rape and the limits of law reform*. Mass : Auburn house Pub. Co.
- Jonathan Herring. (2007). *Criminal Law*. Basingstoke [England]: Palgrave Macmillan.
- Thomas Fischer. (2001). *Strafgesetzbuch and Nebengesetze*. Verlag C.H. Beck München.

การจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนในระบบรถไฟฟ้าขนส่งของไทย

Public Private Partnerships in Thai Electric Rail Transit System

บุรณจิตร แก้วศรีมล¹

Buranajit Keawsrimol¹

Received: 10 July 2019

Revised: 28 September 2019

Accepted: 2 November 2019

บทคัดย่อ

บทความนี้ต้องการนำเสนอแนวคิดและรูปแบบเกี่ยวกับการจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชน ในฐานะที่เป็นเครื่องมือสำคัญที่ภาครัฐแนวใหม่นำมาใช้ในการทำงานเพื่อจัดหาและให้บริการสาธารณะ อีกทั้งเป็นเครื่องมือสำคัญที่ปรับโครงสร้างและระบบราชการให้มีความยืดหยุ่นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยภาครัฐของไทยได้นำการจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนมาใช้ในการจัดหาสินค้าและบริการสาธารณะมากขึ้นโดยเฉพาะในกิจการ “รถไฟฟ้า” โดยในปัจจุบัน รัฐบาลไทยใช้การจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนมาใช้ในการจัดการรถไฟฟ้า 3 รูปแบบหลักได้แก่ รูปแบบ 1. Built Operate Transfer: BOT ใช้ในรถไฟฟ้าบีทีเอส 2. Built Own Operate Transfer: BOOT ใช้ในรถไฟฟ้าเอ็มอาร์ทีและรถไฟฟ้าสายสีม่วงและเส้นทางที่กำลังก่อสร้าง และ 3. Built Transfer Operate: BTO ใช้ในรถไฟฟ้าสายเชื่อมต่อสนามบินสุวรรณภูมิ ซึ่งการนำวิธีการจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนมาใช้ส่งผลให้ภาครัฐสามารถทำงานในการจัดหาและให้บริการรถไฟฟ้าได้ดีขึ้น

คำสำคัญ : การจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชน, รถไฟฟ้าขนส่ง

Abstract

Public Private Partnerships (PPP) are creative and important tools currently in use by the new government to procure and implement public infrastructure. The partnerships change structure to create flexibility and efficiency. Nowadays, the Thai government is being encouraged to increase its use of PPPs to acquire goods and public services, buildings and a modern transit system are typical examples of PPP interaction. Currently, the PPPs associated with the existing Transit System network' are used in 3 aspects: (1) Build Operate, and Transfer: BOT is used in the Bangkok Transit System Sky Train, (2) Build, Own Operate, and Transfer: BOOT is used in the Mass Rapid Transit Subway, Mass Rapid Transit Sky Train and other in-progress lines, and

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

¹ Assistant Professor, Public Administration, Faculty of Humanities and social sciences, Bansomdejchaopraya Rajabhat University

(3) Build, Transfer, Operate: BTO is used in the Airport Rail Link System. Finally PPP motivates the government to provide an electric rail system and increase the quality of service.

Keywords: Public Private Partnership, Electric Rail Transit

บทนำ

หน้าที่สำคัญประการหนึ่งของภาครัฐ คือ การจัดหาสินค้าและบริการสาธารณะให้แก่พลเมืองในประเทศเพื่อก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดี และพัฒนาประเทศ โดยการทำงานในอดีตรัฐจะเป็นผู้จัดหาสินค้าและบริการด้วยตนเองเป็นหลัก ซึ่งต้องพบกับข้อจำกัดทั้งทางด้านโครงสร้างและกฎระเบียบราชการที่ทำให้การจัดหาสินค้าและบริการเป็นไปอย่างล่าช้า ไม่ตอบสนองความต้องการและขาดประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมาสถานการณ์ที่รัฐต้องเผชิญคือ สภาพแวดล้อมทางการบริหารเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี รวมถึงข้อเรียกร้องของประชาชนมีมากและสลับซับซ้อนขึ้น ในขณะที่ทรัพยากรของภาครัฐยังคงมีอยู่อย่างจำกัด ทำให้รัฐต้องปรับตัวหาเครื่องมือ วิธีการในการจัดหาสินค้าและบริการสาธารณะ ซึ่งเครื่องมืออย่างหนึ่งที่รัฐบาลหลายประเทศนำมาใช้แล้วประสบความสำเร็จอย่างกว้างขวางคือ การจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชน (Feigenbaum, Henig, & Hamnett, 1999, pp. 2-3)

สำหรับไทยมีประสบการณ์การนำวิธีการจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนมาใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 โดยพบชัดเจนในโครงการด้านการคมนาคมขนาดใหญ่ เช่น การสร้างทางด่วน รวมไปถึงรถไฟฟ้าเส้นทางต่างๆ (คงขวัญ ศิลา, 2553, หน้า 2) และเมื่อพิจารณายุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศจะพบว่ารัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมโดยเฉพาะการเร่งก่อสร้างรถไฟฟ้าในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยตั้งแต่ปี พ.ศ.

2535 ถึงปี พ.ศ. 2562 มีจำนวนโครงการก่อสร้างรถไฟฟ้าทั้งสิ้น 14 โครงการ คิดเป็นมูลค่าโดยประมาณกว่า 868,277 ล้านบาท (ประกาศคณะกรรมการนโยบายการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ เรื่อง แผนยุทธศาสตร์การให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2558-2562, 2558, หน้า 1-2) ซึ่งโครงการก่อสร้างรถไฟฟ้าทั้งหมดล้วนใช้วิธีการจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนเข้ามาจัดการ ดังนั้นบทความฉบับนี้จึงมีความสนใจอย่างยิ่งที่จะกล่าวถึงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับ “การจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนในระบบรถไฟฟ้าขนส่งของไทย”

การจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนคืออะไร

การจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนมาจากคำศัพท์ในภาษาอังกฤษ คือ Public Private Partnerships : PPP หรือ P3 หมายถึง “การประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการทำงานเพื่อจัดหาสินค้าและบริการสาธารณะ” โดยวิธีการทำงานดังกล่าวถือว่าเป็นเครื่องมือใหม่ในการจัดการภาครัฐ ที่เข้ามาแทนที่แนวทางการทำงานของระบบราชการแนวดั้งเดิมที่เคยขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศทั้งหมดโดยภาครัฐ (Hodge & Greve, 2010) ทั้งนี้ การจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชน เป็นการจัดการในรูปแบบลูกผสม (Hybrid) ระหว่างความเป็นเจ้าของโครงการโดยหน่วยงานภาครัฐ ร่วมกับภาคเอกชนในการร่วมลงทุนและป้อนวัตถุดิบการผลิตรวมถึงใช้วิธีการจัดการแบบภาคเอกชน (Perry & Rainey, 1988) โดยการทำงานจะเป็นไปภายใต้สัญญาที่หน่วยงานภาครัฐและเอกชนจะร่วมกัน

ตกลง เพื่อจัดหาและผลิตสินค้าและบริการ สาธารณะ และจะมีการกระจายทั้งผลประโยชน์และความเสี่ยงร่วมกัน (Forrer, 2010) และใช้ความสามารถของแต่ละฝ่ายที่แตกต่างกันเพื่อเอื้อประโยชน์กัน ได้แก่ ภาคเอกชนจะได้ประโยชน์จากรัฐในการสนับสนุนเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อที่จะได้มีความมั่นใจและมีความมั่นคงในการตัดสินใจในการลงทุนของหน่วยงาน และเป็นช่องทางในการแสวงหาผลประโยชน์ทางธุรกิจจากการทำงานร่วมกับรัฐ ในขณะที่ภาครัฐได้ประโยชน์จากความเป็นมืออาชีพและมีประสิทธิภาพในการทำงานเมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนจากการทำงานของภาคเอกชน (Savas, 2000) ในปัจจุบันการจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนได้ขยายขอบเขตไปสู่การผลิตสินค้าและให้บริการสาธารณะในหลายมิติทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐานเช่น ถนน ทางด่วน รถไฟฟ้า สะพาน อุโมงค์ ระบบการจัดการน้ำเสียฯ ด้านสังคม เช่น โรงพยาบาล โรงเรียน ระบบประกันสุขภาพ รวมไปถึงการพัฒนาเศรษฐกิจ เช่น ระบบไฟฟ้าพลังงานฯ จึงกล่าวได้ว่า การจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชน มีความสำคัญในฐานะเป็นเครื่องมือของภาครัฐสมัยใหม่ในการเพิ่มศักยภาพ และขยายขอบเขตของรัฐในการจัดหาและให้บริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ สะดวก รวดเร็วและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนให้มากที่สุดนั่นเอง

หากจะพิจารณา การจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนในมุมมองของวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ถือเป็นเครื่องมือการจัดการภาครัฐที่ประยุกต์เอาหลักการแนวคิดของวิชาหรือศาสตร์ (Sciences) ด้านการจัดการภาครัฐแนวใหม่ เช่น แนวคิดการตลาดภาครัฐ แนวคิดธรรมาภิบาล แนวคิดสถาบันแนวใหม่ แนวคิดตัวการ-ตัวแทนฯ มาลงมือปฏิบัติอย่างจริงจังในการปฏิรูประบบราชการ กล่าวคือ การจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชน เป็นเครื่องมือการปฏิรูประบบราชการทั้งในเชิงโครงสร้างและระบบการบริหาร เพราะ 1) ในเชิง

โครงสร้างพบว่าการทำงานในรูปแบบ การจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชน นั้นภาครัฐต้องทลายระบบราชการโดยการยอมรับแนวคิดทฤษฎีองค์การที่ขึ้นนำการจัดการองค์การในยุคสมัยใหม่ที่เน้นลดความสูงชันของโครงสร้าง ลำดับการบังคับบัญชาลงให้แบนราบ เพื่อก่อให้เกิดความคล่องตัวในการทำงาน อาทิ แนวคิดสถาบันแนวใหม่ที่อธิบายว่าหน้าที่ในการจัดหาหรือให้บริการสาธารณะในสมัยปัจจุบันนั้น ไม่จำเป็นต้องผูกติดกับภาครัฐอีกต่อไป จึงเกิดการเปิดโอกาสให้ภาคส่วนอื่นที่ไม่ใช่รัฐ เช่น รัฐวิสาหกิจ เอกชน เข้ามาทำงานร่วมกับรัฐ ทำให้ลักษณะโครงสร้างองค์การที่เคยทำงานแบบราชการที่ใหญ่โตเพียงหนึ่งเดียว ต้องมีการแตกตัวโดยมีหน่วยงานขนาดเล็กหลายหน่วยงานมารองรับการทำงาน และเปลี่ยนรูปแบบการสั่งการจากบนลงล่างตามลำดับชั้นบังคับบัญชาในองค์การเป็นการแทนที่ด้วยรูปแบบการทำงานในแนวระนาบโดยใช้การประสานความร่วมมือภายในเครือข่ายแทนเพราะถือหลักการว่ารัฐดึงเอกชนมาเป็นพันธมิตร (Partner) มิใช่ดึงมาเพื่อเป็นผู้ใต้บังคับบัญชาในแนวตั้งของหน่วยงานราชการ และหน่วยงานเครือข่ายต่างผูกพันกันด้วยสัญญาตามกลไกการทำงานแบบภาคเอกชน 2) ในส่วนการปรับระบบการทำงานนั้น การจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชน มีการนำวิธีคิดและวิธีการทำงานแบบภาคเอกชนมาใช้เพื่อความสะดวกและความยืดหยุ่น โดยเฉพาะในเรื่องงบประมาณ รัฐใช้วิธีการระดมการลงทุนจากภาคเอกชน รวมไปถึงการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมและความเชี่ยวชาญ ทักษะเฉพาะด้านของบุคลากรภาคเอกชนมาใช้ในการดำเนินงาน มีการลดกฎระเบียบภาครัฐฯ หันมาใช้กลไกการตลาดในการผลิตสินค้าและให้บริการลูกค้าให้เกิดความพึงพอใจมากที่สุด (Greve & Hodge, 2005) สิ่งเหล่านี้สามารถช่วยให้ภาครัฐทำงานได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ และเกิดผลงานตอบสนองประชาชนได้มากยิ่งขึ้น (Savas, 2000) และนี่เป็นสาเหตุที่ การจัดการร่วมระหว่าง

ภาครัฐและเอกชน ได้กลายเป็นเครื่องมือที่ได้เข้ามา มีบทบาทและขยายขอบเขตในการทำงานของภาครัฐในประเทศต่างๆ

รูปแบบการจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชน

รูปแบบของการจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชน สามารถจำแนกได้หลากหลายตามลักษณะของกิจกรรมที่เกิดขึ้นในการจัดหาและให้บริการสินค้าสาธารณะที่ระบุในสัญญา ตั้งแต่การออกแบบ (Design) การระดมทุน (Financing) การก่อสร้าง (Build) การดำเนินหรือจัดให้บริการ (Operate) การถือครองกรรมสิทธิ์ (Owned) การบำรุงรักษาโครงการ (Maintain) การจัดการ (Management) การโอนทรัพย์สิน (Transfer) (Kaparos, 2005) กระบวนการเหล่านี้จะนำมาสู่รูปแบบความร่วมมือที่หลากหลาย ซึ่งสามารถสรุปรูปแบบหลักๆ ดังนี้ (Koven & Strother, 2008)

1. รูปแบบ Build-Operate-Transfer (BOT) คือ รูปแบบการจัดการที่ภาครัฐให้สัมปทานแก่เอกชนในการลงทุน ก่อสร้าง และให้บริการไปจนกระทั่งสิ้นสุดสัญญาจึงโอนกรรมสิทธิ์คืนแก่รัฐ

2. รูปแบบ Build-Own-Operate-Transfer (BOOT) หรือ Designed-Build-Finance-Operate (DBFO) คือรูปแบบการจัดการที่รัฐให้เอกชนร่วมดำเนินการตั้งแต่การออกแบบ ลงทุน ก่อสร้าง และรัฐให้สัมปทานเอกชนจัดการและให้บริการสาธารณะ เมื่อหมดสัญญาจะโอนกรรมสิทธิ์คืนรัฐ

3. รูปแบบ Build- Transfer-Operate (BTO) คือ รูปแบบการจัดการที่ภาครัฐให้เอกชนทำการลงทุน ก่อสร้างในสินค้าสาธารณะ เมื่อสร้างเสร็จภาครัฐจะรับซื้อและถ่ายโอนกรรมสิทธิ์การถือครองมาจากภาคเอกชนให้ภาครัฐเป็นผู้ถือครองพร้อมกับรัฐทำการจัดการและให้บริการด้วยตนเอง

4. รูปแบบ Build-Own-Operate (BOO) คือรูปแบบการจัดการที่ภาคเอกชนเป็นผู้ลงทุน ออกแบบ ก่อสร้าง ดำเนินการ บำรุงรักษา ถือครองทรัพย์สินและให้บริการ จากนั้นภาครัฐจะขอรับซื้อทรัพย์สินจากเอกชน แต่ไม่มีกำหนดระยะเวลาในการโอนย้ายทรัพย์สินให้รัฐ

ทั้งนี้สามารถสรุปรูปแบบการจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนเมื่อจำแนกตามลักษณะของกิจกรรมสำคัญที่เกิดขึ้นในการจัดการและให้บริการสินค้าสาธารณะได้ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงรูปแบบการจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนเมื่อจำแนกตามลักษณะกิจกรรมที่สำคัญ

กิจกรรม	รูปแบบการจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชน			
	BOT	BOOT	BTO	BOO
ออกแบบ	เอกชน	รัฐ	รัฐ	เอกชน
ก่อสร้าง	เอกชน	เอกชน	เอกชน	เอกชน
ลงทุน	เอกชน	รัฐ/เอกชน	เอกชน	เอกชน
ถือครอง	เอกชน	เอกชน	รัฐ	เอกชน
จัดการ	เอกชน	เอกชน	รัฐ	เอกชน
ถือครอง/โอนกรรมสิทธิ์	เอกชน	รัฐ/เอกชน	รัฐ	เอกชน

ประโยชน์ของการจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชน

1. ขยายขอบเขตความสามารถในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะของประเทศ

และกระตุ้นให้เกิดการผลิตสินค้าและบริการขนาดใหญ่ของประเทศ

2. ก้าวข้ามข้อจำกัดด้านการเงินและลดภาระค่าใช้จ่ายของรัฐโดยการระดมทุนมาจากเอกชน

3. ยกระดับการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพตามกลไกการตลาด ผลประโยชน์ตกที่ผู้รับบริการ
4. เกิดการถ่ายทอดและแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์ ทรัพยากรจากการทำงานร่วมกันระหว่างรัฐและเอกชน
5. ค้นหานวัตกรรมการทำงานรูปแบบใหม่ที่ยืดหยุ่นไม่ยึดติดกับระบบการทำงานแบบภาคราชการแนวตั้งเดิม และมีความสามารถปรับตัวเพื่อให้ทันกับสภาพแวดล้อม

การนำวิธีการจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนมาใช้พัฒนารถไฟฟ้าขนส่งมวลชน

ปัจจุบันรัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกได้นำวิธีการจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนไปใช้ในการจัดหาสินค้าและบริการสาธารณะอย่างแพร่หลาย (Hodge & Greve, 2010) ทั้งในประเทศพัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา ทั้งนี้เพราะรัฐบาลทุกประเทศมีความต้องการขยายการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ ท่ามกลางข้อจำกัดทางการเงินและเทคโนโลยีของรัฐบาล รวมทั้งตระหนักถึงพลังทางการเงินและการแข่งขันของภาคเอกชนที่ขับเคลื่อนตามกลไกการตลาดที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศที่เด่นชัด เช่น ฝรั่งเศสได้นำระบบ การจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชน ไปใช้ในการก่อสร้างเครือข่ายทางหลวงแผ่นดินทั้งหมดในประเทศรวมทั้งรถไฟฟ้าในเขตเมืองใหญ่ของประเทศ (Kaparos, 2005) หรือ ตัวอย่างประเทศในเอเชีย เช่น ฮองกง สิงคโปร์ที่สร้างรถไฟฟ้าด้วยการลงทุนจากภาคเอกชน (Zhu & Liu, 2004) โดยรูปแบบ การจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชน ที่นำมาใช้ในแต่ละประเทศอาจจะมีแตกต่างกันออกไปตามข้อจำกัดและข้อตกลงระหว่างภาครัฐและเอกชนของประเทศนั้น

ประเทศไทยตระหนักถึงพลังการทำงานของภาครัฐโดยการนำวิธีการ การจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชน มาใช้ในการขยายการจัดหาและให้บริการสาธารณะโดยเฉพาะในการพัฒนาระบบไฟฟ้าขนส่งมวลชนในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล เพราะถือเป็นเครื่องจักรสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาของเมืองหลวงของประเทศ ซึ่งหากพิจารณายุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศระยะยาว จะพบว่ารัฐบาลได้กำหนดนโยบายและแผนให้มีการเร่งรัดการดำเนินงาน ในโครงการด้านรถไฟฟ้าขนส่งในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ตั้งแต่ปี 2535 ถึงปี พ.ศ. 2562 มีจำนวนโครงการทั้งสิ้น 14 โครงการ คิดเป็นมูลค่าโดยประมาณกว่า 868,277 ล้านบาท (ประกาศคณะกรรมการนโยบายการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2558-2562) แต่ข้อเท็จจริงที่รัฐบาลต้องประสบคือ การสร้างรถไฟฟ้าในแต่ละเส้นทางจำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีขั้นสูง เครื่องมือ อุปกรณ์ และบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ และสำคัญที่สุดคือ ต้นทุนในการก่อสร้างรถไฟฟ้านั้นมีมูลค่าสูง กล่าวคือ หากจะสร้างรถไฟฟ้าบนดินต้องใช้งบประมาณเฉลี่ย 2,000 ล้านบาท/กิโลเมตร และรถไฟฟ้าใต้ดินเฉลี่ย 5,000 ล้านบาท/กิโลเมตร (สามารถ ราชพลสิทธิ์, 2550:55) ดังนั้นรัฐบาลส่วนใหญ่จำเป็นต้องแสวงหาความร่วมมือจากรัฐวิสาหกิจหรือเอกชน เพื่อระดมทุนและอาศัยการจัดการร่วมกัน โดยเฉพาะความต้องการพึ่งพาเครื่องมือ เทคโนโลยี นวัตกรรม ความชำนาญจากบุคลากรภาคเอกชนในการก่อสร้างรถไฟฟ้า รวมทั้งความเชี่ยวชาญในการจัดการของเอกชนมาใช้ในการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด (Kapperler & Nemoz, 2010)

พัฒนาการระบบรถไฟฟ้าขนส่งของไทย

รัฐบาลไทยได้นำการจัดการแบบ การจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชน มาใช้ในการจัดหา

และให้บริการรถไฟฟ้าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 โดยในครั้งนั้นรัฐบาลนำโดย พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ ได้เริ่มนำแนวคิดดังกล่าวมาทดลองใช้ในระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร โดยมอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยเป็นเจ้าของโครงการและกรุงเทพมหานครในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดูแลพื้นที่เป็นเจ้าภาพในการกำกับควบคุมดูแลโครงการ ทำการศึกษาความเป็นไปได้ และช่องทางในการลงทุนโดยการเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมาร่วมลงทุนในกิจการรถไฟฟ้า ซึ่งในขณะนั้นมีบริษัทเอกชนเพียงแห่งเดียวที่มีศักยภาพและเป็น “ผู้กล้า” ร่วมลงทุน กับรัฐ คือบริษัทกรุงเทพธนาคมและกลุ่มธนายงค์ (กิตติกานต์ จอมดวง จารุพลวรกุล, สัมภาษณ์) เป็นการลงทุนโดยภาคเอกชน 100 % จนกลายเป็นรถไฟฟ้าสายแรกที่ใช้การจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชน จนต่อมาสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งจราจร (สนข.) กระทรวงคมนาคม มีนโยบายในการขยายระบบขนส่งไฟฟ้าในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ประกอบกับประเทศไทยเริ่มใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ พ.ศ.2535 และมีการปรับปรุงเป็น พระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ

พ.ศ.2556 ทำให้เกิดการเปิดกว้างในการดำเนินงานในรูปแบบการจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนมากขึ้น จนในปัจจุบัน (พ.ศ. 2562) ประเทศไทยมีรถไฟฟ้าที่ก่อสร้างแล้วเสร็จและเปิดให้บริการจำนวน 4 เส้นทาง ได้แก่ 1. รถไฟฟ้าขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร หรือ รถไฟฟ้า BTS 2. รถไฟฟ้ามหานคร สายเฉลิมรัชมงคลหรือรถไฟฟ้า MRT 3. รถไฟฟ้าแอร์พอร์ตลิงค์ และ 4. รถไฟฟ้ามหานคร สายเฉลิมรัชมงคล หรือรถไฟฟ้าสายสีม่วง ซึ่งทุกเส้นทางแล้วใช้วิธีการจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนจัดการทั้งสิ้น แต่รูปแบบที่นำมาใช้ในแต่ละเส้นทางนั้นแตกต่างกันออกไปภายใต้เงื่อนไขสำคัญ ๆ เช่น มูลค่าการลงทุนของโครงการขีดความสามารถในการระดมทุนของภาคเอกชนศักยภาพตลาดทุนและศักยภาพของภาคเอกชนที่มีอยู่ในประเทศ ตลอดจนภาวะเศรษฐกิจของประเทศในขณะนั้นว่าควรจะต้องอาศัยการร่วมลงทุนในรูปแบบใด เป็นต้น ด้วยเงื่อนไขดังกล่าวจึงส่งผลให้การพิจารณาเลือกรูปแบบการจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนของรถไฟฟ้าแต่ละเส้นทางแตกต่างกันออกไป (สามารถ ราชพลสิทธิ์, 2550:54) ทั้งนี้ที่ใช้ในประเทศไทยปัจจุบันพบจำนวน 3 รูปแบบตามที่แสดงในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงรูปแบบการจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนในรถไฟฟ้าสายต่างๆ ของประเทศไทย

กิจกรรมหลัก	รถไฟฟ้า			
	BTS	MRT	Airport Rail Link	สายสีม่วง
	(BOT)	(BOOT)	(BTO)	(BOOT)
ออกแบบ	รัฐ	รัฐ	รัฐ	รัฐ
ลงทุน	เอกชน 100%	รัฐ/เอกชน 80:20	เอกชน (รัฐรับซื้อคืน)	รัฐ/เอกชน 80:20
ก่อสร้าง	เอกชน	เอกชน	เอกชน	เอกชน
ถือครองโครงสร้าง	เอกชน	รัฐ	รัฐ	รัฐ
ถือครองระบบเดินรถ	เอกชน	เอกชน	รัฐ	เอกชน
จัดการและให้บริการ	เอกชน	เอกชน	รัฐ	เอกชน
ซ่อมบำรุง	เอกชน	เอกชน	รัฐ	เอกชน
สัมปทานจัดการและให้บริการ	30 ปี	25 ปี	-	30 ปี

1. รูปแบบ BOT : Build Operate Transfer ซึ่งนำมาใช้ในการจัดหาและบริการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานครหรือรถไฟฟ้า BTS รวมทั้งรถไฟฟ้าส่วนต่อขยายสายสีเขียวทั้งหมด ซึ่งภาครัฐโดยกรุงเทพมหานครให้สัมปทานบริษัทเอกชน ได้แก่ บริษัท ธนായ จำกัด หรือต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นบริษัท บีทีเอส กรุ๊ป โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน) ในการลงทุนก่อสร้างโดยใช้งบประมาณทั้งหมดจากภาคเอกชน ภายหลังก่อสร้างเสร็จรัฐบาลเปิดให้ภาคเอกชนสัมปทานระบบการเดินรถและให้บริการรถไฟฟ้าโดยมีระยะเวลาสัญญา 30 ปี และจะโอนกรรมสิทธิ์การจัดการกลับคืนสู่รัฐบาลเมื่อหมดสัมปทาน (บริษัทระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน), 2562)

2. รูปแบบ BOOT: Build Owned Operate Transfer หรือ DBOT: Designed Build Operate Transfer นำมาใช้ในการจัดการรถไฟฟ้ามหานครหรือรถไฟฟ้า MRT และรถไฟฟ้าสายสีม่วง รวมถึงรถไฟฟ้าอีกหลายเส้นทางของประเทศไทยที่กำลังอยู่ระหว่างการดำเนินการก่อสร้างในปัจจุบัน ซึ่งรถไฟฟ้า MRT มีภาครัฐเป็นหน่วยงานเจ้าของโครงการ โดยได้จัดตั้งรัฐวิสาหกิจขึ้นมาเพื่อรับผิดชอบดำเนินงานคือ การรถไฟฟ้ามหานครเป็นผู้ลงทุนในการก่อสร้างโครงสร้างเส้นทาง โดยรัฐบาลเป็นผู้ประกันในการกู้เงินลงทุนในการก่อสร้างและเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนร่วมประมูลในการออกแบบและก่อสร้างร่วมกับรัฐ ภายหลังจากก่อสร้างเสร็จรัฐจะเป็นเจ้าของโครงสร้างรถไฟฟ้าและเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนได้แก่บริษัททางด่วนและรถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เข้ามาสัมปทานลงทุนจัดหาและติดตั้งระบบการเดินรถและเข้ามาจัดการให้บริการ โดยมีระยะเวลาสัมปทาน 30 ปี หลังจากหมดอายุสัมปทานกรรมสิทธิ์ในระบบการเดินรถและการจัดการจะโอนกลับคืนมายังภาครัฐ (การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย, 2562)

3. รูปแบบ Build Transfer Operate หรือ BTO นำมาใช้ในการจัดการรถไฟฟ้าสายเชื่อมต่อท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ หรือ Airport Rail Link เป็นรูปแบบที่ภาครัฐโดยการรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟท.) เปิดให้ภาคเอกชนเข้ามาร่วมลงทุนในการก่อสร้างในลักษณะกลุ่มกิจการร่วมค้า อันประกอบด้วยบริษัท บี กริม อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด บริษัท Siemens Aktiengesellschaft จำกัด บริษัท ซีเมนต์ จำกัด บริษัท ซีโน-ไทย เอ็นจิเนียริ่ง แอนด์ คอนสตรัคชั่น จำกัด (มหาชน) โดยภายหลังก่อสร้างเสร็จรัฐจะรับซื้อโครงสร้างพื้นฐานคืนจากภาคเอกชนทั้งหมด และรัฐเป็นผู้ถือครองพร้อมกับการจัดการรถไฟฟ้าและระบบการเดินรถ และให้บริการเดินรถด้วยตัวเอง (บริษัทรถไฟฟ้า ร.ฟ.ท. จำกัด, 2562)

ข้อสังเกตที่น่าสนใจ เกี่ยวกับการจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชน ในกิจการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนของไทย

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลพัฒนาการระบบรถไฟฟ้าขนส่งของไทย จะพบว่าตั้งแต่จุดเริ่มต้นในการก่อสร้างรถไฟฟ้าสายแรกของไทยในปี พ.ศ. 2542 จนกระทั่งถึงปัจจุบันในปี พ.ศ. 2562 นั้น สามารถตั้งข้อสังเกตที่น่าสนใจ ได้ดังนี้

1. รูปแบบจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนที่ใช้ในระบบรถไฟฟ้าไทยแต่ละเส้นทางมีความแตกต่างกันไป โดยแบ่งเป็น 3 รูปแบบ แต่ละรูปแบบมีข้อดีและข้อเสียที่แตกต่างกัน ได้แก่

1) การจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนในรูปแบบ BOT ในรถไฟฟ้า BTS ใช้การลงทุนโดยภาคเอกชน 100% และเปิดโอกาสให้เอกชนสัมปทานจัดการและให้บริการ โดยรายได้ไม่ต้องส่งคืนให้รัฐตลอดเวลา 30 ปี (พ.ศ.2542-2572) ซึ่งวิธีการแบบนี้รัฐต้องมีข้อเสนอที่จูงใจภาคเอกชนให้มาลงทุนให้กับรัฐ รวมทั้งต้องหาวิธีการสร้างแรงจูงใจและมาตรการช่วยเหลือเอกชน เช่น

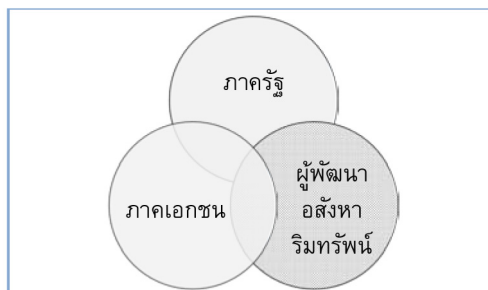
การแสวงหาประโยชน์จากการพัฒนาที่ดินในเขตเส้นทางรถไฟไฟฟ้า ข้อดีของวิธีการนี้คือรัฐสามารถสร้างรถไฟไฟฟ้าให้บริการประชาชนโดยไม่ต้องลงทุนเอง และไม่ต้องแบกรับภาระหนี้สาธารณะ ผลักภาระให้กับภาคเอกชน และยังใช้ความสามารถและความเป็นมืออาชีพของภาคเอกชนมาทำงานแทนรัฐ แต่ข้อเสียคือเอกชนมีสิทธิในโครงสร้างพื้นฐานรถไฟไฟฟ้า และรายได้จากการให้บริการทั้งหมดจะตกแก่เอกชนตลอดระยะเวลาสัมปทาน

2) การจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนในรูปแบบ DBOT หรือ BOOT ในรถไฟไฟฟ้า สาย สีน้ำเงินและสีม่วง โดยมีเจ้าของโครงการคือ การรถไฟฟ้ายุทธศาสตร์ขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทยหรือ รฟม. ใช้การลงทุนสัดส่วนระหว่างรัฐ:เอกชน อยู่ที่ 80:20 โดยภาครัฐลงทุนในระบบโครงสร้างพื้นฐานในส่วนระบบการเดินรถเป็นการลงทุนโดยภาคเอกชน รูปแบบนี้รัฐเป็นผู้ถือครองโครงสร้างพื้นฐาน ส่วนเอกชนสามารถใช้สิทธิในระบบรถไฟไฟฟ้าและจัดการเดินรถได้ แต่ต้องแบ่งปันรายได้ให้แก่รัฐ ข้อดีของรูปแบบนี้คือ รัฐใช้ความเชี่ยวชาญจากเอกชนในการจัดการและให้บริการ และมีรายได้ส่วนหนึ่งแบ่งคืนให้กับรัฐ และรัฐยังคงเป็นเจ้าของโครงสร้างพื้นฐานเส้นทางและสถานี ข้อเสียคือ การลงทุนเกือบทั้งหมดเป็นของรัฐ ซึ่งต้องแบกรับภาระหนี้สาธารณะในระยะยาว

3) รูปแบบการจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนแบบ BTO ในรถไฟไฟฟ้า Airport Rail Link คือการให้ภาคเอกชนลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานและภาครัฐรับซื้อโครงสร้างพื้นฐานคืนจากเอกชนแล้วรัฐนำมาจัดการและให้บริการเอง รูปแบบนี้รัฐให้เอกชนลงทุนในการดำเนินงานในเบื้องต้น แต่ทั้งนี้ภาครัฐต้องรับผิดชอบทั้งหมดซึ่งหมายถึงต้องแบกรับภาระหนี้เช่นกัน และเมื่อรัฐซื้อคืน ข้อดีคือ รัฐจะมีสิทธิในโครงสร้างพื้นฐานเส้นทางและสถานี และมีอำนาจในการตัดสินใจบริหารจัดการโดยเบ็ดเสร็จ ในขณะที่มีข้อเสียคือ เมื่อรัฐนำมาจัดการและให้บริการเอง พบว่ารัฐยังขาดความเชี่ยวชาญ ความ

เป็นมืออาชีพในการจัดการและให้บริการ ขาดเครื่องมือและเทคโนโลยี จึงทำให้พบว่า รถไฟฟ้าแอร์พอร์ตลิงค์เกิดปัญหาเกี่ยวกับระบบการเดินรถ ปัญหาความเสื่อมสภาพของตัวรถ และปัญหาการให้บริการที่ไม่ได้มาตรฐาน เช่น ระยะเวลาในการรอคอยรถ และระยะห่างระหว่างขบวนไม่เป็นไปตามตารางเวลาที่กำหนดไว้ เป็นต้น

2. พบว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนในระบบรถไฟไฟฟ้าที่สำคัญได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และบริษัทด้านการพัฒนาสังหาริมทรัพย์ โดยบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน มีบทบาทหน้าที่ชัดเจนตามสัญญาสัมปทาน แต่ในส่วนของ บริษัทด้านการพัฒนาสังหาริมทรัพย์นั้นไม่ได้มีหน้าที่ทางกฎหมาย แต่มีบทบาทสำคัญเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังหาริมทรัพย์ในเส้นทางรถไฟไฟฟ้า ดังแสดงในแผนภาพที่ 1 ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงภาคีหลักที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนารถไฟฟ้าของไทย

ภาครัฐ เป็นตัวแสดงที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญ และมีบทบาทชัดเจนในฐานะเป็นเจ้าของโครงการ หน้าที่หลักของภาครัฐนับตั้งแต่การกำหนดนโยบาย ได้แก่ นโยบายด้านการจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนในกิจการสาธารณะ นโยบายด้านการขนส่งมวลชน นโยบายด้านการพัฒนาระบบขนส่งกับการพัฒนาเมืองฯ และบทบาทในการร่วมมือกับเอกชนในการจัดสรรและให้บริการรถไฟฟ้ ้า ตั้งแต่ การออกแบบ การลงทุน

การก่อสร้าง การบริหารจัดการ และการให้บริการ โดยอาจจะแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับรูปแบบของการจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชน

ภาคเอกชน เป็นตัวแสดงที่มีบทบาทหน้าที่ตามกฎหมาย โดยส่วนใหญ่เอกชนจะมีบทบาทหน้าที่ตั้งแต่การเข้ามาร่วมในการออกแบบ ลงทุน และก่อสร้าง จัดหาและติดตั้งระบบการเดินรถ ลงมือบริหารจัดการและให้บริการรถไฟฟ้า ช่อมบำรุงฯ ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดจะเป็นไปภายใต้สัญญาสัมปทานที่ทำไว้กับภาครัฐ แต่บทบาทที่ชัดเจนที่สุดของภาคเอกชนคือ การร่วมลงทุน โดยเฉพาะเส้นทางบีทีเอส ลงทุนโดยเอกชน 100% ส่วนเส้นทางอื่นลงทุนร่วมกันระหว่างรัฐและเอกชน สัดส่วน รัฐ:เอกชน เท่ากับ 80:20 ซึ่งประสบการณ์ที่พบในหลายประเทศรัฐจะต้องมีข้อตกลงในการจัดสรรผลประโยชน์และกระจายความเสี่ยงกับภาคเอกชนที่สามารถดึงดูดใจให้เอกชนเข้ามาร่วมทำงานกับรัฐ ซึ่งโดยส่วนใหญ่ภาครัฐจะสร้างแรงดึงดูดใจโดยวิธีการลดภาษีในการจัดซื้อวัสดุ ก่อสร้าง ตัวรถ ระบบรางและ ภาษีการนำเข้าระบบการเดินรถทั้งหมด และให้สิทธิในการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ตามแนวเส้นทางรถไฟฟ้า เพื่อให้บริษัทเอกชนรายนั้นสามารถแสวงหากำไรในการอยู่รอด

ผู้พัฒนาอสังหาริมทรัพย์ สำหรับในประเทศไทยตัวแสดงนี้ยังไม่ได้มีหน้าที่ตามกฎหมาย เพียงแต่มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ในเส้นทางที่รถไฟฟ้าวิ่งผ่าน ซึ่งหากเป็นในต่างประเทศอาจจะมาในรูปแบบของบริษัทได้รับสัมปทานจัดการให้บริการรถไฟฟ้า หรืออาจจะเป็นส่วนที่สามที่เข้ามาเกี่ยวข้องเพื่อทำหน้าที่ในการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์โดยเฉพาะ ซึ่งหากมองในเชิงการพัฒนาเมือง รัฐบาลมองว่าวิธีการดังกล่าวเป็นการพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าของอสังหาริมทรัพย์ เพื่อนำไปสู่การกระตุ้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจ การขยายตัวของเมือง อีกทั้งยังเป็นการกระจายความเจริญของเมืองออกไปรอบ

นอก กระจายความเจริญเติบโตของเมือง สร้างการเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจและสร้างคุณภาพสังคมที่ดีขึ้น ส่วนในมุมมองของเอกชนผู้พัฒนาอสังหาริมทรัพย์จะได้ประโยชน์จากผลกำไรที่จะเกิดขึ้นในการขายอสังหาริมทรัพย์นั้น

3. หากพิจารณาการจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนในระบบรถไฟฟ้าของไทย ในมุมมองวิชาการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (บูรณจิตร แก้วศรีมงคล, 152) สามารถกล่าวได้ว่า วิธีการนี้เป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่สามารถช่วยในการปฏิรูประบบราชการ กล่าวคือ

เกิดการปฏิรูประบบราชการในเชิงโครงสร้างตามแนวคิดสถาบันแนวใหม่ สังเกตได้ว่าการจัดหาและบริหารรถไฟฟ้าในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การก่อสร้าง การให้บริการ และการถือครองและการถ่ายโอน จะมีการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชน แสดงให้เห็นว่ารัฐได้ทำลายโครงสร้างเดิมและเปิดช่องให้ตนเองได้ออกจากโครงสร้างของสถาบันแนวเก่าที่ยึดติดว่าการจัดหาสินค้าบริการจะต้องดำเนินการโดยภาครัฐเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ไปสู่แนวคิดในรูปแบบสถาบันแนวใหม่ โดยไม่ต้องยึดติดกับการทำงานในโครงสร้างระบบราชการแบบเดิม รัฐใช้วิธีการทำงานร่วมกับภาคส่วนอื่นที่ไม่ใช่หน่วยงานภาครัฐ โดยหน่วยงานเหล่านั้นล้วนอยู่นอกโครงสร้างและกฎระเบียบของระบบราชการ ซึ่งการทำในลักษณะดังกล่าวส่งผลให้โครงสร้างเดิมของระบบราชการมีขนาดเล็กลง มีแนวโน้มที่จะแบนราบและกระจายออกเป็นเครือข่ายการทำงานกับภาคเอกชนมากขึ้น ส่งผลให้การทำงานย่อมมีความคล่องตัวมากขึ้น

การจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนนั้น รัฐ-เอกชน ไม่ได้สัมพันธ์กันตามหลักลำดับชั้นราชการในรูปแบบผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา แต่ทั้งสองฝั่งผูกพันกันด้วย "สัญญา" ซึ่งรัฐไม่ได้ควบคุมเอกชนด้วยการสั่งการหรือใช้กฎระเบียบมาบังคับ แต่ทั้งสองฝ่ายกำลังควบคุมกันด้วยสัญญาในข้อตกลง บนพื้นฐานแนวคิด ตัวการ-

ตัวแทน โดยมีรัฐเป็นตัวแทนที่เป็นเจ้าของสินค้าและบริการสาธารณะนั้นแทนประชาชน และมีภาคเอกชนเป็นตัวการที่เข้ามายื่นข้อเสนออย่างสมัครใจในการมีส่วนร่วมในการจัดการสินค้าและบริการสาธารณะ ดังนั้นเพื่อผลประโยชน์ของทั้งสองฝ่าย และป้องกันความผิดพลาดและบิดพลิ้วในการทำงานร่วมกัน ทั้งรัฐและเอกชนจึงต้องร่วมกันร่างสัญญาสัมปทานที่มีความละเอียด ครอบคลุม เพื่อก่อให้เกิดการทำงานร่วมกันเป็นไปอย่างราบรื่น กล่าวคือ ไม่ควบคุมด้วยกฎหมาย แต่เปลี่ยนมาควบคุมด้วยสัญญาที่มีความยืดหยุ่นมากกว่า

ด้านการปฏิรูปในเชิงระบบการทำงาน สังเกตได้ว่า การจัดการร่วมภาครัฐและเอกชนในรถไฟฟ้า นั้น โดยส่วนใหญ่รัฐไม่ได้เป็นผู้ให้บริการเอง แต่รัฐได้เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามาสัมปทาน “ให้บริการรถไฟฟ้า” โดยเชื่อว่าการให้เอกชนมาทำงานให้บริการแทนรัฐ ย่อมมีความรับผิดชอบวิชาชีพในการทำงานและมีความเป็นมืออาชีพ และคิดแบบผู้ประกอบการมากกว่าภาครัฐ ที่ไม่ยึดติดกับระบบการทำงานแบบราชการดั้งเดิม เอกชนย่อมมีการนำแนวคิดการตลาดมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการรถไฟฟ้า เน้นสร้างการให้บริการที่ดี มีคุณภาพ รถไฟฟ้าที่สะดวก รวดเร็ว ไม่รอนาน มีการส่งเสริมการขาย เช่น บัตรรายเดือน บัตรนักศึกษา เพื่อสร้างความพึงพอใจให้ลูกค้าและดึงดูดให้ลูกค้ามาใช้บริการรถไฟฟ้ามากขึ้น ทำให้สามารถสร้างรายได้และสร้างกำไรให้คุ้มค่ากับเงินที่ลงทุนไป ซึ่งทั้งหมดนี้สุดท้ายผลประโยชน์ย่อมตกกับประชาชนและรัฐ

และหากพิจารณาการจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนตามแนวคิดธรรมาภิบาล เครื่องมือนี้จะชัดเจนในเรื่องของความประหยัด และก่อให้เกิดความมีประสิทธิภาพแก่รัฐ กล่าวคือ การดึงภาคเอกชนมาลงทุนร่วมกับรัฐย่อมประหยัดงบประมาณของรัฐได้ส่วนหนึ่ง และ ที่สำคัญเอกชนย่อมมีจิตใจให้บริการรถไฟฟ้าที่มีความสะดวก รวดเร็ว ทันสมัย รวมถึงการรับฟังเสียงจาก

ประชาชนผู้รับบริการ ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลในด้านการมีส่วนร่วมอีกด้วย

สรุปและอภิปราย

รูปแบบการจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนในกิจการรถไฟฟ้าไทยทั้ง 4 เส้นทางในปัจจุบัน สามารถแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ 1. รูปแบบ BOT ให้ภาคเอกชนลงทุน 100% ในโครงสร้างพื้นฐานและระบบการเดินรถ และให้เอกชนสัมปทานเดินรถ พบในรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานครหรือรถไฟฟ้า BTS 2. รูปแบบ BOOT หรือ DBOT โดยภาครัฐลงทุนร่วมกับเอกชน แบบ 80:20 และให้เอกชนสัมปทานจัดการ พบในรถไฟฟ้าสายสีน้ำเงินและสายสีม่วง และอีกหลายเส้นทางที่กำลังจะเกิดขึ้นในกรุงเทพมหานคร และ 3. รูปแบบ BTO ให้เอกชนลงทุนแล้วรัฐรับซื้อคืนมาบริหารจัดการเอง พบในรถไฟฟ้า Airport Rail Link โดยทั้ง 3 รูปแบบมีวิธีการลงทุน และวิธีการบริหารจัดการที่แตกต่างกันออกไป ยังให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนผู้รับบริการ และเกิดผลประโยชน์แก่ภาคเอกชนและรัฐแตกต่างกันออกไปด้วย

กุญแจสำคัญอย่างหนึ่งของการจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชน คือ การร่วมมือต้องเป็นไปในรูปแบบของ “พันธมิตรหรือหุ้นส่วน” หรือ “Partner” ที่มีการทำสัญญาร่วมกัน ดังนั้นจึงต้องร่วมมือทำงานท่ามกลางข้อจำกัดและจุดแข็งของกันและกันและต้องเอื้อผลประโยชน์ให้เกิดขึ้นทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และต้องไม่ละทิ้งประโยชน์สาธารณะด้วย ดังนั้น รัฐต้องเข้าใจในข้อจำกัดของตนโดยเฉพาะด้านการเงินและความเชี่ยวชาญในการจัดการและให้บริการรถไฟฟ้า ซึ่งจำเป็นต้องพึ่งภาคเอกชน ในขณะที่เอกชนเองก็ต้องใจกว้างและตระหนักว่า รถไฟฟ้าคือสินค้าสาธารณะ ถึงแม้รัฐจะให้สิทธิ์เข้ามาลงทุนร่วมกันแต่ต้องมีเงื่อนไขสำคัญคือการลงทุนร่วมกับรัฐนั้นย่อมเสี่ยงต่อผล

ตอบแทนในรูปแบบตัวเงินที่จะได้รับ โดยเฉพาะการลงทุนในด้านการขนส่งนั้นเอกชนอาจจะไม่ได้รับผลกำไรจากการเก็บค่าโดยสาร แต่จะได้รับกลับมาในรูปแบบอื่น ๆ ทางอ้อม เช่น จากการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์รอบแนวระยะเส้นทางรถไฟฟ้า ดังนั้นกฎเกณฑ์สำคัญที่ภาครัฐจะดึงเอกชนมาร่วมมือในการพัฒนาระบบไฟฟ้าขนส่งและพัฒนาเมืองควบคู่กันก็คือ รัฐจะต้องให้สิทธิเอกชนในการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ในแนวเส้นทางรถไฟฟ้าภายในขอบเขตสัญญาด้วย ซึ่งการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ควบคู่กับระบบขนส่งที่ดีย่อมก่อให้เกิดการพัฒนาเมือง ซึ่งที่ส่งผลประโยชน์จะตกที่ประชาชน

การจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชน นับได้ว่าเป็นเครื่องมือการจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่มีประสิทธิภาพ เหมือนการยิงปืนนัดเดียวได้นก

3 ตัว คือ รัฐได้ใช้ประโยชน์จากเอกชนในด้านการเงินและความสามารถในการจัดการเข้ามาจัดหาและให้บริการรถไฟฟ้า เอกชนได้ประโยชน์จากรัฐจากการเพิ่มโอกาสในการพัฒนาธุรกิจและขยายโครงการในอนาคต และสุดท้ายประชาชนได้ใช้รถไฟฟ้าและบริการสาธารณะแบบมืออาชีพ “เพราะคุณค่าของการจัดการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนคือ รัฐก็ได้บรรลุแนวทางการทำงานเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและพัฒนาประเทศ เอกชนก็ได้กำไรและโอกาสทางธุรกิจจากการร่วมลงทุนกับรัฐ ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีเหมาะสมกับภาษีที่จ่ายให้รัฐ และเป้าหมายสุดท้ายคือจะต้องก่อให้เกิดความมีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรของประเทศและมีเกิดการพัฒนาประเทศโดยภาพรวม

เอกสารอ้างอิง

- การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย. (2562). *ประวัติความเป็นมาการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย*. ค้นเมื่อ 15 มกราคม 2562, จาก https://www.mrta.co.th/th/about_mrta/history/.
- กิตติกันต์ จอมดวง จารุวรรณกุล. (2561 มิถุนายน 4). ผู้อำนวยการกองการขนส่ง สำนักงานการจราจรและขนส่ง กรุงเทพมหานคร. สัมภาษณ์.
- คงขวัญ ศิลา. (2553). *บทวิเคราะห์ เรื่อง ความร่วมมือภาครัฐ-ภาคเอกชน (Public Private Partnership-PPP) นวัตกรรมการคลังแห่งอนาคต*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการคลัง, สำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค.
- บูรณจิตร แก้วศรีมงคล. (2558). *รัฐประศาสนศาสตร์ในความหมายใหม่ (New Public Administration)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัท สหธรรมิก จำกัด, 2558.
- บริษัทระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน). (2562). *ข้อมูลประวัติความเป็นมา*. ค้นเมื่อ 15 มกราคม 2562, จาก <https://www.bts.co.th/info/info-history.html>.
- บริษัทรถไฟฟ้า ร.ฟ.ท. จำกัด. (2562). *เกี่ยวกับโครงการ*. ค้นเมื่อ 15 มกราคม 2562, จาก <http://www.srtet.co.th/index.php/th/about-history/about-project>.
- ประกาศคณะกรรมการนโยบายการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2558-2562*. (2558). สามารถ ราชพลสิทธิ์. (2550). *เปิดประมูลไฟฟ้าที่คนกรุงเทพต้องรู้*. อัมรินทร์พรินติ้งแอนพับลิชชิง. กรุงเทพฯ.
- Forrer etl. (2010). *Public Private Partnership and The Public Accoutability Question*. Public Administration Review 70(3): 475-484.
- Greve, C and Hodge, G (2005). *The Challenge of Public Private Partnerships*. Edward Elgar Publishing, Inc. Massachusetts. USA.(1-4).

- Hodge, G and Greve, C (2010). *International Handbook on Public-Private Partnerships*. Cheltenham: Edward Elgar.
- Kaparos, G. S. (2005). *Protecting the public interest in Public Private Partnerships for the delivery of very large transport project:the case of Athens Ring Road*. University College London. England.
- Kappeler, A and Nemoz, M. (2010). "Public-private partnerships in europe - before and during the recent financial crisis." *Economic and Financial Reports 2010/4*, European Investment Bank, Economic and Financial Studies.
- Koven, S.G. and Stroher, S.C. (2008). *Public Private Partnership in Developing Counties*. Encyclopedia of Public Administration and Policy DOI.10.1081./E-EAP-120039554. (1964-1973).
- Perry, L.J and Rainey, G. (1988).The Public-Private Distinction in Organization Theory: A Critique and Research Strategy.(13). *Academic of Management Review*. (182-201).
- Savas, E.S. (2000). *Privatization and Public Private Partnerships*. New York: Chatham House Publishers, Seven Bridges Press.
- Zhu, X and Liu, S. (2004). Analysis of the impact of the MRT system on accessibility in Singapore using an integrated GIS tool. *Journal of Transport Geography*. 12(2004).

คุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ยุคไทยแลนด์ 4.0*

The Virtue of Human Resources Development of School Administrators' Ethics in Thailand 4.0 Era

ปฏิภาณ กิตตินันท์วัฒน์¹, ธีรังกูร วรบำรุงกุล²

Patipan Kittinanthawat¹, Theerangkoon Warabamrungkul²

Received: 28 July 2019

Revised: 30 September 2019

Accepted: 29 October 2019

บทคัดย่อ

คุณธรรมหลักของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ยุคไทยแลนด์ 4.0 ประกอบด้วยหลัก 3 รู้ คือ 1) รู้ตน จะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษารู้จักตัวตนของตนเอง รู้จักจุดอ่อนจุดแข็งของตน 2) รู้คน ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นประโยชน์ต่อการบริหารและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และ 3) รู้งาน ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษารู้ลึก รู้รอบ รู้กว้าง รู้ไกล เพื่อให้เป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษา หลัก 3 รู้ จะนำมาซึ่งความเจริญและความสุขแห่งการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในยุคไทยแลนด์ 4.0

คำสำคัญ : คุณธรรม, ผู้บริหารสถานศึกษา, ทรัพยากรมนุษย์, ไทยแลนด์ 4.0

Abstract

The main *virtue* of school administrators in the development of human resources consists of three states of knowledge: 1) to make school administrators aware of their strengths and weaknesses. 2) educate people, making sure school administrators understand the difference between the administrators and subordinates to the benefit of management and human resources; and 3) know their work, giving school administrators a deeper understanding of the wider knowledge, so as to guide management. The three main states of knowledge will bring prosperity and happiness, thereby encouraging efficient and effective development of human resources in the Thailand 4.0 Era.

Keywords: Virtues, School Administrator, Human Resources, Thailand 4.0 Era

* บทความวิชาการเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ

This article aims for publishing academic knowledge

¹ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี 22000

¹ Ph.D student, Educational Administration, Rambhai Barai Rajabhat University

² Assistant Professor, Educational Administration Rambhai Barai Rajabhat University

บทนำ

การศึกษาไทยยุคไทยแลนด์ 4.0 มุ่งเน้นการคิดสร้างสรรค์ และแปรความคิดนั้นเป็นผลผลิตออกมา การที่จะมีความคิดสร้างสรรค์ได้ต้องคิดวิเคราะห์ และมีผลิตภาพ (Products) รวมทั้งผู้เรียนต้องมีความรับผิดชอบมากขึ้น เรียกว่าการศึกษาเชิงผลิตภาพ การศึกษาเชิงผลิตภาพนั้นประกอบไปด้วย คุณลักษณะ 4 ประการ คือ คิดวิเคราะห์ คิดผลิตภาพ คิดรับผิดชอบ และคิดสร้างสรรค์ (ไพฑูริย์ สินลารัตน์, 2560: 9-11) เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของคุณลักษณะ 4 ประการดังกล่าว คุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ยุคไทยแลนด์ 4.0 จึงมีความสำคัญกับทั้งผู้บริหารเอง ต่อองค์กร และต่อผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นอย่างยิ่ง คุณธรรม คือ คุณลักษณะของความรูสึกนึกคิด หรือสภาวะจิตใจที่เป็นไปในแนวทางที่ถูกต้อง และความดีงามของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย ชั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญา ทั้งของรัฐและเอกชน ที่มีต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิผล ปณตนนท์เถียรประภากุล (2561: 153) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้นำสูงสุดในสถานศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญและเป็นกุญแจแห่งความสำเร็จในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพพร้อมรับกับความท้าทายและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุคการศึกษา 4.0 และคุณธรรมที่เปรียบเหมือนอัญมณีล้ำค่าหลากสีหลายรูปทรง เป็นเครื่องประดับตกแต่งชีวิตให้สูงส่งงดงาม สามารถแสดงออกทางการกระทำ จึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างและสั่งสมให้เต็มบริบูรณ์ในตนเอง

ผู้บริหารการศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0 จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และมีคุณธรรมในการบริหารงาน ปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ทั้งค่านิยม ความเชื่อ

ประเพณี วัฒนธรรม ตลอดจนความเปลี่ยนแปลงนโยบาย สังคม เศรษฐกิจ ในสภาวะที่เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เพื่อการพัฒนาการจัดการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับของครูและบุคลากรในสถานศึกษาซึ่งมีอิทธิพลที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการปฏิบัติงานภายใต้ความไว้วางใจ ความร่วมมือ ความเชื่อมั่น ความศรัทธาอันจะส่งผลต่อการดำเนินงานในสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ดังนั้นในบทความนี้จะได้กล่าวถึงคุณธรรมของผู้บริหารที่ควรจะมีประจำใจดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความหมายคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ยุคไทยแลนด์ 4.0

“คุณธรรม” เปรียบเหมือนอัญมณีล้ำค่าหลากสีหลายรูปทรง เป็นเครื่องประดับตกแต่งชีวิตให้สูงส่งงดงาม สามารถแสดงออกทางการกระทำ คำพูดและการแต่งกาย แม้ว่าบุคคลบางคนอาจจะไม่มีทรัพย์สมบัติภายนอกแต่หากมีคุณธรรมที่เต็มเปี่ยมอยู่ภายในก็ถือว่าเป็นผู้ที่มีความมั่งคั่งที่แท้จริงได้ ทั้งยังมุ่งเน้นให้เรียนรู้ถึงธรรมชาติดั้งเดิมที่ดั้งงามของตนเองและผู้อื่นควบคู่กันไปกับการฝึกจิตให้มีพลังความสงบ ซึ่งน่าจะเป็นหนทางในการใช้ปัญญาให้เป็นสมบัติที่มีค่าให้เกิดประโยชน์สูงสุด เนื่องจากความสงบเป็นพื้นฐานของการสร้างและการรักษาคุณธรรม เปรียบเสมือนทองที่รองรับเพชรพลอยไม่ให้แตกกร้าว ดังนั้น เมื่อคุณธรรมและความสงบอยู่ในบุคคลคนเดียวกันแล้วย่อมทำให้บุคคลนั้นเป็นผู้ที่สมบูรณ์พร้อม มั่งคั่งพร้อมด้วยเครื่องประดับที่สูงส่ง คุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ยุคไทยแลนด์ 4.0 มีผู้ที่ให้ความหมายไว้ทั้งที่เหมือนกันและแตกต่างกันตามความรู้ ประสบการณ์ หน้าที่การทำงาน รวมถึงเป้าหมายในการนำเสนอข้อมูล เป็นต้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2556: 263) ให้ความหมายไว้ว่า “คุณ” อ่ากว่า คุณนะ หมายถึง ความดีที่มีอยู่ในสิ่งนั้นๆ เช่น คุณแผ่นดิน, ความดีที่มีต่อสิ่งต่างๆ เช่น ไม่รู้จักขี้แฉะแฉะ ร้อน, ความเกื้อกูล เช่น รู้คุณ เป็นต้น เมื่อมารวมกับคำว่า “ธรรม” หมายถึง คุณความดี ดังนั้นคุณธรรม จึงหมายความว่า สภาพคุณงามความดีที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ทุกคน อาจมีมากบ้างน้อยบ้างตามการประพฤติปฏิบัติของแต่ละบุคคล

พุทธทาสภิกขุ (2529: 89-91) ได้กล่าวไว้ว่า คำว่า “คุณธรรม” หมายถึง ความที่มีอยู่ในแต่ละสิ่ง ซึ่งเป็นที่ตั้งแห่งความยึดถือ เป็นไปได้ทั้งทางดีและทางร้าย คือ ทำให้จิตใจยินดีก็เรียกว่า คุณ ทำให้จิตใจยินร้ายก็เรียกว่า คุณซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติของมัน ผู้มีจิตหลุดพ้นแล้วด้วยประการทั้งปวงจะอยู่เหนือความหมายของคำคำนี้ ส่วนคำว่า “ธรรมะ” มีความหมาย 4 อย่าง คือ

1. ธรรมะ คือ ธรรมชาติ เรามีหน้าที่ต้องเกี่ยวข้องกับ
2. ธรรมะ คือ กฎของธรรมชาติ เรามีหน้าที่ที่ต้องเรียนรู้
3. ธรรมะ คือ หน้าที่ตามกฎของธรรมชาติ เรามีหน้าที่ต้องปฏิบัติ
4. ธรรมะ คือ ผลจากการปฏิบัติหน้าที่นั้น เรามีหน้าที่จะต้องมีหรือใช้มันอย่างถูกต้อง

กล่าวโดยสรุป คุณธรรม คือ อุปนิสัยอันดีงามที่อยู่ในจิตใจของคน อยู่ในความรู้สึกผิดชอบชั่วดีซึ่งเป็นสิ่งที่จะควบคุมพฤติกรรมที่แสดงออกสนองความปรารถนา คุณธรรมแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. คุณธรรมแบบทาส (Slave Virtue) เป็นลักษณะคุณธรรมที่ยึดถือและปฏิบัติตามแบบอย่างของผู้ที่ทรงไว้ด้วยคุณงามความดี เช่น ถือแบบอย่างที่ดีจากผู้ใหญ่ ผู้บังคับบัญชา เป็นต้น
2. คุณธรรมแบบนาย (Master Virtue) เป็นลักษณะคุณธรรมที่ยึดถือและปฏิบัติตามมโนธรรมของตนเองที่เห็นว่าถูกต้องดีงาม เช่น

การให้ความยุติธรรมแก่ลูกน้อง หรือ บุคคลรอบข้าง เป็นต้น

กิตติยา โสภณโกไทย (2553: 114) ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ว่า เป็นสภาพคุณงามความดีทางความประพฤติและจิตใจ สามารถแยกออกเป็น 2 ความหมาย คือ

1. ความประพฤติดีงามเพื่อประโยชน์สุขแก่ตนและสังคม มีพื้นฐานมาจากหลักศีลธรรมทางศาสนา ค่านิยมทางวัฒนธรรม ประเพณี หลักกฎหมาย จรรยาบรรณวิชาชีพ

2. การรู้จักไตร่ตรองว่าจะไรควรทำ ไม่ควรทำ และอาจกล่าวได้ว่า คุณธรรม คือ จริยธรรมแต่ละข้อที่นำมาปฏิบัติจนเป็นนิสัย เช่น เป็นคนซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีความรับผิดชอบ ฯลฯ

สรุปได้ว่า คุณธรรม หมายถึง คุณลักษณะของความรู้สึกนึกคิด หรือสภาวะจิตใจที่เป็นไปในแนวทางที่ถูกต้องและดีงาม ที่สั่งสมอยู่ในจิตใจของมนุษย์เป็นเวลายาวนาน เป็นตัวกระตุ้นให้มีการประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบที่ดีงาม คุณธรรมเป็นสิ่งที่ดีงามทางจิตใจ เป็นคุณค่าของชีวิตในการบำเพ็ญประโยชน์ ช่วยเหลือเกื้อกูลแก่เพื่อนมนุษย์ให้เกิดความรักสามัคคี ความอบอุ่นมั่นคงในชีวิต และยังความสามารถกล่าวได้อีกว่า คุณธรรมเป็นบ่อเกิดแห่งจริยธรรมด้วย

“ผู้บริหารสถานศึกษา” หมายถึง บุคคลซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย ชั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาทั้งของรัฐและเอกชน (ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ, 2556: 66) ต้องมีคุณสมบัติตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ดังนี้

มาตรฐานความรู้ มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการบริหารการศึกษา หรือเทียบเท่า หรือคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง โดยมีความรู้ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาวิชาชีพ
2. ความเป็นผู้นำทางวิชาการ
3. การบริหารสถานศึกษา

4. หลักสูตร การสอน การวัดและประเมินผล การเรียนรู้

5. กิจการและกิจกรรมนักเรียน

6. การประกันคุณภาพการศึกษา

7. คุณธรรม และจรรยาบรรณ

มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ ดังนี้

1. มีประสบการณ์ด้านปฏิบัติการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือ

2. มีประสบการณ์ด้านปฏิบัติการสอนและต้องมีประสบการณ์ในตำแหน่งหัวหน้าหมวด หรือ หัวหน้าสาย หรือ หัวหน้างาน หรือ ตำแหน่งอื่นๆ ในสถานศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี (ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วย มาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556, (2556: 67-68)

จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ คุณวุฒิ ประสบการณ์วิชาชีพ ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ปฏิบัติหน้าที่บริหารในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัย ชั้นพื้นฐาน และระดับอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาทั้งของรัฐและเอกชน

“การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์” หมายถึง กระบวนการที่เป็นไปเพื่อการเรียนรู้ การเพิ่มผล งาน การเปลี่ยนแปลงของมนุษย์โดยผ่านกิจกรรม ความคิดริเริ่มและกิจกรรมทางการบริหาร ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ในงาน พัฒนาศักยภาพในคน รวมทั้งความจำเป็นกับการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวที่เกี่ยวข้องกับ วิวัฒนาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (จิตติมา อัครจิตพงษ์, 2556: 40) การพัฒนาทรัพยากร มนุษย์จะต้องพิจารณาตามขอบเขตทั้งในระดับ มหภาค และในระดับจุลภาค จุดมุ่งหมายและ เป้าหมายของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ก่อให้เกิด ประสิทธิภาพต่อองค์กร การส่งเสริมผลิตภาพ และคุณภาพ การส่งเสริมการพัฒนาบุคลากร การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อาจแบ่งออกเป็น 6 ประเภท คือ 1) โดยการปฐมนิเทศ 2) โดยการ

ให้การศึกษ 3) โดยการพัฒนาปัจเจกบุคคล 4) โดย การพัฒนาสายอาชีพ 5) โดยการพัฒนางค์กร 6) โดยการพัฒนาตนเอง

จึงกล่าวได้ว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง การส่งเสริม การพัฒนาด้วยกระบวนการ และวิธีการต่างๆ ตามบริบทขององค์กรนั้นๆ เช่น การปฐมนิเทศ การให้การศึกษ การวางแผน พัฒนาในระดับปัจเจกบุคคล เป็นต้น เพื่อให้ได้ ทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ สามารถสร้างความ เจริญและพัฒนางค์กรได้เต็มที่ตามเป้าหมายที่ กำหนดไว้

“ไทยแลนด์ยุค 4.0” หมายถึง การพัฒนา กลไกเพื่อขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจชุดใหม่ (New Engines of Growth) ด้วยการแปลง “ความ ได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ” ของประเทศที่มีอยู่ 2 ด้าน คือ “ความหลากหลายเชิงชีวภาพ” และ “ความหลากหลายเชิงวัฒนธรรม” ให้เป็น “ความได้ เปรียบในเชิงแข่งขัน” โดยการใช้วิทยาการด้าน ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการวิจัย พัฒนาโดยการเน้น 5 กลุ่ม เทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมาย เพื่อเป็นฐาน ในการสร้าง “New Startups” ซึ่งประกอบด้วย 1) กลุ่มอาหาร เกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ 2) กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ 3) กลุ่มเครื่องมืออุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม 4) กลุ่มดิจิทัล เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่อ และบังคับอุปกรณ์ต่างๆ ปัญญาประดิษฐ์และ เทคโนโลยีสมองฝังตัว 5) กลุ่มอุตสาหกรรม สร้างสรรค์ วัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูง (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2559 : 3) สำหรับการศึกษาไทย แลนด์ยุค 4.0 คือ การการศึกษายุคผลผลิตภาพ เป็น ยุคที่ต้องการผลผลิต หรือ Products ให้ได้มากที่สุด เพื่อประโยชน์ของชุมชนตนเองและชุมชนอื่นๆ ด้วย ทักษะการศึกษาที่เน้นการทำได้ และลงมือทำแล้ว ออกมาเป็นผลผลิต นอกจากนี้การศึกษาไทยยัง ถือว่าเป็นการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 ที่

ประเทศไทยต้องมีผลิตภาพในลักษณะที่ตามให้ทัน และก้าวไปข้างหน้า การศึกษาไทยจำเป็นต้องเน้น การคิดสร้างสรรค์ และแปรความคิดนั้นเป็นผลผลิต ออกมา แต่การที่จะมีความคิดสร้างสรรค์ได้ต้องคิด วิเคราะห์ก่อน และมีผลิตภาพ (Products) แล้ว ผู้เรียนต้องมีความรับผิดชอบตามมากขึ้น การ ศึกษาเชิงผลิตภาพจึงประกอบไปด้วย คุณลักษณะ 4 ประการ คือ (ไพฑูริย์ สินลารัตน์, 2560: 9-11)

1. คิดวิเคราะห์ คุณลักษณะเช่นนี้ เมื่อคน ไทย เด็กไทยมีลักษณะนี้มาก เขาจะตั้งข้อสงสัยต่อ สิ่งที่เขาเชื่อหรือเขาเห็นว่ามันดีจริงหรือไม่ มันเหมาะหรือไม่ จำเป็นหรือไม่ เราควรจะทำสิ่งนี้ ไหม ช้อแล้วจะมีผลอะไรตามมา นั่นคือเขาจะเป็น ผู้บริโภคที่ฉลาดนั่นเอง

2. คิดสร้างสรรค์ ถ้าจะฝึกและพัฒนาความ สามารถในการวิเคราะห์ โดยเราไม่คิดอะไรใหม่ๆ เราจะเป็นผู้ฟังที่อยู่หนึ่งๆ เสมอไป ซึ่งจะทำให้เราเสีย โอกาสในอาเซียนมากขึ้น

3. คิดผลิตภาพ เน้นเป็นที่สร้างสรรค์และมี จินตนาการรูปธรรม เมื่อคิดสร้างสรรค์และมี จินตนาการแล้วควรจะทำให้ได้ให้เห็นงานเป็น รูปธรรมมากขึ้น

4. คิดรับผิดชอบ ไม่ว่าจะคนในอนาคต หรือปัจจุบัน จำเป็นต้องรับผิดชอบต่อครอบครัว เรื่องของคุณธรรมด้วยพร้อมกันไป

ถ้าคนไทย เด็กไทย มีคุณลักษณะ 4 ประการ นี้ เขาจะช่วยแก้ปัญหาบริโภคนิยมในสังคมไทยไป ได้มาก ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องจัดการศึกษาให้ ผู้เรียนมีคุณสมบัติสี่ประการดังกล่าว

จะเห็นได้ว่า ไทยแลนด์ 4.0 หมายถึง การ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจผ่านเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อเป็นฐานในการสร้างผลิตภาพผ่านความ หลากหลายเชิงชีวภาพ และความหลากหลายเชิง วัฒนธรรม ด้วยการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับ บริบทของการพัฒนาในด้านต่างๆ ของประเทศ เช่น ด้านการศึกษา ต้องให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดผลิตภาพ และคิดรับผิดชอบ ได้ เป็นต้น

สรุปได้ว่า คุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในยุคไทยแลนด์ 4.0 หมายถึง คุณลักษณะของความรู้สึกรู้จักคิด หรือ สภาวะจิตใจที่เป็นไปในแนวทางที่ถูกต้อง ติงามของ ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่ง ผู้บริหารสถานศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย ชั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาทั้งของ รัฐและเอกชน ที่มีต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิผล โดยคำนึงถึงปัญหา อุปสรรค มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ผ่านกิจกรรม ความคิดริเริ่ม กิจกรรมทางการบริหารทั้งที่เป็น ทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ในงาน พัฒนาศักยภาพในคน รวมทั้งความจำเป็น เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัว และ วิวัฒนาการ ขอบเขต การพัฒนาทุนมนุษย์ในระดับ มหภาค และระดับจุลภาค นำไปสู่การขับเคลื่อน เศรษฐกิจสร้างสรรค์ผ่านเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อเป็นฐานในการสร้างผลิตภาพจากความ หลาก หลายเชิงชีวภาพ และความหลากหลายเชิง วัฒนธรรม ด้วยการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับ บริบทของการพัฒนาในด้านต่างๆ ของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษา ต้องให้ผู้เรียนคิด วิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดผลิตภาพ และคิด รับผิดชอบ ได้ เพื่อตามให้ทัน และนำพาประเทศ ชาติก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนต่อไป

ความสำคัญของคุณธรรมของผู้บริหาร สถานศึกษาในการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ในยุคไทยแลนด์ 4.0

คุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความ สำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในหลายๆ ด้าน ในบทความนี้จะนำเสนอในด้านความสำคัญ ต่อผู้บริหาร ความสำคัญต่อองค์กร และความสำคัญ ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความสำคัญต่อผู้บริหาร จะเห็นได้ว่า คุณธรรมเป็นคุณสมบัติที่ดีของทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร ผู้บริหารจำเป็นต้องมีคุณธรรมมากกว่าตำแหน่งอื่นๆ เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้ผลักดันให้เกิดการดำเนินงาน การขับเคลื่อนงานไปข้างหน้าตามวัตถุประสงค์ จึงต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม คุณธรรมเป็นลักษณะของความดี ถ้าผู้บริหารมีความดี คือ มีคุณธรรมจะได้รับการยอมรับนับถือ เท่ากับเป็นการสร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นไปในตัว การบริหารงานนอกจากจะวางระบบการบริหารงานที่ดีแล้ว ยังต้องพยายามสร้างแรงจูงใจเพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งการสร้างแรงจูงใจมีทั้งทางบวกและทางลบ เช่น การให้รางวัล หรือการลงโทษ เป็นต้น แต่ในความเป็นจริงในการสร้างแรงจูงใจที่ดีที่สุด คือ การทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความรู้สึว่าได้ปฏิบัติหน้าที่กับ ผู้บังคับบัญชาที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต ยุติธรรม ดังนั้น ถ้าผู้บริหารมีคุณธรรมก็จะเป็นการสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้เป็นอย่างดี การดำเนินงานโครงการหรืองานประจำใดๆ ที่ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับความไม่คุ้มค่าในการใช้งบประมาณ เป็นสิ่งที่ทำให้เห็นได้ว่า ขาดคุณธรรม มีการทุจริตคอร์ปชั่นแฝงอยู่ในกระบวนการดำเนินงาน ถ้าการบริหารไม่วางระดับใดหรือฝ่ายใดก็ตาม ยึดมั่นในคุณธรรม ไม่โลภ ไม่อยากได้ ในสิ่งที่ไม่ควรได้ มีการบริหารงานด้วยความโปร่งใส ซื่อสัตย์สุจริตแล้ว การใช้งบประมาณก็จะทำได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย ผลงานที่เกิดขึ้นย่อมคุ้มค่ามากที่สุด

ความสำคัญต่อองค์กร “ผู้บริหาร” เป็นผู้ที่กำหนดทิศทาง การดำเนินการตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย (Objective and Goal) ของหน่วยงานหรือองค์กรของตน ผู้บริหารมีอยู่ในทุกระดับ ตั้งแต่สังคม หรือหน่วยงานขนาดเล็กไปจนถึงองค์กรขนาดใหญ่หรือหน่วยงานระดับชาติ ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่จะมีภาวะผู้นำ (Leadership) ซึ่งถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งและมีส่วนต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวหากองค์กร เมื่อผู้บริหารหรือผู้นำ (Leader)

มีคุณธรรม ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ ฯลฯ องค์กร หรือหน่วยงานนั้นก็จะสามารถแข่งขันกับผู้อื่น และประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ได้ (อัญชลี มีบุญ, 2561: 1339) จึงเห็นได้ว่า คุณธรรมผู้บริหารนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อองค์กร เนื่องจากเป็นผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบาย วางแผนการดำเนินงาน แนวการปฏิบัติ และเป็นตัวอย่างให้กับผู้อื่นที่อยู่ภายในองค์กร หากผู้บริหารเป็นผู้ที่มีคุณธรรมในการวางนโยบายและยึดแนวทางในการปฏิบัติอย่างมีคุณธรรม อีกทั้งรู้จักการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ การมีคุณธรรมย่อมส่งผลมายังองค์กรและสังคมโดยรวม ไม่ว่าจะเป็นชุมชน หน่วยงาน องค์กรระดับต่างๆ หรือแม้แต่ประเทศชาติ

ความสำคัญต่อผู้ใต้บังคับบัญชา

การที่ผู้บริหารประพฤติตัวเป็นตัวอย่าง (Role Modeling) คือ สามารถเป็นแบบอย่างแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชาย่อมยกย่อง เคารพ นับถือ ศรัทธา ไว้วางใจ เกิดความภาคภูมิใจเมื่อได้ร่วมงานกันแล้ว ผู้ร่วมงานจะพยายามประพฤติปฏิบัติเหมือนกับผู้บริหารและต้องการเลียนแบบผู้บริหาร ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณธรรมสูงและแสดงให้เห็นถึงความเฉลียวฉลาด มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความแน่วแน่ในอุดมการณ์ มีความเชื่อ และค่านิยมที่ถูกต้อง ควรใช้อำนาจอิทธิพลเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ต้องการในภาระหน้าที่ขององค์กร (สุรพันธ์ ไชยชมพู่, 2557: 10)

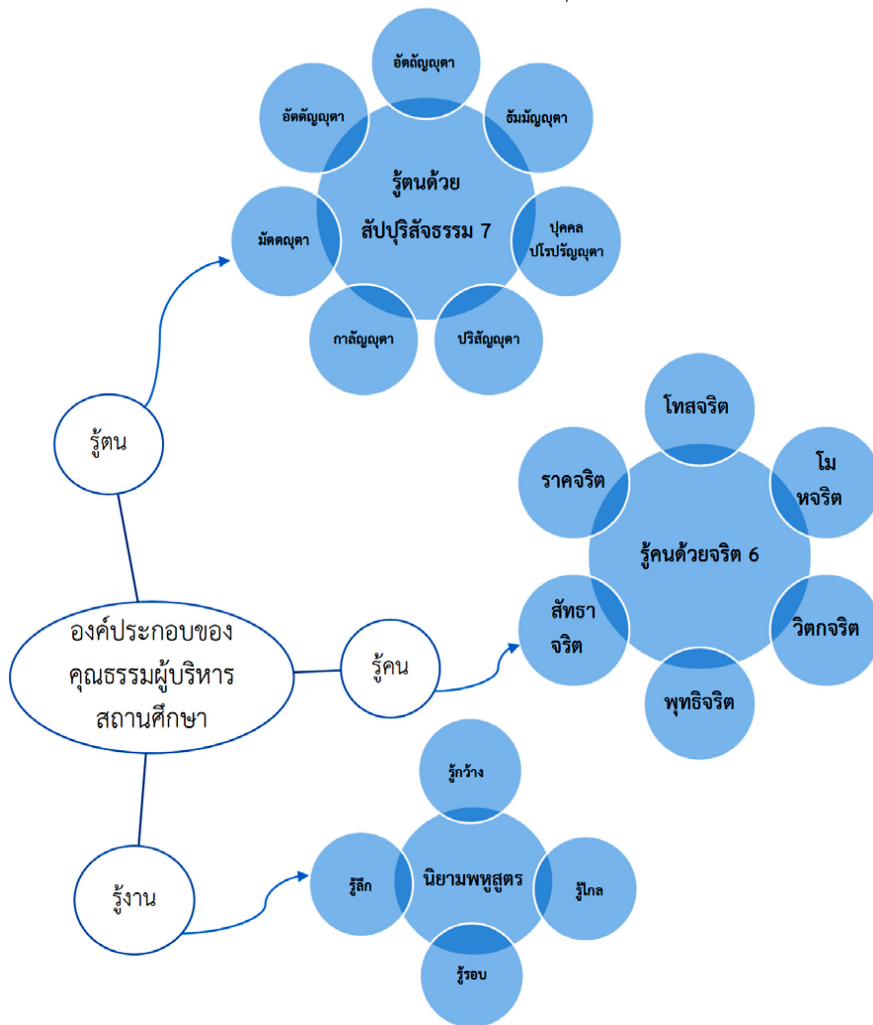
จากความสำคัญของคุณธรรมของผู้บริหาร สถานศึกษาดังกล่าวข้างต้นมีความสำคัญเกี่ยวกับความสำคัญต่อผู้บริหาร ความสำคัญต่อองค์กร และความสำคัญต่อผู้ใต้บังคับบัญชา จะเห็นได้ว่า เมื่อผู้บริหารสถานศึกษามีคุณธรรมประจำใจ มีหลักการทำงานอย่างเป็นรูปธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาจะได้รับการยอมรับจากผู้ใต้บังคับบัญชา รวมถึงสามารถทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความสุขในการปฏิบัติหน้าที่ มีสุขภาพจิตที่ดีอันจะส่งผลไปถึงคุณภาพชีวิตและครอบครัวซึ่งเป็นเครื่องจักรสำคัญในการทำให้องค์กรขับเคลื่อนไปข้างหน้าได้อย่างไร้ขีดจำกัด สามารถสรุปได้ดังภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 ความสำคัญของคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

องค์ประกอบของคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษายุคไทยแลนด์ 4.0

การเป็นผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้มีปัญญา คือ ความรอบรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่และบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำหน้าที่บริหารตน บริหารคน บริหารงาน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรอบรู้เกี่ยวกับตนเอง คนอื่น และงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบ นั่นคือนักบริหารต้องมีความรู้ 3 เรื่อง คือ รู้ตน รู้คน รู้งาน สามารถสรุปได้ดังภาพที่ 2 ดังนี้

ภาพที่ 2 องค์ประกอบของคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

จากภาพที่ 2 องค์ประกอบของคุณธรรมของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถอธิบายได้ดังนี้

การรู้ตน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรู้จักความ
เด่นและความด้อยของตน การรู้ความด้อยก็เพื่อ
แก้ไขข้อบกพร่องของตน ตามปกติผู้บริหารสถาน
ศึกษามักมองเห็นความผิดพลาดของลูกน้องได้ง่าย
แต่มองข้ามความผิดพลาดของตน ดังพุทธพจน์ที่
ว่า “ความผิดพลาดของคนอื่นเห็นได้ง่าย แต่ความ
ผิดพลาดของตนเองเห็นได้ยาก” (พระเทพโสมภณ
(ประยูร ธมฺมจิตฺโต) และเสถียรพงษ์ วรรณปก,
2546 : 35) ผู้บริหารสถานศึกษามักมองไม่เห็น
ความผิดพลาดของตนเองนั้นเป็นเรื่องธรรมดา
เพราะวันหนึ่งๆ ดวงตาของเขามีไว้สำหรับมองด้าน
นอก ไม่ได้มองตัวเขาเอง เวลาคนอื่นทำผิดพลาด
เขาจึงเห็นทันที แต่เวลาเขาทำผิดเองก็มักมอง
ไม่เห็น ดังนั้น เพื่อสำรวจตัวเอง ผู้บริหารสถาน
ศึกษาต้องหัดมองด้านในตามหลักในสัปปุริสธรรม
7 คือ 1) รัชมัญญูตา 2) อัถถัญญูตา 3) อัถตัญญูตา
4) มัตตัญญูตา 5) กาลัญญูตา 6) ปริสัญญูตา
7) ปุคคล โปรปรัญญูตา ดังคำอธิบายดังนี้

1. รัชมัญญูตา หมายถึง ความเป็นผู้รู้จัก
เหตุ การเป็นผู้รู้จักเหตุ คือ รู้เรื่องของงานในองค์กร
ว่าจะต้องทำอะไร ด้วยหลักการอะไร ควบคุมวัดผล
อย่างไร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

2. อัถถัญญูตา หมายถึง ความเป็นผู้รู้จัก
ผล การเป็นผู้รู้จักผล คือ การรู้วัตถุประสงค์
ขององค์กร เช่น วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย
จุดมุ่งหมายขององค์กร

3. อัถตัญญูตา หมายถึง ความเป็นผู้รู้จัก
ตน การรู้จักตน คือ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็น
ผู้รู้จักตนเองทั้งในเชิงรูปแบบและเชิงลุ่มลึก การ
รู้จักตนเองในเชิงรูปธรรม คือ รู้ถึงความต้องการ
ของตน เป้าหมายและหลักการในการทำงานหรือ
การดำรงชีวิต รู้จุดแข็ง จุดอ่อน ข้อดี ข้อด้อยของตน
การรู้จักตนเองอย่างลุ่มลึก คือ ต้องมีสติรู้เท่าทัน
การกระทำ ความคิด และอารมณ์ของตนอยู่ตลอดเวลา
ส่งผลให้เกิดปัญหาในการพิจารณาสิ่งต่างๆ

ตามความเป็นจริงโดยไม่มีความลำเอียง (พระราชว
รมุณี (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2551: 16) ในหลักธรรม
ข้อ “อัถตัญญูตา” คือ เป็นผู้รู้จักตน คือ รู้จักตัวตน
ของเราเอง ว่าโดยฐานะ ภาวะ เพศ กำลังความรู้
ความสามารถ ความถนัด และคุณธรรม สามารถ
ประเมินตนเองได้ ด้วยนำหลักธรรมทาง
พระพุทธศาสนา เช่น ศรัทธา (ชอบรักในงานอะไร)
ศีล (วินัย) สุตตะ (ความรู้) จาคะ (ความเสียสละ)
ปัญญา (กระบวนการในการพัฒนาความรู้ที่มีอยู่)
เป็นต้น มาใช้เป็นหลักในการประเมินตนเองแล้ว
ประพฤติกฎปฏิบัติให้เหมาะสม และรู้ที่จะแก้ไข
ปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นต่อไป

4. มัตตัญญูตา หมายถึง ความเป็นผู้รู้จัก
ประมาณ การรู้จักประมาณเป็นกุศโลบายที่ผู้บริหาร
สถานศึกษาต้องบริหารจัดการทรัพยากรต่างๆ ของ
องค์กร คือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการบริหาร
จัดการที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประสิทธิภาพและ
ประสิทธิผลอย่างสูงสุด

5. กาลัญญูตา หมายถึง ความเป็นผู้รู้จัก
กาล หรือการรู้จักกาลเทศะ ผู้บริหารสถานศึกษา
ต้องพิจารณาว่าเวลาไหนควรทำอะไร ผู้บริหาร
สถานศึกษาต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญในการบริหารเวลา
ของตนอีกด้วย

6. ปริสัญญูตา หมายถึง ความเป็นผู้รู้จัก
ชุมชน การเป็นผู้รู้จักชุมชน คือ ผู้บริหาร
สถานศึกษาต้องรู้ว่า องค์กรมีจุดแข็ง (Strengths)
และจุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities)
และความท้าทายต่างๆ (Threats) เพียงใด ต้องรู้
ถึงว่ามีปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกอะไรบ้างที่มี
ผลกระทบต่อองค์กร เพื่อเป็นองค์ประกอบในการ
กำหนดทิศทางการดำเนินงานขององค์กรต่อไป

7. ปุคคลโปรปรัญญูตา หมายถึง ความเป็น
ผู้รู้จักเลือกบุคคล การเป็นผู้รู้จักบุคคล คือ
ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรู้รายละเอียดของผู้ร่วม
งานในทีมว่าเป็นอย่างไร โดยต้องรู้ละเอียดเป็นราย
บุคคล ทั้งด้านความรู้ความสามารถของเขาเพื่อจะ
ได้จัดสรรคนให้เหมาะกับงาน เพราะองค์กรจะ

ประสบความสำเร็จหรือประสบความสำเร็จล้มเหลว ย่อมขึ้นอยู่กับบุคลากรในองค์กรเป็นสำคัญ (พัชราวลัย สังข์ศรี, 2561: 1263-1264)

การรู้คน มีความหมายครอบคลุมศาสตร์ในหลายด้าน และเป็นทักษะความรู้ในการบริหารผู้ใต้บังคับบัญชาและสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การมอบหมายงานให้ทำตรงกับทักษะความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติงานแต่ละคน การให้รางวัลและการติดตามผลที่ปฏิบัติ ถือว่าเป็นการรู้คนหรือการครองคนของผู้บริหารสถานศึกษา การรู้คนหรือการครองคนจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการที่จะทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อย คนทุกคนต้องอยู่ในสังคม ต้องทำงานร่วมกับคนอื่น ความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลที่เกี่ยวข้องจะทำให้การปฏิบัติงานและสถานศึกษาประสบความสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ (ชีรังกูร วรบำรุงกุล, 2019: 818) นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรู้จักจริตของผู้ร่วมงาน เพื่อใช้งานที่เหมาะสมกับจริตของเขา จริต หมายถึง การประพฤติปฏิบัติบางอย่างจนเคยชิน จนเป็นนิสัย มี 6 อย่าง คือ 1) รากจริต 2) โทสจริต 3) โมหจริต 4) สัทธาจริต 5) พุทธิจริต 6) วิตกจริต ดังนี้

รากจริต คือ บุคคลผู้ที่มีความประพฤติที่เน้นหนักไปทางรักสวยรักงาม ชอบความละเอียดละออ และความเรียบร้อย

โทสจริต คือ บุคคลผู้ที่มีอารมณ์ฉุนเฉียว โมโหง่าย ใจร้อน เจ้าระเบียบ ทำงานรวดเร็วแต่ผิดพลาดบ่อย

โมหจริต คือ บุคคลผู้ที่มีความประพฤติในทางเฉื่อยชา ขาดความกระตือรือร้น และจุดมุ่งหมายในบางบุคคลอาจสมาธิสั้นด้วย

สัทธาจริต คือ บุคคลผู้ที่มีความประพฤติไปในทางศรัทธา ซาบซึ้ง นอบน้อม เลื่อมใสอะไรได้ง่าย มีลักษณะความเป็นผู้นำ ชอบเปลี่ยนแปลงตัวเอง และพร้อมจะเสียสละเพื่อสังคมที่ดีกว่าเดิม ทั้งนี้ บุคคลที่ประกอบด้วยสัทธาจริตจะต้องมี

ศรัทธาที่เกิดจากปัญญาจึงจะทำให้ความศรัทธา ความซาบซึ้ง ความนอบน้อม การเลื่อมใส เป็นต้น จึงจะเป็นศรัทธาที่เป็นคุณประโยชน์ต่อบุคคลนั้น

พุทธิจริต คือ บุคคลผู้ที่มีความประพฤติไปในทางใช้ความคิดพิจารณา มักใช้ปัญญาไตร่ตรองที่เป็นเหตุผล ชอบวางแผน ใฝ่เรียนรู้ พัฒนาตนเอง อยู่เสมอ เป็นกัลยาณมิตร

วิตกจริต คือ บุคคลผู้ที่มีความประพฤติในทางคิดฟุ้งซ่าน ลังเลใจ มีความละเอียดรอบคอบ แต่มองโลกในแง่ร้ายเสมอ

การรู้งาน เป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาอีกองค์ประกอบหนึ่ง เพราะความรอบรู้เกี่ยวกับงานในความรับผิดชอบ โดยมีความรู้ทักษะในการวางแผนงาน (Planning the Work) รู้โครงสร้างของการบริหาร รู้ความต้องการของบุคลากร รู้เป้าหมายขององค์กร จึงจะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จหรือบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้ หลักการรู้งานที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาและทำให้เกิดมีในตัวคือ หลักนิยามพหุสูตร กล่าวคือ รู้ลึก รู้รอบ รู้กว้าง รู้ไกล (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ.ปยุตโต), 2556 : 8) ดังนี้

1. รู้ลึก คือ การรู้ในสิ่งนั้นๆ เรื่องนั้นๆ อย่างหมดจดทุกแง่มุม รู้ถึงต้นสายปลายเหตุ รู้ถึงที่มาที่ไปอย่างมีเหตุมีผล จนเรียกว่าความชำนาญ

2. รู้รอบ คือ การรู้จักข้างสังเกตในสิ่งต่างๆ รอบตัว เช่น เหตุการณ์แวดล้อม รู้ความเป็นไปของผู้ใต้บังคับบัญชา รู้ความเปลี่ยนแปลงรอบตัว สังคม ประเทศชาติ และนานาชาติ และนานาชาติ

3. รู้กว้าง คือ การรู้ในสิ่งไกลเคียงกับเรื่องนั้นๆ ที่เกี่ยวข้องกัน สัมพันธ์กัน เป็นต้น

4. รู้ไกล คือ การศึกษาถึงความเป็นไปได้ รวมถึงผลในอนาคต เป็นต้น

สรุปได้ว่า การรู้ตน รู้คน รู้งาน เป็นหลักการบริหารสถานศึกษาที่ผู้บริหารควรยึดถือปฏิบัติเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพในการพัฒนาองค์กรให้เจริญรุ่งเรือง การรู้ตน

เป็นการรู้ว่า ตนมีข้อดีข้อเสียอย่างไรทั้งในเชิงรูปแบบสากลปฏิบัติและเชิงลุ่มลึกเฉพาะตัวของบุคคลนั้น ๆ อย่างน้อยผู้บริหารสถานศึกษาควรมีหลักการในการรู้ตน เช่น หลักสัปปริสธรรม 7 การรู้ตน คือ รู้จักเลือกใช้บุคลากรตามความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติงานแต่ละคน การให้รางวัลและการติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมด้วยหลักจริต 6 และการรู้งาน คือ ความรอบรู้เกี่ยวกับงานในความรับผิดชอบเพื่อประโยชน์ในการวางแผน บรรจุบุคลากร อำนาจการและติดตามผล ตามหลักนิยามพหุสูตร คือ รู้ลึก รู้รอบ รู้กว้าง รู้ไกล

การนำคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาไปใช้พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ยุคไทยแลนด์ 4.0

คุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนโมเดลการศึกษายุคไทยแลนด์ 4.0 ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนากระบวนการจัดการทรัพยากรมนุษย์เพื่อพัฒนาขีดความสามารถบุคลากรในสถานศึกษา การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงานและสร้างค่านิยมที่ดีของบุคลากรในสถานศึกษา การวางมาตรการที่เหมาะสมกับเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพ (Career path) การพัฒนาภาวะผู้นำที่มีขีดสมรรถนะสูง การสร้างขวัญกำลังใจ และส่งเสริมให้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มตามศักยภาพ มีระบบการสรรหาและแต่งตั้งผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์การจัดการเรียนการสอน การบริหารการศึกษา และความสำเร็จในวิชาชีพ (กัญญาภักดิ์ อังสุพันธ์โกศล และคณะ. 2562: 49) ย่อมเพื่อตอบใจหตุยการการศึกษายุคผลผลิตภาพ ซึ่งเป็นยุคที่ต้องการผลผลิต หรือ Products ให้ได้มากที่สุดเพื่อประโยชน์ของสถานศึกษาตนเองและในสถานศึกษาอื่นๆ ด้วยทักษะการศึกษาที่เน้นการทำได้ และลงมือทำแล้วออกมาเป็นผลผลิตได้ ดังนี้

1. หลักการรู้ตน ผู้บริหารสถานศึกษารู้จักความเด่นและความด้อยของตน การรู้ความด้อยมีประโยชน์ในการแก้ไข หรือพัฒนาข้อบกพร่องของตน การรู้ความเด่นมีประโยชน์ในการสร้างสรรค์พัฒนางานให้สอดคล้องกับความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ยุคไทยแลนด์ 4.0 ตามหลักธรรม สัปปริสธรรม 7 ที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว เนื่องจากทรัพยากรมนุษย์ยุคใหม่มีวิธีการทำงานเปลี่ยนไป การติดต่อสื่อสารเปลี่ยนไป ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษายุคไทยแลนด์ 4.0 ต้องรู้ว่าตนเองต้องพัฒนาในด้านใดบ้างเพื่อทันต่อคนรุ่นใหม่ เช่น พัฒนาเทคโนโลยีช่วยการบริหาร พัฒนาภาษา พัฒนาการรับข้อมูลข่าวสาร และการบูรณาการกระบวนการคิด เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการประยุกต์ใช้ในการบริหารทรัพยากรบุคคลต่อไป

2. หลักการรู้ตน เพื่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่มีประสิทธิภาพในยุคไทยแลนด์ 4.0 ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สามารถปรับประยุกต์ใช้หลักธรรมข้อจริต 6 มาเป็นแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลได้ จะมีผลทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาปรับใช้บริหารทรัพยากรมนุษย์ภายในสถานศึกษาได้ การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีหลายหน่วยงานได้เริ่มนำนวัตกรรมด้าน HR (Human Resources) ในรูปแบบปัญญาประดิษฐ์ (AI = Artificial Intelligence) และการจัดเก็บข้อมูลในระบบคลาวด์ (Cloud) ทั้งนี้ก็เพื่อเพิ่มขีดความสามารถให้กับผู้ที่ทำงานด้านบริหารงานบุคคล และยกระดับประสิทธิภาพของบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งนวัตกรรมดังกล่าวจะสามารถส่งเสริมพัฒนาการมีส่วนร่วมของบุคลากร การสรรหาบุคลากร และประสิทธิภาพของฝ่ายบริหารงานบุคคล ขณะเดียวกันยังช่วยบุคลากรเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการอย่างรวดเร็วเพื่อ

การทำงานที่สะดวกขึ้น เร็วขึ้น และปลอดภัยขึ้นอีกด้วย (กรรณิการ์ สุวรรณศรี, 2556: 153) ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ใต้บังคับบัญชาได้ ทำให้การมอบหมายงานตรงกับทักษะความรู้ ความสามารถของผู้ปฏิบัติงานแต่ละคน การให้รางวัลและการติดตามผลที่ปฏิบัติ มีความเป็นธรรมต่อผู้ใต้บังคับบัญชา การรู้คนจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบัน ทำให้การทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อย เพราะผู้บริหารสถานศึกษาก็คือคนทุกคนต้องอยู่ในสังคม ต้องทำงานกับคน เมื่อต้องอยู่กับคน ต้องทำงานกับคน ความสัมพันธ์ที่ดีกับคน (บุคคล) ที่เกี่ยวข้องจะทำให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลสูงสุดได้

3. หลักการรู้งาน การเป็นผู้บริหารสถานศึกษายุคไทยแลนด์ 4.0 ต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์และศิลป์ ซึ่งหมายถึงความรู้ความสามารถ ทักษะ ประสิทธิภาพ และรู้จักวิธีการประยุกต์ใช้สิ่งที่มีตนเองมีอยู่ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบของตนเองบรรลุตามเป้าหมาย รู้ว่าอะไรควรทำก่อนทำทีหลัง แดกฉานรายละเอียดยของงานสามารถนำมาถ่ายทอดให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำตามได้ มอบหมายงานให้ตรงกับส่วนงานต่างๆ สั่งงานให้ตรงแผนและนโยบายของส่วนกลาง กล่าวโดยสรุปได้ว่า ความรู้สึกในรายละเอียด รู้รอบในผู้ใต้บังคับบัญชา รู้กว้างในสิ่งใกล้เคียง รู้ไกลในอนาคต วิชา ธรรมโชติ (2018: 189) ได้กล่าวไว้ว่า เพื่อ

การมุ่งไปสู่นวัตกรรม (Shared Vision, Leadership and the Will to Innovate) เมื่อผู้บริหารสถานศึกษารู้งาน ถือเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากผู้นำจะต้องสื่อสารและสร้างความชัดเจนในการแจกจ่ายงาน มอบนโยบายแก่ครู บุคลากรในสถานศึกษา รวมทั้งสนับสนุนให้ครู บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดงาน วัตถุประสงค์และกลยุทธ์ใหม่ของสถานศึกษา หลักการรู้งานจึงส่งผลให้สถานศึกษามีการพัฒนาที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงได้ดังกล่าว

สรุป

คุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ยุคไทยแลนด์ 4.0 ประกอบด้วยหลัก 3 รู้ คือ รู้ตน รู้คน รู้งาน เป็นกลยุทธ์หรือหลักการสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ จุดมุ่งหมายของสถานศึกษานั้นๆ หลักการรู้ตน ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษารู้จักความเด่นและความด้อยของตน หลักการรู้คน ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ใต้บังคับบัญชา และหลักการรู้งาน ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์และศิลป์ สามารถพัฒนาสถานศึกษาได้สอดคล้องกับบริบทยุคไทยแลนด์ 4.0 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ สุวรรณศรี. (2556). *เอกสารประกอบการสอนวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
- กัญญาภัก อังสุพันธุ์โกศล และคณะ. (2562). "อำนาจการบริหารไทยศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0." *Veridian E-Journal, Silpakorn University*. ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 มีนาคม- เมษายน.
- กิตติยา ไสภณโกไทย. (2553). "คุณธรรม จริยธรรม และการดำรงอยู่กับสังคมประชาธิปไตย." *วารสารฉบับพิเศษ ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม*.
- ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556, (2556). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 130 ตอนพิเศษ

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2554*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : นานมี บุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- จิตติมา อัครดิพงษ์. (2556). *เอกสารประกอบการสอนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*. พระนครศรีอยุธยา.
- ธีรังกูร วรบำรุงกุล. (2019). "การนำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาแห่งอนาคต." Veridian E- Journal Silpakorn University. ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 มกราคม- กุมภาพันธ์.
- บุญอยู่ ขอพรเจริญ. (2559). "ปรัชญาการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ" *วารสารร่วมฤกษ์ มหาวิทยาลัย เกริก*. ปีที่ 31 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม.
- ปณตนนท์ เกียรติประภากุล. (2561). "ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0". Veridian E- Journal Silpakorn University. ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม.
- พระครูสังฆรักษ์บุญใส รตนปุตโต. (2558). "คุณธรรมของผู้นำทางการศึกษา." *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์* ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน.
- พระราชวรมณี (ประยูร ธรรมจิตโต). (2551). *คุณธรรมสำหรับนักบริหาร*. กรุงเทพฯ. มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระเทพโสภณ (ประยูร ธรรมจิตโต). เสถียรพงษ์ วรรณปก. (2546). *มณีแห่งปัญญา: คู่มือสำหรับนักบริหาร*. กรุงเทพฯ : ธรรมสภา.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2556). *พุทธวิธีในการสอน*. กรุงเทพฯ. พิมพ์สวย.
- พุทธทาสภิกขุ. (2529). *ธรรมสำหรับครู*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- พัชรวัลย์ สังข์ศรี. (2561). "พุทธวิธีกับการบริหารการศึกษา." Veridian E-Journal, Silpakorn University. ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-เมษายน.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2560). *ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิภา ธรรมโชติ. (2018). "นวัตกรรมการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของไทยเพื่อสร้างรายได้เปรียบในการ แข่งขันประชาคมอาเซียน." *วารสารรัชต์ภาคย์*
- สุรัตน์ ไชยชมพู่. (2557). "ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ในการบริหารสถานศึกษา." *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา* ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 เดือนเมษายน-กันยายน.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (มปป). *แนวคิดกับประเทศไทย 4.0*. ทีมเศรษฐกิจ ไทยรัฐฉบับพิมพ์ 2 พฤษภาคม 2559.
- อัญชลี บุญมี. (2561). "คุณธรรม จริยธรรมสำหรับผู้บริหารที่สอดคล้องกับการปกครองในองค์กรภาครัฐ" Veridian E-Journal, Silpakorn University, ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 ประจำเดือนกันยายน-ธันวาคม.

โปรแกรมพัฒนาครูด้านการออกแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21

Teacher Development Program for Learning Design to Enhance Creativity in Students at Schools under the Secondary Education Service Area Office 21

ภัทรีธีรา ปลื้มจิตต์¹, ณภัทสรวรรณ ธนาพงษ์อ่อนันท์²

Patteera Pleumjit¹, Napatsawan Thanaphonganan²

Received: 28 August 2019

Revised: 29 October 2019

Accepted: 13 November 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการออกแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 การวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การออกแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการออกแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 จำนวน 331 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) แบบสอบถาม 2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และ 3) แบบประเมินโปรแกรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified})

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการออกแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โปรแกรมพัฒนาครูด้านการออกแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 มีองค์ประกอบของโปรแกรม ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) จุดประสงค์ 3) ขอบข่ายเนื้อหา ประกอบด้วย 4 โมดูล ได้แก่ โมดูล 1 การศึกษาปัญหา โมดูล 2 จุดประสงค์ โมดูล 3 วิธีสอน และ โมดูล 4 การประเมินผล 4) วิธีดำเนินการ ได้แก่ การอบรม การสอนแนะ การศึกษา และการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) 5) สื่อ และ 6) การประเมินผล ผลการประเมินโปรแกรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน พบว่า ความเป็นไปได้และความเหมาะสมของโปรแกรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การพัฒนาครู, การออกแบบการเรียนรู้, การคิดสร้างสรรค์

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, E-mail: patteera.pleumjit@gmail.com

² อาจารย์ภาควิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพและการกีฬา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, E-mail: nut66615@gmail.com

¹ M.Ed. Condidate in Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University.

² Assistant Professor, Lecturer, Department of Health and Sport Science, Mahasarakham University.

Abstract

The objectives of this research were to study the current condition and desirable condition of a Teacher development program called learning design to enhance creativity in students. Research and development was conducted in 2 phases: phase 1: study the current condition and desirable condition of learning design to enhance creativity, phase 2: develop a teacher development program for learning design to enhance creativity. The sample consisted of 331 teachers. The research tools included: 1) questionnaire 2) interview and 3) evaluation form. Data analysis consisted of mean, standard deviation and Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}). The research findings were as follows: The current condition of learning design to enhance creativity was at a high level and the desirable condition was at the highest level. The teacher development program for learning design to enhance creativity in students for school under the secondary education service area office 21, included: 1) rationale and approach of program, 2) goal of program, 3) content scope: 3.1) study problems 3.2) learning objective determination 3.3) teaching method and 3.4) evaluation 4) methods of development included: training, coaching supervision education and PLC 5) media, and 6) evaluation. The evaluation of the teacher development program for learning design to enhance creativity in students for schools under the secondary education service area office 21 showed feasibility was at a high level.

Keywords: The development of Teacher, Learning Design, Creative

บทนำ

ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่จำเป็นในโลกปัจจุบันที่กำลังก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง เพราะความเจริญก้าวหน้าอันล้วนเกิดจากความคิดสร้างสรรค์ อีกทั้งช่วยให้บุคคลสามารถนำความรู้ที่มีไปแก้ปัญหาได้ ความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีคุณค่ากับตนเองและสังคม ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ให้เกิดขึ้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความสำคัญในการส่งเสริม และพัฒนาการเรียนการสอนให้ทันกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง (พรพิชิต ทิทา. 2561) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ และเกิดทักษะความคิดสร้างสรรค์ (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. 2551) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลัก

ว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาจึงควรส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ และมาตรา 24 ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการในการจัดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับ ความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน พร้อมทั้งฝึกทักษะ กระบวนการคิดการประยุกต์ใช้ความรู้ จัดกิจกรรม ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงและการ ใช้วิธีสอนที่หลากหลายอย่างเหมาะสม (ขวัญชัย ชำวานา. 2561) โดยผสมผสานสาระความรู้ต่างๆ อย่างสมดุลกัน เพื่อฝึกปฏิบัติให้ผู้เรียน คิดเป็น ทำเป็น ใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ภายใต้การประสานความร่วมมือกับทุกฝ่าย ในการพัฒนาผู้เรียนตาม ศักยภาพ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานใน

มาตรฐานที่ 4 คือผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล สร้างองค์ความรู้ที่เกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม ให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยที่ผ่านมา พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ตกมาตรฐานหรือตัวบ่งชี้ที่ 4 คือความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาและคุณภาพชีวิตเด็กไทย (สมาน อัครภูมิ, 2558) กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้นำแนวคิด รูปแบบการสอนแนวทางใหม่มาจัดอบรมให้กับผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาศึกษานิเทศก์ และครู โดยมีจุดมุ่งหมายในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการสอนและการวัดผล เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่สำคัญที่สุด คือ ทักษะของความคิดสร้างสรรค์ (วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์, 2557) แต่การเรียนการสอนในโรงเรียนส่วนใหญ่ยังคงเป็นการสอนแบบดั้งเดิม ที่ครูสอนด้วยวิธีการสอนแบบเก่าไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาระบวนการความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ กล้าแสดงความคิดเห็น รู้จักแก้ไขปัญหา หรือรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง นโยบายด้านการจัดการศึกษาที่ต้องการพัฒนาจึงไม่สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวครูและผู้เรียนได้ตามความต้องการ สอดคล้องกับทิสนา แชมมณี และคณะ (2553) กล่าวว่า ปัญหาในการพัฒนาการคิดของผู้เรียน คือ ขาดความรู้ความสามารถ ตลอดจนแนวคิดที่เป็นพื้นฐานของการพัฒนาการคิด รวมไปถึงรูปแบบ วิธีการเทคนิคต่างๆ ส่งผลให้ครูผู้สอนขาดความมั่นใจ ขาดประสบการณ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบวนการคิดของผู้เรียน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาครูให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการคิดและการออกแบบการเรียนรู้ (จงกลณี ชูติมาเทวินทร์, 2554) และต้องอาศัยความร่วมมือจากครูในการดำเนินการพัฒนาให้บรรลุเป้าหมาย (อัจริยา เพชรดี, 2561)

จากการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 และการนิเทศการสอนของศึกษานิเทศก์ที่ผ่านมา ได้มีการนำนโยบายต่างๆ สู่การปฏิบัติ แต่ยังประสบปัญหาคือครูขาดการจัดกระบวนการเรียนการสอน การออกแบบการเรียนรู้ที่จะช่วยส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ครูเน้นการสอนตามหนังสือ ขาดการบูรณาการ จึงมีความจำเป็นที่โรงเรียนในสังกัดเป็นจำนวนมากต้องได้รับการพัฒนา ภายใต้การดูแลติดตามอย่างแท้จริง เพื่อให้ครูได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถ ตระหนักถึงความสำคัญของการออกแบบการเรียนรู้ทำทันทวิทยาการและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมากขึ้น สามารถออกแบบการเรียนรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิด เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้ตามเจตนาของหลักสูตร (วิพาพรรณ ดอนจันทร์โคตร, 2556) ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยในเรื่องนี้ เพื่อให้ครูได้รับการพัฒนาด้านการออกแบบการเรียนรู้ และปรับปรุงส่งเสริม พัฒนาการออกแบบการเรียนรู้การคิดสร้างสรรค์ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การออกแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน
2. โปรแกรมพัฒนาครูด้านการออกแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีว่าด้วยองค์ประกอบการออกแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ซึ่งได้จากการ

สังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการ ประกอบด้วย กิดานันท์ มลิทอง; ทิศนา ขัมมณี; สมศักดิ์ ภูวิภาดาธรรม; อารีย์ พันธุ์มณี; ประพันธ์ ศิริ สุเสาร์จ และอุษณีย์ อนุรุทธวงศ์ ได้องค์ประกอบ การออกแบบการเรียนรู้การคิดสร้างสรรค์ของ นักเรียน 4 องค์ประกอบ คือ 1) ศึกษาปัญหา 2) จุดประสงค์ 3) วิธีสอน 3.1) การสร้างบรรยากาศ 3.2) การให้อิสระ 3.3) การระดมสมอง และ 4) การ ประเมินผล

การศึกษาแนวคิดและทฤษฎีว่าด้วย องค์ประกอบของโปรแกรม จากนักวิชาการ ได้แก่ ช่าง บัวศรี; สุดาเรศ แจ่มเดชะศักดิ์ และปริญญา มีสุข องค์ประกอบของโปรแกรมมี 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการและเหตุผล 2) จุดประสงค์ 3) ขอบข่ายเนื้อหา 4) วิธีดำเนินการ 5) สื่อ และ 6) การประเมินผล

การศึกษาแนวคิดและทฤษฎีว่าด้วยองค์ ประกอบวิธีการพัฒนาครู จากนักวิชาการ ได้แก่ ดนัย เทียนพุ่ม; สจิตรา ธนินันท์; จิรประภา อัครบวร; สมชาติ กิจยรรยง; โชติชวัล พูกิจกาญจน์ และการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติเป็นเลิศได้องค์ ประกอบวิธีพัฒนาครู 4 วิธี คือ 1) การอบรม 2) การ สอนแนะ 3) การศึกษา และ 4) การใช้ชุมชนแห่ง การเรียนรู้วิชาชีพ (PLC)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ให้ ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2561 จำนวน 56 โรงเรียน รวมประชากร 2,448 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2561 จำนวน 331 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (ภาคทวิวิจัยและ พัฒนาการศึกษ. 2553)

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลการศึกษการ ออกแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียน จากโรงเรียนที่มีการปฏิบัติเป็นเลิศ จำนวน 2 โรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน โดยวิธีการ เลือกแบบเจาะจง

2.2 การประเมินโปรแกรมพัฒนาครู ด้านการออกแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิด สร้างสรรค์ โดยประเมินความเหมาะสมและความ เป็นไปได้ จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัย ได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ (Phases) ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่ พึ่งประสงค์การออกแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการ คิดสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยนำแบบสอบถามไป เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อวิเคราะห์หา ค่าเฉลี่ย สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของ การออกแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิด สร้างสรรค์ และวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการ จำเป็นและนำมาจัดลำดับความต้องการ

ระยะที่ 2 พัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการ ออกแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียน มี 3 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาวิธีการ พัฒนาครูด้านการออกแบบการเรียนรู้การคิด สร้างสรรค์ ในสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติเป็นเลิศ 2 โรงเรียน 2) ร่างโปรแกรมพัฒนาครูด้านการ ออกแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการสร้างสรรค์ของ นักเรียน 3) ตรวจสอบและประเมินโปรแกรมโดย ผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ วิธีการพัฒนาครูด้านการออกแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินโปรแกรมพัฒนาครูด้านการออกแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

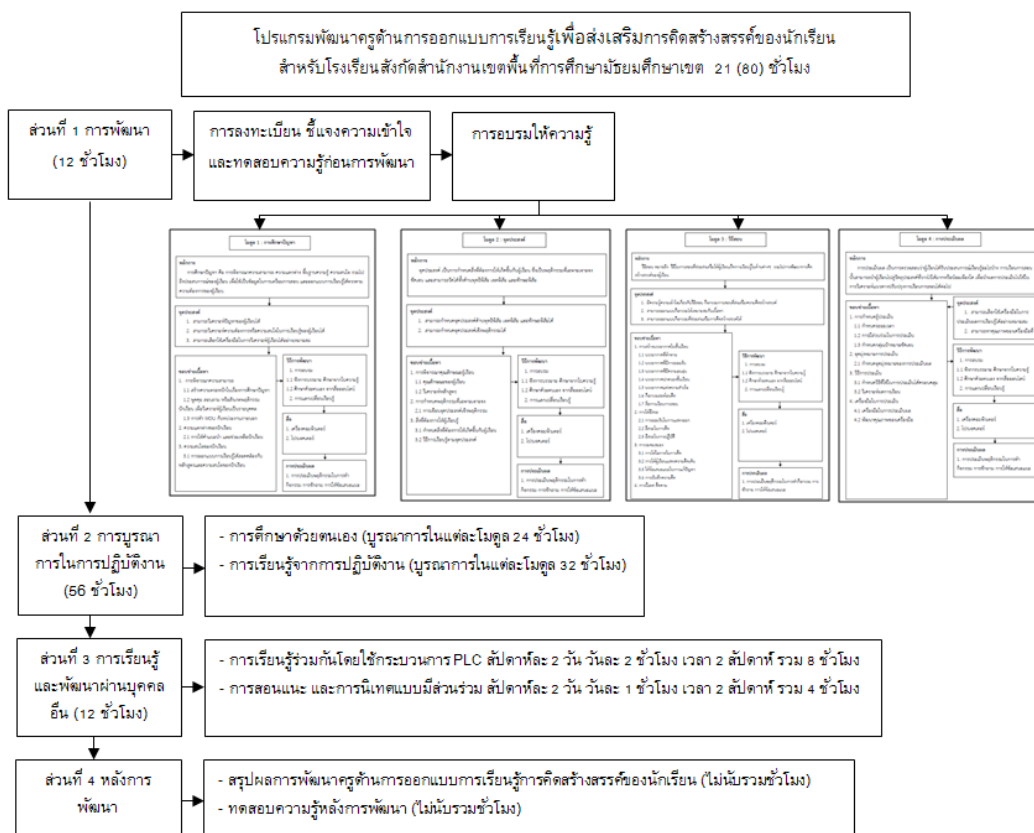
1. สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูด้านการออกแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยรวมครูมีการออกแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ วิธีสอน การประเมินผล รองลงมา คือ จุดประสงค์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การศึกษาปัญหา ตามลำดับ สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการออกแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยรวมครูมีความต้องการที่จะพัฒนาการออกแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับมากที่สุดเรียงลำดับจากมาก

ไปน้อย ได้แก่ วิธีสอน รองลงมาคือ การประเมินผล จุดประสงค์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การศึกษาปัญหา (ดังแสดงในตาราง 1)

2. โปรแกรมพัฒนาครูด้านการออกแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน มีจำนวนชั่วโมงในการพัฒนา 80 ชั่วโมง ประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผล ความคิดสร้างสรรค์เป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการที่จะต้องพัฒนาครูให้มีทักษะในการออกแบบการเรียนรู้ และมีวิธีการสอนที่หลากหลาย อันจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน 2) จุดประสงค์ของโปรแกรม เพื่อพัฒนาให้ครูมีความรู้ มีทักษะในการออกแบบการเรียนรู้ ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน 3) ขอบข่ายเนื้อหา ประกอบด้วย 4 โมดูล ได้แก่ โมดูล 1 ศึกษาปัญหา โมดูล 2 จุดประสงค์ โมดูล 3 วิธีสอน และโมดูล 4 การประเมินผล 4) วิธีดำเนินการ ได้แก่ การอบรม การสอนแนะ การศึกษา และการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) 5) สื่อ และ 6) การประเมินผล (ดังแสดงในภาพประกอบ 1) ผลการประเมินโปรแกรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน พบว่าความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมอยู่ในระดับมาก (ดังแสดงในตาราง 2)

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ การออกแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยรวม

องค์ประกอบการออกแบบการเรียนรู้ การคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	S.D.	แปลผล	แปลผล	S.D.	แปลผล	แปลผล
1. การศึกษาปัญหา	3.44	0.73	ปานกลาง	4.70	0.53	มากที่สุด
2. จุดประสงค์	3.52	0.74	มาก	4.73	0.54	มากที่สุด
3. วิธีสอน	3.57	0.78	มาก	4.75	0.50	มากที่สุด
4. การประเมินผล	3.57	0.73	มาก	4.74	0.51	มากที่สุด
รวม	3.52	0.75	มาก	4.73	0.52	มากที่สุด

ภาพประกอบ 1 แผนผังโปรแกรมพัฒนาครูด้านการออกแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการออกแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	S.D.	ระดับ	ระดับ	S.D.	ระดับ	ระดับ
1. หลักการและเหตุผล	4.29	0.76	มาก	4.57	0.53	มากที่สุด
2. จุดประสงค์	4.43	0.53	มาก	4.86	0.38	มากที่สุด
3. ขอบข่ายเนื้อหา						
โมดูล 1 การศึกษาปัญหา	4.43	0.53	มาก	4.43	0.53	มาก
โมดูล 2 การกำหนดจุดประสงค์	4.43	0.53	มาก	4.43	0.53	มาก
โมดูล 3 วิธีสอน	4.43	0.53	มาก	4.43	0.53	มาก
โมดูล 4 การประเมินผล	4.43	0.53	มาก	4.43	0.53	มาก
4. วิธีการพัฒนา	4.43	0.98	มาก	4.00	0.82	มาก
5. สื่อ	4.71	0.49	มากที่สุด	4.86	0.38	มากที่สุด
6. การประเมินผล	3.86	0.90	มาก	4.43	0.53	มาก
รวม	4.38	0.64	มาก	4.49	0.53	มาก

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการออกแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 มีข้อค้นพบที่น่าสนใจเห็นควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูด้านการออกแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยรวมครูมีการออกแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ในระดับมาก การที่ผลปรากฏเช่นนี้เพราะพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่ยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาจึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ โดยให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนทำได้ คิดเป็น ทำเป็น เกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องและมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ และคิดสร้างสรรค์ได้ โดยใช้หลักวิธีสอนและเทคนิคการสอนที่หลากหลายเข้าไปช่วยในการจัดการเรียนการสอน กระทรวงศึกษา (2542) ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับยุวลี โพนนอก (2560) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูผู้ช่วยด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ พบว่า สภาพปัจจุบันของครูผู้ช่วยด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นในการพัฒนาครูด้านการออกแบบการเรียนรู้การคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ควรให้ความสำคัญกับวิธีการสอนที่มีความหลากหลาย เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบการเรียนรู้ได้ตอบสนองต่อความแตกต่างของผู้เรียนสอดคล้องกับแนวคิดของทีศนา แคมมณี (2551) ที่กล่าวว่าการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ถือเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา สำหรับ

สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการออกแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยรวมครูมีความต้องการที่จะพัฒนาการออกแบบการเรียนรู้การคิดสร้างสรรค์ในระดับมากที่สุด การที่ผลปรากฏเช่นนี้เพราะกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาศักยภาพครู อาจารย์ และบุคลากร โดยเน้นพัฒนาตามทักษะในศตวรรษที่ 21 และสามารถในการสอนผู้เรียนให้เห็นถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงของโลก จึงส่งผลให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้เริ่มนำนโยบายต่างๆ เหล่านี้ลงสู่การปฏิบัติมากขึ้น และครูมีความตื่นตัวในการเตรียมความพร้อม สำหรับการพัฒนานักเรียนให้เกิดทักษะการคิดสร้างสรรค์ อันเป็นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยอยู่ภายใต้การร่วมมือของทุกฝ่ายในการร่วมพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับรัชฎาวรรณ เอกตาแสง (2558) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี พบว่า โดยภาพรวมครูมีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความต้องการพัฒนาด้วยวิธีการประชุมสัมมนา การฝึกอบรม การจัดกิจกรรมทางวิชาการและการเรียนรู้ด้วยตัวเองตามลำดับ และยังสอดคล้องกับชวลิต พาระแพน (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การออกแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการออกแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การนำข้อมูลย้อน กลับ การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อ การกำหนดวิธีวัดผลการเรียนรู้และประเมินผล กำหนดวิธีสอน การศึกษาปัญหาวัตถุประสงค์ และการกำหนดเนื้อหา/สาระ

2. โปรแกรมพัฒนาครูด้านการออกแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) จุดประสงค์ 3) ขอบข่ายเนื้อหา แบ่งออกเป็น 4 โมดูล ได้แก่ โมดูล 1 การศึกษาปัญหา โมดูล 2 จุดประสงค์ โมดูล 3 วิธีสอน และโมดูล 4 การประเมินผล ระยะเวลาในการพัฒนา จำนวน 80 ชั่วโมง 4) วิธีดำเนินการ ได้แก่ การอบรม การสอนแนะ การศึกษา และการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) 5) สื่อประกอบด้วย เอกสารประกอบการพัฒนา คอมพิวเตอร์และโปรเจคเตอร์ และ 6) การประเมินผล 1) การประเมินก่อนการพัฒนา ได้แก่ แบบทดสอบความรู้ด้านการออกแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ 2) การประเมินระหว่างการพัฒนา ได้แก่ การสังเกตพฤติกรรมในการร่วมทำกิจกรรมของผู้เข้ารับการพัฒนา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการอภิปรายซักถามการประเมินตนเอง 3) การประเมินหลังการพัฒนา ได้แก่ แบบ ทดสอบความรู้ด้านการออกแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ การที่ผลปรากฏเช่นนี้เนื่องจากผู้วิจัย ได้ศึกษาและสังเคราะห์องค์ประกอบของโปรแกรม ขอบข่ายเนื้อหาของโปรแกรมจากนักการศึกษาและ นักวิชาการ จนสามารถสรุปเป็นองค์ประกอบของ โปรแกรม 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ และเหตุผล 2) จุดประสงค์ 3) ขอบข่ายเนื้อหา 4) วิธีดำเนินการ 5) สื่อ และ 6) การประเมินผล (อ้าง บัวศรี, 2542 ; สุตาเรศ แจ่มเดชะศักดิ์, 2543 และปริญญา มีสุข, 2552) จากนั้นนำผลการศึกษา สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการ ออกแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ มาวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเพื่อกำหนดเนื้อหา และระยะเวลาที่จะต้องใช้ในการพัฒนาตามหลักการ พัฒนาบุคลากร 70:20:10 และยังคงสอดคล้องกับงาน วิจัยของกาญจนา จันทะโยธา (2560) ได้ทำการ ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการ เรียนรู้สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า องค์ประกอบของโปรแกรม ได้แก่ 1) บทนำ

2) หลักการและเหตุผล 3) ความมุ่งหมาย 4) ผู้เข้ารับการพัฒนา 5) ระยะเวลา 6) โครงสร้าง มีขอบข่าย เนื้อหา ประกอบด้วย 3 โมดูล ได้แก่ โมดูล 1 การใช้ วิธีสอนที่หลากหลาย โมดูล 2 การส่งเสริมผู้เรียน ให้เรียนรู้ด้วยตนเอง และโมดูล 3 การส่งเสริม บรรยากาศการเรียนรู้ 7) วิธีการพัฒนา ประกอบด้วย การเรียนรู้ด้วยตนเอง การอบรม การสอนแนะ และการเป็นพี่เลี้ยง การเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 8) สื่อ และ 9) การวัด และการประเมินผล และสอดคล้องกับสุรียา เสนาวงค์ (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมการ พัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริม สร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน ซึ่งองค์ประกอบของโปรแกรมได้แก่ 1) หลักการ ของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) เป้าหมายของโปรแกรม 4) เนื้อหาและกิจกรรม พัฒนาของโปรแกรม ประกอบด้วย 6 โมดูล คือ 4.1) การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ 4.2) การ พิจารณาความพร้อมของผู้เรียน 4.3) การกำหนด เนื้อหา 4.4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4.5) การ ประเมินผล และ 4.6) ข้อมูลป้อนกลับใช้ระยะเวลา 118 ชั่วโมง วิธีการพัฒนา ได้แก่ การอบรมและ การพัฒนาตนเองโดยดำเนินการพัฒนา 4 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 การประเมินก่อนการพัฒนา ชั้นที่ 2 การ พัฒนา ชั้นที่ 3 การบูรณาการระหว่างปฏิบัติงาน ชั้นที่ 4 การประเมินหลังการพัฒนา และ 5) การ ประเมินผลโปรแกรม สอดคล้องกับบอดิศร มิ่งวงศ์ ธรรม (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมพัฒนา ครูในการออกแบบการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เพื่อการ ค้นพบความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน โปรแกรม พัฒนาครูในการออกแบบการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มี 7 องค์ประกอบ 1) การศึกษาความต้องการของ ผู้เรียน 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ 3) การกำหนด เนื้อหา/สาระ 4) การกำหนดยุทธศาสตร์ 5) การจัด กิจกรรมการเรียนรู้ และสื่อ 6) การกำหนดวิธีวัดผล การเรียนรู้ และประเมินผล และ 7) การนำข้อมูล ย้อนกลับมาปรับปรุง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 21 ควรส่งเสริมการนำโปรแกรมพัฒนาครูด้านการออกแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ไปปรับใช้กับโรงเรียนในสังกัดตามบริบทของแต่ละโรงเรียน
 - 1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรทำความเข้าใจให้ชัดเจน ตลอดจนบุคลากรทางการศึกษา ควรตระหนักถึงความสำคัญและให้ความร่วมมือในการพัฒนาอย่างจริงจัง
2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรวิจัยการพัฒนาครูด้านการออกแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์

ของนักเรียน โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนแต่ละแห่งมีบริบทที่แตกต่างกัน

- 2.2 ควรนำโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการออกแบบการเรียนรู้ ไปใช้พัฒนาการคิดด้านอื่นๆ ของนักเรียน

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณอาจารย์ที่ปรึกษาคณาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม และคณะครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ช่วยทำให้งานวิจัยสำเร็จ ลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษา. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กาญจนา จันทะโยธา, สุรชา อมรพันธ์. (2560). การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. วารสารการบริหารและการนิเทศการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 8(2) : 27-34.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2540). เทคโนโลยีทางการศึกษาและนวัตกรรม. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ขวัญชัย ช้วน. (2561). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วารสารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 37(6) : 77-96.
- จงกลณี ชุตินาเวทินทร์. (2544). การฝึกอบรมเชิงพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรประภา อัครบวร. (2554). พัฒนาคอนบ่นความยั่งยืน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เต๋า.
- ชวลิต พาระแพน, ลักขณา สริวัฒน์. (2561). การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูโดยประยุกต์ใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อการออกแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน. วารสารการบริหาร และการนิเทศการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 9(1) : 63-74.
- โชติชวัล พุกิจกาญจน์. (2559). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- दनัย เทียนพุ่ม. (2557). กลยุทธ์การพัฒนาคน: สิ่งทำหายความสำเร็จของธุรกิจ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี และคณะ. (2551). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : ด่านสุทธาการพิมพ์.
- ทิตนา แคมมณี. (2553). “การพัฒนากระบวนการคิด : แนวทางที่หลากหลายสำหรับครู”. วารสารราชบัณฑิตยสถาน. (12), 38-54.

- ชำระ บัวศรี. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบและการพัฒนา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2551). *การพัฒนาการคิด*. กรุงเทพฯ: เทคนิคพรินติ้ง.
- ปริญญา มีสุข. (2552). *ผลการออกแบบโปรแกรมการพัฒนาทางวิชาชีพแบบมีส่วนร่วมของครู*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรพิชิต ทิทา. (2561). *การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา*. *วารสารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 37(6) : 225-238.
- ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา. (2553). *พื้นฐานการวิจัยการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 6. มหาสารคาม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ยุวลี โปชนอก. (2560). *การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูผู้ช่วยด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ*. *วารสารบริหารการศึกษามัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*. 15(69) : 121-129.
- รัชฎาภรณ์ เอกตาแสง. (2558). *การพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- วิภาพรรณ ดอนจันทร์โคตร. (2556). *การถอดบทเรียนวิธีปฏิบัติที่ดี รูปแบบการนิเทศการสอนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21. หนองคาย : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21.*
- วิริยะ ฤาชัยพานิชย์. (13 เมษายน 2557). *ความคิดสร้างสรรค์กับการพัฒนาการศึกษาไทย*. สืบค้นเมื่อ 30 มีนาคม 2561, จาก <http://z80kruviboon.blogspot.com/2016/04/blog-post.html>
- สมชาติ กิจยรรยง. (2556). *เทคนิคเสริมสร้างบุคลากรให้เป็นเลิศ*. กรุงเทพฯ: สมาร์ทไลฟ์.
- สมศักดิ์ ภูวิภาดาภรณ์. (2537). *เทคนิคการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สมาน อัสวภูมิ. (2558). *เส้นทางสู่คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา*. อุบลราชธานี : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สุจิตรา ธนานันท์. (2548). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุดาเรศ แจ่มเดชะศักดิ์. (2543). *การพัฒนาโปรแกรมสิ่งแวดล้อมศึกษาสำหรับเด็กวัยอนุบาล โดยใช้แนวการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราว*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรียา เสนาวงศ์, ฉลาด จันทรสุมบัติ. (2562). *การพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 13(1): 256-277.
- อดิศร มิ่งวงศ์ธรรม, ลักขณา สรีวัฒน์. (2561). *การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการออกแบบการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เพื่อการค้นพบความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2*. *วารสารการบริหาร และการนิเทศการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 8(2) : 27-34.
- อารีย์ พันธุ์มณี. (2554). *การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สู่ความเป็นเลิศ*. กรุงเทพฯ: ธนรัชการพิมพ์.
- อัจฉริยา เพชรดี, ฌณัสวรรณ ธนาพงษ์อนันท์. (2561). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4*. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 15(69) : 121-129.
- อุษณีย์ อนุรุทธ์วงศ์. (2556). *ทักษะความคิด: พัฒนาอย่างไร*. กรุงเทพฯ: อินทร์ธน.

การสร้างคำสมาสในไตรภูมิภคา

Formation of Pali and Sanskrit Compound Words in Traibhumikatha

ศราวุธ หล่อดี¹, พงศ์ศิริ อ้นนอก¹

Sarawut Lordee¹, Pongsiri Aonnog¹

Received: 18 June 2019

Revised: 12 August 2019

Accepted: 30 September 2019

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การสร้างคำสมาสในไตรภูมิภคา ด้านจำนวนคำที่นำมาประกอบเป็นคำสมาส วิธีการสร้างคำสมาส และชนิดของคำที่ใช้สร้างคำสมาส เก็บรวบรวมข้อมูลคำสมาสจากคำอธิบายศัพท์ในพจนานุกรมศัพท์วรรณคดีไทย สมัยสุโขทัย ไตรภูมิภคา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมวดอักษร ก-อ พบคำสมาส 319 คำ จากนั้นนำคำสมาสไปวิเคราะห์ และเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์และแสดงสถิติประกอบผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า การสร้างคำสมาสแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) การสร้างคำสมาสที่มี 2 คำ พบ 6 แบบหลัก 2) การสร้างคำสมาสที่มี 3 คำ พบ 5 แบบหลัก 3) การสร้างคำสมาสที่มี 4 คำ พบ 3 แบบหลัก 4) การสร้างคำสมาสที่มี 5 คำ พบ 1 แบบหลัก ทั้งนี้รูปแบบการสร้างคำสมาสที่พบมากที่สุดในแต่ละกลุ่ม คือ 1) นาม + นาม 2) นาม + นาม + นาม 3) วิเศษณ์ + นาม + นาม + นาม และ วิเศษณ์ + นาม + วิเศษณ์ + นาม 4) นาม + นาม + นาม + นาม + นาม ตามลำดับ เมื่อพิจารณาจำนวนการสร้างคำสมาส 4 กลุ่ม พบการสร้างคำสมาสที่มี 2 คำมากที่สุด รองลงมาเป็นการสร้างคำสมาสที่มี 3 คำ, 4 คำ, 5 คำ ตามลำดับ

คำสำคัญ : การสร้าง, คำสมาส, ไตรภูมิภคา

Abstract

The intent of this research was to analyze structures of Pali and Sanskrit compound words (samasa words) in Traibhumikatha in relation to numbers of combined words, word formations, and combined words' parts of speech. Data were gathered from the glossary of Thai literature dictionary in the Sukhothai period 'Traibhumikatha' published by the Royal Institute. The glossary is alphabetized from a Thai consonant letter 'ko kai' to 'oa ang' (ก-อ). 319 compound words were found and their structures were analyzed. The consequences of this research were presented in descriptive method with statistics.

¹ สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

¹ Department of Thai, School of Liberal Arts, University of Phayao

The study demonstrated that the structures of compound words can be arranged into 4 groups: 1) two-word compound words which were divided into 6 main types 2) three-word compound words which were divided into 5 main types 3) four-word compound words which were divided into 3 main types 4) five-word compound words which were divided into 1 main types. The structures found the most in each group were namely 1) noun + noun 2) noun + noun + noun 3) adjective + noun + noun + noun and adjective + noun + adjective + noun 4) noun + noun + noun + noun + noun. After considering the proportion of four groups of compound words structures, it was shown that the structure of two-word compound words were the largest proportion. Three-word compound words, four-word compound words, and five-word compound words were ranked second, third, and fourth respectively.

Keywords: Formation, Pali and Sanskrit Compound Words, Traibhumikatha

บทนำ

การสร้างคำเป็นกระบวนการเพิ่มคำใหม่ให้แก่ภาษา โดยนำคำที่มีอยู่ในภาษามารวมกัน เช่น การประสมคำ คือ การนำคำมารวมกันเป็นคำใหม่ ซึ่งเป็นกระบวนการสร้างคำที่ปรากฏในทุกภาษาคำที่เกิดจากการประสมคำเรียกว่า คำประสม (compound) ในภาษาบาลีและสันสกฤต ซึ่งเป็นภาษาตระกูลอินโด-ยูโรเปียน (Indo-European) เรียกว่า สมาสหรือคำสมาส (วัลยา ช่างขวัญยืน, 2549 : 10-11; ศราวฐ หล่อดี, 2558 : 31)

คำสมาสเป็นการเอาศัพท์ตั้งแต่ 2 ศัพท์ขึ้นไปมาต่อกันเป็นศัพท์เดียว ตามหลักที่ได้มาจากไวยากรณ์บาลีและสันสกฤต เช่น สุนทร + พจน์ เป็น สุนทรพจน์ รัฐ + ศาสตร์ เป็น รัฐศาสตร์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1171-1172) คำสมาสในภาษาไทยแบ่งเป็น คำสมาสยืม เป็นคำสมาสของภาษาบาลีและสันสกฤตที่ยืมเข้ามาใช้ในภาษาไทย (กัตติญญ วีรบุรุษ) คำสมาสสร้าง เป็นคำสมาสที่ไทยสร้างขึ้นเลียนแบบคำสมาสของภาษาบาลีและสันสกฤต โดยนำคำที่ยืมมาจากภาษาบาลีและสันสกฤตมารวมกัน (คณิตศาสตร์ ดาราจักร) และคำสมาสซ้อน เป็นคำสมาสที่นำคำยืมภาษาบาลีและสันสกฤตที่มีความหมายเหมือนกันหรือ

คล้ายคลึงกันมารวมกัน (กาลเวลา ประชาชน) (วัลยา ช่างขวัญยืน, 2549 : 70-77; จงชัย เจนหัตถการกิจ, 2551 : 127-130)

คำสมาสในภาษาไทยเป็นคำยืมจากภาษาบาลีและสันสกฤต ปรากฏในเอกสารหรือข้อมูลประเภทต่างๆ เช่น พจนานุกรม ที่ใช้เป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาคำสมาสในประเทศไทย เห็นได้จากงานวิจัยของจันจิรา เข็ยงฉิน (2550) ศึกษาการประกอบคำสมาสในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 และเปรียบเทียบจำนวนคำสมาสในพจนานุกรมฉบับดังกล่าว กับพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 พบการประกอบคำสมาสในพจนานุกรม พ.ศ. 2542 แบบไม่มีสนธิ และแบบมีสนธิ รวมทั้งพบจำนวนคำสมาสทั้ง 2 แบบเพิ่มขึ้นจากพจนานุกรม พ.ศ. 2525 งานวิจัยของพระมหาสาโรจน์ บัวพันธุ์งาม (2552) ศึกษาโครงสร้างและความหมายของคำสมาสในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบโครงสร้างคำสมาสแบบหน่วยหลักเป็นคำนาม, คำกริยา, คำวิเศษณ์, คำนามและคำกริยา, คำกริยาและคำวิเศษณ์, คำวิเศษณ์และคำนาม, คำสรรพนาม ด้านความหมายของคำสมาสพบความหมายคงเดิม ความหมายเปลี่ยนแปลงและความหมายย่ำยีที่

นอกจากนี้คำยืมภาษาบาลีและสันสกฤต มักปรากฏในวรรณกรรมที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ พุทธศาสนา เช่น ไตรภูมิภค หรือไตรภูมิพระร่วง เป็นวรรณคดีพุทธศาสนาในสมัยสุโขทัย ซึ่ง พระมหาธรรมราชาที่ 1 (พญาลิไทย) ทรงนิพนธ์ขึ้น เมื่อ พ.ศ. 1888 เพื่อเผยแพร่พุทธศาสนา ดังนั้น คำศัพท์ในไตรภูมิภคส่วนมากจึงเป็นคำโบราณ คำภาษาถิ่น คำศัพท์ในพุทธศาสนา คำภาษาบาลี และภาษาสันสกฤต กล่าวได้ว่า ไตรภูมิภคเป็น วรรณคดีพุทธศาสนาที่สำคัญเล่มหนึ่งของไทย นอกจากให้ความรู้ทางพุทธศาสนาแล้ว ยังให้ความรู้ด้านอักษรศาสตร์ ภาษาศาสตร์ วัฒนธรรม ฯลฯ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554 : (5))

ไตรภูมิภคเป็นวรรณคดีที่มีการใช้คำศัพท์ และการใช้ภาษาที่หลากหลายน่าสนใจ รวมทั้งเป็น แหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ เนื่องจากได้รับการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยผู้มีความรู้ในเรื่อง ดังกล่าว จึงสามารถใช้เป็นตัวแทนข้อมูลในการ ศึกษาด้านภาษาได้

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับไตรภูมิภค พบการศึกษาไตรภูมิภคด้านภาษาในงาน วิจัยของ สาวิตรี แสนสว่าง (2537) ศึกษาคำภาษาตระกูลไท ในไตรภูมิภค อุดลย์ ตะพัง (2543) ศึกษาภาษาใน ไตรภูมิภคกับไตรภูมิฉบับภาษาเขมร เกรียงไกร กองเส็ง และคณะ (2547) ศึกษาคำยืมในไตรภูมิ พระร่วง พบคำยืมภาษาบาลี ภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษาสันสกฤต ภาษาเขมร ในรูปคำมูล คำสมาส คำสนธิ คำประสม คำซ้อน วรเวช ว่องศิริ (2551) ศึกษาการสูญศัพท์และการเปลี่ยนแปลงศัพท์ใน ไตรภูมิพระร่วง และวิภาพร ภูริธินสาร (2555) ศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์ใน ไตรภูมิภค

เมื่อศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับ การศึกษาคำสมาส การศึกษาคำในพจนานุกรมภาษาไทย และการศึกษาไตรภูมิภค พบงานวิจัยที่ศึกษา คำสมาสในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525, 2542 และงานวิจัยของเกรียงไกร

กองเส็ง และคณะ (2547) ศึกษาคำสมาสในไตรภูมิ พระร่วงด้านวิธีการสร้างคำสมาส และชนิดของคำ ที่ใช้สร้างคำสมาส แต่งานวิจัยดังกล่าวไม่ได้รับบุ ชนิตของคำที่ใช้สร้างคำสมาสทุกคำ รวมทั้งไม่ได้ วิเคราะห์จำนวนคำที่นำมาประกอบเป็นคำสมาส ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมีความละเอียดและลุ่มลึกกว่า งานวิจัยของเกรียงไกร กองเส็ง และคณะ (2547)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์การสร้าง คำสมาสในไตรภูมิภค เพื่อให้เห็นลักษณะจำนวน คำที่นำมาประกอบเป็นคำสมาส วิธีการสร้าง คำสมาส และชนิดของคำที่ใช้สร้างคำสมาสใน เอกสารดังกล่าว นอกจากนี้วิธีการวิเคราะห์และผล การวิเคราะห์การสร้างคำสมาสในงานวิจัยนี้ สามารถใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์การสร้างคำ สมาส และเปรียบเทียบลักษณะการสร้างคำสมาส ในวรรณกรรมอื่น ๆ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์การสร้างคำสมาสในไตรภูมิภค ด้านจำนวนคำที่นำมาประกอบเป็นคำสมาส วิธีการ สร้างคำสมาส และชนิดของคำที่ใช้สร้างคำสมาส

วิธีการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับการสร้างคำสมาสในไตรภูมิภค
2. เก็บรวบรวมคำสมาสจากคำอธิบาย ศัพท์ในพจนานุกรมศัพท์วรรณคดีไทย สมัยสุโขทัย ไตรภูมิภค ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตย สถาน, 2554) หมวดอักษร ก-อ เนื่องจากคำอธิบาย ศัพท์ในพจนานุกรมดังกล่าว ปรากฏข้อมูลถึงหมวด อักษร อ และพิจารณาคำสมาสโดยใช้แนวคิดของ จงชัย เจนहतถการกิจ (2548 : 61-62) ดังนี้

- 1) คำสมาสต้องเป็นคำที่มาจากภาษา บาลีและภาษาสันสกฤต เช่น ราชครู = ราช (ภาษา บาลีและสันสกฤต) + ครู (ภาษาบาลี)

2) ศัพท์ประกอบอยู่ข้างหน้า ศัพท์หลักอยู่ข้างหลัง เช่น สัตโลหะ = สัต (ศัพท์ประกอบ) + โลหะ (ศัพท์หลัก) หมายถึง โลหะเจ็ดชนิด

3) คำสมาสแปลความหมายของคำศัพท์จากหลังมาหน้า เช่น อักษรศาสตร์ หมายถึง วิชาที่ว่าด้วยตัวหนังสือ

4) ท้ายศัพท์ตัวแรกห้ามใส่รูปสระอะ และตัวการ์นต์ เช่น กิจการ ไม่ใช่ กิจจะการ

จากการพิจารณาคำสมาสในไตรภูมิภตามเกณฑ์การพิจารณาคำสมาสข้างต้น พบคำสมาส 319 คำ จากนั้นนำคำสมาสไปวิเคราะห์

3. วิเคราะห์ การสร้างคำสมาสในไตรภูมิภตามเกณฑ์การพิจารณาคำสมาสข้างต้น พบคำสมาส 319 คำ จากนั้นนำคำสมาสไปวิเคราะห์

3. วิเคราะห์ การสร้างคำสมาสในไตรภูมิภตามเกณฑ์การพิจารณาคำสมาสข้างต้น พบคำสมาส 319 คำ จากนั้นนำคำสมาสไปวิเคราะห์

3. วิเคราะห์ การสร้างคำสมาสในไตรภูมิภตามเกณฑ์การพิจารณาคำสมาสข้างต้น พบคำสมาส 319 คำ จากนั้นนำคำสมาสไปวิเคราะห์

3. วิเคราะห์ การสร้างคำสมาสในไตรภูมิภตามเกณฑ์การพิจารณาคำสมาสข้างต้น พบคำสมาส 319 คำ จากนั้นนำคำสมาสไปวิเคราะห์

การสร้างคำสมาสในไตรภูมิภตามวิธี การวิเคราะห์ ดังตัวอย่าง

คำสมาส : คติธรรม

จำนวนคำ : 2 คำ

วิธีการสร้างคำ : คติ + ธรรม

ชนิดของคำ : นาม (ป.) + นาม (ส.)

4. เสนอผลการวิจัยด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์และแสดงสถิติประกอบผลการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์คำสมาสในไตรภูมิภตามจำนวน 319 คำ แบ่งการสร้างคำสมาสเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ การสร้างคำสมาสที่มี 2 คำ การสร้างคำสมาสที่มี 3 คำ การสร้างคำสมาสที่มี 4 คำ และการสร้างคำสมาสที่มี 5 คำ ดังนี้

การสร้างคำสมาสที่มี 2 คำ

การสร้างคำสมาสที่มี 2 คำ แบ่งเป็น 6 แบบหลัก

1. การสร้างคำสมาสแบบ นาม + นาม แบ่งเป็น 9 แบบย่อย ได้แก่

1) นาม (ป.) + นาม (ป.) ประกอบด้วยคำที่ 1 ที่เป็นคำนาม (บาลี) และคำที่ 2 ที่เป็นคำนาม (บาลี) พบ 42 คำ (17.35 %) เช่น จุฬามณี = จุฬา + มณี

2) นาม (ป.) + นาม (ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำนาม (บาลี) และคำที่ 2 เป็นคำนาม (สันสกฤต) พบ 16 คำ (6.61 %) เช่น ภพจักร = ภพ + จักร

3) นาม (ส.) + นาม (ป.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำนาม (สันสกฤต) และคำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลี) พบ 18 คำ (7.44 %) เช่น อรรถภค = อรรถ + ภค

4) นาม (ส.) + นาม (ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำนาม (สันสกฤต) และคำที่ 2 เป็นคำนาม (สันสกฤต) พบ 8 คำ (3.30 %) เช่น เศวตฉัตร = เศวต + ฉัตร

5) นาม (ป.) + นาม (ป., ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำนาม (บาลี) และคำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) พบ 31 คำ (12.81 %) เช่น คดีโลก = คดี + โลก

6) นาม (ส.) + นาม (ป., ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำนาม (สันสกฤต) และคำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) พบ 12 คำ (4.96 %) เช่น ครุฑราช = ครุฑ + ราช

7) นาม (ป., ส.) + นาม (ป.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) และคำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลี) พบ 25 คำ (10.33 %) เช่น อชวิถี = อช + วิถี

8) นาม (ป., ส.) + นาม (ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) และคำที่ 2 เป็นคำนาม (สันสกฤต) พบ 10 คำ (4.13 %) เช่น ชนกรรม = ชน + กรรม

9) นาม (ป., ส.) + นาม (ป., ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) และคำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) พบ 16 คำ (6.61 %) เช่น นารีผล = นารี + ผล

2. การสร้างคำสมาสแบบ นาม + กริยา
แบ่งเป็น 4 แบบย่อย ได้แก่

1) นาม (ป.) + กริยา (ป.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำนาม (บาลี) และคำที่ 2 เป็นคำกริยา (บาลี) พบ 2 คำ (0.83 %) เช่น ชาตินิพพาน = ชาติ + นิพพาน

2) นาม (ป.) + กริยา (ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำนาม (บาลี) และคำที่ 2 เป็นคำกริยา (สันสกฤต) พบ 2 คำ (0.83 %) เช่น ภัตกฤตย์ = ภัต + กฤตย์

3) นาม (ส.) + กริยา (ป.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำนาม (สันสกฤต) และคำที่ 2 เป็นคำกริยา (บาลี) พบ 2 คำ (0.83 %) เช่น มิตรนิพพาน = มิตร + นิพพาน

4) นาม (ป., ส.) + กริยา (ป.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) และคำที่ 2 เป็นคำกริยา (บาลี) พบ 4 คำ (1.65 %) เช่น หิมวันต์ = หิม + วันต์

3. การสร้างคำสมาสแบบ นาม + วิเศษณ์ แบ่งเป็น 2 แบบย่อย ได้แก่

1) นาม (ป.) + วิเศษณ์ (ป.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำนาม (บาลี) และคำที่ 2 เป็นคำวิเศษณ์ (บาลี) พบ 2 คำ (0.83 %) เช่น จิตตวิสุทธิ = จิตต + วิสุทธิ

2) นาม (ส.) + วิเศษณ์ (ป.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำนาม (สันสกฤต) และคำที่ 2 เป็นคำวิเศษณ์ (บาลี) พบ 1 คำ (0.41 %) ได้แก่ ศीलวิสุทธิ = ศील + วิสุทธิ

4. การสร้างคำสมาสแบบ วิเศษณ์ + นาม แบ่งเป็น 9 แบบย่อย ได้แก่

1) วิเศษณ์ (ป.) + นาม (ป.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำวิเศษณ์ (บาลี) และคำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลี) พบ 18 คำ (7.44 %) เช่น มิจฉาทิฎฐิ = มิจฉา + ทิฎฐิ

2) วิเศษณ์ (ป.) + นาม (ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำวิเศษณ์ (บาลี) และคำที่ 2 เป็นคำนาม (สันสกฤต) พบ 9 คำ (3.72 %) เช่น ปัญจศีล = ปัญจ + ศีล

3) วิเศษณ์ (ป.) + นาม (ป., ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำวิเศษณ์ (บาลี) และคำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) พบ 5 คำ (2.07 %) เช่น ปัจฉิมชาติ = ปัจฉิม + ชาติ

4) วิเศษณ์ (ส.) + นาม (ป.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำวิเศษณ์ (สันสกฤต) และคำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลี) พบ 2 คำ (0.83 %) เช่น ภัทราโปกขรณี = ภัทรา + โปกขรณี

5) วิเศษณ์ (ส.) + นาม (ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำวิเศษณ์ (สันสกฤต) และคำที่ 2 เป็นคำนาม (สันสกฤต) พบ 1 คำ (0.41 %) ได้แก่ วิปุลบรรพต = วิปุล + บรรพต

6) วิเศษณ์ (ส.) + นาม (ป., ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำวิเศษณ์ (สันสกฤต) และคำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) พบ 3 คำ (1.24 %) เช่น ไตรเหตุ = ไตร + เหตุ

7) วิเศษณ์ (ป., ส.) + นาม (ป.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำวิเศษณ์ (บาลีหรือสันสกฤต) และคำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลี) พบ 5 คำ (2.07 %) เช่น หีนดิกะ = หีน + ดิกะ

8) วิเศษณ์ (ป., ส.) + นาม (ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำวิเศษณ์ (บาลีหรือสันสกฤต) และคำที่ 2 เป็นคำนาม (สันสกฤต) พบ 4 คำ (1.65 %) เช่น อุปทรัพย์ = อุป + ทรัพย์

9) วิเศษณ์ (ป., ส.) + นาม (ป., ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำวิเศษณ์ (บาลีหรือสันสกฤต) และคำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) พบ 1 คำ (0.41 %) ได้แก่ วิการรูป = วิการ + รูป

5. การสร้างคำสมาสแบบ วิเศษณ์ + กริยา พบ 1 แบบ คือ วิเศษณ์ (ป.) + กริยา (ป.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำวิเศษณ์ (บาลี) และคำที่ 2 เป็นคำ กริยา (บาลี) พบ 2 คำ (0.83 %) เช่น สุกัญญนิพพาน = สุกัญญ + นิพพาน

6. การสร้างคำสมาสแบบ วิเศษณ์ + วิเศษณ์ พบ 1 แบบ คือ วิเศษณ์ (ส.) + วิเศษณ์ (ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำวิเศษณ์ (สันสกฤต) และคำที่ 2 เป็นคำวิเศษณ์ (สันสกฤต) พบ 1 คำ (0.41 %) ได้แก่ ไตรตริงษ์ = ไตร + ตริงษ์

การสร้างคำสมาสที่มี 3 คำ

การสร้างคำสมาสที่มี 3 คำ แบ่งเป็น 5 แบบหลัก

1. การสร้างคำสมาสแบบ นาม + นาม + นาม แบ่งเป็น 16 แบบย่อย ได้แก่

1) นาม (ป.) + นาม (ป.) + นาม (ป.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำนาม (บาลี) คำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลี) และคำที่ 3 เป็นคำนาม (บาลี) พบ 2 คำ (2.99 %) เช่น ทิพพโสตญาณ = ทิพพ + โสต + ญาณ

2) นาม (ป.) + นาม (ป.) + นาม (ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำนาม (บาลี) คำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลี) และคำที่ 3 เป็นคำนาม (สันสกฤต) พบ 4 คำ (5.97 %) เช่น สूरียเทพบุตร = สूरีย + เทพ + บุตร

3) นาม (ป.) + นาม (ส.) + นาม (ป.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำนาม (บาลี) คำที่ 2 เป็นคำนาม (สันสกฤต) และคำที่ 3 เป็นคำนาม (บาลี) พบ 2 คำ (2.99 %) เช่น ทิพพจักขุญาณ = ทิพพ + จักขุ + ญาณ

4) นาม (ป.) + นาม (ป.) + นาม (ป., ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำนาม (บาลี) คำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลี) และคำที่ 3 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) พบ 2 คำ (2.99 %) เช่น โสดาปัตติผล = โสดา + ปัตติ + ผล

5) นาม (ป.) + นาม (ป., ส.) + นาม (ป.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำนาม (บาลี) คำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) และคำที่ 3 เป็นคำนาม (บาลี) พบ 1 คำ (1.49 %) ได้แก่ อรหัตตผลจิต = อรหัตต + ผล + จิต

6) นาม (ป.) + นาม (ป., ส.) + นาม (ป., ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำนาม (บาลี) คำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) และคำที่ 3 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) พบ 3 คำ (4.47 %) เช่น อิตถิถาวรूप = อิตถิ + ถาวร + รุป

7) นาม (ส.) + นาม (ป.) + นาม (ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำนาม (สันสกฤต) คำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลี) และคำที่ 3 เป็นคำนาม (สันสกฤต) พบ 1 คำ (1.49 %) ได้แก่ จันทรเทพบุตร = จันทร + เทพ + บุตร

8) นาม (ส.) + นาม (ส.) + นาม (ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำนาม (สันสกฤต) คำที่ 2 เป็นคำนาม (สันสกฤต) และคำที่ 3 เป็นคำนาม (สันสกฤต) พบ 2 คำ (2.99 %) เช่น มฤคเศียรนักษัตร = มฤค + เศียร + นักษัตร

9) นาม (ส.) + นาม (ป., ส.) + นาม (ป.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำนาม (สันสกฤต) คำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) และคำที่ 3 เป็นคำนาม (บาลี) พบ 1 คำ (1.49 %) ได้แก่ โคตรภูจิต = โคตร + ภู + จิต

10) นาม (ส.) + นาม (ป., ส.) + นาม (ป., ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำนาม (สันสกฤต)

คำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) และคำที่ 3 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) พบ 2 คำ (2.99 %) เช่น อุตตรผลคุณ = อุตตร + ผล + คุณ

11) นาม (ป., ส.) + นาม (ป.) + นาม (ป.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) คำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลี) และคำที่ 3 เป็นคำนาม (บาลี) พบ 3 คำ (4.47 %) เช่น กามฉันทนิวรรณ = กาม + ฉันท + นิวรรณ

12) นาม (ป., ส.) + นาม (ป.) + นาม (ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) คำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลี) และคำที่ 3 เป็นคำนาม (สันสกฤต) พบ 1 คำ (1.49 %) ได้แก่ สารมณฑกัลป์ = สาร + มณฑ + กัลป์

13) นาม (ป., ส.) + นาม (ป.) + นาม (ป., ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) คำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลี) และคำที่ 3 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) พบ 4 คำ (5.97 %) เช่น มังคลหัตถิติกุล = มังคล + หัตถิ + กุล

14) นาม (ป., ส.) + นาม (ส.) + นาม (ป.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) คำที่ 2 เป็นคำนาม (สันสกฤต) และคำที่ 3 เป็นคำนาม (บาลี) พบ 2 คำ (2.99 %) เช่น ปริกรรมภาวนา = ปริ + กรรม + ภาวนา

15) นาม (ป., ส.) + นาม (ส.) + นาม (ป., ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) คำที่ 2 เป็นคำนาม (สันสกฤต) และคำที่ 3 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) พบ 3 คำ (4.47 %) เช่น พลจักรวรรดิราช = พล + จักรวรรดิ + ราช

16) นาม (ป., ส.) + นาม (ป., ส.) + นาม (ป.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) คำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) และคำที่ 3 เป็นคำนาม (บาลี) พบ 3 คำ (4.47 %) เช่น ชัยวาท สาสน = ชัย + วาท + สาสน

2. การสร้างคำสมาสแบบ นาม + กริยา + นาม แบ่งเป็น 2 แบบย่อย ได้แก่

1) นาม (ป.) + กริยา (ป., ส.) + นาม (ป., ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำนาม (บาลี) คำที่ 2 เป็นคำกริยา (บาลีหรือสันสกฤต) และคำที่ 3 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) พบ 1 คำ (1.49 %) ได้แก่ อุตฺตฺชฺรูป = อุตฺ + ชฺ + รูป

2) นาม (ส.) + กริยา (ป., ส.) + นาม (ป., ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำนาม (สันสกฤต) คำที่ 2 เป็นคำกริยา (บาลีหรือสันสกฤต) และคำที่ 3 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) พบ 2 คำ (2.99 %) เช่น กรรมชวาท = กรรม + ช + วาท

3. การสร้างคำสมาสแบบ นาม + วิเศษณ์ + นาม แบ่งเป็น 3 แบบย่อย ได้แก่

1) นาม (ป.) + วิเศษณ์ (ป.) + นาม (ป.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำนาม (บาลี) คำที่ 2 เป็นคำวิเศษณ์ (บาลี) และคำที่ 3 เป็นคำนาม (บาลี) พบ 2 คำ (2.99 %) เช่น ภาวนาอนิจจังสังขาร = ภาวนา + อนิจจัง + สังขาร

2) นาม (ส.) + วิเศษณ์ (ป.) + นาม (ป., ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำนาม (สันสกฤต) คำที่ 2 เป็นคำวิเศษณ์ (บาลี) และคำที่ 3 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) พบ 1 คำ (1.49 %) ได้แก่ โยนิปฎิสนธิ = โยนิ + ปฎิ + สนธิ

3) นาม (ป., ส.) + วิเศษณ์ (ป.) + นาม (ป., ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) คำที่ 2 เป็นคำวิเศษณ์ (บาลี) และคำที่ 3 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) พบ 1 คำ (1.49 %) ได้แก่ โลहितปุปพนรก = โลहित + ปุปพ + นรก

4. การสร้างคำสมาสแบบ วิเศษณ์ + นาม + นาม แบ่งเป็น 15 แบบย่อย ได้แก่

1) วิเศษณ์ (ป.) + นาม (ป.) + นาม (ป.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำวิเศษณ์ (บาลี) คำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลี) และคำที่ 3 เป็นคำนาม (บาลี) พบ 2 คำ (2.99 %) เช่น ปฏิภาคนิมิต = ปฏิ + ภาค + นิมิต

2) วิเศษณ์ (ป.) + นาม (ป.) + นาม (ป., ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำวิเศษณ์ (บาลี)

คำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลี) และคำที่ 3 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) พบ 3 คำ (4.47 %) เช่น ปรจิตตวาท = ปร + จิตต + วาท

3) วิเศษณ์ (ป.) + นาม (ส.) + นาม (ป.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำวิเศษณ์ (บาลี) คำที่ 2 เป็นคำนาม (สันสกฤต) และคำที่ 3 เป็นคำนาม (บาลี) พบ 1 คำ (1.49 %) ได้แก่ ฉพรรณรังสี = ฉ + พรรณ + รังสี

4) วิเศษณ์ (ป.) + นาม (ส.) + นาม (ป., ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำวิเศษณ์ (บาลี) คำที่ 2 เป็นคำนาม (สันสกฤต) และคำที่ 3 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) พบ 1 คำ (1.49 %) ได้แก่ อนันตจักรวาล = อนันต + จักร + วาล

5) วิเศษณ์ (ป.) + นาม (ป., ส.) + นาม (ป.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำวิเศษณ์ (บาลี) คำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) และคำที่ 3 เป็นคำนาม (บาลี) พบ 2 คำ (2.99 %) เช่น พาหิรภมณฑลภาค = พาหิรภ + มณฑล + ภาค

6) วิเศษณ์ (ป.) + นาม (ป., ส.) + นาม (ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำวิเศษณ์ (บาลี) คำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) และคำที่ 3 เป็นคำนาม (สันสกฤต) พบ 1 คำ (1.49 %) ได้แก่ อภิชาติบุตร = อภิ + ชาติ + บุตร

7) วิเศษณ์ (ป.) + นาม (ป., ส.) + นาม (ป., ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำวิเศษณ์ (บาลี) คำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) และคำที่ 3 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) พบ 2 คำ (2.99 %) เช่น โสฬสรูปพรหม = โสฬส + รูป + พรหม

8) วิเศษณ์ (ส.) + นาม (ป.) + นาม (ป., ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำวิเศษณ์ (สันสกฤต) คำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลี) และคำที่ 3 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) พบ 1 คำ (1.49 %) ได้แก่ ทิพยอสุรกาย = ทิพย + อสุร + กาย

9) วิเศษณ์ (ส.) + นาม (ป., ส.) + นาม (ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำวิเศษณ์ (สันสกฤต) คำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) และคำที่ 3

เป็นคำนาม (สันสกฤต) พบ 1 คำ (1.49 %) ได้แก่ ตริภูมิบรรพต = ตริ + ภูมิ + บรรพต

10) วิเศษณ์ (ส.) + นาม (ป., ส.) + นาม (ป., ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำวิเศษณ์ (สันสกฤต) คำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) และคำที่ 3 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) พบ 1 คำ (1.49 %) ได้แก่ สรรพกามททะ = สรรพ + กาม + ททะ

11) วิเศษณ์ (ป., ส.) + นาม (ป.) + นาม (ป., ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำวิเศษณ์ (บาลีหรือสันสกฤต) คำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลี) และคำที่ 3 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) พบ 1 คำ (1.49 %) ได้แก่ อโทโสเหตุ = อ + โทโส + เหตุ

12) วิเศษณ์ (ป., ส.) + นาม (ส.) + นาม (ป.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำวิเศษณ์ (บาลีหรือสันสกฤต) คำที่ 2 เป็นคำนาม (สันสกฤต) และคำที่ 3 เป็นคำนาม (บาลี) พบ 1 คำ (1.49 %) ได้แก่ อนิมิตตวิโมกข์ = อ + นิมิตต + วิโมกข์

13) วิเศษณ์ (ป., ส.) + นาม (ป., ส.) + นาม (ป.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำวิเศษณ์ (บาลีหรือสันสกฤต) คำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) และคำที่ 3 เป็นคำนาม (บาลี) พบ 2 คำ (2.99 %) เช่น อชาติสาลี = อ + ชาติ + สาลี

14) วิเศษณ์ (ป., ส.) + นาม (ป., ส.) + นาม (ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำวิเศษณ์ (บาลีหรือสันสกฤต) คำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) และคำที่ 3 เป็นคำนาม (สันสกฤต) พบ 1 คำ (1.49 %) ได้แก่ อนุชาติบุตร = อนุ + ชาติ + บุตร

15) วิเศษณ์ (ป., ส.) + นาม (ป., ส.) + นาม (ป., ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำวิเศษณ์ (บาลีหรือสันสกฤต) คำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) และคำที่ 3 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) พบ 2 คำ (2.99 %) เช่น อรูปพรหม = อ + รูป + พรหม

5. การสร้างคำสมาสแบบ วิเศษณ์ + วิเศษณ์ + นาม แบ่งเป็น 2 แบบย่อย ได้แก่

1) วิเศษณ์ (ป., ส.) + วิเศษณ์ (ป.) + นาม (ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำวิเศษณ์ (บาลีหรือสันสกฤต) คำที่ 2 เป็นคำวิเศษณ์ (บาลี) และคำที่ 3 เป็นคำนาม (สันสกฤต) พบ 1 คำ (1.49 %) ได้แก่ อสังญีสัตว์ = อ + สังญี + สัตว์

2) วิเศษณ์ (ป., ส.) + วิเศษณ์ (ป.) + นาม (ป., ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำวิเศษณ์ (บาลีหรือสันสกฤต) คำที่ 2 เป็นคำวิเศษณ์ (บาลี) และคำที่ 3 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) พบ 1 คำ (1.49 %) ได้แก่ อสังญีพรหม = อ + สังญี + พรหม

การสร้างคำสมาสที่มี 4 คำ

การสร้างคำสมาสที่มี 4 คำ แบ่งเป็น 3 แบบหลัก

1. การสร้างคำสมาสแบบ นาม + นาม + นาม + นาม พบ 1 แบบ คือ นาม (ป., ส.) + นาม (ป.) + นาม (ป.) + นาม (ป.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) คำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลี) คำที่ 3 เป็นคำนาม (บาลี) และคำที่ 4 เป็นคำนาม (บาลี) พบ 1 คำ (11.11 %) ได้แก่ ปริจิตตวิชาญาณ = ปริ + จิตต + วิชา + ญาณ

2. การสร้างคำสมาสแบบ วิเศษณ์ + นาม + นาม + นาม แบ่งเป็น 4 แบบย่อย ได้แก่

1) วิเศษณ์ (ป.) + นาม (ป.) + นาม (ป.) + นาม (ป.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำวิเศษณ์ (บาลี) คำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลี) คำที่ 3 เป็นคำนาม (บาลี) และคำที่ 4 เป็นคำนาม (บาลี) พบ 1 คำ (11.11 %) ได้แก่ จตุธาตววิฐฐาน = จตุ + ธาตุ + ววิฐ + ฐาน

2) วิเศษณ์ (ป.) + นาม (ป.) + นาม (ป., ส.) + นาม (ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำวิเศษณ์ (บาลี) คำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลี) คำที่ 3 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) และคำที่ 4 เป็นคำนาม (สันสกฤต) พบ 1 คำ (11.11 %) ได้แก่ ปัญจสิขรเทวบุตร = ปัญจ + สิขร + เทว + บุตร

3) วิเศษณ์ (ป., ส.) + นาม (ป., ส.) + นาม (ป., ส.) + นาม (ป.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็น

คำวิเศษณ์ (บาลีหรือสันสกฤต) คำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) คำที่ 3 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) และคำที่ 4 เป็นคำนาม (บาลี) พบ 1 คำ (11.11 %) ได้แก่ อรูปราคะกิเลส = อ + รูป + ราก + กิเลส

4) วิเศษณ์ (ป., ส.) + นาม (ป., ส.) + นาม (ป., ส.) + นาม (ป., ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำวิเศษณ์ (บาลีหรือสันสกฤต) คำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) คำที่ 3 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) และคำที่ 4 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) พบ 1 คำ (11.11 %) ได้แก่ อรูปพรหมโลก = อ + รูป + พรหม + โลก

3. การสร้างคำสมาสแบบ วิเศษณ์ + นาม + วิเศษณ์ + นาม แบ่งเป็น 2 แบบย่อย ได้แก่

1) วิเศษณ์ (ส.) + นาม (ป., ส.) + วิเศษณ์ (ป.) + นาม (ป., ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำวิเศษณ์ (สันสกฤต) คำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) คำที่ 3 เป็นคำวิเศษณ์ (บาลี) และคำที่ 4 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) พบ 1 คำ (11.11 %) ได้แก่ ตริเหตุปฏิสนธิ = ตริ + เหตุ + ปฏิ + สนธิ

2) วิเศษณ์ (ป., ส.) + นาม (ป., ส.) + วิเศษณ์ (ป.) + นาม (ป., ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำวิเศษณ์ (บาลีหรือสันสกฤต) คำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) คำที่ 3 เป็นคำวิเศษณ์ (บาลี) และคำที่ 4 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) พบ 3 คำ (33.33 %) เช่น ทวิเหตุปฏิสนธิ = ทวิ + เหตุ + ปฏิ + สนธิ

การสร้างคำสมาสที่มี 5 คำ

การสร้างคำสมาสที่มี 5 คำ พบ 1 แบบหลัก ได้แก่ การสร้างคำสมาสแบบ นาม + นาม + นาม + นาม + นาม คือ นาม (ป.) + นาม (ป., ส.) + นาม (ป., ส.) + นาม (ป., ส.) + นาม (ส.) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำนาม (บาลี) คำที่ 2 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) คำที่ 3 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) คำที่ 4 เป็นคำนาม (บาลีหรือสันสกฤต) และคำที่ 5 เป็นคำนาม (สันสกฤต) พบ 1 คำ ได้แก่

ฉัททันตคช ราชโพธิสัตว์ = ฉัททันต + คช + ราช
+ โพธิ + สัตว์

จำนวนคำและคำร้อยละของรูปแบบการ
สร้างคำสมาสในไตรภูมิภค แสดงเป็นตารางได้
ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนคำและคำร้อยละของรูปแบบการสร้างคำสมาสในไตรภูมิภค

การสร้างคำสมาส							
2 คำ		3 คำ		4 คำ		5 คำ	
รูปแบบการสร้าง คำสมาส	จำนวนคำ (ร้อยละ)	รูปแบบการสร้างคำ สมาส	จำนวนคำ (ร้อยละ)	รูปแบบการสร้าง คำสมาส	จำนวนคำ (ร้อยละ)	รูปแบบการสร้าง คำสมาส	จำนวนคำ (ร้อยละ)
1. นาม + นาม	178 (73.55)	1. นาม + นาม + นาม	36 (53.73)	1. นาม + นาม + นาม + นาม	1 (11.11)	1. นาม + นาม + นาม + นาม + นาม	1 (100)
2. นาม + กริยา	10 (4.13)	2. นาม + กริยา + นาม	3 (4.47)	2. วิเศษณ์ + นาม + นาม + นาม	4 (44.44)		
3. นาม + วิเศษณ์	3 (1.24)	3. นาม + วิเศษณ์ + นาม	4 (5.97)	3. วิเศษณ์ + นาม + วิเศษณ์ + นาม	4 (44.44)		
4. วิเศษณ์ + นาม	48 (19.83)	4. วิเศษณ์ + นาม + นาม	22 (32.84)				
5. วิเศษณ์ + กริยา	2 (0.83)	5. วิเศษณ์ + วิเศษณ์ + นาม	2 (2.99)				
6. วิเศษณ์ + วิเศษณ์	1 (0.41)						
รวม	242 (100)	รวม	67 (100)	รวม	9 (100)	รวม	1 (100)

จากตารางที่ 1 การสร้างคำสมาสในไตรภูมิ
ภคแบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) การสร้างคำสมาสที่มี
2 คำ พบ 6 แบบหลัก 2) การสร้างคำสมาสที่มี 3 คำ
พบ 5 แบบหลัก 3) การสร้างคำสมาสที่มี 4 คำ พบ
3 แบบหลัก 4) การสร้างคำสมาสที่มี 5 คำ พบ 1
แบบหลัก ทั้งนี้รูปแบบการสร้างคำสมาสที่พบมาก
ที่สุดในแต่ละกลุ่ม คือ 1) นาม + นาม 2) นาม +
นาม + นาม 3) วิเศษณ์ + นาม + นาม + นาม และ

วิเศษณ์ + นาม + วิเศษณ์ + นาม 4) นาม + นาม
+ นาม + นาม + นาม ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจำนวนการสร้างคำสมาสใน
ไตรภูมิภค พบคำสมาส 319 คำ แบ่งเป็น 4 กลุ่ม
เรียงลำดับจำนวนคำจากมากไปน้อย ได้แก่ การ
สร้างคำสมาสที่มี 2 คำ พบ 242 คำ การสร้างคำ
สมาสที่มี 3 คำ พบ 67 คำ การสร้างคำสมาสที่มี 4
คำ พบ 9 คำ และการสร้างคำสมาสที่มี 5 คำ พบ 1
คำ แสดงเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนคำและคำร้อยละของการสร้างคำสมาส 4 กลุ่ม

การสร้างคำสมาส	จำนวนคำ	ร้อยละ
การสร้างคำสมาสที่มี 2 คำ	242	75.86
การสร้างคำสมาสที่มี 3 คำ	67	21
การสร้างคำสมาสที่มี 4 คำ	9	2.82
การสร้างคำสมาสที่มี 5 คำ	1	0.31
รวม	319	100

สรุป

การสร้างคำสมาสในไตรภูมิภคา แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1. การสร้างคำสมาสที่มี 2 คำ พบ 6 แบบหลัก เป็นการสร้างคำสมาสแบบ นาม + นาม มากที่สุด รองลงมาเป็นแบบ วิเศษณ์ + นาม, นาม + กริยา, นาม + วิเศษณ์, วิเศษณ์ + กริยา, วิเศษณ์ + วิเศษณ์

2. การสร้างคำสมาสที่มี 3 คำ พบ 5 แบบหลัก เป็นการสร้างคำสมาสแบบ นาม + นาม + นาม มากที่สุด รองลงมาเป็นแบบ วิเศษณ์ + นาม + นาม, นาม + วิเศษณ์ + นาม, นาม + กริยา + นาม, วิเศษณ์ + วิเศษณ์ + นาม

3. การสร้างคำสมาสที่มี 4 คำ พบ 3 แบบหลัก เป็นการสร้างคำสมาสแบบ วิเศษณ์ + นาม + นาม + นาม และ วิเศษณ์ + นาม + วิเศษณ์ + นาม มากที่สุด รองลงมาเป็นแบบ นาม + นาม + นาม + นาม

4. การสร้างคำสมาสที่มี 5 คำ พบ 1 แบบ เป็นการสร้างคำสมาสแบบ นาม + นาม + นาม + นาม + นาม

เมื่อพิจารณาจำนวนการสร้างคำสมาส 4 กลุ่มข้างต้น พบการสร้างคำสมาสที่มี 2 คำ มากที่สุด รองลงมาเป็นการสร้างคำสมาสที่มี 3 คำ การสร้างคำสมาสที่มี 4 คำ และการสร้างคำสมาสที่มี 5 คำ ตามลำดับ

การวิจัยนี้ทำให้ทราบลักษณะจำนวนคำ วิธีการสร้างคำ และชนิดของคำที่ใช้สร้างคำสมาสในไตรภูมิภคา นอกจากนี้ผู้สนใจศึกษาการสร้างคำสมาสในวรรณกรรม สามารถใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์การสร้างคำสมาสในวรรณกรรมเรื่องอื่นได้อีกด้วย

อภิปรายผล

ผลการวิจัยการสร้างคำสมาสในไตรภูมิภคา ด้านจำนวนคำ พบคำสมาสที่ประกอบด้วยคำ 2-5 คำ

การสร้างคำสมาสที่พบมากที่สุด คือ การสร้างคำสมาสที่มี 2 คำ เช่น คติโลก จุฬามณี เศวตฉัตร สอดคล้องกับผลการวิจัยของจันจิรา เขียงฉิน (2550) และพระมหาสาโรจน์ บัวพันธ์งาม (2552) ศึกษาการสร้างคำสมาสในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบคำสมาสที่ประกอบด้วยคำ 2-3 คำ โดยพบคำสมาสที่มี 2 คำ มากที่สุด เช่น กลบท กลิกร ปฐมทัศน์ ทั้งนี้การสร้างคำสมาสในไตรภูมิภคานิยมใช้วิธีการสร้างคำสมาสที่มี 2 คำ เนื่องจากเป็นการสร้างที่ไม่ซับซ้อน กล่าวคือ มีการใช้คำจำนวน 2 คำมาประกอบรวมกันเป็นคำสมาสหนึ่งคำ ซึ่งเป็นวิธีการสร้างคำสมาสที่ทำให้เข้าใจความหมายของคำได้ง่าย โดยการแปลความหมายของคำหลักที่อยู่ข้างหลังก่อนคำขยายที่อยู่ข้างหน้า เช่น เศวตฉัตร มีคำหลัก ฉัตร หมายถึง ร่ม และคำขยาย เศวต หมายถึง สีขาว ทั้งนี้เศวตฉัตร หมายถึง ร่มสีขาว การแปลความหมายของคำสมาสข้างต้นเป็นไปตามที่จิงชัย เชนหัตถการกิจ (2548) ได้กล่าวว่า คำสมาสแปลความหมายจากหลังมาหน้า โดยศัพท์ที่เป็นคำประกอบอยู่ข้างหน้าและศัพท์ที่เป็นคำหลักอยู่ข้างหลัง

ผลการวิจัยการสร้างคำสมาสในไตรภูมิภคา ด้านวิธีการสร้างคำและชนิดของคำ พบการนำคำนาม คำกริยา และคำวิเศษณ์ มาประกอบเป็นคำสมาส เช่น หิมวันต์ (หิม (นาม) + วันต์ (กริยา)), ไตรเหตุ (ไตร (วิเศษณ์) + เหตุ (นาม)) สอดคล้องกับผล การวิจัยของพระมหาสาโรจน์ บัวพันธ์งาม (2552) พบการนำคำนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำสรรพนาม มาประกอบเป็นคำสมาส เช่น พัฒนาการ (พัฒนา (กริยา) + การ (นาม)), วรรณุ (วร (วิเศษณ์) + ฒนุ (สรรพนาม)) การนำคำไวพจน์โดยเฉพาะคำหลัก ได้แก่ นาม (คำเรียกชื่อคน สัตว์ สิ่งของ ฯลฯ หรือคำที่หมายถึงสิ่งต่างๆ ที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม) กริยา (คำบอกอาการของคน สัตว์ สิ่งของ ฯลฯ หรือคำที่ใช้แสดงอาการ เหตุการณ์ สภาพ ความรู้สึกต่าง ๆ) และคำขยายที่

ใช้ขยายคำหลักหรือคำขยายด้วยตัวเอง ได้แก่ วิเศษณ์ (คำประกอบคำอื่นให้มีความหมายต่างออกไป) (วิจิตรนทร์ ภาณุพงศ์, 2534 : 50; พระยาอุปกิตศิลปสาร, 2545 : 70; นววรรณ พันธุมเมธา, 2558 : 6-8, 37) มาประกอบเป็นคำสมาสในไตรภูมิภค เป็นลักษณะประการหนึ่งของการยืมภาษาต่างประเทศมาใช้ในภาษาไทย ดังที่อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2548 : 98) กล่าวถึงการยืมภาษาว่า การที่ภาษาหนึ่งรับเอาลักษณะใดก็ตามจากอีกภาษาหนึ่งเข้ามาใช้จนกลายเป็นลักษณะของตนเอง ลักษณะทางภาษาที่ยืมได้มีทุกอย่างตั้งแต่ เสียง พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ทำนองเสียง เสียงเน้นหนัก คำทุกประเภทโดยเฉพาะคำหลัก เช่น นาม กริยา และลักษณะทางไวยากรณ์

จากผลการวิจัยการสร้างคำสมาสในไตรภูมิภค ทำให้เห็นความแตกต่างด้านจำนวนคำที่นำมาประกอบเป็นคำสมาส กล่าวคือ วรรณคดีเรื่องไตรภูมิภคมีการนำคำมากที่สุดจำนวน 5 คำมาประกอบเป็นคำสมาส ซึ่งมีจำนวนคำแตกต่างจากงานวิจัยเรื่องอื่นดังที่กล่าวแล้วข้างต้น ที่นำคำเพียง

3 คำมาประกอบเป็นคำสมาส ลักษณะดังกล่าวถือว่าเป็นต้นแบบของการนำคำภาษาบาลีและสันสกฤต รวมทั้งการนำคำชนิดต่างๆ ตามหลักไวยากรณ์มาสร้างเป็นคำสมาสที่มีความซับซ้อนเพื่อใช้ประโยชน์ด้านต่างๆ จนถึงปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์วิธีการสร้างคำสมาสจากคำอธิบายศัพท์ในพจนานุกรมศัพท์วรรณคดีไทย สมัยสุโขทัย ไตรภูมิภค ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ข้อมูลในเอกสารข้างต้นพบคำที่มีการสนธิ คือ การเอาคำภาษาบาลีหรือภาษาสันสกฤตตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปมาเชื่อมเสียง 2 เสียงที่อยู่ติดกันให้กลมกลืนกันตามหลักไวยากรณ์บาลีและสันสกฤต เช่น พิมพาภรณ์ (พิมพ + อาภรณ์) พุทธรันดร (พุทท + อันดร) ฯลฯ ซึ่งมีวิธีการสนธิหลายรูปแบบ จึงควรเก็บข้อมูลคำที่มีการสนธิมาวิเคราะห์เพื่อให้เห็นลักษณะหรือวิธีการสนธิของคำในพจนานุกรมศัพท์วรรณคดีไทยดังกล่าว

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงไกร กองเสียง, เพียรทอง อังผาดผล, สิงห์คำ สอนแปง, สมจิตร ทองตระกูล, อารีย์ คำนิงครวญ. (2547). *คำยืมที่ปรากฏในไตรภูมิพระร่วง*. (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- จงชัย เจนหัตถการกิจ. (2548). *หนังสือประกอบการเรียนการสอนวิชาหลักภาษาไทย*. กรุงเทพฯ : ธนาเพรส.
- จงชัย เจนหัตถการกิจ. (2551). *หลักภาษาไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ : ธนาเพรส.
- จันจิรา เชียงฉิน. (2550). *คำสมาสในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นววรรณ พันธุมเมธา. (2558). *ไวยากรณ์ไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรมศัพท์วรรณคดีไทย สมัยสุโขทัย ไตรภูมิภค*. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : สหมิตรพริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศิริวัฒนา อินเตอร์พริ้นท์.

- วรวេช ว่องศิริ. (2551). การสูญศัพท์และเปลี่ยนแปลงศัพท์ในไตรภูมิพระร่วง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วัลยา ช่างขวัญยืน. (2549). หนังสืออุเทศภาษาไทย ชุด บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 2 : คำ การสร้างคำ และการยืมคำ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วิจินต์ ภาณุพงศ์. (2534). โครงสร้างของภาษาไทย : ระบบไวยากรณ์. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิภาพร ภูริชนสาร. (2555). การศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์ในไตรภูมิภค. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศราวุธ หล่อดี. (2558). คำยืมภาษาสันสกฤตในนิทานเวตาล. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา. 3(2) : 30-41.
- สาโรจน์ บัวพันธุ์งาม, พระมหา. (2552). การวิเคราะห์คำสมาสในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สาวิตรี แสนสว่าง. (2537). การศึกษาวิเคราะห์คำภาษาตระกูลไทในไตรภูมิภค. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อดุลย์ ตะพัง. (2543). การเปรียบเทียบไตรภูมิภคกับไตรภูมิฉบับภาษาเขมร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2548). ภาษาในสังคมไทย : ความหลากหลาย การเปลี่ยนแปลง และการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุปกิตศิลปสาร, พระยา. (2545). หลักภาษาไทย : อักษรวิธี วจีวิภาค วากยสัมพันธ์ ฉันทลักษณ์. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ทัศนคติของผู้บริโภคสินค้าและบริการที่มีต่อการสื่อสารการตลาดออนไลน์ ในผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

Consumers' Attitudes Towards Online Marketing Communication of Consumer Products and Service in Mueang District, Kanchanaburi Province

ศุภลักษณ์ ชินตระกาล¹, กานต์พิชชา รุ่งเรือง², ธนพล รัตนวงศ์คำ³, สุทธิญา นิสารัญญ์⁴
Suphalak Chintrakan¹, Kanpitcha ROUNGREUNG², Tanapon RATTANAWONGHAM³,
Suttiya NISANTUNYU⁴

Received: 15 June 2019

Revised: 20 August 2019

Accepted: 6 October 2019

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้บริโภคสินค้าและบริการที่มีต่อการสื่อสารการตลาดออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคสินค้าและบริการในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ย และการใช้สถิติอนุมานด้วยการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการสื่อสารการตลาดออนไลน์ ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการโฆษณา ($\bar{X}=3.99$) ด้านการสื่อสารการตลาดทางตรง ($\bar{X}=3.67$) ด้านการสนับสนุนกิจกรรมทางการตลาด ($\bar{X}=3.67$) ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการสื่อสารตลาดแบบส่วนตัว ($\bar{X}=3.61$) ตามลำดับ และมีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลางเพียงด้านเดียว ($\bar{X}=3.22$) คือ ด้านการสื่อสารเพื่อส่งเสริมตลาด ซึ่งทัศนคติของผู้บริโภคสินค้าและบริการมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกต่อการสื่อสารการตลาดทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยด้านการโฆษณา (0.072) ด้านการประชาสัมพันธ์ (0.264) ด้านการสื่อสารการตลาดทางตรง (0.258) ด้านการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาด (0.244) ด้านการสื่อสารการตลาดแบบส่วนตัว (0.217) และด้านการสนับสนุนกิจกรรมทางการตลาด (0.206) ตามลำดับ

คำสำคัญ : ทัศนคติ การสื่อสารการตลาดออนไลน์ ผู้บริโภคสินค้าและบริการ

Abstract

This survey based research project was designed specifically to reveal consumer attitudes about products and services that appear in online marketing communication. There were

^{1,2,3,4} อาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

^{1,2,3,4} Lecturer, Faculty of Management Science, Kanchanaburi Rajabhat University

400 samples from Mueang district, Kamchanaburi province in the study. Questionnaires were used to obtain data about goods and services. Statistics used to analyze frequency distribution data were percentage, standard deviation, mean, and inference statistics using multiple regression analysis.

The results of the study showed that the sample group had 5 attitudes towards online marketing communication at a high level, including advertising ($\bar{X}= 3.99$), direct marketing communication ($\bar{X}= 3.67$), support of marketing activities ($\bar{X}= 3.67$), public relations for marketing communication ($\bar{X}= 3.61$) respectively. In addition, at the moderate level, only one aspect ($\bar{X}= 3.22$) was communication in order to promote the market. In addition, consumer attitude about products and services had a positive relationship with all aspects of marketing communication with statistical significance of 0.05, with the advertising regression coefficient (0.072), public relations (0.264), direct marketing communication (0.258), communication marketing promotion (0.244), private marketing communication (0.217) and marketing support activities (0.206) respectively.

Keywords: Attitudes, Online marketing communications, Products and services

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์กลายเป็นสังคมที่ก้าวสู่ยุคดิจิทัลอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ทำให้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามามีบทบาทและเป็นเครื่องมือให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลในรูปแบบของดิจิทัลได้อย่างทั่วถึง สะดวก รวดเร็ว และหลายช่องทาง โดยสนับสนุนให้เกิดการนำเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยและมีความหลากหลาย นำไปสนับสนุนการดำเนินธุรกิจในด้านต่างๆ เพื่อสร้างขีดความสามารถทางการแข่งขันในเวทีระดับโลก และยังเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจในประเทศไทยให้มีการเติบโตสูงอย่างต่อเนื่อง นับเป็นแรงส่งเสริมสำคัญที่จะช่วยให้ผลักดันการเติบโตและสร้างความพร้อมทั้งพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์หรือการตลาดแบบออนไลน์ของประเทศไทยอย่างไม่หยุดหยั้ง จากกระแสโลกออนไลน์ที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง ทำให้โลกออนไลน์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคคนไทย เช่น การซื้อเสื้อผ้าออนไลน์ การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจซื้อของต่างๆ การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อค้นหาเทรนด์แฟชั่นและสไตล์การ

แต่งตัว และการใช้อินเทอร์เน็ตในการอ่านรีวิวของสินค้าจากผู้บริโภคคนอื่นๆ เป็นต้น (ปิยะพงษ์ โรจน์ภักดิ์ และอรพรรณ คงมาลัย, 2561)

การตลาดมีความจำเป็นและเกี่ยวข้องในชีวิตประจำวันของผู้บริโภคเป็นอย่างมาก นักการตลาดจึงต้องสร้างความต้องการให้เกิดกับผู้บริโภค เมื่อผู้บริโภคเกิดความต้องการจะต้องผลิตสินค้าที่มีคุณภาพเพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจและเกิดการซื้อสินค้าจำเป็นต้องมีการบริการหลังการขายที่ดี เพื่อให้เกิดความประทับใจ ส่งผลให้มีการเผยแพร่หรือการบอกต่อ และ สิ่งสำคัญคือสินค้าที่ผลิตต้องมีคุณภาพที่ดีสามารถสู้กับคู่แข่งได้ การมองแนวโน้มการตลาด การมองแนวโน้มของเส้นทางการลูกค้า จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยในการพัฒนาแผนงานที่ทำอยู่ในปัจจุบันและเป็นการเปิดโอกาสให้กับสิ่งใหม่หรือความรู้ใหม่ที่เข้ามาช่วยส่งเสริมการตลาดในอนาคต (จินจุฑา สงวนศิลป์ และบัณฑิต สวรรยาริสุทธิ, 2562) การสื่อสารระหว่างแบรนด์กับผู้บริโภคมีเทคโนโลยีใหม่ที่มามีบทบาทเพื่อให้การสื่อสารรวดเร็วขึ้น จึงมีสินค้าต่างๆ มากมายได้ใช้สื่อการตลาดโดยใช้การโฆษณาผ่านสื่อออนไลน์ ซึ่งเป็นสื่อที่ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงได้ง่าย จากสัดส่วน

การใช้สื่อ Digital ของผู้บริโภคทั่วโลก ข้อมูลจาก Global Web Index (2012) ผู้บริโภคในปัจจุบันนั้นใช้เวลาอยู่กับสื่อออนไลน์ทั้งผ่านคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์มือถือมากถึงร้อยละ 57 ของเวลาทั้งหมดที่ใช้ในการเลือกเปิดรับสื่อใน 1 วัน โดยสื่อออนไลน์เปรียบเสมือนเป็นอีกปัจจัยหลักในการดำเนินชีวิตของผู้บริโภคที่ขาดไม่ได้ในแต่ละวัน จากจุดเริ่มต้นของสิ่งที่เรียกว่าการตลาดบนอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยเกิดขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2530 จนถึงปัจจุบัน อัตราการเจริญเติบโตของการใช้งานเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องทำให้หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน บริษัทห้างร้านมองเห็นความสำคัญและประโยชน์จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยมีการพัฒนาไปสู่การขายสินค้าและบริการที่มีต่อการสื่อสารการตลาดออนไลน์ในด้านกาโฆษณา การประชาสัมพันธ์ และกิจกรรมทางการตลาด เพื่อขายสินค้าไปยังผู้บริโภคโดยตรง เพราะไม่จำเป็นต้องลงทุนทางด้านอาคารสถานที่ เพียงแค่มีระบบจัดจำหน่ายสินค้า ระบบรับชำระเงินออนไลน์ และการจัดส่งสินค้าไปยังผู้ซื้อปลายทางซึ่งปัจจุบันมีความก้าวหน้าไปมาก (จุฑามาศ เอกภูมิ และสุทธิพันธ์ พรหมสุวรรณ, 2561) เห็นได้ว่าเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีประโยชน์ในหลายๆ ด้าน และการจัดซื้อสินค้าและบริการบนตลาดออนไลน์ได้เปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตของทุกคน ไม่ว่าจะเป็นวิถีการติดต่อสื่อสารโดยใช้กาโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การขายด้วยพนักงานขาย การตลาดทางตรง หรือวิธีการขายสินค้าผ่านตลาดออนไลน์ จึงต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของเทคโนโลยีและระบบเครือข่ายสัญญาณต่างๆ รวมถึงอุปกรณ์ที่ใช้ในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต จึงทำให้การสื่อสารในยุคปัจจุบันที่มีความสะดวกมากยิ่งขึ้น ธุรกิจขายสินค้าและบริการที่มีต่อการสื่อสารการตลาดออนไลน์ จึงช่วยลดข้อจำกัดด้านระยะทาง ด้านเวลา และด้านต้นทุนในการทำธุรกรรมลงได้อย่างมาก รวมถึงสินค้ามีราคาต่ำกว่าท้องตลาดอีกด้วย การสื่อสารทางการตลาดเป็นส่วน

หนึ่งในการเสริมสร้างการแข่งขันให้ธุรกิจก้าวสู่เศรษฐกิจในยุคดิจิทัลและมีบทบาทมากขึ้นกับสังคมไทย เพราะได้เริ่มเปลี่ยนรูปแบบพฤติกรรมมาใช้ช่องทางการสื่อสารการตลาดออนไลน์ที่ผู้บริโภคมีต่อธุรกิจขายสินค้าและบริการเป็นหลักอย่างต่อเนื่อง (นัฐพล รักษา, 2561)

ดังนั้นด้วยเหตุผลข้างต้นทำให้ผู้วิจัยเกิดคำถามในการวิจัยว่า ผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าและบริการในตลาดออนไลน์มีความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึกหรือที่เรียกว่าทัศนคติอย่างไรต่อการสื่อสารการตลาดในลักษณะออนไลน์ในการใช้เครื่องมือต่างๆ ในการสื่อสาร ซึ่งทัศนคติเป็น สิ่งที่ไม่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน การรับรู้ถึงทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อการสื่อสารการตลาดออนไลน์จะทำให้ผู้ประกอบการร้านค้าออนไลน์หรือผู้ประกอบการที่สนใจขายสินค้าในตลาดออนไลน์ มีวิธีการสื่อสารการตลาดออนไลน์ถึงกลุ่มเป้าหมายได้รวดเร็ว และอาจส่งผลต่อยอดขายสินค้าที่เพิ่มมากขึ้นส่งผลต่อรายได้มวลรวมในระดับประเทศต่อไป จึงเป็นที่มาที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาทัศนคติของผู้บริโภคสินค้าและบริการที่มีต่อการสื่อสารการตลาดออนไลน์ ในผู้บริโภคสินค้าและบริการในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้บริโภคสินค้าและบริการที่มีต่อการสื่อสารการตลาดออนไลน์ในผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบ (อิทธิพล) ของทัศนคติผู้บริโภคสินค้าและบริการที่มีต่อการสื่อสารการตลาดออนไลน์

วิธีการศึกษา

- 1) ประชากร
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคสินค้าและบริการผ่านการตลาดออนไลน์ในเขต

อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

2) กลุ่มตัวอย่าง

ผู้บริโภคสินค้าและบริการผ่านการตลาดออนไลน์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมรับค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างได้ 5% ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้จากสูตรการคำนวณของ Yamane โดยให้ค่าเปอร์เซ็นต์ที่ต้องการจะสุ่มจากประชากรทั้งหมดเป็น 50% (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2540) ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 400 คน

3) เครื่องมือที่ใช้วิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทัศนคติของผู้บริโภคสินค้าและบริการด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทัศนคติของผู้บริโภคสินค้าและบริการด้านข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้บริโภคสินค้าและบริการออนไลน์

ส่วนที่ 3 การสื่อสารออนไลน์มีผลต่อทัศนคติของผู้บริโภคสินค้าและบริการ

4) การสร้างและทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา วารสาร วิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติของผู้บริโภคสินค้าและบริการที่มีต่อการสื่อสารการตลาดออนไลน์ เพื่อนำมาสร้างแบบสอบถาม โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. สร้างข้อคำถามซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบ่งประเด็นข้อมูลทัศนคติของผู้บริโภคสินค้าและบริการด้านข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้บริโภคสินค้าและบริการออนไลน์ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การสื่อสารการตลาดทางตรง

การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาด การสื่อสารแบบส่วนตัวและการสนับสนุนกิจกรรมทางการตลาด

3. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบข้อความต่างๆ ทางด้านการใช้ภาษา ความเหมาะสม และตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาที่ศึกษา

4. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try-Out) กับผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

5. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วมาตรวจสอบและวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรประสิทธิ์แอลฟา Alpha Coefficient of Cronbach) ของ Cronbach) (Cronbach, 1980 อ้างถึงใน เสนอภิรมจิตร์ผ่อง, 2542) โดยมีเกณฑ์การตัดสินใจว่าค่าสัมประสิทธิ์ต้องมีค่าใกล้เคียง 1.00 (ประมาณ 0.80 ขึ้นไป) ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.925 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ จึงถือว่าแบบสอบถามนี้สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อทำการวิจัยครั้งนี้ได้

6. นำข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์มาสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

5) การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม จำนวน 400 คน จากกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองซึ่งผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงวันทำงานปกติ (จันทร์-ศุกร์) ช่วงวันหยุดราชการ (เสาร์-อาทิตย์) และวันหยุดนักขัตฤกษ์ โดยทำการเก็บข้อมูลแบบสอบถามตั้งแต่เดือนมกราคม-มีนาคม พ.ศ. 2561 สอบถามผู้บริโภคออนไลน์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และหนังสือต่าง ๆ

6) การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสถิติเชิงพรรณนา โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ย และการใช้สถิติอนุมาน โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

เกณฑ์ในการแปลความหมายทัศนคติ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ (ณรงค์ โพธิ์พฤษานนท์, 2551) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เกณฑ์ระดับทัศนคติผู้บริโภคตลาดออนไลน์

ระดับคะแนน	ช่วงค่าเฉลี่ย	แปลผล
5	4.21-5.00	มากที่สุด
4	3.41-4.20	มาก
3	2.61-3.40	ปานกลาง
2	1.81-2.60	น้อย
1	1.00-0.80	น้อยที่สุด

เกณฑ์การวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ โดยการวิเคราะห์หาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) จะใช้ตัวเลขของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเข้าใกล้ -1 หรือ 1 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงแต่หากมีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับน้อย หรือไม่มีเลย สำหรับการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยทั่วไปอาจใช้เกณฑ์ดังแสดงในตารางที่ 2 (Hinkle, 1998)

ตารางที่ 2 เกณฑ์การแปลผลความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติผู้บริโภคสินค้าและบริการที่มีต่อการสื่อสารตลาดออนไลน์

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	ความสัมพันธ์
0.00-0.20	ไม่มีความสัมพันธ์
0.21-0.40	มีความสัมพันธ์กันน้อย
0.41-0.60	มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
0.61-0.80	มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง
0.81-1.00	มีความสัมพันธ์กันสูง

ผลการศึกษา

1. การศึกษาทัศนคติของผู้บริโภคสินค้าและบริการที่มีต่อการสื่อสารการตลาดออนไลน์ในผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี นำเสนอผลการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1.1 ข้อมูลทั่วไปผู้บริโภคสินค้าและบริการ

กลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคสินค้าและบริการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 252 คน คิดเป็นร้อยละ 63.00 มีอายุน้อยกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 76.75 มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 64.00 มีระดับการศึกษาในช่วงต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 53.50 และมีรายได้ในช่วงน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 46.50

1.2 ข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้บริโภคสินค้าและบริการออนไลน์

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยซื้อสินค้าในตลาดออนไลน์ คิดเป็นร้อยละ 78.50 โดยได้รับข่าวสารประชาสัมพันธ์การซื้อขายสินค้าผ่านทางช่องทางเฟซบุ๊ก (Facebook) คิดเป็นร้อยละ 46.25 กลุ่มตัวอย่างมักใช้ระยะเวลาในการเข้าอินเทอร์เน็ตเพื่อสั่งซื้อสินค้าในตลาดออนไลน์ น้อยกว่า 1 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 67.00 เหตุผลสำคัญในการเลือกซื้อ

สินค้าในตลาดออนไลน์ คือ มีความสะดวกและรวดเร็ว คิดเป็นร้อยละ 56.75 และกลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าการซื้อสินค้าและบริการออนไลน์มีความเป็นส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 46.00

1.3 ทัศนคติของผู้บริโภคสินค้าและบริการที่มีต่อการสื่อสารการตลาดออนไลน์

การศึกษาทัศนคติของผู้บริโภคสินค้าและบริการที่มีต่อการสื่อสารการตลาดออนไลน์ ผู้วิจัยแบ่งผลการศึกษาออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การสื่อสารการตลาดทางตรง การสื่อสารการตลาดแบบส่วนตัว และการสนับสนุนกิจกรรมทางการตลาด ผลการศึกษาแสดงดังในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ทัศนคติของผู้บริโภคสินค้าและบริการที่มีต่อการสื่อสารการตลาดออนไลน์

ทัศนคติของผู้บริโภคสินค้าและบริการ	\bar{X}	S.D	แปรผล
1. ด้านโฆษณา	3.99	0.963	มาก
2. ด้านประชาสัมพันธ์	3.50	0.920	มาก
3. ด้านการสื่อสารการตลาดทางตรง	3.67	0.906	มาก
4. ด้านการสื่อสารเพื่อส่งเสริมตลาด	3.22	0.810	ปานกลาง
5. ด้านการสื่อสารการตลาดแบบส่วนตัว	3.61	0.865	มาก
6. ด้านสนับสนุนกิจกรรมทางการตลาด	3.67	0.898	มาก
ค่าเฉลี่ย	3.61	0.894	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยทัศนคติของผู้บริโภคสินค้าและบริการที่มีต่อการสื่อสารการตลาดออนไลน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.61) ซึ่งประกอบไปด้วยค่าเฉลี่ยในระดับมาก 5 ด้าน เรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนี้ ด้านโฆษณา (\bar{X} = 3.99) ด้านการสื่อสารการตลาดทางตรง (\bar{X} = 3.67) ด้าน

สนับสนุนกิจกรรมทางการตลาด (\bar{X} = 3.67) ด้านการสื่อสารตลาดแบบส่วนตัว (\bar{X} = 3.61) และด้านประชาสัมพันธ์ (\bar{X} = 3.50) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางมีเพียงด้านเดียว คือ ด้านการสื่อสารเพื่อส่งเสริมตลาด (\bar{X} = 3.22)

2. การวิเคราะห์ผลกระทบ (อิทธิพล) ของทัศนคติผู้บริโภคสินค้าและบริการที่มีต่อการสื่อสารการตลาดออนไลน์

สำหรับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของผู้บริโภคสินค้าและบริการที่มีต่อการสื่อสารการตลาดออนไลน์ โดยการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Enter Method Multiple Regression Analysis) ได้กำหนดตัวแปรดังนี้ ตัวแปรอิสระ การสื่อสารการตลาด ได้แก่ ด้านการโฆษณา (X_1) ด้านการประชาสัมพันธ์ (X_2) ด้านการสื่อสารการตลาดทางตรง (X_3) ด้านการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาด (X_4) ด้านการสื่อสารการตลาดแบบส่วนตัว (X_5) และด้านสนับสนุนกิจกรรมทางการตลาด (X_6) ตัวแปรตาม ได้แก่ ทัศนคติของผู้บริโภคสินค้าและบริการ (Y) แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์ของสมการถดถอยเป็นรายด้าน

Model	Unstandard B	Standard Beta	t	Sig
Constant	0.650		2.467	0.041
X_1	0.072	0.065	3.074	0.008
X_2	0.264	0.068	4.457	0.000
X_3	0.258	0.054	3.981	0.000
X_4	0.244	0.036	3.916	0.000
X_5	0.217	0.048	3.082	0.000
X_6	0.206	0.062	1.443	0.000

R = 0.725 Adjusted R Square = 0.649

ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

จากตารางที่ 4 เมื่อนำมาจัดเป็นรูปสมการ จะได้สมการวิเคราะห์ถดถอยพหุในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$Y = 0.650 + 0.072X_1 + 0.264 X_2 + 0.258 X_3 + 0.244 X_4 + 0.217X_5 + 0.206X_6$$

เมื่อได้ค่าสัมประสิทธิ์ของสมการถดถอย (Coefficients) เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาทัศนคติของผู้บริโภคสินค้าและบริการที่มีต่อการสื่อสารการตลาดออนไลน์ ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติของผู้บริโภคสินค้าและบริการมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกต่อการสื่อสารการตลาดทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยด้านการโฆษณาเท่ากับ 0.072 ด้านการประชาสัมพันธ์ 0.264 ด้านการสื่อสารการตลาดทางตรง 0.258 ด้านการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาด 0.244 ด้านการสื่อสารการตลาดแบบส่วนตัว 0.217 และด้านการสนับสนุนกิจกรรมทางการตลาด 0.206

สรุปและอภิปรายผล

1. การศึกษาทัศนคติของผู้บริโภคสินค้าและบริการที่มีต่อการสื่อสารการตลาดออนไลน์ในผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี นำเสนอผลการศึกษาออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

1.1 ข้อมูลทั่วไปผู้บริโภคสินค้าและบริการ

กลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคสินค้าและบริการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ดลไพสิทธิ อุปพงษ์ และปวีณา คำพุกกะ (2558) เรื่องความไว้วางใจในการประมวลสินค้าออนไลน์ที่พบว่า ผู้ประมวลสินค้าออนไลน์ส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้หญิงเป็นเพศที่มีความสนใจในสินค้าและบริการที่ต้องใช้ในชีวิตประจำวันมากกว่าเพศชาย โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุน้อยกว่า 30 ปี ซึ่งสอดคล้องกับ

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้บริโภคใช้อินเทอร์เน็ตในงานวิจัย เรื่อง บทบาทของสังคมออนไลน์ต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยประจำปี 2552 ของ ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (2552) พบว่า อายุของผู้บริการใช้อินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 20-29 ปี และใกล้เคียงกับข้อมูลผู้ใช้เฟซบุ๊กที่สำรวจโดยเว็บไซต์โซเชียลเบเกอ์ส (2557) ที่ระบุว่า กลุ่มผู้ใช้เฟซบุ๊กส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 18-34 ปี และยังคงใกล้เคียงกับการศึกษาของพิชามญช์ มะลิขาว (2554) เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นสตรีผ่านสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก พบว่า ผู้ใช้เฟซบุ๊กส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 25-35 ปี และใกล้เคียงกับการศึกษาเรื่องความคิดเห็นและการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าที่ใช้เฟซบุ๊กเป็นช่องทางในการสื่อสาร ของ ภัทรวรรณ โพธิ์น้อย (2558) พบว่า ผู้ใช้เฟซบุ๊กส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 27-33 ปี และส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด สอดคล้องกับการศึกษาเรื่องความไว้วางใจในการประมวลสินค้าออนไลน์ ของดลไพสิทธิ อุปพงษ์ และปวีณา คำพุกกะ (2558) ที่พบว่า ผู้ประมวลสินค้าออนไลน์ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด ทั้งนี้อาจเนื่องจากยังไม่มีหน้าที่รับผิดชอบมากนัก มีเวลาว่างในการเข้าสื่อออนไลน์เพื่อสั่งซื้อสินค้าที่ต้องการ และมีระดับการศึกษาในช่วงต่ำกว่าปริญญาตรี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา เรื่อง ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเปิดรับสื่อออนไลน์ของมนุษย์เงินเดือนในเขตกรุงเทพมหานคร ของ กิตติศักดิ์ ทองฟูก และพันธ์ดา ปัทมานนท์ (2559) พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีจะมีการเปิดรับสื่อออนไลน์มากกว่ากลุ่มปริญญาตรี และปริญญาโท มีรายได้อยู่ในช่วงน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท เนื่องจากการศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุน้อยกว่า 30 ปี มีระดับการศึกษาในช่วงต่ำกว่าปริญญาตรี ซึ่งเป็นวัยกำลังศึกษา ยังไม่มีอาชีพมั่นคงและอาจยังไม่สามารถหารายได้เลี้ยงดูตัวเองได้จึงอาจมีรายได้อยู่ในช่วงดังกล่าว

1.2 ข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้บริโภคสินค้าและบริการออนไลน์

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยซื้อสินค้าในตลาดออนไลน์ โดยได้รับข่าวสารประชาสัมพันธ์การซื้อขายสินค้าผ่านทางช่องทางเฟซบุ๊ก (Facebook) สอดคล้องกับผลการศึกษา เรื่อง ความคิดเห็นและการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าที่ใช้ เฟซบุ๊กเป็นช่องทางในการสื่อสาร ของ ภัทธรรมณ์ โปธิน้อย (2558) พบว่า จากการสำรวจผู้ที่เคยซื้อสินค้าที่ใช้เฟซบุ๊ก เป็นสื่อช่องทางในการสื่อสารไม่ใช่ผู้ซื้อสินค้าทางออนไลน์มือใหม่ ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการซื้อสินค้าผ่านออนไลน์มาแล้ว และคิดว่าเฟซบุ๊กเป็นแหล่งข้อมูลสินค้าจึงใช้เฟซบุ๊กทุกวันเพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าๆ ที่ต้องการ นอกจากนี้การศึกษาในครั้งนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาในการเข้าอินเตอร์เน็ตเพื่อสั่งสินค้าในตลาดออนไลน์ น้อยกว่า 1 ชั่วโมง สอดคล้องกับผลการศึกษา เรื่อง ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเปิดรับสื่อออนไลน์ของมนุษย์เงินเดือนในเขตกรุงเทพมหานคร ของกิตติศักดิ์ ทองฟูก และพันธิตา ปัทมานนท์ (2559) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการใช้งาน สื่อออนไลน์ต่อครั้งโดยส่วนใหญ่ใช้เวลาประมาณ 31-45 นาที ในการสั่งซื้อสินค้าและบริการผ่านตลาดออนไลน์ และเหตุผลสำคัญในการเลือกซื้อสินค้าในตลาดออนไลน์ คือ มีความสะดวกและรวดเร็ว และกลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่า การซื้อสินค้าและบริการออนไลน์มีความเป็นส่วนตัว สอดคล้องกับผลการศึกษา เรื่องการสื่อสารการตลาดแบบดิจิทัลที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์บนเว็บ LAZADA ในกรุงเทพมหานคร ของณัฐณี คงหัวรอบ (2559) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคมีเหตุผลที่ตัดสินใจซื้อสินค้าโดยส่วนใหญ่คือ สินค้าหลากหลายและสะดวกต่อการสั่งซื้อและรู้สึกว่า การซื้อสินค้าออนไลน์มีความเป็นส่วนตัว และสอดคล้องกับการศึกษา เรื่องรูปแบบการ

ดำเนินชีวิต ลักษณะบุคลิกภาพของกลุ่มผู้บริโภคเจนเนอร์เรชั่น X และผู้บริโภคเจนเนอร์เรชั่น Y ในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าแฟชั่นผ่านทางออนไลน์ ของกมลวรรณ วณิชพัญ์ (2557) ที่พบว่า กลุ่มผู้บริโภคเจนเนอร์เรชั่น X และผู้บริโภคเจนเนอร์เรชั่น Y การซื้อสินค้าออนไลน์สามารถประหยัดเวลา รวดเร็ว และสะดวกสบาย และสอดคล้องกับการศึกษา เรื่อง การยอมรับเทคโนโลยีและพฤติกรรมผู้บริโภคออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ของ เกวรินทร์ละเอียดดิษฐ์ (2557) พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอย่างมากว่าการซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ในปัจจุบันนั้นสะดวก ประหยัดเวลา และกลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติที่ดีต่อการซื้อผ่านช่องทางออนไลน์ และสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องคุณค่าตราสินค้า การสื่อสารการตลาด และแรงจูงใจส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผ่านช่องทางออนไลน์ ของ ชัยวัฒน์ ม่วงทอง และชุตินาถ ทองจีน (2561) พบว่า ผู้บริโภคเห็นด้วยว่า การซื้อเสื้อผ้าผ่านช่องทางออนไลน์สามารถทำได้ง่ายตายในปัจจุบันและเชื่อว่าการซื้อเสื้อผ้าออนไลน์ช่วยให้ประหยัดเวลาและได้รับความสะดวกสบายหากสามารถซื้อเสื้อผ้าผ่านช่องทางออนไลน์ได้

3. ทัศนคติของผู้บริโภคสินค้าและบริการที่มีต่อการสื่อสารการตลาดออนไลน์

1) ผู้บริโภคสินค้าและบริการมีทัศนคติต่อการสื่อสารการตลาดออนไลน์ด้านการโฆษณา โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.99) ซึ่งประกอบด้วยประเด็นคำถาม 3 ข้อ ได้แก่ โฆษณาให้จดจำสินค้าได้ง่าย (\bar{X} = 4.12) ความเหมาะสมของโฆษณาทางสื่อออนไลน์ (\bar{X} = 3.98) และโฆษณาที่น่าสนใจมีรูปแบบที่น่าสนใจสะดุดตาประทับใจ (\bar{X} = 3.88) สอดคล้องกับการศึกษา เรื่องคุณค่าตราสินค้า การสื่อสารการตลาด และแรงจูงใจส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผ่านช่องทางออนไลน์ ของชัยวัฒน์ ม่วงทอง และชุตินาถ ทองจีน (2561) พบว่า การโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ เป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็น

แรงจูงใจส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผ่านช่องทางออนไลน์ นอกจากนี้การโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ ยังทำให้ผู้บริโภคสินค้าเกิดความเชื่อมั่นในตัวสินค้า และมีผลการศึกษใกล้เคียงกับการศึกษา เรื่อง ปัจจัยส่วนผสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าช่องทางออนไลน์ของผู้บริโภค ของ ปรรธนา พะสิม และวิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ (2561) ที่พบว่า การโฆษณาเป็นการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าและบริการอย่างต่อเนื่องมีส่วนช่วยกระตุ้นในการตัดสินใจซื้อสินค้าในตลาดออนไลน์ สื่อโฆษณา เช่น โฆษณาผ่านรายการโทรทัศน์ และการจัดทำโฆษณาผ่านแฟนเพจ เป็นต้น และสอดคล้องการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าทางโฆษณออนไลน์ ของ รัตนากร เสริญสุขสัมฤทธิ์ (2553) ที่พบว่า เนื้อหาในการสื่อสารในโฆษณานั้นๆ มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าทางโฆษณออนไลน์

2) ผู้บริโภคสินค้าและบริการมีทัศนคติต่อการสื่อสารตลาดออนไลน์ด้านการประชาสัมพันธ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.50$) ซึ่งประกอบด้วยประเด็นคำถาม 3 ข้อ ได้แก่ ร้านขายสินค้าและบริการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเข้าใจได้ง่าย ($\bar{X}=3.69$) ร้านขายสินค้าและบริการมีการเผยแพร่ข้อมูลได้อย่างกระชับ ชัดเจน ($\bar{X}=3.54$) และร้านขายสินค้าและบริการมีการเผยแพร่ข้อมูลด้วยการจัดทำโครงการเพื่อสังคม (CSR) ($\bar{X}=3.27$) ผลการศึกษาใกล้เคียงกับการศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนผสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าช่องทางออนไลน์ของผู้บริโภค ของ ปรรธนา พะสิม และวิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ (2561) ที่พบว่า การประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าและบริการที่เข้าใจง่ายมีส่วนช่วยกระตุ้นในการตัดสินใจซื้อสินค้าในตลาดออนไลน์ และสอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2552) กล่าวว่า ผู้ประกอบการจำเป็นต้องให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าและบริการแก่สมาชิกหรือลูกค้าผ่านทาง e-mail หรือ SMS และสื่อโฆษณ

ณาออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ค แพนดพจ ไลน์ อินสตาแกรม เพื่อการเข้าถึงได้ง่าย สอดคล้องกับการศึกษาเรื่องคุณค่าตราสินค้า การสื่อสารการตลาด และแรงจูงใจส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผ่านช่องทางออนไลน์ ของชัยวัฒน์ ม่วงทอง และ ชุตติมาวดี ทองจีน (2561) พบว่า การประชาสัมพันธ์ผ่านการจัดการเว็บไซต์ควรทำให้เว็บไซต์ดูง่าย สะดวกต่อการค้นหาสินค้า มีการจัดหมวดหมู่อย่างชัดเจน สะดวกสบายต่อการชำระเงินจะทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อสินค้าเสื้อผ้าทางช่องทางออนไลน์

3) กลุ่มผู้บริโภคสินค้าและบริการมีทัศนคติต่อการสื่อสารตลาดออนไลน์ด้านการสื่อสารการตลาดทางตรง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.67$) ซึ่งประกอบด้วยประเด็นคำถาม 2 ข้อ ได้แก่ พนักงานขายมีการนำเสนอสินค้าและบริการที่น่าสนใจทันสมัย ($\bar{X}=3.71$) และพนักงานขายตอบกลับคำถามได้ตรงประเด็นและรวดเร็ว ($\bar{X}=3.62$) สอดคล้องกับผลการศึกษา เรื่อง คุณค่าตราสินค้า การสื่อสารการตลาดและแรงจูงใจส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผ่านช่องทางออนไลน์ ของชัยวัฒน์ ม่วงทอง และชุตติมาวดี ทองจีน (2561) พบว่า ปัจจัยด้านการสื่อสารการตลาดมีความสำคัญ การได้พูดคุยกับผู้ขายสินค้าโดยตรงที่มีการนำเสนอสินค้าและบริการที่น่าสนใจ ทันสมัยจะสามารถทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าได้ง่ายขึ้น และรายการส่งเสริมการตลาดที่ดีจะทำให้เกิดความต้องการซื้อเสื้อผ้า และผลการวิจัยสอดคล้องกับทฤษฎีของ Fill & Jamieson (2006) อธิบายว่า ทุกองค์กรจะต้องใช้การสื่อสารถึงผู้บริโภคเพื่อทำให้เกิดการมีส่วนร่วม ส่งผลให้เกิดประโยชน์ด้านการตลาดหรือธุรกิจ การสื่อสารถูกถ่ายทอดถึงผู้บริโภคทั้งในรูปแบบของข้อความหรือรูปภาพ โดยจะส่งผลต่อความนึกคิดหรือความรู้สึกของผู้บริโภคที่ได้รับ การสื่อสารตลาดที่ดีจะส่งผลให้เกิดการซื้อขายสินค้าได้ และสอดคล้องกับผลการวิจัย เรื่อง การสื่อสารการตลาดและตราสินค้าผลิตภัณฑ์ชุดกีฬาแกรด์สปอร์ต ในทัศนะของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ของ

รัตประภา เหมจินดา และอัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว (2558) พบว่า การสื่อสารการตลาดมีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อเสื้อผ้าผ่านช่องทางออนไลน์ ปัจจัยหลักคือการได้พูดคุยกับผู้ชายโดยตรง และการทำรายการส่งเสริมการขายที่น่าสนใจจะทำให้กลุ่มตัวอย่างสนใจสินค้าได้มากขึ้น และสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องคุณค่าตราสินค้า การสื่อสารการตลาด และแรงจูงใจส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผ่านช่องทางออนไลน์ ของชัยวัฒน์ ม่วงทอง และชุตินาถิ ทองจีน (2561) พบว่า การได้พูดคุยกับผู้ชายสินค้าโดยตรงจะสามารถทำให้ตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าในตลาดออนไลน์ได้ง่ายขึ้น และรายการส่งเสริมการขายที่ดีจะทำให้เกิดความต้องการซื้อเสื้อผ้า

4) กลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคสินค้าและบริการมีทัศนคติต่อการสื่อสารตลาดออนไลน์ด้านการสื่อสารเพื่อส่งเสริมตลาด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.22$) ซึ่งประกอบด้วยประเด็นคำถาม 2 ข้อ ได้แก่ มีการจัดทำบัตรสมาชิกเพื่อสิทธิพิเศษสำหรับลูกค้า ($\bar{X} = 3.26$) และมีการใช้คูปองแทนเงินสดสำหรับลูกค้าในช่วงเทศกาลสำคัญ ($\bar{X} = 3.18$) สอดคล้องกับการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อสินค้าออนไลน์ของกลุ่มคนทำงานในกรุงเทพมหานครที่มีอายุ 22 ปีขึ้นไป ของกัญญาภักดิ์ พันธุมจินดา (2557) พบว่า การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาดมีความสำคัญต่อทัศนคติการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค การมีส่วนลดพิเศษหรือการจัดทำบัตรสมาชิกสิทธิพิเศษสำหรับลูกค้ามีผลอย่างมากต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ สอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง ทัศนคติต่อสินค้าแฮนด์แบรนด์และส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าแฮนด์แบรนด์ของผู้บริโภคในจังหวัดนครราชสีมา ของ อลิน ปรายญาภาณุชาติ และคณะ (2561) พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับประเด็นการลดราคา การมีสินค้าแถมมากกว่าประเด็นอื่นๆ

5) กลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคสินค้าและบริการมีทัศนคติต่อการสื่อสารตลาดออนไลน์ด้าน

การสื่อสารตลาดแบบส่วนตัว โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) ซึ่งประกอบด้วยประเด็นคำถาม 3 ข้อ ได้แก่ พนักงานขายมีบุคลิกภาพที่ดีมีความสุภาพอ่อนโยนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ($\bar{X} = 3.72$) พนักงานขายมีการเอาใจใส่ลูกค้าอย่างดี ($\bar{X} = 3.57$) และพนักงานขายมีความซื่อสัตย์และเสนอข้อเท็จจริงทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ ($\bar{X} = 3.53$) สอดคล้องกับการศึกษา เรื่อง ความไว้วางใจในการประมวลสินค้าออนไลน์ของดลไพสิทธิ์ อุปพงษ์ และปวีณา คำพุกกะ (2558) พบว่า ความเป็นส่วนตัวมีผลต่อความไว้วางใจในการประมวลสินค้าออนไลน์ สอดคล้องกับทฤษฎีของ Srinivasan (2002) กล่าวว่า ความไว้วางใจทางอิเล็กทรอนิกส์ประกอบไปด้วยการปรับแต่งข้อมูล การโต้ตอบ การติดต่อสื่อสาร ทำให้ผู้บริโภครู้สึกว่าเว็บไซต์ออกแบบเพื่อให้บริการส่วนบุคคล ในขณะที่ติดต่อกับเว็บไซต์แทบจะไม่ได้ถูกรบกวนให้ใช้ชื่อจริง อีกทั้งยังได้รับคำแนะนำในการประมวลสินค้าจากพนักงานขายสินค้าที่ตรงกับความต้องการ ทำให้ผู้ประมวลสินค้านั้นรู้สึกว่าได้รับการบริการแบบส่วนตัว จึงทำให้ผู้ประมวลสินค้าออนไลน์มีความไว้วางใจในการประมวลสินค้า

6) กลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคสินค้าและบริการมีทัศนคติต่อการสื่อสารตลาดออนไลน์ด้านการสนับสนุนกิจกรรมทางการตลาด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) ซึ่งประกอบด้วยประเด็นคำถาม 2 ข้อ ได้แก่ มีการสร้างภาพลักษณ์ของตราสินค้าและบริการให้เป็นที่รู้จักและยอมรับในวงกว้างมากขึ้น ($\bar{X} = 3.70$) และมีการจัดโครงการทางการตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ($\bar{X} = 3.63$) สอดคล้องกับการศึกษาเรื่องคุณค่าตราสินค้า การสื่อสารการตลาด และแรงจูงใจส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผ่านช่องทางออนไลน์ของชัยวัฒน์ ม่วงทอง และชุตินาถิ ทองจีน (2561) พบว่า ด้านคุณค่าตราสินค้า เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคในตลาดออนไลน์มากที่สุด และสอดคล้องกับทฤษฎีของ Aaker (1991)

กล่าวว่า คุณค่าตราสินค้า หมายถึง มูลค่าของตราสินค้าที่เกี่ยวข้องกับตราสินค้า ชื่อของตราสินค้า หรือสัญลักษณ์ของตราสินค้านั้นๆ โดยหากตราสินค้ามีคุณค่าต่อผู้บริโภคมากจะเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้บริโภคเกิดการตัดสินใจซื้อสินค้านั้นๆ สอดคล้องกับผลการศึกษารื่อง คุณค่าตราสินค้าและพฤติกรรมการเลือกซื้อที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าเด็กออนไลน์ ของ ภาสกร วิวรรณกะ (2560) พบว่า คุณค่าตราสินค้าในด้านต่างๆ สามารถส่งผลต่อการซื้อเสื้อผ้าเด็กผ่านช่องทางออนไลน์

2. การวิเคราะห์ผลกระทบ (อิทธิพล) ของทัศนคติผู้บริโภคสินค้าและบริการที่มีต่อการสื่อสารการตลาดออนไลน์

ทัศนคติของผู้บริโภคสินค้าและบริการมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกต่อการสื่อสารการตลาดทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยด้านการโฆษณาเท่ากับ 0.072 ด้านการประชาสัมพันธ์ 0.264 ด้านการสื่อสารการตลาดทางตรง 0.258 ด้านการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาด 0.244 ด้านการสื่อสารการตลาดแบบส่วนตัว 0.217 และด้านการสนับสนุนกิจกรรมทางการตลาด 0.206 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 การสื่อสารการตลาดออนไลน์ด้านการโฆษณา มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปแบบคะแนนดิบ (b) = 0.072 อธิบายได้ว่า เมื่อคะแนนของตัวแปรด้านการโฆษณา เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ทำให้ทัศนคติของผู้บริโภคสินค้าและบริการในภาพรวมเพิ่มขึ้น 0.072 หน่วยเมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่นๆ ให้คงที่

2.2 การสื่อสารการตลาดออนไลน์ด้านการสื่อสารการตลาดทางตรง มีค่าสัมประสิทธิ์การ

ถดถอยในรูปแบบคะแนนดิบ (b) = 0.264 อธิบายได้ว่า เมื่อคะแนนของตัวแปรด้านการโฆษณา เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ทำให้ทัศนคติของผู้บริโภคสินค้าและบริการในภาพรวมเพิ่มขึ้น 0.264 หน่วยเมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่นๆ ให้คงที่

2.3 การสื่อสารการตลาดออนไลน์ด้านการสื่อสารการตลาดทางตรง มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปแบบคะแนนดิบ (b) = 0.258 อธิบายได้ว่า เมื่อคะแนนของตัวแปรด้านการโฆษณา เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ทำให้ทัศนคติของผู้บริโภคสินค้าและบริการในภาพรวมเพิ่มขึ้น 0.258 หน่วยเมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่นๆ ให้คงที่

2.4 การสื่อสารการตลาดออนไลน์ด้านการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาด มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปแบบคะแนนดิบ (b) = 0.244 อธิบายได้ว่า เมื่อคะแนนของตัวแปรด้านการโฆษณา เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ทำให้ทัศนคติของผู้บริโภคสินค้าและบริการในภาพรวมเพิ่มขึ้น 0.244 หน่วยเมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่นๆ ให้คงที่

2.5 การสื่อสารการตลาดออนไลน์ด้านการสื่อสารการตลาดแบบส่วนตัว มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปแบบคะแนนดิบ (b) = 0.217 อธิบายได้ว่า เมื่อคะแนนของตัวแปรด้านการโฆษณา เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ทำให้ทัศนคติของผู้บริโภคสินค้าและบริการในภาพรวมเพิ่มขึ้น 0.217 หน่วยเมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่นๆ ให้คงที่

2.6 การสื่อสารการตลาดออนไลน์ด้านการสนับสนุนกิจกรรมทางการตลาด มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปแบบคะแนนดิบ (b) = 0.206 อธิบายได้ว่า เมื่อคะแนนของตัวแปรด้านการโฆษณา เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ทำให้ทัศนคติของผู้บริโภคสินค้าและบริการในภาพรวมเพิ่มขึ้น 0.206 หน่วยเมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ วณิชพันธ์. (2557). รูปแบบการดำเนินชีวิต และลักษณะบุคลิกภาพในกลุ่มผู้บริโภคเจนเนอร์เรชั่น X และเจนเนอร์เรชั่น Y ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าแฟชั่นผ่านทางออนไลน์. (การค้นคว้าอิสระ ศึกษาระดับปริญญาโท) กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- กัญญาภัค พันธุมจินดา. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการซื้อสินค้าออนไลน์ของกลุ่มคนทำงานในกรุงเทพมหานครที่มีอายุ 22 ปีขึ้นไป. (การค้นคว้าอิสระ ศึกษาระดับปริญญาโท) กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- กัลยา วาณิชย์บัญชา. (2540). หลักสถิติ. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิตติศักดิ์ ทองฟูก และพันธิตรา ปัทมานนท์. (2559). ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเปิดรับสื่อออนไลน์ของมนุษย์เงินเดือนในเขตกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษา การรับรู้บริการ K-Expert. วารสารวิจัยบัณฑิตศึกษาในกลุ่มธุรกิจและสังคมศาสตร์. 2(1) : 68-77.
- เกวรินทร์ ละเอียดดีนันท์. (2557). การยอมรับเทคโนโลยีและพฤติกรรมผู้บริโภคออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. (การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- จินจุฑา สงวนศิลป์ และบัณฑิต สวรรยาวิสุทธ์. (2562). การศึกษาทัศนคติเชิงลึกของผู้บริโภคที่มีต่อการตัดสินใจซื้อผ่านทาง การเสนอขายสินค้าโดยตรงผ่านทางทีวี กรณีศึกษากระโตะโคเรียคิง. วารสารวิจัยบัณฑิตศึกษาในกลุ่มธุรกิจและสังคมศาสตร์. 5(1) : 21-33.
- จุฑามาศ เอกภูมิ และ สุทธินันท์ พรหมสุวรรณ. (2561). การศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ชมงานแสดงสินค้าและอิทธิพลของลักษณะบุคลิกภาพ และการติดต่อสื่อสารของผู้นำเสนอสินค้าในงานแสดงสินค้าที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์องค์กร : กรณีศึกษาผู้เข้าชมงานแสดงสินค้ามอเดอไอซ์. วารสารวิจัย มสศ. 14(1) : 21-39.
- ชัยวัฒน์ ม่วงทอง และชุตติมาวดี ทองจีน. (2561). คุณค่าตราสินค้า การสื่อสารการตลาด และแรงจูงใจส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผ่านช่องทางออนไลน์. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานระดับชาติ UTCC Academic Day ครั้งที่ 2 ; 8 มิถุนายน 2561. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. 238-248.
- ณรงค์ โพธิ์พุกษานนท์. (2551). ระเบียบวิธีวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : เอ็กเปอร์เน็ท.
- ณัฐณี คงห้วยรอบ. (2559). การสื่อสารการตลาดแบบดิจิทัลที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์บนเว็บไซต์ LAZADA ในกรุงเทพมหานคร. (การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ดลไพสิทธิ อุปพงษ์ และ ปวีณา คำพุกกะ. (2558). การไว้วางใจในการประมูลสินค้าออนไลน์. วารสารปัญญาภิวัตน์. 7 (ฉบับพิเศษ) : 73-85.
- นัฐพล รักษา. (2561). การรับรู้และทัศนคติที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตแบบกึ่งของลูกค้านักค้ากร กรุงเทพฯ สาขาเอ็กเซน ทาวเวอร์. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานระดับชาติ UTCC Academic Day ครั้งที่ 2 ; 8 มิถุนายน 2561. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. 44-52.

- ปรารภนา พะสิม และวิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ. (2561). ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าช่องทางออนไลน์ของผู้บริโภค. *การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานระดับชาติ UTCC Academic Day ครั้งที่ 2* ; 8 มิถุนายน 2561. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. 345-360.
- ปิยะพงษ์ โจรจน์ภาลัย และอรพรรณ คงมาลัย. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าออนไลน์อย่างต่อเนื่องของผู้บริโภค กรณีศึกษาเสื้อผ้าแฟชั่น. *การประชุมวิชาการระดับชาติ “วลัยลักษณ์วิจัย” ครั้งที่ 10* ; 27-28 มีนาคม 2561. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. 1-15.
- พิชามณูญ์ มะลิขาว. (2554). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นสตรีผ่านสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก. (การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ภัทรวรรณ โพธิ์น้อย. (2558). ความคิดเห็นและการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าที่ใช้เฟซบุ๊กเป็นช่องทางในการสื่อสาร. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*. 9(18) : 40-48.
- ภาสกร วิวรรธกะ (2560). คุณค่าตราสินค้าและพฤติกรรมการเลือกซื้อที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าเด็กออนไลน์. (การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- รัตนกร เสริฐสุขสัมฤทธิ์. (2553) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าทางโฆษณาออนไลน์. มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ.
- รัตประภา เหมจินดา และอัสวิน เนตรโพธิ์แก้ว. (2558). การสื่อสารการตลาดและตราสินค้าผลิตภัณฑ์ชุดกีฬาแกรนด์สปอร์ตในทัศนะของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร. *การประชุมวิชาการระดับชาติ ประจำปี 2558 คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์* ; 9 มิถุนายน 2558. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 17-32.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ ปริญญา ลักษิตานนท์ และศุภร เสรีรัตน์. (2552). *การบริหารตลาดยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- เสนอ ภิรมย์จิตรผ่อง. (2542). *การประเมินผลภาคปฏิบัติ*. อุบลราชธานี. : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- อลิน ปราชญานุชาติ กาญจนา สุคันธสิริกุล และสรียา วิจิตรเสถียร. (2561). ทศนคติต่อสินค้าแฮนด์แบรด์และส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าแฮนด์แบรด์ของผู้บริโภคในจังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น*. 12(4) : 160-175.
- Aaker, D. A. (1991). *Managing brand equity : Capitalizing on the value of a brand name*. New York NY : Free Press.
- Fill, C. & Jamieson, B. (2006). *Marketing Communications*. [cited 2019 May 2] ; Available from : <https://www.ebsglobal.net/ /Marketing-Communications-Course-Taster.pdf>.
- Hinkle, D.E, William, W. and Stephen G. J. (1998). *Applied Statistics for the Behavior Sciences*. 4thed. New York : Houghton Mifflin.
- Srinivasan, S. (2002). Customer loyalty in e-commerce: an exploration of its antecedents and consequences. *Journal of Retailing*. 78 : 41-50.

โปรแกรมพัฒนาครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง สำหรับ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

Teacher Development Program for Measurement and Evaluation of Schools under the Secondary Education Service Area Office 26

สิทธิชัย ใจสุข¹, ณภัทรวรรณ ธนาพงษ์อ่อน²

Sittichai Jaisuk¹, Napatsawan Thanaphonganan²

Received: 1 August 2019

Revised: 13 October 2019

Accepted: 15 December 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และ 2) เพื่อพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง กลุ่มตัวอย่างเป็นครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จำนวน 317 คน จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นและจัดลำดับความต้องการจำเป็น ระยะที่ 2 พัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดยศึกษาวิธีการพัฒนาครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงในสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 2 สถานศึกษา แล้วนำมาร่างโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถาม 2) แบบสัมภาษณ์ และ 3) แบบประเมินโปรแกรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ดังนี้ สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$) 2) โปรแกรมพัฒนาครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ โดยมีวิธีการพัฒนา คือ การฝึกอบรม การศึกษาและการพัฒนาตนเอง ผลการประเมินโปรแกรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$)

คำสำคัญ : โปรแกรม, การพัฒนาครู, การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,
E-mail: sittichai.jaisuk@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพและการกีฬา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,
E-mail: nut66615@gmail.com

¹ M.Ed. Candidate in Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University.

² Assistant Professor, Department of Health and Sport Science, Faculty of Education, Mahasarakham University.

Abstract

The research aimed 1) to assess the current condition and desirable condition of an authentic measurement and evaluation program at schools under the office of secondary education service area 26 and 2) to devise a teacher drafted program for measurement and evaluation. Research and development was conducted in 2 phases; in phase 1 the current condition and desirable condition of authentic measurement and evaluation was addressed. The sample consisted of 317 teachers in schools under the office of secondary education service area 26. Data was analyzed using modified priority needs index. Phase 2 saw further development of a teacher development program for measurement and evaluation at 2 schools. Lastly, the drafted program was forwarded to the teacher development program for measurement. The research tools were 1) questionnaire 2) interview 3) evaluation form. Data analysis consisted of i percentage, mean, and standard deviation.

The research findings were as follows: 1) for current condition and desirable condition of authentic measurement and evaluation; It appears current conditions are included in the intermediate level (\bar{X} = 3.48) and desirable conditions are included in most levels (\bar{X} = 4.65). 2) Teacher development program for measurement and evaluation of schools under the office of the secondary education service area 26, contains 8 elements. The process of development is training, education and self-development. Program evaluation by 7 experts revealed that appropriate exists at high levels (\bar{X} = 4.45) and possibility exists on high levels (\bar{X} = 4.43).

Keywords: Program, The development of Teacher, Authentic measurement and evaluation

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้บัญญัติไว้ว่า การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้น ต้องอยู่บนจุดมุ่งหมายพื้นฐานสองประการ ประการแรกคือการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียนและการเรียนรู้ของผู้เรียนในระหว่างการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง บันทึก วิเคราะห์ และแปลความหมายข้อมูลแล้วนำมาใช้ในการส่งเสริมหรือปรับปรุงแก้ไขการเรียนรู้ของผู้เรียนและการสอนของครู การวัดและประเมินผลกับการสอนจึงเป็นเรื่องที่สัมพันธ์กันหากขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดการเรียนการสอนก็ขาด

ประสิทธิภาพ ประการที่สอง คือ การวัดและประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียนเป็นการประเมินสรุปผลการเรียนรู้ ได้แก่ เมื่อเรียนจบหน่วยการเรียนรู้ รายวิชาเพื่อตัดสินให้คะแนน หรือให้ระดับผลการเรียน ให้การรับรองความรู้ ความสามารถของผู้เรียนว่าผ่านรายวิชาหรือไม่ ควรได้รับการเลื่อนชั้นหรือไม่ หรือสามารถจบหลักสูตรหรือไม่ ในการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนที่ดี ต้องให้ออกาสผู้เรียนแสดงความรู้ ความสามารถด้วยวิธีการที่หลากหลายและพิจารณาตัดสินบนพื้นฐานของเกณฑ์ผลการปฏิบัติมากกว่าใช้เปรียบเทียบระหว่างผู้เรียน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554) ซึ่งการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551 นั้นจะต้องดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพและเพื่อให้ได้ผลการประเมินที่ตรงตามความรู้ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน (ตงนุผล กาญจนะกันโท, ดวงรัตน์ ชารดำรงค์, 2562)

การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากสิ่งที่เรียน ได้เลือกกิจกรรมตามความสามารถ ได้ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อสร้างองค์ความรู้ ได้ฝึกปฏิบัติทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน ได้ค้นหาคำตอบและแก้ปัญหาด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องใฝ่หาความรู้อย่างต่อเนื่อง โดยมีครูผู้สอนคอยสร้างบรรยากาศและจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้และเสริมแรงให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายที่สามารถเชื่อมโยงกับประสบการณ์จริง โดยการวัดและประเมินผลการเรียนด้วยแบบทดสอบเพียงอย่างเดียวอาจจะไม่สามารถประเมินครอบคลุมพฤติกรรมทุกด้านของผู้เรียนแล้ว ยังไม่อาจวัดกระบวนการคิดที่ซับซ้อน กระบวนการเรียนรู้ ทักษะทางสังคม ดังนั้นหากจะจัดรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ก็ควรเปลี่ยนวิธีการวัดและประเมินผลเป็นแบบการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงที่ใช้วิธีการที่หลากหลายที่สามารถวัดและประเมินผลได้ทั้งทักษะการคิด การทำงาน ความสามารถในการแก้ปัญหาและการแสดงออกที่เกิดจากการปฏิบัติในสภาพจริง เน้นพัฒนาการทั้งในส่วนของห้องเรียนและนอกห้องเรียน ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการโดยมีผู้ประเมินหลายฝ่าย เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมรับรู้และมีส่วนร่วมในการประเมินตนเองตลอดเวลา รวมถึงการมีส่วนร่วมวางแผนและเลือกกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพผู้เรียนด้วยจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาในทุกๆระดับชั้นจะกำหนดให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะทั้งในด้านความรู้ ทักษะ เจตคติและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามธรรมชาติ

ของแต่ละรายวิชา (สมศักดิ์ ภูวิภาดาพรรณ, 2544) และเพื่อให้มั่นใจว่าผู้เรียนจะสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ฝึกฝนทั้งในและนอกสถานศึกษาไปปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันในสังคมได้ ทำให้นักการศึกษานักวัดผล ตลอดจนครูผู้สอนมีความคาดหวังว่าการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงจะเป็นนวัตกรรมการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างแท้จริง และควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ซึ่งจะช่วยให้ครูสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนต่อไป (ศาสตรา สายสุนันทรารมย์, ณภัทรวรรณ ธนาพงษ์อนันต์, 2561) ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างแรงจูงใจ โน้มน้าว หรือชี้แนะให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการวัดและประเมินผล เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษารวมพลังและประสานสัมพันธ์กันเพื่อใ้ทางวิชาการ ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียน อันเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (อังกูร เกาวัลย์, ชีรังกูร วรบำรุงกุล, 2562)

นอกจากนี้แล้วพบว่ามีครูบางส่วนที่ไม่ทำแบบ ปพ.5 ให้เป็นปัจจุบัน เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ไม่ปรับเปลี่ยนรูปแบบการวัดและประเมินผล มีการประเมินแค่ระดับความรู้ความจำเพียงอย่างเดียว โดยโรงเรียนบางแห่งยังไม่มีมีการปรับหรือพัฒนาหลักสูตรให้เป็นปัจจุบัน ทั้งในส่วนของโครงสร้าง ระเบียบการวัดผลประเมินผล คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างรายวิชา การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่อิงมาตรฐานครูไม่ปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอนที่ไม่หลากหลาย การจัดการเรียนรู้ไม่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน และไม่สอดคล้องกับทักษะที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 การวัดและประเมิน

ผลยังเน้นความรู้ความจำโดยใช้แบบทดสอบปรนัยเป็นหลัก มีการให้งานนักเรียนที่ซ้ำซ้อน และยังขาดการบูรณาการร่วมกัน จึงเป็นการเพิ่มภาระให้กับผู้เรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26, 2558) ซึ่งส่งผลต่อการแก้ปัญหาหรือการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน รวมถึงการใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่ใช้แบบทดสอบแบบเลือกตอบมาใช้ในการวัดและประเมินผลกับผู้เรียนเป็นส่วนใหญ่ วิธีการวัดและประเมินผลไม่มีความหลากหลาย เน้นการวัดความรู้ ความจำมากกว่าความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนจึงส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ด้านคุณภาพและมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษา

ผู้วิจัยในฐานะผู้รับผิดชอบงานวิชาการของโรงเรียนซึ่งเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ จึงเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 เพื่อให้การวัดและประเมินผลเป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และสอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษา รวมทั้งแนวทางการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26
3. เพื่อพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง สำหรับ

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 26

กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงจากนักวิชาการและนักการศึกษา ประกอบด้วย ไพศาล หวังพานิช; พิชิต ฤทธิ์จัญญู; ชาลิต ชูกำแพง; ศิริชัย กาญจนวาสี และโชติกา ภาณีผล สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สิ่งที่จะวัด 2) เครื่องมือวัด 3) ผลการวัด 4) เกณฑ์ และ 5) การตัดสินคุณค่า

2. แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของโปรแกรมจากนักวิชาการและนักการศึกษา ประกอบด้วย ชำรง บัวศรี; พรรษา สุขกาล; สุมิตรา พงศธร และปริญญา มีสุข สรุปได้ว่า โปรแกรมมี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) เป้าหมาย 4) ระยะเวลา 5) วิธีการพัฒนา 6) เนื้อหาและสาระสำคัญ 7) สื่อ และ 8) การประเมินผล

3. แนวคิดเกี่ยวกับวิธีพัฒนาครูจากนักวิชาการ ประกอบด้วย Palmer; Nadler; Spark; Fullen and Hargreaves; Anthony, Perrewe and Kachmar; Glickman; มนตรี จุฬาววัฒนทล; เสาวลักษณ์ นิกรพิทยา; และพฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ สรุปได้ว่า วิธีการพัฒนาครู หมายถึง กระบวนการส่งเสริม สนับสนุนและเพิ่มพูนคุณภาพของครูให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติและค่านิยมที่ดีในการทำงานเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แบ่งเป็น 3 วิธี คือ 1) การฝึกอบรม 2) การศึกษา และ 3) การพัฒนาตนเอง และจากการศึกษาจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ซึ่งได้การสังเคราะห์แนวคิดในการพัฒนาครู คือ 1) การสัมมนา 2) การลงมือปฏิบัติ

จริง 3) การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และ 4) การมีพี่เลี้ยง ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้วิธีการพัฒนาครู จำนวน 7 วิธี ได้แก่ 1) การฝึกอบรม 2) การพัฒนาตนเอง 3) การศึกษาด้วยตนเอง 4) การลงมือปฏิบัติจริง 5) การมีพี่เลี้ยง 6) การสัมมนา และ 7) การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2561 จำนวน 1,794 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2561 จำนวน 317 คน

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

2.1 ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 2 สถานศึกษา สถานศึกษาละ 2 คน

2.2 การประเมินโปรแกรมพัฒนาครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงโดยประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัย ได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ (Phases) ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดยการนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่ม

ตัวอย่าง เพื่อวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และวิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นและนำมาจัดลำดับความต้องการ

ระยะที่ 2 พัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงมี 3 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาวิธีการพัฒนาครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงในสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ จำนวน 2 สถานศึกษา 2) ร่างโปรแกรมพัฒนาครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง 3) ตรวจสอบและประเมินโปรแกรม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ ข้อมูล ที่ได้ จากแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์วิธีการพัฒนาครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงโดยการหาค่าดัชนีจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI^{modified})

3. การวิเคราะห์ ข้อมูล ที่ได้ จากแบบประเมินโปรแกรมพัฒนาครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงของครู สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$) โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ การตัดสิน

คุณค่า ($\bar{X} = 3.61$) เกณฑ์ ($\bar{X} = 3.54$) สิ่งที่จะวัด ($\bar{X} = 3.47$) ผลการวัด ($\bar{X} = 3.41$) และเครื่องมือวัด ($\bar{X} = 3.40$) แสดงให้เห็นว่าครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มีการปฏิบัติหรือดำเนินการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงในแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์การวัดและประเมินผลตามสภาพจริงของครู สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$) โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ การตัดสินคุณค่า ($\bar{X} = 4.69$) เกณฑ์ ($\bar{X} = 4.67$) สิ่งที่จะวัด ($\bar{X} = 4.66$) เครื่องมือวัด ($\bar{X} = 4.63$) และผลการวัด ($\bar{X} = 4.58$) แสดงให้เห็นว่าครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มีความต้องการหรือความคาดหวังให้การวัดและประเมินผลตามสภาพจริงในแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด (ดังแสดงในตาราง 1)

2. จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การวัดและประเมินผลตามสภาพจริงตามตาราง 1 นั้นแล้วหาค่าดัชนีจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นซึ่งสามารถจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการวัด

และประเมินผลตามสภาพจริง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 เครื่องมือที่จะวัด ($PNI_{\text{modified}} = 0.36$) ลำดับที่ 2 สิ่งที่จะวัด ($PNI_{\text{modified}} = 0.34$) ลำดับที่ 3 ผลการวัด ($PNI_{\text{modified}} = 0.34$) ลำดับที่ 4 เกณฑ์ ($PNI_{\text{modified}} = 0.32$) และลำดับที่ 5 การตัดสินคุณค่า ($PNI_{\text{modified}} = 0.30$) (ดังแสดงในตาราง 2)

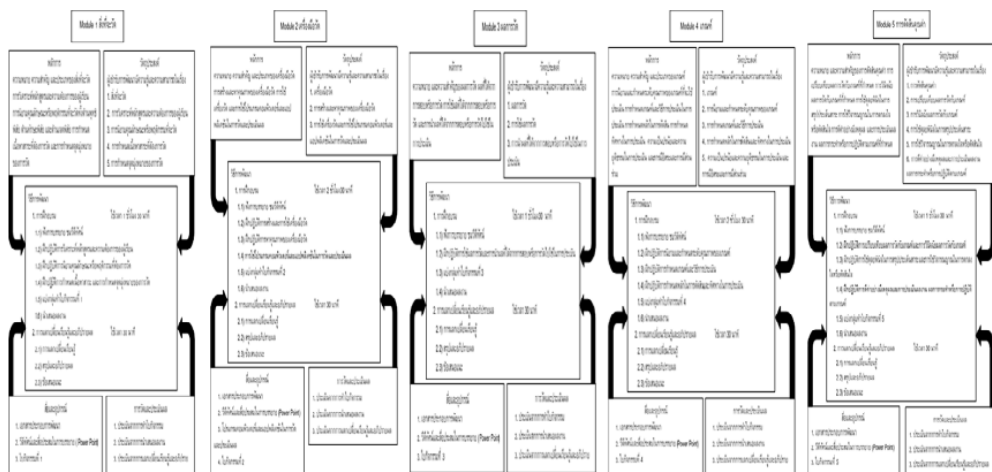
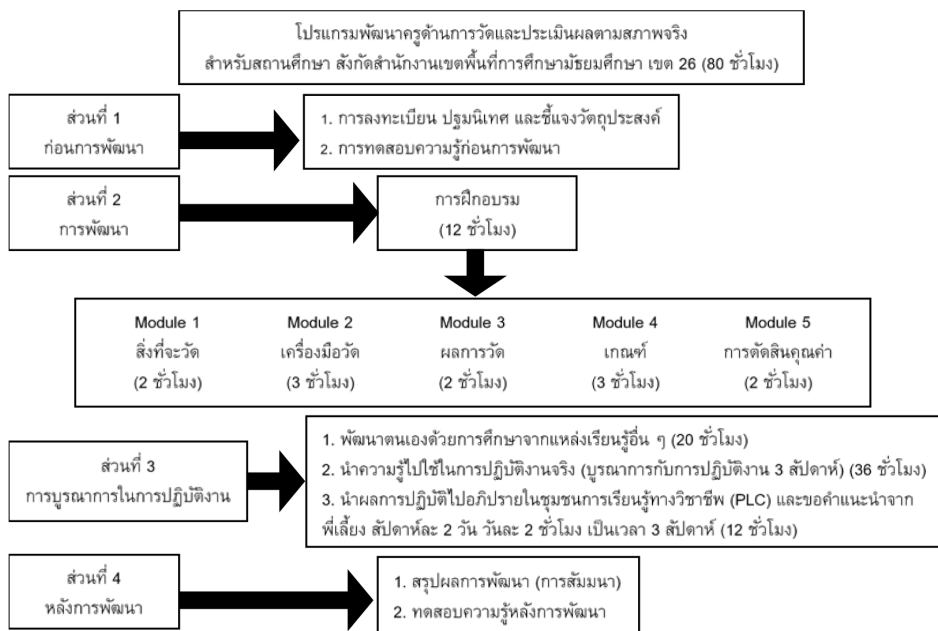
3. โปรแกรมพัฒนาครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) เป้าหมาย 4) ระยะเวลา 5) วิธีการพัฒนา คือ การฝึกอบรม การศึกษา และการพัฒนาตนเอง 6) เนื้อหาและสาระสำคัญ ประกอบด้วย 5 โมดูล ได้แก่ โมดูล 1 สิ่งที่จะวัด โมดูล 2 เครื่องมือวัด โมดูล 3 ผลการวัด โมดูล 4 เกณฑ์ และโมดูล 5 การตัดสินคุณค่า 7) สื่อ และ 8) การประเมินผล (ดังแสดงในภาพประกอบ 1) ผลการประเมินโปรแกรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$) (ดังแสดงในตาราง 3)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

องค์ประกอบของ	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์	
		แปลผล		แปลผล
การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง				
1. สิ่งที่จะวัด	3.47	ปานกลาง	4.66	มากที่สุด
2. เครื่องมือวัด	3.40	ปานกลาง	4.63	มากที่สุด
3. ผลการวัด	3.41	ปานกลาง	4.58	มากที่สุด
4. เกณฑ์	3.54	มาก	4.67	มากที่สุด
5. การตัดสินคุณค่า	3.61	มาก	4.69	มากที่สุด
รวม	3.48	ปานกลาง	4.65	มากที่สุด

ตารางที่ 2 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น PNI^{modified} และลำดับความต้องการจำเป็น

องค์ประกอบของการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน (D)	ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ (I)	PNI ^{modified} (I-D)/D	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. สิ่งที่จะวัด	3.466	4.659	0.344	2
2. เครื่องมือวัด	3.396	4.630	0.363	
3. ผลการวัด	3.407	4.576	0.343	
4. เกณฑ์	3.535	4.671	0.321	
5. การตัดสินคุณค่า	3.612	4.694	0.300	

ภาพประกอบ 1 แผนผังโปรแกรมพัฒนาครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		S.D.	ระดับ		S.D.	ระดับ
1) หลักการและเหตุผล	4.71	0.49	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
2) วัตถุประสงค์	4.71	0.49	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
3) เป้าหมาย	4.29	0.76	มาก	4.29	0.76	มาก
4) ระยะเวลา	3.86	0.38	มาก	3.86	0.38	มาก
5) วิธีการพัฒนา	4.71	0.49	มากที่สุด	4.43	0.79	มาก
6) เนื้อหาและสาระสำคัญ						
6.1) โมดูล 1 สิ่งที่จะวัด	4.71	0.49	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
6.2) โมดูล 2 เครื่องมือวัด	4.71	0.49	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
6.3) โมดูล 3 ผลการวัด	4.14	1.07	มาก	4.14	1.07	มาก
6.4) โมดูล 4 เกณฑ์	4.71	0.49	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
6.5) โมดูล 5 การตัดสินคุณค่า	4.29	0.76	มาก	4.29	0.76	มาก
7) สื่อ	4.29	0.76	มาก	4.29	0.76	มาก
8) การประเมินผล	4.29	0.76	มาก	4.29	0.76	มาก
รวม	4.45	0.62	มาก	4.43	0.64	มาก

สรุปผลและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยโปรแกรมการพัฒนาครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 สามารถสรุปและอภิปรายผลตามความมุ่งหมาย ได้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 พบว่า

1.1 สภาพปัจจุบันการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง การที่ผลปรากฏเช่นนี้เพราะว่าสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554) กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่บัญญัติไว้ว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้นต้องอยู่บนจุดมุ่งหมายพื้นฐานสองประการ ประการแรกคือ การวัดและประเมินผลเพื่อ

พัฒนาผู้เรียนโดยเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียนและการเรียนรู้ของผู้เรียนในระหว่างการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง บันทึก วิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูล แล้วนำมาใช้ในการส่งเสริมหรือปรับปรุงแก้ไขการเรียนรู้ของผู้เรียนและการสอนของครู การวัดและประเมินผลกับการสอนจึงเป็นเรื่องที่สัมพันธ์กัน หากขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดการเรียนการสอนก็ขาดประสิทธิภาพ การประเมินระหว่างการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้เช่นนี้เป็นการวัดและประเมินผลเพื่อการพัฒนาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนทุกวันเป็นการประเมินเพื่อให้รู้จุดเด่นจุดที่ต้องปรับปรุง จึงเป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการพัฒนาในการเก็บข้อมูล ผู้สอนต้องใช้วิธีการและเครื่องมือการประเมินที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การซักถาม การระดมความคิดเห็นเพื่อให้ได้มิติข้อมูลของประเด็นที่กำหนด การใช้แฟ้มสะสมงาน การใช้ภาระงานที่เน้น การปฏิบัติการประเมินความรู้เดิม การให้ผู้เรียนประเมินตนเองการให้เพื่อนประเมินเพื่อนและการใช้เกณฑ์การให้คะแนนสิ่งสำคัญที่สุด

ในการประเมินเพื่อพัฒนา คือ การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนในลักษณะคำแนะนำที่เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ทำให้การเรียนรู้พอกพูนแก้ไขความคิดความเข้าใจเดิมที่ไม่ถูกต้อง ตลอดจนการให้ผู้เรียนสามารถตั้งเป้าหมายและพัฒนาดนได้จุดมุ่งหมายประการที่สอง คือ การวัดและประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียนเป็นการประเมินสรุปผลการเรียนรู้ ซึ่งมีหลายระดับ ได้แก่ เมื่อเรียนจบหน่วยการเรียนรู้ จบรายวิชาเพื่อตัดสินให้คะแนนหรือให้ระดับผลการเรียนให้การรับรองความรู้ความสามารถของผู้เรียนว่าผ่านรายวิชาหรือไม่ ควรได้รับการเลื่อนชั้นหรือไม่ หรือสามารถจบหลักสูตรหรือไม่ ในการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนที่ดีต้องให้ออกาสผู้เรียนแสดงความรู้ ความสามารถด้วยวิธีการที่หลากหลายและพิจารณาตัดสินบนพื้นฐานของเกณฑ์ผลการปฏิบัติมากกว่าใช้เปรียบเทียบระหว่างผู้เรียน จากที่กล่าวมานั้นครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้และความเข้าใจในการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

1.2 สภาพที่พึงประสงค์การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด การที่ผลปรากฏเช่นนี้เพราะว่าการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากสิ่งที่เรียนได้เลือกกิจกรรมตามความสามารถ ได้ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อสร้างองค์ความรู้ ได้ฝึกปฏิบัติทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน ได้ค้นหาคำตอบและแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นการเรียนรู้อันที่ผู้เรียนต้องไปหาความรู้อย่างต่อเนื่องโดยมีครูผู้สอนคอยสร้างบรรยากาศและจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้และเสริมแรงให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายที่สามารถเชื่อมโยงกับประสบการณ์จริง โดยการวัดและประเมินผลการเรียนด้วยแบบทดสอบเพียงอย่างเดียวอาจไม่สามารถประเมินครอบคลุมพฤติกรรมทุกด้านของ

ผู้เรียนแล้ว ยังไม่อาจวัดกระบวนการคิดที่ซับซ้อน กระบวนการเรียนรู้ ทักษะทางสังคม ดังนั้นหากจะจัดรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ก็ควรเปลี่ยนวิธีการวัดและประเมินผลเป็นแบบการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงที่ใช้วิธีการที่หลากหลายที่สามารถวัดและประเมินผลได้ทั้งทักษะการคิด การทำงาน ความสามารถในการแก้ปัญหาและการแสดงออกที่เกิดจากการปฏิบัติในสภาพจริง เน้นพัฒนาการทั้งในส่วนของห้องเรียนและนอกห้องเรียน ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการโดยมีผู้ประเมินหลายฝ่าย การวัดและประเมินผลเพื่อสะท้อนถึงพฤติกรรมระดับความสามารถและทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในสถานการณ์ที่เป็นจริงของการดำเนินชีวิต โดยการวัดและประเมินผลและการสะท้อนผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมรับรู้และมีส่วนร่วมในการประเมินตนเองตลอดเวลารวมถึงการมีส่วนร่วมวางแผนและเลือกกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพผู้เรียนด้วยจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาในทุกระดับชั้นจะกำหนดให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะทั้งในด้านความรู้ ทักษะ เจตคติและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามธรรมชาติของแต่ละรายวิชาซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสมศักดิ์ ภู่วิภาดาบรรณ (2544) และยังสอดคล้องผลการวิจัยของกิตติรัช สีหะวงษ์ (2556) ที่ได้ศึกษาการศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการประเมินตามสภาพจริงของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันครูมีการปฏิบัติในด้านการจัดทำแผนการเรียนรู้อยู่โดยใช้การประเมินตามสภาพจริงมี 5 ข้อคือ

- 1) การออกแบบการเรียนรู้อันที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล
- 2) การศึกษาวิเคราะห์ห้แก่เรียนเป็นรายบุคคล
- 3) การจัดกิจกรรมหรือภาระงานที่สะท้อนจุดประสงค์การเรียนรู้
- 4) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้วิธีศึกษาหาความรู้และแสวงหาคำตอบด้วยตนเองและ

5) ชิ้นงาน/เพิ่มสะสมงานของผู้เรียนที่แสดงร่องรอยการประเมินตามสภาพจริง

2. โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยมีขอบข่ายเนื้อหาแบ่งออกเป็น 5 โมดูล ได้แก่ โมดูล 1 สิ่งที่จะวัด โมดูล 2 เครื่องมือวัด โมดูล 3 ผลการวัด โมดูล 4 เกณฑ์ และโมดูล 5 การตัดสินคุณค่า ระยะเวลาที่ใช้ในการพัฒนาครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง จำนวน 60 ชั่วโมง โดยใช้วิธีการพัฒนาประกอบด้วย 1) การฝึกอบรม 2) การศึกษาและ 3) การพัฒนาตนเอง นอกจากนี้ยังมีสื่อที่ใช้ในการพัฒนา ประกอบด้วย 1) เอกสารประกอบการพัฒนา 2) วีดิทัศน์/สื่อประสมในการบรรยาย (Power Point) และ 3) ใบกิจกรรม/แบบทดสอบและการประเมินผล ประกอบด้วย 1) การประเมินก่อนการพัฒนา ได้แก่ 1.1) การประเมินตนเอง เครื่องมือที่ใช้ประเมิน คือ แบบประเมินด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงของผู้เข้ารับการพัฒนาคือ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับและ 1.2) การทดสอบความรู้ เครื่องมือที่ใช้ประเมิน คือ แบบทดสอบความรู้ด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง 2) การประเมินระหว่างการพัฒนา ได้แก่ การสังเกตพฤติกรรมในการร่วมทำกิจกรรมของผู้เข้ารับการพัฒนาคือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการอภิปรายซักถามและ 3) การประเมินหลังการพัฒนา ได้แก่ การทดสอบความรู้ เครื่องมือที่ใช้ประเมิน คือ แบบทดสอบความรู้ด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงและโปรแกรมพัฒนาครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ได้รับการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ผลพบว่าโปรแกรมพัฒนาครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก การที่ผลปรากฏเช่นนี้

เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์แนวคิดและการให้ความหมายของโปรแกรมจากนักการศึกษาและนักวิชาการ โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ Boyle (1981), อุ๋นตา นพคุณ (2546), พวงแก้ว กิจธรรม (2552) และสุวิมล ว่องวาณิช (2544) ได้ให้ความหมายไว้ว่า โปรแกรมเป็นแผนการจัดกิจกรรมหรือระบบที่มีขั้นตอนกระบวนการ และวิธีการพัฒนา เพื่อที่จะทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ต้องการ ซึ่งเป็นการปรับปรุงหรือพัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานซึ่งในการพัฒนาโปรแกรมครั้งนี้ก็เพื่อเพิ่มเติมความรู้ ทักษะและคุณลักษณะในการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงของครู นอกจากนี้ยังดำเนินการพัฒนาโปรแกรมตามแนวคิดของ วิโรจน์ สารรัตนะ (2556) ที่อธิบายขั้นตอนของการพัฒนาโปรแกรมโดยเริ่มด้วยขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดวัตถุประสงค์ของโปรแกรม ขั้นตอนที่ 3 การวางแผนในการจัดทำโปรแกรม ขั้นตอนที่ 4 การสร้างโปรแกรมเพื่อใช้ในการฝึกอบรม ขั้นตอนที่ 5 การนำโปรแกรมไปใช้ และขั้นตอนที่ 6 การประเมินผลโปรแกรม ซึ่งจะเห็นว่าโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นมา มีความสอดคล้องกับแนวคิดในการศึกษาวิจัย และนอกจากนี้แล้วผู้วิจัยยังได้ศึกษาองค์ประกอบของโปรแกรมและขอบข่ายเนื้อหาของโปรแกรมตามแนวคิดของนักการศึกษาและนักวิชาการ จนสามารถสรุปเป็นองค์ประกอบของโปรแกรม 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) เป้าหมาย 4) ระยะเวลา 5) วิธีการพัฒนา 6) เนื้อหาและสาระสำคัญ 7) สื่อ และ 8) การประเมินผล (ช่าง บัวศรี, 2542; พรรษา สุขกาล, 2543; สุมิตรา พงศธร, 2550; และปริญญา มีสุข, 2552) และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศาสตรา สายสุนันท์ทรรณย์ (2561) ซึ่งได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 ผลการวิจัยพบว่าโปรแกรมการ

เสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 ประกอบด้วย 9 ส่วนได้แก่ 1) ที่มาและความสำคัญของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) เป้าหมาย 4) รูปแบบและวิธีการพัฒนา 5) โครงสร้างของโปรแกรม 6) เนื้อหา 7) แนวการจัดกิจกรรม 8) เทคนิคและเครื่องมือ และ 9) การประเมินผล โดยได้รับการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ผลปรากฏว่า โปรแกรมการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจะมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการให้ครูทุกคนจะต้องเข้ารับการพัฒนาโปรแกรมนี้และกำหนดเกณฑ์การผ่านหลังการพัฒนา รวมถึงการกำหนดเป็นนโยบายให้โปรแกรมนี้เป็นเกณฑ์ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรเสริมสร้างความตระหนักและจัดให้มีการพัฒนาครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะและคุณลักษณะในการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงให้กับบุคลากรในสถานศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

1.3 ครูผู้สอน ควรพัฒนาตนเองด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงอย่างจริงจังและต่อเนื่อง พร้อมทั้งตระหนักและส่งเสริมการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงสำหรับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คณาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่คอยให้คำปรึกษา คำแนะนำและช่วยเหลือ พร้อมทั้งคณะครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26 ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลรวมไปถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ช่วยทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กิตติชัย สีหะวงษ์. (2556). *การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการประเมินตามสภาพจริงของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ดนูพล กาญจนะกันโท, ดวงรัตน์ ธารดารรงค์. (2562). การพัฒนาแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 16(73), 66-72.
- ธำรง บัวศรี. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและการพัฒนา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- ปริญญญา มีสุข. (2552). *ผลการออกแบบโปรแกรมการพัฒนาทางวิชาชีพแบบมีส่วนร่วมของครู*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พวงแก้ว กิจธรรม. (2552). การดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการโดยกระทรวงศึกษาธิการ.

กรุงเทพฯ: มูลนิธิพัฒนาคนพิการไทย.

พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2552). *หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา (5th ed.)*. กรุงเทพฯ: แฮสส์ ออฟ เคอร์มิสท์.

ไพศาล หวังพานิช. (2523). *การวัดผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2556). *กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา: กรณีที่สะท้อนต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21*.

กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

ศาสตรา สายสุนันทรารมย์, ณภัทรวรรณ ธนาพงษ์อ่อนนัท. (2561). การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้าง

สมรรถนะครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง สำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. *วารสารช่อพะยอม*, 29(2), 341-352.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2556). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม = Classical test theory*. พิมพ์ครั้งที่ 7.

กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุมิตรา พงศธร. (2550). สรุปเรื่องของหลักสูตร. *สมาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย*, 2(79), 15-23.

สมศักดิ์ ภูวิภาดาธารธนะ. (2544). *การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง*. เชียงใหม่:

The knowledge Center.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26. (2558). รายงานผลการการนิเทศการศึกษาและ

ผลการพัฒนาคุณภาพปีงบประมาณ 2557. [ออนไลน์]. ได้จาก: <https://sites.google.com/site/superses26/ngan-wicay-laea-phathna> [สืบค้นเมื่อ วันที่ 20 ตุลาคม 2562].

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2554). *แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตร*

แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (4th ed.). กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตร

แห่งประเทศไทย.

สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยและประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

หรรษา สุขกาล. (2543). *การพัฒนารูปแบบโปรแกรมการทำงานระหว่างเรียนเพื่อส่งเสริมจริยธรรมในการ*

ทำงานของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย.

วิทยานิพนธ์ ค.ศ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อังกูร เกาวัลย์, ชีริงกูร วรบำรุงกุล. (2562). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ*

การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เขต 17. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 38(3), 92-99.

อุ๋นตา นพคุณ. (2546). *กรอบแนวความคิดการพัฒนาโปรแกรมอย่างมีส่วนร่วมทางการศึกษานอกระบบ*

โรงเรียน. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.

Boyle, Patrick G. (1981). *Planning Better Program*. New York: Mac Graw - Hill Book Company.

แนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชน

Practical Guidelines for Improving the Quality of Life of Elderly People by Community

ยุภาพร ยุภาศ, อาภากร ประจันตะเสน

Yupaporn Yupas, Apagorn Prachantasena

Received: 20 June 2019

Revised: 26 August 2019

Accepted: 29 October 2019

บทคัดย่อ

การศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยชุมชนครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาในระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับประเด็นการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยชุมชน ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) กลุ่มเป้าหมายที่ให้การสัมภาษณ์ประกอบด้วย ผู้สูงอายุ 10 คน ผู้นำชุมชน 10 คนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ 10 คน รวมเป็น 30 คน

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม มีดังนี้ ด้านร่างกาย ชุมชนควรจัดกิจกรรมแบบเชิงรุก โดยทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกันแบบบูรณาการในด้านการให้ความรู้ คำแนะนำแก่ผู้สูงอายุและประชาชน เพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุอย่างถูกต้อง ด้านจิตใจ ชุมชนควรส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการมีงานทำหรือมีกิจกรรมร่วมกัน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ควรมีการสร้างความเข้าใจให้บุตรหลานและสมาชิกในครอบครัวให้เข้าใจธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุ ด้านการรวมกลุ่มทางสังคม ชุมชนควรจัดกิจกรรมผู้สูงอายุมีโอกาสได้สนทนา พูดคุย พบปะสังสรรค์และทำกิจกรรมร่วมกับคนในชุมชน ด้านสภาพแวดล้อม ชุมชนควรจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมและปลอดภัยในพื้นที่สาธารณะ ด้านการมีอิสรภาพ ชุมชนควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้โอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง มีงานทำและมีรายได้

คำสำคัญ : การส่งเสริม คุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุ

Abstract

The objective of the research was to study practical guidelines for improving the quality of life of elderly people in Maha Sarakham province. The data were collected by structured interviews of thirty informants consisting of ten elderly people, ten community leaders and ten persons concerned with the elderly people in Maha Sarakham province. They were selected by purposive sampling.

¹รองศาสตราจารย์ ²อาจารย์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹ Assistant Professor, ² Lecturer, Faculty of political Science and Public Administration, Rajabhat Maha Sarakham University.

The research results showed that the practical guidelines for improving quality of life of the elderly people in Maha Sarakham province focused on six areas: physical quality, mental quality, interpersonal relation, social group, environment and freedom. Active activities should be organized to provide the elderly with knowledge and practical suggestions of healthcare by all sections. The family members should understand the nature of the elderly. Social activities should be organized for them to build interpersonal relation with other people in community. Appropriate and safe facilities should be provided to the elderly in public areas. Lastly, occupational development should be organized for them to have jobs and earn some money for themselves.

Keywords: Enhancement, Life Quality, Elderly People

บทนำ

ปัจจุบันหลายประเทศในโลกกำลังเผชิญสถานการณ์ของสังคมผู้สูงอายุ โดยองค์การสหประชาชาติ ได้ประเมินสถานการณ์ว่าปี พ.ศ. 2544-2643 (2001-2100) จะเป็นศตวรรษแห่งผู้สูงอายุ หมายถึงการมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรรวมทั่วโลกและมีแนวโน้มว่าประชากรผู้สูงอายุเหล่านี้จะมีฐานะยากจนเป็นประเด็นท้าทายทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจที่แต่ละประเทศจะต้องมีแผนรองรับ

สำหรับประเทศไทยนั้นในปี พ.ศ.2558 มีสัดส่วนผู้สูงอายุ ร้อยละ 16 ของประชากรทั้งหมด เป็นสังคมสูงอายุที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุอันดับที่สองในอาเซียนรองจากประเทศสิงคโปร์ (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุ. 2559) แม้ภาครัฐตระหนักและเห็นความสำคัญการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรเป็นสังคมสูงวัย ซึ่งเห็นได้จากนโยบาย แผนงาน กฎหมายที่เกี่ยวข้อง แต่เปรียบเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้วประเทศก็ยังไม่มีความพร้อมเชิงนโยบาย ในขณะที่ผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น (ศิริณี ศรีหาภาค และคณะ. 2556, ศศิพัฒน์ ยอดเพชร และคณะ. 2552) อีกทั้งจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของขนาดครัวเรือน จาก 6 คน ในปี 2503 เหลือ 3 คน ในปี 2553 และมีแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของผู้ที่อยู่คนเดียวสูงขึ้น

(สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. 2557) ย่อมส่งผลกระทบต่อความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุของครอบครัวไทยเป็นอย่างมาก ขณะที่การดูแลผู้สูงอายุในส่วนของภาครัฐยังทำได้อย่างจำกัด

การจัดการดูแลผู้สูงอายุที่ผ่านมามีการจำกัดอยู่เพียงการดูแลตนเองในครอบครัวและการดูแลที่รัฐจัดการให้ เช่น การดูแลสุขภาพและความเจ็บป่วยโดยภาระหน้าที่ของกระทรวงสาธารณสุขที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายทางด้านสุขภาพต่างๆ ของผู้สูงอายุ การดูแลในมิติทางสังคมและวัฒนธรรมโดยภาระหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยที่ทำหน้าที่จัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นการดูแลที่เหมือนจะตอกย้ำถึงภาพลักษณ์ของผู้สูงอายุว่าเป็นผู้ที่ต้องพึ่งพาและลดคุณค่าศักดิ์ศรีผู้สูงอายุ ส่วนการสนับสนุนให้ครอบครัวดูแลผู้สูงอายุที่บ้านที่เป็นบรรทัดฐานที่ดีในสังคมไทยนั้น มีข้อดีก็คือบุตรหลานได้แสดงความกตัญญูทดแทนที่ผู้สูงอายุได้รับความรักความอบอุ่น แต่หากครอบครัวที่มีฐานะยากจนบุตรหลานต้องดิ้นรนทำมาหากินและหารายได้มาเลี้ยงดูผู้สูงอายุ บางครั้งต้องไปทำงานต่างถิ่นและทอดทิ้งให้ผู้สูงอายุอยู่เพียงลำพัง ปัญหาการทำร้ายร่างกายและจิตใจผู้สูงอายุโดยบุตรหลานและปัญหาความเครียดของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดการดูแลผู้สูงอายุเป็นเรื่องละเอียดอ่อน จึงต้องคำนึงถึงบริบทต่างๆ อย่างลึกซึ้ง

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สังคมไทย จะต้องมีการเตรียมความพร้อมในเรื่องของการ จัดการระบบการดูแลผู้สูงอายุ โดยใช้ฐานชุมชนเป็น หลัก รวมไปถึงการส่งเสริมบทบาทครอบครัวและ ชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุ จึงมีความเหมาะสมและ จำเป็นอย่างยิ่งกับสภาพสังคมวัฒนธรรมและ ประเพณีไทยหลักการพึ่งพาตนเอง รวมไปถึงความ ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน โดยเน้นการมี ส่วนร่วมและสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชนในท้อง ถิ่นในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน ซึ่งเป็น มาตรการช่วยเหลือเพื่อให้ชุมชนและครอบครัวทำ หน้าที่ให้การดูแลและช่วยเหลือผู้สูงอายุได้เป็น อย่างดี เพื่อรองรับปัญหาและผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ในอนาคตต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย กลุ่มเป้าหมาย ที่ให้การสัมภาษณ์ประกอบด้วย ผู้สูงอายุ 10 คน ผู้นำชุมชน 10 คนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ 10 คน รวมเป็น 30 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

(Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับ ประเด็นการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดย ชุมชน)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นการ สัมภาษณ์ที่มีการใช้แบบฟอร์มที่มีการเตรียมการ มีแผนการสัมภาษณ์และการบริหารการสัมภาษณ์ จัดเตรียมไว้ล่วงหน้าก่อนขึ้นหน้าเป็นการล่วงหน้า การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างมีลักษณะการ ดำเนินงานที่เป็นมาตรฐานหรือเป็นทางการมาก ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนจะตอบคำถามเดียวกันและ ถามคำถามก่อนหลังเรียงตามลำดับเหมือนกัน โดย ผู้สัมภาษณ์จะต้องอ่านคำถามตามลำดับในแบบ สัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความ สร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic induction) เพื่อ สร้างรูปแบบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิจัย

สำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ผู้วิจัยได้สรุปเป็นแนวทางดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม

คุณภาพชีวิต	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	แนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยชุมชน	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
ด้านร่างกาย	1. การดูแลสุขภาพกาย 2. การใส่ใจการบริโภค	- จัดให้มีการตรวจสุขภาพเป็นประจำ - จัดกิจกรรมการออกกำลังกาย เช่นการเดิน/วิ่ง การเต้นรำ ฟ้อนรำ เพื่อส่งเสริมสุขภาพให้กับผู้สูงอายุ - มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเรื่องสุขภาพ การดูแลสุขภาพตนเอง โรคภัยที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ อันตรายจากการสูบบุหรี่ และการดื่มของมึนเมา - มีการให้ความรู้เรื่องการเลือกบริโภคเพื่อสุขภาพที่ดี	ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่แข็งแรง เนื่องจากมีการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัยโดยชุมชนเป็นแกนนำ - ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการบริโภคที่ดีและการดูแลตัวเองที่ถูกต้อง

ตารางที่ 1 แนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม (ต่อ)

คุณภาพชีวิต	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	แนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยชุมชน	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
ด้านจิตใจ	1. ความว่าเหว 2. ปรับได้ สบายใจ 3. ปรับได้ สบายใจ 4. ยอมรับการเปลี่ยนแปลง	- ชุมชนควรการส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการมีงานหรือกิจกรรมที่เหมาะสม - ชุมชนควรมีการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเปลี่ยนแปลงไปของผู้สูงอายุ - ชุมชนควรจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ - นำหลักศาสนาเป็นหลักด้านจิตใจ	- ผู้สูงอายุไม่มีความรู้สึก ว่าโดดเดี่ยว เหงา เศร้า หดหู่ หรือถูกทอดทิ้ง - ไม่มีความรู้สึกเครียดกับสิ่งต่างๆ - ยอมรับเปลี่ยนแปลง
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	1. กิจกรรมร่วมกันญาติพี่น้อง 2. ไปมาหาสู่กับญาติพี่น้อง 3. ไปมาหาสู่กับญาติพี่น้อง	- ชุมชนควรมีการสร้างใจให้บุตรหลานและสมาชิกในครอบครัวให้เข้าใจธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุใน ความดูแล - ชุมชนควรมีการให้ความรู้กับคนในครอบครัว ในการปฏิบัติต่อผู้สูงอายุกับผู้ดูแลผู้สูงอายุ - จัดตั้งกลุ่มพึ่งพาหากผู้สูงวัยมีเรื่องไม่สบายใจสามารถปรับทุกข์ได้	ผู้สูงอายุรู้สึกมีคุณค่า มีสังคม มีเพื่อนละเพื่อนบ้าน และชุมชนให้ความรักและความเคารพ
ด้านสภาพแวดล้อม	1. สาธารณะปลอดภัย 2. แวดล้อมชุมชนดี 3. บ้านปลอดภัย 4. ห้องน้ำที่ปลอดภัย	- ชุมชนควรมีที่พักผ่อนหย่อนใจและที่ออกกำลังกาย - ชุมชนควรปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้น - ชุมชนควรให้ความรู้เรื่องห้องน้ำที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ - ชุมชนสร้างกลุ่มจิตอาสาเพื่อซ่อมแซมบ้านที่ไม่แข็งแรง	- ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีความปลอดภัยในการใช้ชีวิตประจำวันทั้งที่บ้านและที่สาธารณะ - มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและที่ออกกำลังกาย
ด้านการรวมกลุ่มทางสังคม	1. การส่วนหนึ่งของชุมชน 2. ความรักและผูกพันต่อชุมชน 3. การพบปะพูดคุยกับกลุ่มชุมชน	- ชุมชนควรการจัดตั้งกลุ่มหรือชมรมผู้สูงอายุ เพื่อสร้างเครือข่ายทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ - ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน - จัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดความรักความผูกพันในชุมชน ทำให้มีการพบปะพูดคุยกับกลุ่มคนในชุมชนอยู่เสมอ	- ผู้สูงอายุมีเครือข่ายทางสังคม - ผู้สูงอายุได้รับการยอมรับจากชุมชน - เกิดความผูกพันระหว่างผู้สูงอายุกับชุมชน
ด้านการมีอิสระภาพ	1. การแสดงความคิดเห็นตัดสินใจ 2. ความมีอิสระ	- ชุมชนควรมีการสร้างใจให้บุตรหลานและสมาชิกในครอบครัวให้เข้าใจความสำคัญของการแสดงความคิดเห็นและการให้อิสระในการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ - ชุมชนควรจัดกลุ่มอาชีพ สร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุ	- ผู้สูงอายุกล้าแสดงความคิดเห็นได้อย่างมีเหตุผล และมีอิสรภาพในการดำเนินชีวิต - ผู้สูงอายุมีเงินเก็บสะสมเพื่อใช้ในยามจำเป็น - ผู้สูงอายุมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพและไม่มีภาวะหนี้สิน

อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยชุมชนในจังหวัดมหาสารคามสามารถนำมาอภิปรายร่วมกับแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

1. แนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยชุมชน ด้านร่างกาย ได้แก่ การจัดให้มีการตรวจสุขภาพเป็นประจำ การจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย เช่น การเดิน/วิ่ง การเต้นรำ ฟ้อนรำ มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเรื่องสุขภาพการดูแลสุขภาพตนเอง โรคภัยที่เกิดกับผู้สูงอายุ อันตรายจากการสูบบุหรี่ และการดื่มของมึนเมา รวมทั้งมีการให้ความรู้เรื่องการเลือกบริโภคเพื่อสุขภาพที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับ ธรรมนูญฯ งามมีฤทธิ์ และคณะ (2561) ที่กล่าวว่าในปัจจุบันผู้สูงอายุมีความรู้และใส่ใจในเรื่องการดูแลสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตให้แข็งแรงเพิ่มขึ้น นอกจากนี้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลผู้สูงอายุให้การส่งเสริมในเรื่องของสุขภาพร่างกายของผู้สูงอายุโดยการให้ความรู้และจัดกิจกรรมต่าง ๆ

2. แนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยชุมชน ด้านจิตใจ ได้แก่ ชุมชนควรมีการส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการมีงานหรือกิจกรรมที่เหมาะสม ควรมีการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงไปของผู้สูงอายุ และชุมชนควรจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุโดยนำหลักศาสนาเป็นหลักด้านจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับ นายแพทย์สุจริต สุวรรณชีพ และคณะ (2558) กล่าวว่า การดูแลผู้สูงอายุทางด้านสังคมจิตใจจำแนกได้ดังนี้ 1) กลุ่มติดสังคม ซึ่งเป็นกลุ่มที่ช่วยตัวเองได้ดี ไม่ค่อยมีปัญหาทางด้านจิตใจการดูแลหลักต้องผลักดันให้ผู้สูงอายุกลุ่มนี้เข้าร่วมชมรมผู้สูงอายุหรือชมรมต่างๆ ที่ผู้สูงอายุสนใจ ทั้งนี้ภายในชมรมต้องมีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางกาย พัฒนาความคิด พัฒนาทักษะที่จำเป็นในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น และกิจกรรมที่มุ่งเน้นการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นอกจากนี้กิจกรรมในชุมชนควรเป็นกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุให้เกิด

ความภาคภูมิใจ 2) กลุ่มติดบ้าน เป็นกลุ่มที่อาจมีปัญหาสุขภาพจิตได้ ถ้ามีปัญหาทางด้านจิตใจ ต้องให้คำปรึกษาแนะนำในเรื่องนั้นๆ ก่อน จากนั้นค่อยถามสารทุกข์สุขดิบ การเยี่ยมบ้านจึงต้องมีข้อมูลของผู้สูงอายุนั้นๆ และต้องเตรียมคำถามที่สามารถสร้างความมีความรู้คุณค่าและกระตุ้นให้เกิดความภาคภูมิใจในผู้สูงอายุกลุ่มนี้ เมื่อไปเยี่ยมบ้านในกลุ่มนี้บุคลากรสาธารณสุขต้องเป็นฝ่ายฟังเพื่อให้ผู้สูงอายุระบายปัญหาแล้วจึงร่วมกันวางแผนแก้ปัญหา 3) กลุ่มติดเตียง เป็นกลุ่มที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพจิต การเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุกลุ่มนี้ นอกจากต้องรู้ข้อมูลของผู้สูงอายุแล้วต้องเตรียมเรื่องที่จะพูดคุยกับผู้สูงอายุ เมื่อไปถึงบ้านผู้สูงอายุ ถ้าพอจะนั่งเอนหลังได้ก็ให้จัดที่นั่งให้กับผู้สูงอายุ เพราะจะทำให้การพูดคุยจะสื่อสารเป็นไปได้ดีขึ้น และบุคลากรสาธารณสุขต้องกระตุ้นให้ผู้สูงอายุพูดคุยเล่าเรื่องมากกว่าที่จะเป็น ฝ่ายพูดเสียเอง ควรมีข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้สูงอายุเคยประสบความสำเร็จภาคภูมิใจในอดีต เพื่อเป็นประเด็นการตั้งคำถามและให้ผู้สูงอายุเล่าเรื่องให้ฟัง

3. แนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยชุมชน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ได้แก่ ชุมชนควรมีการสร้าง ความเข้าใจให้บุตรหลานและสมาชิกในครอบครัวให้เข้าใจธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลง และชุมชนควรมีการให้ความรู้กับคนในครอบครัวในการปฏิบัติต่อผู้สูงอายุกับผู้ดูแลผู้สูงอายุ จัดตั้งกลุ่มพึ่งพาหากผู้สูงวัยมีเรื่องไม่สบายใจสามารถปรึกษาได้ทุกที่ ซึ่งสอดคล้องกับ ชีรนันท์ วรรณศิริ และคณะ (2559) ที่กล่าวว่า โดยปกติผู้สูงอายุและหลานมีความรักใคร่กัน แต่การเปลี่ยนแปลงตามสภาพของร่างกายของผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลง เช่น หงุดหงิด โมโหง่าย และถ้าต้องประกอบอาชีพหาเลี้ยงตนเองและครอบครัว ก็มีการะเพิ่มขึ้น ส่วนวัยรุ่นก็มีพัฒนาการตามวัย สิ่งเหล่านี้แต่ละฝ่ายต้องเรียนรู้ซึ่งกันและกัน มีความเห็นอกเห็นใจกัน ปรับตัวเข้าหากัน ก็จะทำให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

4. แนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยชุมชน ด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ ชุมชนควรมีที่พักผ่อนหย่อนใจและที่ออกกำลังกาย ชุมชนควรปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้น ชุมชนควรให้ความรู้เรื่องห้องน้ำที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ และชุมชนควรสร้างกลุ่มจิตอาสาเพื่อซ่อมแซมบ้านที่ไม่แข็งแรง ซึ่งสอดคล้องแนวทางการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพของผู้สูงอายุตามแนวทางการปรับสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพของ Burton (2012) ดังนี้ 1) การจัดสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุออกกำลังกาย ได้แก่ การจัดให้มีพื้นที่สีเขียว การจัดมุมพักผ่อนตามถนนทางเชื่อมและทางเดินต่างๆ การสร้างทางเดินที่ราบเรียบสะดวกสบาย การจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในชุมชน จะกระตุ้นให้ผู้สูงอายุออกมาพบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น การออกมาทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันกับเพื่อนบ้านมากขึ้น เป็นต้น 2) การจัดสิ่งแวดล้อมในที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุในการดำเนินชีวิต ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะใช้ชีวิตอยู่กับบ้านมากกว่าการออกไปนอกบ้าน การจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของบ้านต้องคำนึงถึงสภาพร่างกายและการใช้ชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุด้วย เช่น การสร้างบ้านจะต้องสร้างตามมาตรฐานที่อยู่อาศัยในแต่ละช่วงชีวิต (Lifetime Homes Standard) โดยสำหรับผู้สูงอายุนั้น ควรมีการทำทางลาด ราวจับในบันได ราวจับในห้องน้ำเพื่อป้องกันการลื่นล้ม เป็นต้น การดูแลให้ผู้สูงอายุมีความอบอุ่น โดยป้องกันไม่ให้สัมผัสกับอากาศที่เย็นหรือร้อนเกินไป สิ่งนี้เป็นประเด็นร้อนทางสุขภาพ เพราะพบว่ามีรายงานจำนวนการเสียชีวิตเพิ่มขึ้นจากการอยู่ในที่เย็น และผู้สูงอายุเป็นส่วนหนึ่งของภาวะเสี่ยงนี้ สิ่งที่ต้องดำเนินการ คือ การปรับปรุงให้มีฉนวนกันความร้อนและการเพิ่มพลังงานที่มีคุณภาพภายในบ้านเรือนจะเป็นผลลัพธ์ทางบวกให้แก่สุขภาพ

5. แนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยชุมชน ด้านการรวมกลุ่มทางสังคม

ได้แก่ ชุมชนควรจัดตั้งกลุ่มหรือชมรมผู้สูงอายุเพื่อสร้างเครือข่ายทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน และจัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดความรัก ความผูกพันในชุมชน ทำให้มีการพบปะพูดคุยกับกลุ่มคนในชุมชนอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ ทัศนคติรัฐ ไร้ค่า (2561) ซึ่งกล่าวว่า ผู้สูงอายุ ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา มีเพื่อน และการทำประโยชน์ต่อชุมชน นอกจากนี้กิจกรรมในชุมชนควรเป็นกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุให้เกิดความภาคภูมิใจ นายแพทย์สุจริต สุวรรณชีพ และคณะ (2558) เช่น 1) กิจกรรมการช่วยเหลือเด็กเล็กด้วยการพัฒนาเด็กเล็ก อาทิ ทำอย่างไรให้เด็กเล็กในชุมชนได้มีความสุข (ด้วยการใช้การเล่นในอดีตเล่นกับเด็กหรือสอนครูพี่เลี้ยง) ได้ความฉลาด (ด้วยการฝึกวิธีการตั้งคำถามแล้วให้เด็กเล็กตอบ/ฝึกให้เด็กได้ใช้จินตนาการ/เล่นิทานให้เด็กฟัง เป็นต้น) ได้ความภาคภูมิใจ (จากการที่เด็กมีคณียกย่องชมเชย และมีเพื่อนที่สูงวัย) 2) กิจกรรมช่วยเหลือวัยรุ่นด้วยวิธีต่างๆ โดยให้ผู้สูงอายุผูกสัมพันธ์กับวัยรุ่นพูดคุย ได้ถาม และเปิดโอกาสให้วัยรุ่นได้แสดงออก โดยผู้สูงอายุเป็นสื่อกลางกับคนต่างวัย 3) กิจกรรมการเพิ่มขีดความสามารถของผู้สูงอายุเพื่อช่วยเหลือชุมชน เช่น การฝึกทักษะการฟังให้ผู้สูงอายุเพื่อให้เป็นที่ปรึกษากับคนต่างวัยฝึกทักษะการถ่ายทอดเพื่อให้สามารถถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ในชุมชนได้อย่างน่าสนใจ เป็นต้น

6. แนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยชุมชน ด้านการมีอิสรภาพ ได้แก่ ชุมชนควรมี การสร้างความเข้าใจให้บุตรหลานและสมาชิกในครอบครัวให้เข้าใจความสำคัญของการแสดงความคิดเห็นและการให้อิสระในการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ ชุมชนควรจัดกลุ่มอาชีพสร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับ ทัศนคติรัฐ ไร้ค่า (2561) ซึ่งกล่าวว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการมีงานทำและมีรายได้เป็นของตนเอง และสอดคล้องกับ ธีรพันธ์ วรรณศิริ และคณะ (2559) จากการศึกษา

พบว่า ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวหรือครอบครัวที่พ่อหรือแม่ต้องไปทำงานที่อื่น ปล่อยให้ผู้สูงอายุดูแลหลานเพียงลำพัง ผู้สูงอายุประกอบอาชีพที่มีรายได้ไม่เพียงพอ การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมียาได้อย่างเพียงพอ นั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ หรือศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ
2. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยให้ครอบครัว ชุมชนได้มีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กัญญารัฐ ฝ้ายคำ. (2561). *การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศไทย*. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, 7(2), กรกฎาคม- ธันวาคม 2561.
- ธีรพันธ์ วรรณศิริ และคณะ. (2559). *การพัฒนาสัมพันธภาพวัยรุ่นและผู้สูงอายุในครอบครัวของชุมชนโพรงมะเดื่อ*. วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่, 8(1), มกราคม-มีนาคม 2559.
- ณัฐกฤตา งามมีฤทธิ์ และคณะ. (2561). *รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตภาคกลางโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ*. วารสารวิชาการ สถาบันการพลศึกษา, 10(1), มกราคม-เมษายน 2561.
- นายแพทย์สุจริต สุวรรณชีพ และคณะ. (2558). *แนวทางการดูแลทางด้านสังคมจิตใจของผู้สูงอายุเพื่อป้องกันปัญหาสุขภาพจิต*. (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1) สำนักส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2544). *การเกื้อหนุนทางสังคมแก่ผู้สูงอายุ : พื้นที่ศึกษาในเขตภาคใต้*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดลและคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริภาณี ศรีหาภาคและคณะ. (2556). *ผลกระทบและการดูแลผู้สูงอายุ ระยะยาวภายใต้วัฒนธรรมไทย*. (รายงานผลการวิจัย). นนทบุรี : สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.).
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. (2557). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย 2556*. มหาวิทยาลัยมหิดลและมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.). กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- Burton. (2012). *การจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพผู้สูงอายุ*. จุลสารสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สืบค้นที่: <http://www.kjorn.com/> เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2561

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

หลักเกณฑ์และคำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์ บทความ หรือ บทความวิจัย

(Instructions for the Authors)

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีนโยบายในการส่งเสริมเผยแพร่งานวิชาการและงานวิจัยที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการ และเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการ โดยครอบคลุมวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การศึกษาศิลปกรรม ดนตรี สถาปัตยกรรม ภาษา วรรณกรรม กำหนดการตีพิมพ์ปีละ 6 ฉบับ ออกราย 2 เดือน คือ เล่ม 1 มกราคม – กุมภาพันธ์ / เล่ม 2 มีนาคม – เมษายน/เล่ม 3 พฤษภาคม – มิถุนายน/เล่ม 4 กรกฎาคม – สิงหาคม /เล่ม 5 กันยายน – ตุลาคม และ เล่ม 6 พฤศจิกายน – ธันวาคม โดยรูปแบบผลงานที่วารสารจะรับพิจารณา มี 3 ประเภท คือ บทความทั่วไป บทความวิจัย และบทวิจารณ์หนังสือ บทความวิชาการ และบทความวิจัยที่จะนำมาตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคามนี้จะต้องได้รับการตรวจสอบทางวิชาการ (Peer review) ซึ่งปกติจะมี Double Blind หรือ Triple Blind ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย เพื่อให้วารสารมีคุณภาพในระดับมาตรฐานสากล และนำไปอ้างอิงได้ ผลงานที่ส่งมาตีพิมพ์ จะต้องมีการเป็นงานทบทวนความรู้เดิมและเสนอความรู้ใหม่ที่ทันสมัยรวมทั้งข้อคิดเห็นที่เกิดประโยชน์ต่อผู้อ่าน ผลงานไม่เคยถูกนำไปตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน และไม่ได้อยู่ในระหว่างการพิจารณาผลงานใด ๆ การเตรียมต้นฉบับที่จะมาลงตีพิมพ์ ควรปฏิบัติตามคำแนะนำ ดังนี้

การเตรียมต้นฉบับสำหรับบทความและบทความวิจัย

1. **ภาษา** เป็นภาษาไทยหรืออังกฤษก็ได้ ถ้าเป็นภาษาไทย ให้ยึดหลักการใช้คำศัพท์หรือการเขียนทับศัพท์ให้ยึดหลักของราชบัณฑิตยสถาน พยายามหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาอังกฤษในข้อความ ยกเว้นกรณีจำเป็น ศัพท์ภาษาอังกฤษที่ปนไทย ให้ใช้ตัวเล็กทั้งหมด ยกเว้นชื่อเฉพาะซึ่งต้องขึ้นต้นด้วยตัวอักษรใหญ่ ถ้าเป็นภาษาอังกฤษ ควรให้ผู้เชี่ยวชาญในภาษาอังกฤษตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะส่งต้นฉบับ
2. **ขนาดของต้นฉบับ** พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสัน ขนาด เอ 4 (216 x 279 มม.) ควรเว้นระยะห่างจากขอบกระดาษด้านบนและซ้ายมืออย่างน้อย 40 มม. (1.5 นิ้ว) ด้านล่างและขวามืออย่างน้อย 25 มม. (1 นิ้ว) พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด ด้วยรูปแบบอักษร browallia New
3. **จำนวนหน้า** บทความและบทความวิจัย **ไม่ควรเกิน 12 หน้า**
4. **การส่งผลงาน online** สามารถเข้าไปดูรายละเอียดที่ www.journal.msu.ac.th
5. หากจัดรูปแบบไม่ถูกต้อง ทางวารสารจะไม่รับพิจารณาผลงาน

การเรียงลำดับเนื้อหา

1. **บทความวิจัย**
 - 1.1 **ชื่อเรื่อง (title)** ควรสั้น กระชับ และสื่อเป้าหมายหลักของการศึกษาวิจัย ไม่ใช่คำย่อ ความยาวไม่ควร เกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้หน้าชื่อเรื่องภาษา

ไทยขึ้นก่อน

1.2 ชื่อผู้พิมพ์และที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงานหรือสถาบัน ที่อยู่ และ E-mail ของผู้พิมพ์ เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

1.3 บทคัดย่อ (abstract) ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เป็นเนื้อความย่อที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย โดยเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา เช่น วัตถุประสงค์ วิธีการศึกษา ผลงานและการวิจารณ์อย่างต่อเนื่องกัน ไม่ควรเกิน 250 คำ หรือ 15 บรรทัด ไม่ควรมีคำย่อ ให้บทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อนภาษาอังกฤษ

1.4 คำสำคัญหรือคำหลัก (keywords) ให้ระบุทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ใส่ไว้ท้ายบทคัดย่อของแต่ละภาษา

1.5 บทนำ (introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมาและเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ให้ข้อมูลทางวิชาการพร้อมทั้งจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวข้องอย่างคร่าว ๆ และมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาและการวิจัยนั้นด้วย

1.6 วิธีการศึกษา ให้ระบุรายละเอียดวัสดุ อุปกรณ์ สิ่งที่น่าสนใจ จำนวนลักษณะเฉพาะของตัวอย่างที่ศึกษา ตลอดจนเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการศึกษา อธิบายวิธีการศึกษา หรือแผนการทดลองทางสถิติ การสุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1.7 ผลการศึกษา (results) แจ้งผลที่พบตามลำดับหัวข้อของการศึกษาวิจัยอย่างชัดเจน ใต้ใจความ ถ้าผลไม่ซับซ้อนไม่มีตัวเลขมาก ควรใช้คำบรรยาย แต่ถ้ามีตัวเลขมาก ตัวแปรมาก ควรใช้ตาราง แผนภูมิแทน ไม่ควรมีเกิน 5 ตารางหรือแผนภูมิ ควรแปลความหมายและวิเคราะห์ผลที่ค้นพบ และสรุปเปรียบเทียบกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

1.8 วิจารณ์และสรุปผล (discussion and conclusion) ชี้แจงว่าผลการศึกษาตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย หรือแตกต่างไปจากผลงานที่มีผู้รายงานไว้ก่อนหรือไม่ อย่างไร เหตุผลใดจึงเป็นเช่นนั้น และมีพื้นฐานอ้างอิงที่เชื่อถือได้ และให้จบด้วยข้อเสนอแนะที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ หรือที่ประเด็นคำถามการวิจัย ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับการวิจัยต่อไป

1.9 ตาราง รูป รูปภาพ และแผนภูมิ ควรคัดเลือกเฉพาะที่จำเป็น และต้องมีคำอธิบายสั้นๆ แต่สื่อความหมาย ได้สาระครบถ้วน ในกรณีที่เป็นตาราง คำอธิบาย ต้องอยู่ด้านบน ในกรณีที่เป็นรูปภาพ หรือแผนภูมิ คำอธิบายอยู่ด้านล่าง

1.10 กิตติกรรมประกาศ ระบุสั้นๆ ว่าได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย และความช่วยเหลือจากองค์กรใดหรือใครบ้าง

1.11 เอกสารอ้างอิง (references) สำหรับการพิมพ์เอกสารอ้างอิง ทั้งเอกสารอ้างอิงที่เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษโดยมีหลักการทั่วไป คือ เอกสารอ้างอิงต้องเป็นที่ถูกตีพิมพ์และได้รับการยอมรับทางวิชาการ ไม่ควรเป็นบทคัดย่อ และไม่ใช้การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล ถ้ายังไม่ได้ถูกตีพิมพ์ ต้องระบุว่า รอการตีพิมพ์ (in press)

2. บทความทั่วไป

2.1 ชื่อเรื่อง ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.2 ผู้แต่ง ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

- 2.3 บทคัดย่อ ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
 - 2.4 คำสำคัญ ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
 - 2.5 บทนำ
 - 2.6 เนื้อหา
 - 2.7 บทสรุป
 - 2.8 เอกสารอ้างอิง
3. บทวิจารณ์หนังสือ
- 3.1 ข้อมูลทางบรรณานุกรม
 - 3.2 ชื่อผู้วิจารณ์
 - 3.3 บทวิจารณ์

เอกสารอ้างอิง ใช้รูปแบบการอ้างอิง (APA Style)

การเขียนเอกสารอ้างอิง

ก. กรณีที่เป็นรายงานวิจัย มีรูปแบบและการเรียงลำดับดังนี้ : ชื่อผู้เขียน (ในกรณีภาษาไทย ใช้ชื่อและนามสกุล และในกรณีภาษาอังกฤษ ใช้นามสกุลและชื่อ). ปีที่พิมพ์. ชื่อเรื่อง. ชื่อย่อของวารสาร. เล่มที่พิมพ์ ฉบับที่พิมพ์: เลขหน้าแรกถึงหน้าสุดท้ายของเรื่อง. ในกรณีที่มีผู้เขียนมากกว่า 6 คน ให้ใส่รายชื่อผู้เขียนทั้ง 6 คนแรก แล้วตามด้วยคำว่า “ และคณะ” หรือ “et al”

ตัวอย่าง

อมรรัตน์ จงสวัสดิ์ตั้งสกุล, ลัดดา เหมาะะสุวรรณ. (2002). Evidenced based maillard reeaction : focusing on parenteral nutrition. *วารสารโภชนบำบัด*. 13(1) : 3-11

Vega KJ, Pina I, Krevaky B. (1996). Heart transplantation is associated is with an increase risk for pancreatobiliary diseases. *Ann Intern Med*. 124(11) : 980-3

ข. กรณีที่เป็นหนังสือ มีรูปแบบและการเรียงลำดับ เหมือนเอกสารอ้างอิงที่เป็นรายงานวิจัย (ในข้อ ก.) ยกเว้น ใช้ ชื่อหนังสือ เมืองที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์ แทน ชื่อย่อวารสาร

ตัวอย่าง

วิญญู มิตรานันท์. (2538). *พยาธิกายวิภาค*. กรุงเทพฯ : โอเอสพริ้นติ้งเฮาส์ . 629-78.

Ringsven MK, Bond D.(1996). *Gerontology and leadership skills for nureses*. 2nd ed. Albany (NY) : Delmar Publishers. 100-25.

ค. กรณีที่เป็นรายงานการประชุมและสัมมนา มีรูปแบบการเรียงลำดับ คือ ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. ชื่อเอกสารรวมเรื่องที่ได้จากรายงานการประชุม. วัน เดือน ปีที่จัด : สถานที่จัด : สำนักพิมพ์ หรือ ผู้จัดพิมพ์. เลขหน้า.

ตัวอย่าง

ณัฐนันท์ สิ้นชัยพานิช, วราภรณ์ จรรยาประเสริฐ, ยุพิน รุ่งเวชวุฒิวินทยา, มนต์ชูลี นิติน, สาธิต พุทธิพิพัฒน์ขจร. (2542). เกสัชกรพัฒนาเพื่อการพึ่งพาตนเอง. รายงานการประชุมวิชาการเกสัชกรรม ประจำปี 2542 ของเกสัชกรรมสมาคมแห่งประเทศไทย ; 24-26 มีนาคม 2542. กรุงเทพมหานคร : เกสัชกรรมสมาคมแห่งประเทศไทย. 89-105.

Kimmura J. Shibasaki H, editors. (1996). *Proceeding of 10yh International Congress of EMG and/ Clinical Neurophysiology* ; 15-16 Oct 1995; Kyoto Japan. Amsterdam: Elsevier. 80-90.

ง. กรณีเป็นวิทยานิพนธ์ มีรูปแบบการเรียงลำดับ คือ ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. ชื่อวิทยานิพนธ์. สถาบันที่พิมพ์ : ชื่อสถาบันการศึกษา

ตัวอย่าง

อัมพร ณรงค์สันติ.(2541). *การใช้ยาเจนตั้มัยซินวันละครั้งเปรียบเทียบกับวันละสองครั้งในทารกแรกเกิดไทย.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกสัชศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Kaplan SJ. (1995). *Post-hospital home health care: the elderly's access and utilization* [dissertayon]. St. Louis (MO):Washington Univ.

ตัวอย่าง

จ. กรณีที่เป็นบทความในหนังสือพิมพ์ มีรูปแบบและการเรียงลำดับเหมือนเอกสารอ้างอิงที่เป็นรายงานวิจัย (ในข้อ 11.1.1. ก)

ตัวอย่าง

Lee G. (1996). Hospitalization tied to ozone pollution: study estimates 50,000 admissions annually. *The Washington Post* Jun 21.5.

ฉ. กรณีที่เป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีรูปแบบและการเรียงลำดับ คือ ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์ ชื่อเรื่อง. ชื่อวารสาร (ปี เดือน วันที่อ้างอิงถึง) เล่มที่ (ฉบับที่ : ได้มาจาก ชื่อ website

ตัวอย่าง

Morse SS. (1995). Factors in the emergence of infectious disease. *Emerg Infect Dis* [cited 1996 Jun 5] ; 1(1): Available from:URL// [www. Cdc.gov/ncidod/Eid.htm](http://www.Cdc.gov/ncidod/Eid.htm)

ใบสมัครสมาชิกวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

โปรดกรอรายละเอียดในใบสมัคร ดังต่อไปนี้

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อ – นามสกุล

ที่อยู่ บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ถนนแขวง/ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์

โทรสาร E – mail

หน่วยงานสถานที่ทำงาน

ถนนแขวง/ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์โทรสาร

มีประสงค์ให้ออกใบเสร็จในนาม (โปรดระบุ).....

- สมัครเป็นสมาชิกรายปี 6 ฉบับ ค่าสมาชิก 240 บาท
- สมัครเป็นสมาชิกสองปี 12 ฉบับ ค่าสมาชิก 480 บาท

ส่งจ่ายผ่านเลขที่บัญชี 983-9-26661-6 ธนาคารกรุงไทย ชื่อบัญชี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
(เงินรายได้) สาขาท่าขอนยาง มหาสารคาม

ทั้งนี้ขอให้ส่งหลักฐานการสมัคร(ใบสมัครนี้)และสำเนาการชำระเงินได้ที่ humanmsu@gmail.com
หรือ ส่งเป็นเอกสารทางไปรษณีย์มาที่ งานวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กองส่งเสริม
การวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัด
มหาสารคาม 44150

